

Täysistunto

Tiistai 18.9.2018 klo 12.01—20.01

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Valtiovarainministeri Petteri Orpon esittelypuheenvuoron jälkeen lähetekeskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään 7 minuuttia. Ryhmäpuheenvuorojen ja debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—18. asiasta.

Keskustelu

12.04 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajat! Hallitus on tehnyt ensi vuoden talousarvioesityksen, jonka esittelen enemmän kuin mielelläni. Tilanne on tällä hetkellä taloudessa erinomainen. Budjetin voisi esitellä perkaamalla miljardeja ja miljoonia. Mutta sen voi esitellä myöskin kertomuksena valinnoista, niistä arvovalinnoista, joita olemme tehneet, jotta Suomi olisi tänään ja tulevaisuudessa hyvä paikka asua ja elää. Nimittäin suomalaisen hyvinvoinnin puolustajat ovat niitä, jotka pitävät taloudesta huolta. Hyvinvointia riittää huomiselle vain, jos talous on kestävällä pohjalla. Siksi olemme tehneet vastuullisen budjetin.

Ensimmäinen valinta onkin vastuu. Emme ole tehneet vaalibudjettia, ei ole ollut mitään ylimääristä jakovaraa. Me noudatamme hallituksen jo hyvää ja toimivaksi osoittautunutta talous- ja työllisyyspolitiikan linjaa. Me haluamme, että Suomessa ihmiset kokevat, että tässä maassa saa tehdä, saa yrittää ja saa menestyä. Mutta saa myöskin epäonnistua, sillä suomalainen hyvinvointimalli on sellainen, jossa autetaan, jos epäonnistuu tai on heikko, saa apua, jos sitä tarvitsee, saa mahdollisuuksia. Me olemme tehneet budjetin, joka tukee työllisyyttä ja tasa-arvoa ja siten vähentää eriarvoisuutta yhteiskunnassa. Mielestäni tämän vaalikauden ylivoimaisesti suurin onnistuminen on ollut se, että moni suomalainen on päässyt töihin. [Ben Zyskowitz: 100 000!] Kolmen vuoden aikana yli 110 000 ihmistä on saanut työpaikan. Työ on ihmiselle itselleen iso asia, mutta kyllä se niin on, että jos isä tai äiti saa sen työpaikan, ehkä pitkänkin yrittämisen jälkeen, niin kyllä se on hurjan tärkeä asia sille koko perheelle ja taloudelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Toinen valinta on työllisyys eli yhteiskunnan tasa-arvo. Me olemme iloisia työllisyyskehityksestä, mutta kannan huolta heistä, jotka eivät ole vielä saaneet työtä. Näitä suomalaisia on edelleenkin 260 000. Työtä vailla olevat ja avoimet työpaikat [Eero Heinäluoman välihuuto] eivät kerta kaikkiaan tällä hetkellä kohtaa. Ympäri Suomea tulee yrityksistä viestejä ja työvoimatoimistoista tietoa, että työntekijöitä tarvittaisiin tuhansia, kymmeniä tuhansia, ja samaan aikaan on työttömiä. Meidän on saatava tämä asia ratkeamaan. Siksi teemme taas toimia, joilla työttömät ja työpaikat saataisiin kohtaamaan.

Esimerkiksi kun vierailin Ylä-Savossa, Iisalmissa, Metallityö Vainiossa, he kertoivat, miten heidän liikevaihtonsa on kolminkertaistunut vuoden 2015 loppupuolelta, vuoden 2016 alusta, työntekijämäärä on kasvanut 40:stä sinne 70:een. He ovat tehneet kaikkensa löytääkseen sieltä paikallisia — työttömiä nuoria tai vanhempia — työttömien joukosta töihin mutta eivät ole onnistuneet sieltä löytämään kuin alle yhden käden sormilla lasketavan määrän. He ovat joutuneet turvautumaan työvoimanvuokrausfirmaan, jonka kautta he ovat nämä noin 30 työllistäneet, ja näistä sitten taas 90 prosenttia on ollut ulkolaista työvoimaa. Eli Metallityö Vainio ei pärjäisi ilman ulkolaista työvoimaa. Mutta surullista on se, että suomalaiset työttömät eivät ole työllistyneet samaan aikaan, vaikka yritetty on. [Seppo Kääriäinen: Yleinen pulma Ylä-Savossa!]

Työttömyys on suurin köyhyyden aiheuttaja Suomessa. Vain suomalaisten ahkeruus voi poistaa köyhyyden Suomesta. Sitä ei tee yksikään puolue eikä yksikään poliitikko tässä maassa. Meidän tehtävämme on poistaa esteet ahkeruuden ja kekseliäisyyden tieltä ja auttaa ihmisiä työllistymään ja yrityksiä saamaan työntekijöitä. Nyt esimerkiksi lisäämme ja helpotamme palkkatuen käyttöä yrityksissä, jotta pitkään työttömänä olleet ja osatyökykyiset työllistyisivät nykyistä paremmin. Lisäämme räätälöityä tukea pitkään työttöminä olleille. Lisäämme täsmäkoulutusta työvoimapolitiikkaan. Tuemme työn perässä muuttamista. Vauhditamme maahanmuuttajien työllistymistä Suomeen.

Kolmas valinta on tulevaisuus. Nyt kun meillä on tukevampaa maata jalkojen alla julkisessa taloudessa, olemme voineet tehdä panoksia budjettiin. Siksi olemme tehneet budjetissa ratkaisuja, jotka vahvistavat kasvua ja osaamista. Maailmanlaajuisessa kilpailussa Suomi pärjää vain osaamisella. Tarvitsemme laadukasta tutkimusta, uusia ideoita ja kykyä skaalata ja kaupallistaa niitä. Tarvitsemme kansainvälisiä verkostoja ja yhä reippaampaa myyntiotetta, jotta tuotteemme menestyvät maailmalla. Siksi lisäämme pysyvästi tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden rahoitusta noin 112 miljoonalla eurolla.

Neljäs valinta on turvallisuus. Suomalaiset kokevat ymmärrettävästi yhä suurempaa huolta arjen turvallisuudestaan ja kokonaisturvallisuudesta. Me haluamme, että Suomi on tulevaisuudessakin maa, jossa ihmiset voivat kokea olonsa turvalliseksi. Siksi esimerkiksi pidämme huolen, että poliisien määrä säilyy nykyisessä 7 200:ssa ja harvaan asutuille alueille sekä lähiöihin palkataan lisää poliiseja. [Eero Heinäluoma: Entäs Enontekiö?]

Viides ratkaisu ja valinta on ympäristö ja kestävä kehitys. Ympäristön puhtaus, luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen hillintä ovat meidän kaikkien vastuulla. Moni koki viime kesänä omakohtaisesti, mistä on kysymys. Helteinen kesä teki mökkivesistä uimakelvottomia. Kuivuus vei viljelijöiltä sadon, purojen uomat kuivuivat. Monet kodit kuumeenivat läkähdyttäväksi, ja monet meille tärkeät laitokset, joissa esimerkiksi hoidetaan vanhuksia, olivat todella tukalia työpaikkoja ja oleskelupaikkoja. Tuulettimet loppuivat kaukoista.

Tässäkin budjetissa teemme valintoja yhteisen ympäristömme hyväksi. Yksi kipeimmin toimia vaativista vesistä on Itämeri. Me aloitamme nyt kolmivuotisen ohjelman, jolla vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

hennämme Itämeren ravinnekuormitusta. Tutkimusalue Aranda on nyt uusittu loppuun, ja nyt lisäämme sen käyttöä. Onkin vaikea nähdä, että tämän ohjelman jatkamisesta tulisi tulevinakaan vuosina kiistaa, vaikka päätöksen teemme nyt ensimmäisestä vuodesta.

Me arvostamme suomalaista ruokaa, lähellä tuotettua terveellistä ja turvallista ruokaa. Ja kuten sanottu, viljelijät ovat olleet todellisessa ahdingossa tänä kesänä. On selvää, että autamme ennätyskuivasta kesästä kärsinyttä suomalaista ruoantuottajaa.

Minä olen erityisen iloinen siitä, että Suomi on ensimmäisten maiden joukossa ottanut käyttöön kestävä kehityksen budjetoinnin. Viime vuonna me aloitimme tämän: tämän vuoden budjettikirjaan käytännössä vähän puolipakottamalla ministeriöt tekivät arvion siitä, miten eurojen käyttö edistää kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Tämän vuoden budjettiesityksessä menemme pidemmälle, pidemmälle arvioissa siitä, miten resurssiviisas, hiilineutraali Suomi tavoitetaan. Tämä on loistava työkalu jatkossa, kun arvioidaan tulevien budjettien ja kehyspäätösten yhteydessä varojen suuntaamista järkevällä ja kestävällä tavalla. Tämä on herättänyt erittäin paljon kiinnostusta maailmalla. Mielestäni Suomen pitää tavoitella sitä, että kestävä kehityksen budjetointi ajetaan sisään myöskin tulevaan Euroopan unionin rahoituskehikseen.

Arvoisa puhemies! Seuraava valinta on kannustavuus. Verotuksen rakenne on yksi keskeisimpiä keinoja ohjata yhteiskunnallista kehitystä. Meidän viestimme on, että Suomessa paitsi saa tehdä myös kannattaa tehdä työtä, kannattaa ottaa ylitöitä, kattaa ponnistella, kannattaa kehittää itseään, kannattaa yrittää. Siksi tässäkin budjetissa kenenkään työn verotus ei kiristy. Palkansaajien ja myös eläkeläisten verotus pysyy lähes ennallaan ensi vuonna. Verotusta kevennetään 130 miljoonalla eurolla. Eniten kevenee pieni- ja keskituloisten verotus. Eläkkeensaajien ostovoiman turvaamiseksi eläkeläisten verotusta kevennetään 30 miljoonalla eurolla. Väite siitä, että tämän hallituksen veropolitiikka olisi suosinut suurituloisia, on väärä. [Eero Heinäluoma: Sehän näkyy tästä kirjasta!] Veropolitiikan suurin hyötyjä on ollut pieni- ja keskituloinen palkansaaja. Työn verotusta on kevennetty yhteensä 1,4 miljardilla eurolla, painottuen pieni- ja keskituloihin. Tuloverotuksen keventäminen on kannanotto: Työn tekemistä arvostetaan Suomessa. Se on myös viesti siitä, että ihmisten kuuluu saada itse päättää rehellisesti hankkimiensa rahojen käytöstä. Ne ovat ihmisten rahoja, eivät valtion rahoja.

Esitämme piensijoittajien osakesäästötilin ottamista käyttöön. Se on pitkään aikaan ensimmäinen uudistus, joka parantaa tavallisen piensijoittajan asemaa. Kyse ei ole mistään pienestä porukasta: Suomessa on jo yli 800 000 ihmistä, jotka omistavat osakkeita. Kuvaavaa on se, että noin 400 000 heistä saa osinkotuloja alle 500 euroa vuodessa. Eli tämä malli, jota esitämme, osuu todella hyvin ja palvelee todella hyvin, niin että tavallinen pienituloisenkin palkansaaja pääsee sijoittamisen ja säästämisen alkuun, samalla välineellä ja samoilla veroeduilla, jotka ovat olleet suurituloisilla jo kauan Suomessa käytössä. [Ben Zyskiewicz: Demareista se on väärin! — Eero Heinäluoman välihuuto]

Arvoisa puhemies! Menetimme vuosia finanssikriisin ja sitä seuranneen talouden alhon vuoksi. Vasta tänä vuonna me saavutimme bruttokansantuotteessa tuon tason, johon 2008 syöksyimme. Mutta nyt Suomi käy täysillä, yritykset palkkaavat väkeä, tilauskirjat pullistelevat, vienti vetää. [Puhemies koputtaa]

Kun tämä hallitus aloitti, otettiin velkaa noin 6 miljardia euroa. Olemme saaneet velkaantumiseen taittumaan. Ensi vuoden budjettiesitys rakentuu 1,4 miljardin velanotolle, ja jos tämä talouskehitys, jota ennustetaan, jatkuu, [Puhemies koputtaa] valtionkin velkaantuminen loppuu ensi vuonna. Julkinen talous on vahvistunut lähes 6 miljardia — herra pu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

hemies, jatkan puoli minuuttia — tämän hallituskauden aikana, ja kestävyysvaje, joka vuonna 2015 oli 4,6 prosenttia, on laskenut 3,2 prosenttiin, [Puhemies koputtaa] eli tälläkin saralla on edistytty.

Arvoisa puhemies! Paljon olisi sanottavaa, mutta uskon, että debatin myötä meillä on vielä paljon tilaa keskustella tästä erinomaisesta budjetista ja hyvästä talouskehityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Näin varmasti on. Ministerin puheenvuoro ylitti 1 minuutilla 19 sekunnilla siihen varatun ajan. [Eero Heinäluoma: Muutama sana ensi vuonna jatkuvista leikkauksista olisi ollut paikallaan!] — Puhujalistaan.

12.15 Markus Lohi kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Katkerat on työn juuret, mutta suloiset sen hedelmät.” Tämän rakkaan Suomemme nostaminen suosta on ollut välillä ikävää työtä. Siinä on jouduttu ottamaan heiltäkin, joilla jo valmiiksi on vähän. Itselläni on käynyt monta kertaa sydämen päälle etenkin, kun olen aikanaan politiikkaan lähtenyt nimenomaan sen heikoimman ja hiljaisimman lähimmäisen puolta pitämään. Nuo alussa siteeraamani sananlaskun ”työn hedelmät” ovat kuitenkin se lopputulema, jonka vuoksi tässä voi seistä nyt pystypäin.

Suomen nousu kolmen neljän vuoden takaisesta lamasta ja työttömyyden kurimuksesta on Euroopan ja varmasti maailmankin mitassa poikkeuksellista. Vaikka sitä pyörittelee miten päin tahansa, niin on se muuten kova juttu, että hallitus on saavuttanut lähes kaikki keskeiset tavoitteensa. [Jukka Gustafsson: Kasvu ei kuulu kaikille vain!] Me voimme nyt lähteä seuraavaan vaalikauteen sellaisen perinnön turvin, jolle hyvinvointiyhteiskuntaa on kestävästi rakentaa. Suomen nousun ovat suomalaiset tehneet yhdessä, tässä talossa mutta ennen muuta työpaikoilla ja yrityksissä läpi maan. Tärkein aikaansaannos on, että niin monessa kodissa joku on taas saanut kaipaamansa työpaikan. Työpaikka on paljon muutakin kuin toimeentuloa. Se on arjen varmuutta, tulevaisuudenuskoa, osallisuutta yhteiskunnassa ja isosti henkilökohtaista merkityksellisyyden kokemusta. Suomen kannalta jokainen elämän syrjään kiinni saatu nuori on pelastus. Hääviä tulevaisuutta meillä ei ole, jos annamme tulevaisuuden tekijöiden joutua hukkaan.

Arvoista puhemies! Pariisen viikkoa sitten kävin kotikaupungissani Rovaniemellä tutustumassa paikallisen päiväkodin arkeen. Siellä pienten lasten kanssa lattialla istuessa sai paitsi uutta näkökulmaa elämään myös muistutuksen, kuinka tärkeää on pitää huolta toisista ihmisistä ja etenkin heistä, joiden omat voimat eivät kannaa. Vaikka kyseisen päiväkodin lapsilla asiat tuntuivat olevan hyvin ja Suomella kaikkineen menee paremmin kuin pitkään aikaan, kaikkien suomalaisten kohdalla näin ei ole. On myönnettävä reilusti, että liian monessa kodissa arki on vielä selviämistä päivästä toiseen. On paljon pienituloisia lapsiperheitä, eläkeläisiä, opiskelijoita, viljelijöitä ja pienyrittäjiä.

Ensi vuoden valtion budjetti ei kaikkea muuta, mutta omalta osaltaan sillä luodaan valoisampaa näkymää tulevaisuuteen. Tärkeitä parannuksia ensi vuonna ovat takuueläkkeen korotus, veronalennusten painottuminen pienituloisimmille suomalaisille ja pienimpien äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahojen nosto noin 80 eurolla kuukaudessa. Tämä raha tulee monessa kodissa todelliseen tarpeeseen: ruokaan, vaippoihin ja lastenvaatteisiin. Aivan erityisen myönteistä on myös, että yrittäjän perheenjäsenen työttömyysturva laitetaan ensi vuonna vihdoinkin kuntoon. Tällä korjataan yksi iso epäoikeudenmukaisuus, josta moni on kärsinyt ja jonka moni on kokenut vääryydeksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Arvoisa puhemies! Keskustan tavoitteena on jatkaa perusturvan parantamista ensi vaalikaudella. Perusturva kaipaa mielestämme kuitenkin samalla myös kunnon remontin. Urakka on kimurantti, mutta se on välttämätön, jotta voimme sekä aidosti parantaa ihmisten toimeentuloa että osaltamme hallita jo meneillään olevaa työn, työelämän ja työmarkkinoiden muutosta. Kestävän parannuksen aikaansaaminen edellyttää kuitenkin perusturvaremontin lisäksi myös perhevapaiden uudistamista. Lopputuleman on kuitenkin oltava perheille parannus, ei leikkaus.

Perheiden toimeentulo ja valinnanmahdollisuus lastenhoidossa on turvattava eri elämäntilanteissa. Kaikista eniten huolissani olen niistä Suomen noin sadastatuhannesta lapsesta, jotka joutuvat elämään köyhyyydessä. Ensi vuonna laitetaan — kiitos hallituksen ja ministeri Saarikon — voimavaroja perheiden ihan jokapäiväiseen kotiapuun, mikä toivottavasti tuo vanhemmille tukea arjessa pärjäämiseen. Kyse ei olekaan pelkästään rahasta. Uskon, että aika monen äidin ja isän sisimmässä pauhaa riittämättömyys, kun työpaikalla ajattelee lapsiaan ja kotia ja kotona keskeneräisiä töitä. Siksi tätä asiaa ei pidä pelkästään talouden ehdoilla ratkaista vaan lapset, perheet ja hyvä elämä edellä. Kun kodeissa voidaan hyvin, Suomi voi hyvin. Tarvitsemme lapsimyönteisen yhteiskunnan, jossa lapset nähdään rikkautena eikä niinkään vaikeutena sovittaa yhteen perhe- ja työelämä. Tässä meillä kaikilla päättäjillä on myös peiliin katsomisen paikka.

Arvoisa puhemies! Viikoittain Lapin ja Helsingin väliä reissaavana olen oppinut arvostamaan tämän laajan maan omalaatuisuutta: sitä, että meillä on puhtaat järvet ja joet sekä Itämeri, jonka suojeluun ensi vuonna laitetaan lisää rahaa — tästä pitää aidosti kiittää hallitusta ja ministeri Tiilikaista. Olen oppinut arvostamaan sitä, kuinka tärkeää on, että meillä on puhdasta ruokaa omasta takaa. Siksi suomalaisia ruuantuottajia on hädässä autettava, niin kuin ensi vuoden budjetissa tehdään. Olen oppinut arvostamaan sitä, että meillä on metsää ja muita luonnonvaroja, joita voidaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla käyttää.

Suomi on kotimaamme, isänmaamme ja ennen muuta yhteinen maamme. Suomen voima on myös tästä eteenpäin yhteistyössä. Eduskuntaryhmien yhdessä sopima rintamaveteraanien kotipalvelujen kuntoon laittaminen on siitä arvokas osoitus. Yhteistyössä toimiminen ei tarkoita sitä, että asioista ei voi olla eri mieltä — saa, voi ja pitääkin olla. Eri mieltä voi kuitenkin olla myös toista kunnioittaen ja erilaisia näkemyksiä aidosti suvaiten. Laitetaan voimavaramme ratkaisujen esittämiseen ihmisten arjen huoliin ja tulevaisuudentoiveisiin ja tehdään päätöksiä. Suomalaiset sitten ensi huhtikuussa päättävät, kenen kykyyn ratkaista yhteisiä ongelmiamme, ilmastonmuutos mukaan lukien, [Puhemies koputtaa] he luottavat ja ketkä pystyvät parhaiten turvaamaan Suomen [Puhemies koputtaa] myönteisen talous- ja työllisyyskehityksen.

12.23 Kalle Jokinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä vuonna julkaistun YK:n onnellisuusraportin mukaan Suomi on maailman onnellisin maa. Suomi kiri itsensä kolmessa vuodessa vertailun kuudennelta sijalta kärkipaikalle. Onnellisuusvertailun tulokset perustuvat suomalaisten omiin arvioihin omakohtaisesta hyvinvoinnista.

Suomalaisten onnellisuuden kasvu ei yllätä, kun katsoo viimeisten vuosien kehitystä. Meillä on lähes 120 000 ihmistä enemmän töissä kuin hallituksen aloittaessa. Siis Lahden kaupungin asukasluvun verran suomalaisia on saanut helpotusta arkeen ja uskoa oman perheen tulevaisuuden rakentamiseen. Kannustavalla veropolitiikalla on varmistettu, ettei kenenkään palkansaajan tai yrittäjän verotus ole tällä vaalikaudella kiristynyt. Erityisesti pie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ni- ja keskituloisten verotusta on kevennetty, työnteosta ja ahkeruudesta pitää aina palkita. [Pia Viitanen: Lapsiperheillä kiristyy!]

Arvoisa puhemies! Tässä salissa liian harvoin muistetaan iloita siitä, kuinka poikkeuksellisen hyvä ja turvallinen maa Suomi on asua ja elää. Jotta näin olisi myös jatkossa, on hallitus joutunut tekemään vaikeitakin päätöksiä turvatakseen suomalaisten hyvinvoinnin. [Eero Heinäluoma: Ei koske kaikkia!] Tehty työ tuottaa nyt kuitenkin tulosta: talous kasvaa, ja työttömyys vähenee. Vaikka oppositio on kohta neljä vuotta yrittänyt todistella lähes kaiken olevan pielessä, niin YK:n onnellisuusraportin mukaan moni tavallinen suomalainen kokee elämänlaatunsa parantuneen ja uskon tulevaisuuteen vahvistuneen.

Positiivisesta kehityksestä huolimatta yhä liian monen toimeentuloa ja arkea painaa epävarmuus. [Eero Heinäluoma: No nyt tuli totuus!] Lähes 400 000 työikäistä suomalaista on avoimien työmarkkinoiden ulkopuolella tilanteessa, jossa taloudessa menee hyvin ja yritykset ympäri maata kärsivät työvoimapulasta. Tilanne on täysin kestämaton, ja siksi hallitus jatkaa budjetissa panostuksia nopeavaikutteisiin täydennyskoulutuksiin ja pyrkii edelleen laskemaan yritysten palkkaamiskynnystä. Avoimien työpaikkojen ja työttömien välillä on rakenteellisia esteitä. Itsestään nämä esteet eivät kuitenkaan poistu, ja siksi hallituksella on velvollisuus toimia. Hallitus kuuntelee työmarkkinaosapuolia, mutta viime kädessä länsimaisessa demokratiassa lait säätää ja päätökset tekee kansan valitsema eduskunta.

Arvoisa puhemies! Ruotsin juuri pidetyissä vaaleissa ei keskusteltu kestävyysvajeesta, vaan valtion ylijäämän käytöstä. Ruotsi on Suomelle kannustava esimerkki: rohkeilla mutta reiluilla uudistuksilla voidaan kestävästi turvata hyvinvointipalveluiden rahoitus. Siksi kasvua ja työllisyyttä vahvistava, kokoomuslaiseksikin haukuttu hallituksen talouspolitiikka on ollut sisällöllisten uudistusten ohella parasta ja kestävintä hyvinvointi- ja tulevaisuuspolitiikkaa. Kiitän hallituskumppaneita siitä, että vaikka vaalit lähestyvät, ei hallitus lipsunut viimeisessä budjetissaan vastuulliselta ja tulokselliselta tieltään. Velkaantuminen jatkaa vähentymistään ensi vuonna. Opposition epäilystä huolimatta hallitus on saavuttamassa kaikki talouspoliittiset tavoitteensa. Suomen julkinen talous on viimein tasapainotumassa vuosikymmenen vaihteessa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisia tuotteita kysytään maailmalla enemmän kuin pystymme valmistamaan. Kasvumme rajat ovat tulossa vastaan. Siksi budjetin liikkumavaraa kohdennetaan luomaan lisää tilaa kasvuille ja nopeuttamaan työllistymistä. Osaajapulaa helpotetaan lisäämällä nopeasti vaikuttavia toimia toisen asteen ja korkea-asteen koulutukseen. [Eero Heinäluoma: Leikkaukset jatkuvat!] Palkkatukea lisäämällä sekä tekemällä lyhytkestoisenkin työn vastaanottamisesta nykyistä kannustavampaa parannetaan pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia. Kokoomuksen linja on se, että kun talouskasvu ja työllisyystilanne sen sallivat, lisätään panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Tutkimusrahoihin tehtiin pysyvä 112 miljoonan euron korotus. Lisäykset tukevat kasvua ja vahvistavat Suomen kilpailukyvyä ja tuottavuuden perustaa. Veroratkaisulla huolehdittiin siitä, että sekä palkansaajien että eläkeläisten ansiotuloverotus pysyy ensi vuonna lähes ennallaan. Pienituloisten verotusta kevennetään edelleen työnteon kannustimien ja toimeentulon vahvistamiseksi. Veronkevennykset rahoitetaan nostamalla ympäristö- ja haittaveroja.

Arvoisa puhemies! Vierastan vasemmistopuolueiden joskus jopa vihamielistä suhtautumista omistamista kohtaan. Sijoittaminen ja vaurastuminen eivät ole enää vain pienen joukon etuoikeus. Suomalaisista kotitalouksista jo 41 prosenttia omistaa sijoitusvarallisuutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ja varautuu säästämällä tulevaisuuden menoihin. Uudella piensijoittajan osakesäästötilillä halutaan kannustaa ihmisiä säästämään. Kenenkään etua ei palvele se, että vaikeutamme tavallisten suomalaisten mahdollisuuksia vaurastua ahkeran työn ja yrittämisen ohella myös pitkäjänteisellä säästämällä ja sijoittamisella. Kotimainen omistajuus ja kansankapitalismi vahvistavat myös yritystemme toimintaedellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Haluan erityisesti nostaa budjetista esille seuraavia tärkeitä päätöksiä: Jatkossa yrittäjän perheenjäsen, joka ei omista yritystä, on oikeutettu saamaan muiden työntekijöiden tavoin työttömyyskorvausta. [Sari Sarkomaa: Vihdoinkin!] Keräsimme myös tämän ja ensi vuoden budjettirahoista tukipaketin poikkeuksellisista sääoloista kärsineelle maataloudelle. Lisäksi teimme merkittävän satsauksen Itämeren ja sisävesien ravinnekuorman pienentämiseksi. Kaikkien eduskuntaryhmien yhteisellä päätöksellä mahdollistamme kaikille sotiemme veteraaneille, maamme kunniakansalaisille, samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille. Tämä on vähintään, mitä voimme tehdä heidän eteensä, joiden ansiosta saamme jatkaa itsenäisen ja maailman onnellisimman maan rakentamista.

Arvoisa puhemies! Onnellisuutemme ja hyvinvointimme ei ole saavutettu etu. Voimme säilyttää kärkisijamme vain kovalla työllä ja yrittämällä. Suomalaisten ylivelkaantumisen ohella olen huolissani myös Suomen ylivelkaantumisesta. Eduskuntavaalien lähestyessä lupaukset uusista menoista kipuavat miljardeihin, mutta lupaukset tuloista lasketaan vain miljoonissa. Toivon, että vaalienkin alla kaikki puolueet sitoutuvat vastuullisen talouspolitiikan jatkumiseen. Jokainen rakentaja tietää, että kaikki lähtee hyvästä perustuksesta. Me tämän päivän Suomen rakentajat olemme vastuussa siitä, [Puhemies koputtaa] että jätämme jälkeemme onnellisen Suomen, joka seisoo taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä perustuksella.

12.30 Johanna Ojala-Niemelä sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri Petteri Orpon budjettia voi kuvata yhdellä sanalla: näköalaton. Senkin, mikä puuttuu, voi kuvailla yhdellä sanalla: tulevaisuus. Tämän hallituksen talouspolitiikan perinnöksi jäävät leikkaukset pienituloisilta, koulutukselta, tieteeltä ja tutkimukselta. [Timo Heinonen: Nyt on väärä puhe!] Missä ovat uudistukset, missä ovat tulevaisuusinvestoinnit?

Det som regeringens budget saknar kan beskrivas med ett ord: framtiden. Var är förnyelser, var är utveckling av välfärdsstaten, var är framtidsinvesteringarna?

Sipilän hallituksen esitys jatkaa jo tutuksi tullutta linjaa. Budjetti on köyhille kireä ja rikkaille löysä. Oikeudenmukaista olisi se, että vaikeina aikoina taakankantoa jaetaan sen mukaan, mitkä ovat kunkin kantajan voimat ja resurssit. Ministeri Orpo, eikö teistäkin sen, jolla on enemmän, tule kantaa isompi vastuu?

Tässä budjetissa hyvätuloisten verotusta alennetaan jälleen kerran ottamalla lisää velkaa. Hallituksen budjetti vahvistaa eriarvoisuutta pitämällä edelleen voimassa etuuksiin tehdyt indeksileikkaukset. Hallituksella on aina hyvä aika suhdanteista riippumatta omien taustaryhmiensä uusille veroeduille, mutta aina huono aika panostaa perusturvaan. Hallituksessa, jossa SDP on mukana, ei näin kovalle ja eriarvoistavalle politiikalle ole sijaa.

Tuore selvitys kertoo, että Sipilän hallituksen talouspolitiikka on heikentänyt naisten asemaa, heikentänyt taloudellista tasa-arvoa. Edes hallituspuolueet eivät voi asiaa enää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

kieltää tai muuksi selittää. Tarvitaan parempia vaikuttavuusarviointoja, miten talouspolitiikka vaikuttaa eri tavoin naisiin, miehiin tai lapsiperheisiin. Tämän tilanteen korjaamisen on oltava seuraavan hallituksen työlistan kärjessä.

Arvoisa puhemies! Tasan sata vuotta sitten järjestettiin ensimmäiset kunnallisvaalit, joihin kaikki voivat osallistua sukupuolesta tai varallisuudesta riippumatta. Tätä ei kunnioita se, että valtion kuntataloutta heikentävien toimien vaikutus on lähes 300 miljoonaa euroa ensi vuonna. Tämä tietää edelleen kiristyvää kuntataloutta eri puolilla Suomea.

SDP haluaa tehdä Suomesta maailman kilpailukykyisimmän maan, jossa liikenneyhteyksiin panostamalla luodaan edellytyksiä elinkeinoelämälle ja ihmisten liikkuvuudelle. Parlamentaarinen työryhmä kokoomus mukaan lukien esitti yksimielisesti, että tie- ja rata-verkon korjausvelan vähentämisen lisärahoitusta jatketaan. Hämmennys oli suuri huomauttamme, että tähän tarkoitukseen osoitetaan pyöreä nolla euroa. Jään kysymään teiltä, ministeri Orpo, miksi näin. Korjausvelan hoitamiseen tarvittava pysyvä rahoitustason korotus jää nyt seuraavan hallituksen kontolle.

Arvoisa puhemies! Työllä ja yrittäjyydellä olemme rakentaneet tulevaisuuden siltoja, jotka ovat turvanneet Suomen ja suomalaisten hyvinvoinnin. On hyvä, että työllisyys on vahvemman viennin vedon voimin lähtenyt asteittain nousemaan. Ongelmana on, että meillä on samanaikaisesti korkea työttömyys ja osaavan työvoiman pula. SDP esittää, että käynnistetään laajapohjainen valmistelutyö siitä, miten työntekijät ja työpaikat kohtaavat paremmin.

Hallituksen tavaramerkiksi on muodostunut se, että hyvinvointiyhteiskunta ajetaan kohhti markkinaehtoista yhteiskuntaa ja palkansaajien sopimusturvaa halutaan heikentää. Osaana tätä linjaa hallitus päätti heikentää irtisanomissuojaa alle 20 hengen yrityksissä. On selvää, että esitys lisää toteutuessaan eriarvoisuutta ja turvattomuutta, eikä sillä tutkitusti ole kaavailtuja työllistymisvaikutuksia. Pääministeri Sipilä, vetoamme teihin vielä kerran: älkää tuoko kaavailemaanne esitystä eduskuntaan. Yrityskoko ei voi olla kriteeri erilaisille työsuhteen ehdoille.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesitys katsoo tukevasti taaksepäin. SDP on aloitteellinen uudistaja. Esitämme tulevaisuusinvestointeja, jotka näyttävät tietä 2030-luvulle. Tiedämme, että lapset ovat tulevaisuus. Pienten lasten hoitovastuu jakautuu Suomessa epätasaisesti. Tarvitsemme perhevapaaudistuksen, jonka ohjenuorana on työllisyyden vahvistuminen ja vapaiden joustavampi käyttö. Toiseksi tarvitsemme varhaiskasvatustuuden, jossa subjektiivinen päivähoito-oikeus palautetaan ja ryhmäkokoja pienennetään. Tavoitteena tulee olla SDP:n pitkäaikainen tavoite maksuttomasta päivähoitosta.

Suomi on tullut tunnetuksi koulutuksen mallimaana, mutta leikkauksien takia olemme menettämässä tämän kruununjalokivemme. Tarvitsemme koulutuksen ja sivistyksen kunnianpalautuksen. Suomessa yli 10 prosenttia ikäluokasta jää yhä peruskoulun varaan. Peruskoulu ei enää riitä pohjakoulutukseksi nykyisillä työmarkkinoilla. Olemmekin esittäneet oppivelvollisuuden laajentamista ja toisen asteen maksuttomuutta. Tämä ehkäisee syrjäytymistä.

Suomessa tarvitaan myös sosiaaliturvauudistus, ja meillä on tähän vastaus: yleisturva, joka yksinkertaistaa sosiaaliturvaa ja helpottaa työn ja turvan yhteensovittamista. Nyt jo kuulen korvissa, kuinka hallituksessa huokaillaan, miten tämä kaikki rahoitetaan. SDP esittää työllisyyttä tukevan verouudistuksen, jossa veropohja on tiivis ja laaja.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: SDP:n vahva viesti hallitukselle on: Älkää purkako [Puhemies koputtaa] hyvinvointivaltiota. Kehittäkää ja parantakaa sitä. [Ben Zyskowicz: Juuri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

sitä me teemme!] Valtiovarainministeriö ennustaa kasvun puolittuvan jo ensi vuonna. Uudistusten aika on nyt, [Puhemies koputtaa] kun olemme suhdannehuipussa. Uskon, että seuraava hallitus on valmis näihin.

12.38 Simon Elo sin (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elettiin syksyä 2008. Olimme päättäneet vaimoni kanssa muuttaa Espooseen. Pappina toiminut isäni oli vihki nyt meidät kesällä. Olimme palaamassa junalla asunonäytöstä, kun sain murskaavan uutisen: isäni oli saanut sydänkohtauksen. Hän menehtyi sairaalassa muutama viikko myöhemmin. Olin silloin 22-vuotias ja ymmärsin, että elämä on rajallinen. Asioita on tehtävä nyt, tai mitään ei tapahdu koskaan. Halusin tehdä työtä, jolla on tarkoitus. Siispä lähdin politiikkaan.

Arvoisa puhemies! Viime lauantaina tuli kuluneeksi kymmenen vuotta siitä, kun amerikkalainen investointipankki Lehman Brothers teki konkurssin. Sitä seurasivat kansainvälinen taantuma ja Kreikasta alkanut Euroopan velkakriisi. Olin vuonna 2010 järjestämässä Kreikka-tukipaketin vastaista mielenosoitusta Eduskuntatalon portaille. Puhuin, puhisin ja puhkuin, aivan niin kuin demaritkin tekevät. Puhuminen on helppoa, sillä se ei maksa mitään. Vuodesta toiseen vastustin, kunnes tuli aika ottaa vastuu.

Vastuunkanto näkyy tässä budjetissa, jonka esityksistä monet ovat suoraan Sinisen tulevaisuuden tuoreista ohjelmista. Työ, talous ja turvallisuus ovat sinisen linjan ydintä, inhimillisyydestä tinkimättä. Taloutta on viime vuosina sopeutettu, koska halusimme pelastaa hyvinvointiyhteiskunnan. Tavoite on nyt saavutettu, ja nyt voimme mennä eteenpäin. Parhain esimerkki paremmista ajoista on Lex Lindström eli kertaluontoinen eläketuki iäkkäille pitkäaikaistyöttömille. Eläketuki toteutetaan nyt toisen kerran tämän hallituskauden aikana. Yle kertoi mikkeliläisestä, yli seitsemän vuotta työttömänä olleesta rekkakuskista Jorma Pettisestä, joka hakee nyt tyytyväisenä tätä eläketukea. Siniset kaksi—punaiset nolla.

Tuloverotus kevenee yhteensä 130 miljoonaa euroa, ja myös eläkeläiset huomioidaan. Suomalainen saa pitää selvästi aiempaa suuremman osan itse ansaitsemistaan rahoista, pieni- ja keskituloisia painottaen. Hallituskauden aikana tuloverotusta on kevennetty yli 1,4 miljardia euroa. Sininen verokapina on todellisuutta tässä ja nyt.

Arvoisa puhemies! Tolkun konservatiivit puolustavat isänmaan rakentajia. Työkykyohjelma toteutetaan, kuten työministeri Jari Lindström on esittänyt, ja isoimmat yksittäiset rahapanostukset tehdään nimenomaan työllisyyden edistämiseen. Lisäksi yrittäjien perhejäsenten työttömyysturva paranee. Siniset uskaltavat myös puolustaa yksityisautoilua. Hallitusohjelman mukaisesti autovero kevenee edelleen, ja sinisten esityksestä ajoneuvoveroa lasketaan vuonna 2020 jopa 50 miljoonaa euroa. Seuraavankin hallituksen on syytä jatkaa autoilun kustannusten keventämistä.

Arvoisa puhemies! Veteraaniveljet saadaan viimein samalle viivalle, kun sotaveteraanien kotipalveluedut nousevat samantasoisiksi kuin sotainvalideilla. Tämä kaivattu ja kaikkien kannattama muutos toteutuu marraskuussa 2019. Itsenäisyyden asia ei vanhene koskaan. Puolustusministeri Jussi Niinistön johdolla saamme ensi vuonna 100 henkilötyövuotta lisää Puolustusvoimille, lisäksi haja-asutusalueille perustetaan noin 60 uutta poliisin virkaa. Turvallisuus on sinisille kaikkein tärkein asia. Turvallisuus on kaikkien kansalaisten perusoikeus. Sotilastiedustelulain toimeenpanoon valmistaudutaan laittamalla kertaluontoisiiin laite- ja tietojärjestelmäkustannuksiin lähes neljä miljoonaa euroa. Tiedustelulait on uudistettava kiireellisesti. [Eero Heinäluoman välihuuto] Jokainen päivä, edusta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ja Heinäluoma, jolloin joudumme toimimaan ilman uudistettua tiedustelulakia, vaarantaa suomalaisten turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten tilanteen parantamiseksi korotamme vähimmäismäärisiä päivärahoja työmarkkinatukea vastaavalle tasolle. Tämä tarkoittaa 80 euron kuukausittaista korotusta vähimmäispäivärahoihin. Lisäksi sinisten aloitteesta tehtiin päätös sairauspäivärahojen 55 päivän omavastuurajan poistamisesta kaikkein pienituloisimmilta.

Arvoisa puhemies! Isäni kuolema kymmenen vuotta sitten sai henkilökohtaisesti minut, ja kansainvälinen taantuma lukuisat muut ihmiset, astumaan politiikan raskaalle tielle. Osaltani tuo tie on tuonut tähän hetkeen. Hallituskauden aikana työllisiä on tullut lisää yli 117 000. Sininen työministeri on tehnyt historiaa. Työllisyysaste ei ole ollut näin korkealla sitten 1980-luvun lopun. Suomi on päässyt yli synkän virran. Samalla on eletty elämää, naurettu, itketty, riideltä ja — jopa demareidenkin kanssa — soviteltu. Se, mitä päätämme täällä eduskunnassa, ei ole irrallista suomalaisten arjesta vaan vaikuttaa tavalla tai toisella jokaisen suomalaisen elämään. Vastuu on eduskunnan yhteinen. Viime viikkoina joiltakin tahoilta tuntuu unohtuneen, että valtiosäännön mukaan ”Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta.” [Jukka Gustafsson: Onhan ILO:n sopimus kolmikannasta olemassa!] Valta kulkee käsi kädessä vastuun kanssa. Ne, joilla on vastuu, sitä myös käyttäkööt. Kenelle paljon annetaan, siltä paljon vaaditaan.

Arvoisa puhemies! Antti Rinteen johdolla demarit lupaavat kymmenen hyvää ja yhdeksän kaunista. Poliitiikan huutokauppakeisari ei tule perumaan yhtään hallituksen tekemää leikkausta — ei yhtään. [Eero Heinäluoma: Se keisari on jo hallituksessa!] Täälläkin kuulemme vain tuohtunutta tuhinaa, täältä vasemmalta laidalta. Alhaisen energian puolue! Siniset on vastavoima sosialisteille ja viini vihreille. Näytöt on nähty. Ensi vuonna kysymys kuuluu, jatkaako Suomi hyväksi havaitulla sinisellä linjalla vai hyppäämmekö punavihreään tuntemattomaan, jota edustaja Arhinmäki täälläkin meille tarjoaa. Minä en usko, edustaja Arhinmäki, punavihreiden vaalivoittoon. Suomessa on vahva konservatiivinen pohjavire, jopa edustaja Arhinmäen edustamassa Helsingissä. Tämä konservatiivinen pohjavire saavuttaa myös Suomen seuraavissa vaaleissa. Tulevaisuus on sininen. [Puhemies koputtaa]

12.45 Ville Tavio ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen etu vaatii vastuullista taloudenpitoa. Valtio ei voi jatkuvasti jakaa sellaista, mitä ei ole. Jos uutta velkaa otetaan nousukauden keskellä melkein 2 miljardia euroa vuodessa, miten käy, kun laskusuhdanne alkaa. Talouden tasapainon vaatimat toimet on tehtävä Suomen kansan ja sen lasten tulevaisuuden takaamiseksi, mutta ne on tehtävä oikeudenmukaisesti. Perussuomalaiset toimivat suomalaisen työn puolesta, hyvinvointivaltion säilymisen puolesta ja suomalaisten turvallisuuden puolesta.

Kun eduskunta aloittaa nyt hallituskauden viimeisen budjettikäsittelyn, on aika tarkastella, onko Suomi-laiva jyrkästi kurssissa vai pikemminkin tuuliajolla. Hallituskauden alussa Suomen tila ei ollut kaksinen. Nyt elämme parempia aikoja. Maailmantalous on ollut jo pidempään nousussa. Työllisyysaste on noussut vaalikauden aikana, mutta tästä on pitkälti kiittäminen hyvää yleistä suhdannetilannetta.

Hallituksen rehvastelu omasta erinomaisuudestaan on silmänlumetta. Riittäviä toimia ei ole tehty. Työnteon kannattavuus ei ole muuttunut, keskituloisen verotaakka on kova ja pienyrittäjät hukkuvat yhä byrokratiaan. Ei ihmistä voi vaatia eri aktiivimalleilla työllisty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

mään, jos töitä ei ole yksinkertaisesti tarjolla. Usein on myös kannustinloukkutilanteita, joissa työn vastaanottamalla henkilölle jäisi vähemmän rahaa kuin työttömänä. Ihmiset kyllä menevät töihin, jos töitä on tarjolla ja työn vastaanottaminen on taloudellisesti palkitsevaa. Tähän me perussuomalaiset esitämme ja vaadimme korjausta.

Työehtojen polkemisen on loputtava ja ulkomaisen halpatyövoimamarkkinan luominen on pysäytettävä. Perussuomalaiset haluavat säilyttää ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinnan, jotta Suomessa tehdään jatkossakin töitä rehellisesti ja reilusti suomalaisilla työehdoilla. [Li Andersson: Niitä ongelmia on nyt jo!]

Perussuomalaiset vastustavat kaksien työmarkkinoiden luomista ja tahtovat tarjota työntekijöille kepin sijasta porkkanaa. Hallitus ei luo työpaikkoja, vaan yritykset luovat työpaikat. Meidän tulee alkaa kannustamaan pienyrityksiä kasvuun esimerkiksi antamalla verohyötyä, jos yritys investoi uusiin suomalaisiin työpaikkoihin. Loputkin yritykset karkaavat Viroon, elleimme lopeta byrokratiaa ja kuoliaaksi verottamista.

Verotuksen pienentäminen ei merkitse enää Suomessa automaattisesti valtion tulojen pienenemistä, vaan tavalliseen duunariin ja eläkeläisiin kohdistuvat verohelpotukset kohentaisivat ostovoimaa ja piristäisivät rahan kiertoa. Eläkkeiden verotus on Suomessa korkea. Perussuomalaiset laskisivat eläkkeiden verotusta työn verotuksen tasolle. Tämä auttaisi erityisesti niitä pienituloisia eläkeläisiä, jotka ovat jääneet takuueläkkeen korotuksen ulkopuolelle. Lisäksi poistaisimme lääkkeiden omavastuun pienituloisilta ja kohdistaisimme enemmän rahaa omaishoitoon.

Arvoisa puhemies! Maailmantaloudessa taloussyklin korkein kasvuvaihe on ohitettu jo ensi vuonna ja Suomen talouskasvun on ennakoitu hidastuvan 1,7 prosenttiin. Talouskasvu nojautuu kotimaiseen kysyntään ja ulkomaankauppaan, mutta kotitalouksien kulutuskysyntää rajoittaa käytettävissä olevien tulojen hidastuva kasvu. Samoin investointien kasvun ennustetaan hidastuvan ensi vuonna.

Perussuomalaiset haluavat kannustaa suomalaisia sijoittamaan suomalaisiin yrityksiin. Jotta kotimainen kysyntä, investoinnit ja siten myös talouskasvu eivät hiipuisi, hallituksen pitää ryhtyä toimiin lisätäkseen suomalaisten ostovoimaa ja yritysten investointeja. Suomalaisten ostovoima saadaan nousuun asumista halpuuttamalla ja yksityisautoilun kustannuksia laskemalla. Perussuomalainen talouspolitiikka on tavallisen kansalaisen puolella, sillä perussuomalainen talouspolitiikka ei verota kuoliaaksi, kuten Suomessa nyt jopa istuva oikeistohallitus tekee esimerkiksi nostamalla asumisen hintaa ja nostamalla autoilun hintaa korottamalla polttoaineeveroa. Polttoaineveron alentamista luvattiin, jos raakaöljyn hinta nousee 80 dollariin tynnyriltä, ja perussuomalaiset vaativat yhä, että hallitus pitää lupauksensa. Pääministeri Sipilän hallitus ei pidä edes näin yksinkertaista lupaustaan. [Eero Heinäluoma: Mikä se tynnyrin hinta nyt on?]

Herra puhemies! Perussuomalaiset tahtovat muistuttaa eduskuntaa ja hallitusta siitä, että Suomi on suomalaisten kansallisvaltio. Turvapaikanhakijoiden vastaanottopalveluiden piirissä arvioidaan olevan yhä 10 500 henkilöä. Ei suomalaisille köyhille tai kodittomille ole pystytetty vastaanottokeskuksia tarjoamaan heidän tarvitsemiaan palveluita. On taloudellisesti kestävämpiä ja väärin, että veronmaksajien rahoilla ylläpidetään mukavissa oloissa tuhansia joutilaita ulkomaalaisia miehiä, jotka eivät ole osallistuneet hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitoon millään tavoin. Samaan aikaan suomalaiset vanhukset ja sairaat jätetään heitteille. [Eva Biaudetin välihuuto]

Perussuomalaiset vaativat, että Suomen on ryhdyttävä toimenpiteisiin yhtäältä pakkopäätösten tehostamiseksi ja toisaalta vastaanottotoiminnasta aiheutuvien kustannusten mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

nimoimiseksi. Suomesta tulee tehdä vähiten houkutteleva Pohjoismaa haittamaahanmuuttolle. [Eva Biaudet: Not in my name, ei minun vuorollani!] Kun maahanmuuttopolitiikassa otetaan käyttöön perussuomalaisten malli, jäävät verovaramme käytettäväksi suomalaisen hyvinvoinnin edistämiseen, ja niitä riittää niin lapsiperheille, koulutukseen kuin eläkeläisillekin. [Eva Biaudet: On muitakin suomalaisia kuin perussuomalaiset!]

12.52 Ozan Yanar vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on ollut hukattujen mahdollisuuksien hallitus. Tämä on kuluvan hallituskauden viimeinen budjetti, ja jälleen edessämme on uusi hukattu budjetti, jälleen hukattu vuosi, jälleen uusi hukattu mahdollisuus.

Hallituksella olisi ollut mahdollisuus saada paljon aikaiseksi:

Tämä hallitus olisi voinut nostaa Suomen sivistyksen ja tutkimuksen suurvallaksi. Se olisi voinut panostaa maamme koulutukseen ja tulevaisuuden kilpailukykyyn. Sen sijaan hallitus on heiluttanut leikkuriaan päiväkodeista ammattikouluihin ja aina korkeakouluihin asti, vaikka tieto ja osallisuus on se, millä me tässä maailmassa pärjäämme — siis jälleen hukattu mahdollisuus.

Tämä hallitus olisi voinut tehdä Suomesta tasa-arvoisemman maan: Sellaisen maan, jossa lasten hankkiminen ei heikennä naisten urakehitystä. Maan, jossa myös miehet jäävät kotiin hoitamaan pieniä lapsiaan. Sen sijaan hallitus hukkasi mahdollisuuden uudistaa perhevapaat tasa-arvoisemmaksi. Hallitus oli sitä mieltä, että tasa-arvo ei saa maksaa mitään — jälleen hukattu mahdollisuus.

Tämä hallitus olisi voinut taistella tosissaan ilmastonmuutosta vastaan, tehdä kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, olla esimerkkinä muille ja saada samalla ne hyödyt, joista edelläkävijät nauttivat. Sen sijaan hallitus on ajanut EU:ssa linjaa, joka antaisi jäsenmaiden pienentää hiilinielujaan ilman seurauksia, mikä on sama kuin päästöjen kasvattaminen. Nyt kehitys näyttää siltä, etteivät Suomen kokonaispäästöt vähenisi lainkaan vuoteen 2030 mennessä. Ilmastonmuutos on kiihtymässä, joten kallista aikaa ei ole hukattavaksi — jälleen hukattu mahdollisuus.

Ja tämä hallitus olisi voinut uudistaa Suomen talouden rakenteita luopumalla ympäristölle haitallisista ja tehottomista yritystuista. Samaan aikaan hallitus leikkasi korkeakoulujen perusrahoituksesta, joka on leikkaus tuottavuudesta ja tulevaisuudesta. Näiden lisäksi tämä hallitus tukee edelleen fossiilisia polttoaineita kolme kertaa enemmän kuin uusiutuvia — siis hukattuja mahdollisuuksia toistensa perään.

Arvoisa puhemies! Huolestuttavinta on se, että hallitus kuvittelee Suomen olevan nyt kunnossa. Budjetissa tehdyt valinnat kuvaavat hyvin, millaisia arvoja eri puolueilla on. Ideologia, johon hallitus on nojautunut, näkyy hyvin selvästi: leikataan hoivasta, leikataan hyvinvoinnista, leikataan koulutuksesta, ja Suomen talous on suhdannehuipussaan. Tätä maailmantalouden vauhdittamaa talouskehitystä hallitus olisi voinut käyttää paljon paremmin — tämä hallitus on ollut hukattujen mahdollisuuksien hallitus, se on nyt nähty.

Arvoisa puhemies! Raadollisinta, mutta ei hämmästyttävää on se, että vaalien lähestyessä hallitus on alkanut puhua päinvastaista kuin sen toimet ovat tällä kaudella olleet. Hallitus on siis alkanut puhua kauniita juuri niistä asioista, joista se on itse leikannut, ja tästä on muodostunut ruma kaava. Se menee seuraavasti: Tee vallassa ollessasi ensin yli kolme vuotta vahingollista ja lyhytnäköistä politiikkaa ja vaalien alla puhu päinvastaista — tämä on hallituksen ruma kaava. Esimerkiksi pääministeri Juha Sipilä sanoi muutama viikko sitten televisiossa olevansa valmis lisäämään kehitysyhteistyövaroja 0,7 prosenttiin brutto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

kansantuotteesta, ja hän sanoi myös olevansa valmis tuplaamaan Suomen pakolaissiintiön. [Ben Zyskiewicz: Eikö se ole hyvä tavoite?] No, näin sanoo pääministeri, joka olisi voinut tehdä ja ajaa näitä asioita esimerkiksi kolme vuotta hallituksessa ja muutama viikko sitten tämän syksyn budjettiriihessä.

Toinen ihmettelyn aihe on puolue nimeltä Kokoomus. Se ei suostunut kuuntelemaan oppositiota kolmen vuoden aikana, mutta nyt yhtäkkiä puolue puhuu siitä, että varhaiskasvatuksen ja lapsiperheiden palveluihin pitäisi panostaa, [Timo Heinonen: Ja panostetaan!] vaikka juuri hallitus, jossa Kokoomus on ollut, eli tämä hallitus, on ollut se, joka on leikannut, vienyt ihmisiltä oikeuden tasa-arvoiseen päivähoitoon. [Timo Heinonen: Me vasta korjataan teidän leikkauksia!] Sama puolue puhuu nyt vaalien alla perhevapaa uudistuksen tärkeydestä, vaikka he eivät itse pystyneet sitä uudistamaan. Teillä on ollut koko vaalikausi aikaa tehdä näitä asioita.

Ja sama hallitus on tunnetusti leikannut valtavasti koulutuksesta ja tutkimuksesta, ja nyt hallitus tarjoaa vaalien alla laastaria avohaavaan, murto-osaa verrattuna tuhoisiin koulutusleikkauksiin. [Timo Heinonen: Vähempi kuin te leikkasitte!] Jos leikkaa esimerkiksi 100 euroa ja antaa 10 euroa takaisin, se ei ole mikään panostus, mutta tämä outo tilanne ei estä ministereitä hehkuttamasta pieniä paikkauksia panostuksina omiin leikkauksiin. Siis kuinka tämä hallitus oikein aliarvioi suomalaisia. Kysyn vain: kuinka tämä hallitus oikein aliarvioi suomalaisia?

Arvoisa puhemies! [Hälinää] — Arvoisa puhemies, koko sali, jos minä saan jatkaa. — Me vihreät haluamme tehdä suomalaisesta koulutuksesta maailman parhaan. Tämä vaatii isoja panostuksia koko koulutuspolulle sekä tieteeseen että tutkimukseen. Tähän on tartuttava välittömästi. Me vihreät haluamme, että ilmastonmuutoksen pysäyttämiseen paneudutaan toden teolla. Maamme ilmastopolitiikan kunnianhimo on nostettava eri tasolle. Ensi vuoden vaalit tulevat olemaan ilmastovaalit, jossa jokaisen puolueen on kerrottava, mihin toimiin ovat sitoutuneet. Me sitoudumme käynnistämään fossiilisten polttoaineiden tukien alasajon — entä hallitus? Me vihreät haluamme käynnistää sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen. Suomalainen sosiaaliturva ei vastaa tämän päivän ja huomisen todellisuuteen: tukijärjestelmää on yksinkertaistettava perustulon pohjalta. Me vihreät haluamme nostaa köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnan politiikan kärkeen. Hallitus on pannut kaikkein heikoimmassa asemassa olevat politiikkansa maksajiksi. On tärkeää pitää kaikki samassa veneessä.

Arvoisa puhemies! Ihan tähän lopuksi: Tämä on siis viestini tälle pettymysten hallitukselle. Samaan aikaan toivon koko sydämestäni, että ensi keväänä meillä on hallitus, joka uudistaa taloutta, joka oikeasti arvostaa luontoa, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia. Me vihreät haluamme tehdä töitä paremman huomisen puolesta — ei enää yhtään hukattuja mahdollisuuksia. [Eero Heinäluoma: Paras vihreiden puheenvuoron tällä hallituskaudella!]

12.59 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on täynnä talousviisaita, mutta siitä huolimatta tämä on maa, jossa vastoin kaikkia taloustieteen perusoppeja finanssipolitiikkaa kiristetään rajusti taantumana aikana ja nousukaudella elvytetään mittavilla hyvätuloisia suosivilla veronalennuksilla. Petteri Orpo esiintyy mielellään tiukkana kirstunvartijana. Talouspolitiikan todellisuus on kuitenkin toinen. Samalla kun hallitus on heikentänyt eläkeläisten, opiskelijoiden ja työttömien toimeentuloa, kasvattanut eri-arvoisuutta ja leikannut rajusti koulutuksesta ja osaamisesta, on se myös käyttänyt yli puo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

litoista miljardia euroa hyvätuloisia suosiviin veronkevennyksiin. Tarvitsevilta otetaan, ja niille, joilla jo on, annetaan lisää.

Valtiovarainministeriön tuoreessa katsauksessa kestävyysvajeen arvioidaan olevan 3 prosenttia bruttokansantuotteesta. Se on suunnilleen yhtä paljon kuin samainen ministeriö arvioi sen olleen keväällä 2015. Tämä siitä huolimatta, että on leikattu, leikattu ja leikattu valtiontalouden tasapainottamiseen ja kestävyysvajeen pienentämiseen vedoten.

Miten tämä siis on mahdollista? Keskeinen syy on veroasteen alentaminen lähes 2 prosenttiyksiköllä. Jos veroaste olisi pysynyt vuoden 2015 tasolla, olisi kestävyysvaje nyt arviolta yli puolet pienempi. Hallitus on toisin sanoen laittanut veronalennusvimmansa tasa-arvon edistämisen, koulutusjärjestelmän vahvistamisen ja kestävyysvajeen umpeen kuroamisen edelle.

Kuvaava esimerkki siitä, kuinka tiukasti tämä veronalennusideologia kokoomuksessa istuu, on hallituksen budjettiriiheä edeltänyt kiista 300 miljoonan lisäkevennyksistä ansiotuloverotukseen. Kokoomus olisi selvästi halunnut luopua näistäkin verotuloista, mutta hallituskumppaneille tämä alkoi jo olla liikaa vaalien lähestyessä, kun äänestäjille pitäisi jotenkin yrittää viestiä, ettei pienituloisia ja koulutusta ole kokonaan unohdettu. Kokoomuksen pelastajaksi ilmestyi Työttömyysvakuutusrahasto, joka päätti alentaa työttömyysvakuutusmaksuja 300 miljoonalla. Suomi siis käyttää keskellä suhdannehuippua nämä rahat mieluummin lisäelvytykseen kuin pahan päivän varalle kerättävien puskureiden kasvattamiseen. Tämä ei ole suhdannepoliittisesti perusteltua.

Arvoisa puhemies! Talouden tasapaino riippuu ratkaisevasti työllisyysasteesta. Työllisyyden parantuminen on erittäin ilahduttava uutinen, mutta kasvun ennustetaan hidastuvan jo ensi vuodesta alkaen. On elintärkeää, että Suomeen saadaan hallitus, joka on valmis tekemään tulevaisuutemme kannalta välttämättömiä panostuksia. Vasemmistoliitto julkaisi juuri esityksen kestäväksi verouudistukseksi. Ilmastonmuutoksen hillintä ja ympäristökriisin ratkaiseminen on aikamme tärkein tehtävä, mutta se on hoidettava niin, että eriarvoisuus samalla vähenee.

Suomessa ympäristöveroja on usein otettu käyttöön tai kiristetty, kun on haluttu keventää tuloverotusta ja jostain on pitänyt löytää korvaavaa rahaa tilalle. Sama linja on leimannut myös tämän hallituksen politiikkaa: Tuloverotusta on kevennetty suurituloisia suosien ja tasaveroluonteisia haitta- ja ympäristöveroja on lisätty. Samalla saastuttavan energian tukia on jopa kasvatettu, mikä on ilmastonäkökulmasta täysin epä johdonmukaista. Me haluamme karsia ympäristölle haitallisia verotukia satojen miljoonien edestä ja ohjata resursseja uusiutuvan energian investointeihin sekä osaamiseen. Pieni- ja keskituloisten verotusta voi keventää, kun verotuksen progressiota kiristetään ja myös pääomatulot tuodaan progression piiriin. [Arto Satonen: On jo!]

Tulojen ja varallisuuden verotus on Suomessa pahasti vinksautanut. Järjestelmä suosii jo valmiiksi varakkaita, ja esimerkiksi suuria perintöjä ja lahjoja verotetaan varsin kevyesti. Listaamattomien yritysten omistajien osingoista peritään veroa huomattavasti vähemmän kuin palkansaajat, pienyrittäjät tai tavalliset piensijoittajat maksavat. Hallituksen kaavailema osakesäästötili ei tätä epäoikeudenmukaista asetelmaa korjaa. Sen sijaan, että verovälttelyä haluttaisiin kitkeä ja omistuksen avoimuutta lisätä, pyritään uudistuksella päinvastoin tekemään suursijoittajien verosuunnittelusta salonkikelpoista tarjoamalla muillekin vastaavia mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Työn murros tuo mukanaan muutoksia niin työsuhteisiin kuin työn sisältöihin. Ilman koulutusta ei työmarkkinoilla enää pärjää, ja teknologisen kehityksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

myötä pitää myös huolehtia jo työssä olevien tarpeista päivittää omaa osaamistaan. Nuorten osaamista voidaan parantaa vahvistamalla varhaiskasvatusta ja perusopetusta sekä pidentämällä oppivelvollisuutta. Jatkuvan oppimisen on oltava mahdollista kaikille työmarkkina-asemasta riippumatta.

Koko suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta on elintärkeää, että tutkimukseen ja kehitykseen panostetaan nykyistä enemmän. Vaikka tulisi kuinka monta porvarihallitusta ja porvarihallitusten pakottamaa kilpailukykykysymystä, ei Suomi pärjää palkkakilpailussa. Me pärjäämme vain ja ainoastaan osaamisella ja laadulla.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Tämä hallituksen esitys ensi vuoden talousarvioksi on menetetty mahdollisuus. Siitä puuttuvat Suomen tulevaisuuden kannalta keskeiset uudistukset.

Regeringens budgetförslag för nästa år kan närmast beskrivas som en förlorad möjlighet som saknar alla de viktiga framtidsinvesteringar som Finland skulle behöva.

Myönteistä on kuitenkin, että vaalikauden aikana esitetty kritiikki koulutusleikkauksista ja pienituloisten aseman heikentämisestä on nyt puoli vuotta ennen seuraavia eduskuntavaaleja vaikuttanut hallituksen politiikkaan edes vähän. Harmi, että se on liian vähän ja liian myöhään.

13.07 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Tarvitsemme yhteiskunnan, jossa kukaan ei jää ulkopuoliseksi. RKP haluaa rakentaa menestyvän Suomen. Parhaiten se taataan koulun ja koulutuksen avulla. Huhtikuun eduskuntavaaleista tulee koulutusvaalit.

Vaadimme nykyistä lapsiystävällisempää politiikkaa, mikä tarkoittaa, että meidän politiikkojen on uskallettava nostaa esiin eriarvoisuuteen ja perheiden hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Koulun on turvattava yhdenvertaiset lähtökohdat kaikille lapsille.

Lyckas skolan trygga jämlika förutsättningar för alla barn? Gör den det också efter regeringens krassa nedskärningar i början av valperioden? Sanningen är den att det finns mycket som behöver repareras. Därför har SFP på sitt sommarmöte för tre veckor sedan godkänt tio teser om utbildningen. Vi behöver åtgärder som sträcker sig från småbarnspedagogiken till livslångt lärande.

Regeringen har reserverat 112 miljoner euro för forskning och innovationer, med målet att fyra procent av Finlands bnp ska användas till forskning, utveckling och innovationer år 2030. SFP vill mer än så, bästa regering. Vi anser att fyra procents nivån ska nås redan år 2025. Det här är en viktig vändpunkt eftersom satsningarna på ny teknologi har gått brant nedåt de senaste åren.

Arvoisa puhemies! Miltä näyttää meidän visiomme Suomen kehityksestä? Perhevapaiden uudistamisen on oltava yksi seuraavan hallituksen tärkeimmistä prioriteeteista. Ruotsalainen kansanpuolue ehdotti jo vuosia sitten mallia, jossa perhevapaat uudistettaisiin 6+6+6-mallin mukaisesti. Uudistus on tarpeen lasten takia ja koska se olisi joustavampi ja antaisi perheille enemmän valinnanmahdollisuuksia sekä parantaisi työelämän tasa-arvoa. Lisäksi kaikilla lapsilla on oltava oikeus vähintään neljän tunnin maksuttomaan varhais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

kasvatukseen päivässä kolmen vuoden iästä eteenpäin. Lasten yhdenvertaisuuden perusta luodaan jo päiväkodeissa ja esiopetuksessa.

Budjetti määrittää myös veropolitiikkaa ainakin lyhyellä tähtäimellä. Tärkeintä on, että työnteon on oltava aina kannattavaa. Työn vastaanottamisen kynnystä korottavista kannustinloukuista on päästävä eroon. RKP vaatii myös ulkomaisen työvoiman tarveharkinnasta luopumista. Yritykset tietävät parhaiten, mitä työntekijöitä yritykset tarvitsevat.

Värderade talman! Inom många branscher finns det en stor efterfråga på kunnig arbetskraft. Arbetsförmedlingen måste lära sig matcha behoven och utbudet på arbetskraft bättre. Vi behöver mer lokalt anpassade avtal och en ny samtalskultur på arbetsplatserna som gör att människor trivs och mår bättre på sina jobb.

Sysselsättningsgraden behöver höjas till minst 75 procent, gärna 80. Inom SFP har vi efterlyst en seriös samhällsdebatt om välmående i arbetslivet. Vi vet alla att vår ekonomi årligen förlorar miljardbelopp på grund av sjukpensioner och sjukfrånvaro. Här kan man med rätt förebyggande åtgärder få till stånd ordentliga inbesparingar samtidigt som individens livskvalitet och mentala välmående förbättras. Det vi behöver är en friskhetsreform.

Arvoisa puhemies! Nykyisessä taloustilanteessa, jossa kasvun odotetaan hidastuvan, meillä ei ole varaa uudistuksiin, jotka heikentävät palveluita ja tekevät niistä kaiken lisäksi vielä entistä kalliimpia. Hallituksen sote-uudistuksesta on kuitenkin vaarana tulla juuri sellainen. Lukemalla valtiovarainvaliokunnan lausunnon ymmärtää, että 3 miljardin kustannussäästöt eivät toteudu. Sen sijaan monet tekijät viittaavat siihen, että kustannukset tulevat nousemaan. Jo nyt hallitus on päättänyt keskittämisesetuksellaan kieltää yksinkertaiset päiväkirurgiset leikkaukset pienemmissä sairaaloissa. Tämä on johtanut vain jonojen pidentymiseen ja potilasturvallisuuden heikentymiseen. Asetus on aiheuttanut paljon tyytymättömyyttä sekä aluesairaloissa että keskussairaloissa. Ikävä totuus on se, että jos hallitus nyt jääräpäisesti pitää kiinni raskaasta ja byrokraattisesta uudistuksesta, vaarana on, että syntyy uutta alijäämää valtion kassaan.

Ärade talman! En global ödesfråga är klimatuppvärmningen. Finland bör agera tydligt på de internationella arenorna, inte minst som EU-ordförandeland nästa år, och kräva att de klimatavtal som har ingåtts också efterlevs. Budgeten innehåller 15 miljoners tilläggssatsning på Östersjön och vattenskyddet. Det är bra, men det behövs ännu starkare åtgärder på bred front. Inget parti kan ensamt lägga beslag på klimatpolitiken. Det handlar om vårt gemensamma uppdrag. Vi har ingen planet B.

Olemme velkaa nyt syntyville lapsille sen, että ympäristö on ekologisesti kestävä myös silloin, kun heistä tulee aikuisia. Suomi tarvitsee puhtaampaa liikennettä, esimerkiksi lisää sähkö- ja hybridautoja. Tarvitsemme myös uusia innovaatioita, jotka vauhdittavat kiertotalouteen siirtymistä.

RKP on huolissaan myös talousarvion kehitysyhteistyömäärärahoista. Etenkään kansalaisjärjestöjen määrärahoista ei tulisi viime vuosien tapaan leikata. Hallitus on maininnut pakolaiskiintiön korottamisen. Miksi tästä ei sitten tehty päätöstä budjettiriihessä, arvoisa hallitus? Mitä sanovat pääministeri, valtiovarainministeri ja sisäministeri? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!] RKP:n mielestä pakolaiskiintiötä pitäisi korottaa nyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

RKP:lle on aivan keskeistä, että kukaan ei jää yhteiskunnan ulkopuolelle. Meidän on luotava inhimillinen yhteiskunta, jossa kaikki ovat mukana. Suomella ei ole varaa syventää kahtiajakoa. Hyvinvointiyhteiskunta rakennetaan [Puhemies koputtaa] yhteisvoimin riippumatta alkuperästä.

13.14 Sari Essayah kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjettia laatiessaan hallitus unohti ikäihmiset ja vanhustenhoidon. Tänä syksynä olemme jälleen joutuneet toteamaan vanhustenhoidon surkean tilanteen maassamme. Hoitajamitoitusta kierretään vanhustenhoidossa käyttämällä "haamuhoitajia". Samalla kotihoidon henkilöstö uupuu liian suuren työkuorman alle. Kaiken kaikkiaan ikäihmiset eivät saa sitä hoivaa ja sitä hoitoa, jota he tarvitsevat. Ikäihmiset eivät myöskään saa niitä palveluita, jotka heille kuuluvat. Hallituksella oli mahdollisuus parantaa vanhustenhoidon tilaa budjetoimalla lisää varoja vanhustenhoitoon, lisäämällä hoitohenkilökuntaa ja parantamalla palveluita. Vanhustenhoidon tilanteen korjaaminen ei voi jäädä odottamaan joskus toteutuvaa soteratkaisua, vaan sen aika on todellakin nyt.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa on toki paljon hyvääkin. Hallitus huomioi monia eduskuntaryhmämme esille nostamia asioita. Keskeisimpiä näistä oli maatalouden tilanteen parantamiseksi esitetty kriisipaketti. Maatalous on todellisessa kriisissä, ja nyt tarvitaan nopeita toimenpiteitä maatalousyrittäjien ahdingon lieventämiseksi. Hallituksen esittämä noin 30 miljoonan euron välitön kriisipaketti vaikuttaa varsin pieneltä, kun otetaan huomioon tilanteen koko vakavuus. KD-eduskuntaryhmä esitti kesäkokouksessaan elokuun lopulla merkittävämpää, 100 miljoonan euron, välitöntä kriisipakettia.

Välittömien kriisitoimien lisäksi maatalouden kannattavuutta tulee parantaa pitkällä aikavälillä. Olemme puhuneet pitkään siitä, että alkutuottajien asemaa elintarvikeketjussa pitää parantaa. Suurempi osa kuluttajien maksamasta hinnasta pitää jatkossa mennä alkutuottajalle. Hienoa, että myös hallitus on vihdoon herännyt tähän ongelmaan ja asettanut selviytymiehen pohtimaan asiaa. Mutta pohtiminen ja vatuloiminen eivät kuitenkaan riitä, nyt tarvitaan konkreettisia toimia tuottajan aseman parantamiseksi. Toinen esillä pitämämme seikka liittyy satovahinkovakuutuksiin. Ei voi olla niin, että vain alkutuottajat kantavat riskin satovahingoista ja joutuvat maksamaan kalliita vakuutusmaksuja. Elintarviketeollisuus ja kauppa pitää saada mukaan esimerkiksi rahaston kautta rahoittamaan satovahinkojen korvausta.

Arvoisa puhemies! KD-eduskuntaryhmä löytää hallituksen budjetista muutakin hyvää. Muun muassa takuueläkkeen korotus sekä pienituloisten verotuksen keventäminen saavat meiltä tukea. Pienet korotukset ja veronalennukset eivät kuitenkaan korjaa hallituksen aiemmin tekemiä leikkauksia. Hallitus ei korjaa aiemmin tekemiään indeksijäädytyksiä, mikä vaikuttaa kaikkein heikommassa asemassa elävien ihmisten toimeentuloon.

Hallitus on tällä kaudella rokottanut myös lapsia ja lapsiperheitä. Perhe-etuudet on jäädytetty, lapsivähennys on poistettu ja päiväkotien ja koulujen ryhmäkojoja on kasvatettu. Tämä ei ole vastuullista politiikkaa aikana, jolloin syntyvyys on laskenut hälyttävän alhaiseksi ja lasten hankintaa lykätään vuosi vuodelta yhä myöhäisempään elinvaiheeseen. Budjettiriihessä hallituksella oli mahdollisuus kääntää perhepolitiikan suuntaan. Aika vähäisiksi jäivät hallituksen eväät lapsiperheiden tilanteen helpottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti sijoitussäästötilin käyttöön otosta. Ryhmämme puheenjohtaja Östman teki aiheesta toimenpidealoitteen jo viime syksynä, ja hyvä, että hallitus siihen tarttui. Tavalliset piensijoittajat saavat nykyistä parem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

man tavan säästää, ja se myöskin yhtenäistää verotuskohtelua sijoitusrahastojen ja sijoitusvakuutusten kanssa. Kotitalouksien säästämistä on syytä rohkaista, jotta mahdollisiin talouden laskukausiin varaudutaan myös yksityistalouksissa.

Hallituksen talousarvioesityksessä on useita hyvin näennäisiä panostuksia. Räikein esimerkki liittyy 40 miljoonan euron liikennepakettiin. Hyvä, että saadaan lisävaroja liikenneturvallisuuden ylläpitämiseen ja talvikunnossapitoon, tosiasia on kuitenkin se, että samalla hallitus pienentää perusväylänpidosta yhteensä 370 miljoonaa euroa. Hyvin käyntiin saatu väyläverkon korjausvelan pienentäminen pysähtyy kuin seinään, ja tiestön kunto jatkaa yhä rapautumistaan. [Timo Heinonen: Ei se ole pysähtynyt!] Vaalit eivät saa olla esteenä väyläverkon kunnossapidolle. Olemme parlamentaarisesti sopineet, että korjausvelkaa pienennetään pitkäjänteisesti ja yli vaalikausien.

Arvoisa puhemies! Valtion talousarvion eduskuntakäsittelyssä KD-eduskuntaryhmä tulee nostamaan erityisesti vanhustenhoidon, eläkeläiset, lapsiperheet, koulutuksen ja maatalouden keskeisinä teemoina. Toivomme, että hallituspuolueiden kansanedustajat kuuntelevat meidän perusteltuja muutosehdotuksiamme herkillä korvalla, jotta voimme korjata suurimpia puutteita hallituksen esityksessä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu jatkuu, ja myönnän vielä puheenvuorot, 5 minuutin sellaiset, valtiovarainministerille ensin ja sen jälkeen pääministerille. — Valtiovarainministeri.

13.21 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ryhmille hyvistä, valmistelluista puheenvuoroista! Nopeasti muutamia kommentteja.

Aloitetaan tästä korjausvelkakysymyksestä: Hallituksellahan oli 600 miljoonan ylimääräinen rahoitus korjausvelan purkamiseen, ja se loppuu nyt tähän vuoteen, mutta kokonaisuudessaan tämä hallitus on käyttänyt ja tulee käyttämään yhteensä 4,8 miljardia perustienpitoon, edellinen hallitus miljardin vähemmän, eli kokonaisuus on miljardin isompi, ja jatko korjausvelan isommasta purusta kuuluu ehdottomasti seuraavalle hallitukselle, koska se vaatii erillisrahoitusratkaisun.

Kuntataloudesta ja vanhusten palveluista: KD erinomaisessa puheenvuorossaan otti esille tämän. Huoli vanhuspalveluista on oikea, mutta haluaisin sanoa sen, että kunnissa käydään erityisesti se lähitaistelu, miten vanhusten palveluja hoidetaan. Kuntatalous on vahvempi kuin 20 vuoteen, jos katsoo tunnuslukuja. Ja vahvempi kuntatalous, jota hyvä työllisyys- ja talouspolitiikka on edistänyt, antaa kunnille mahdollisuuksia selvittää siitä vaikeasta kysymyksestä.

Kuntataloudesta muuten: Hallitus ei ole leikannut 300 miljoonaa, kuten täällä jossain sanottiin. Se perustuu laskentajärjestelmään, jossa vuosittain tasataan olemassa olevien lainsäädännön sopimusten mukaan kuntien ja valtion välistä suhdetta. Emme ole tehneet leikkauksia, vaan tämä budjettiesitys on päätösperusteisesti neutraali.

RKP:n puheenvuorossa kiinnittäisin huomiota pakolaiskiintiökysymykseen: On jäänyt vähemmälle huomiolle, että hallitus sopi budjettiriihen yhteydessä, että mikäli Euroopan unioni löytää ratkaisun, jossa turvapaikkahaku keskitetään EU:n yhteisiin keskuksiin rajan yli suuntautuvan suoran turvapaikan haun sijaan, niin silloin hallitus ottaa käsittelyyn tämän pakolaiskiintiön, kiintiöpakolaisten määrän nostamisen. Tämä oli mielestäni järkevä päätös.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Vasemmistoliitolle ja muillekin: valtiovarainministeriön muistion mukaan kestävyysvaje vuodesta 15 vuoteen 18 kapenee puolellatoista prosenttiyksiköllä. Tämä on merkittävä luku. Kestävyysvaje on edelleen suuri haaste, mutta teillä oli onneksi vääriä tietoja tässä, eli tilanne ei ole näin huono, vaan parempaan suuntaan mennään, edustaja Andersson. [Paavo Arhinmäki: Väärät VM:n tilastot! — Li Anderssonin ja Eero Heinäluoman välihuuto] — Vääriä faktoja, olen kuullut tämän jostain lännestä päin viime aikoina enemmän.

Mitä tulee sitten veroratkaisuun ja tähän 300 miljoonaan, joka tuli työttömyysvakuutusrahastosta: Jos tätä ratkaisua ei olisi tullut, hallitus olisi toiminut, ainakin minun mielestäni, sen eteen, että kenenkään työnverotus ei kiristy, mutta se olisi tehty neutraalisti välillisiä ja haittaveroja kiristämällä. Nyt tähän puhteeseen ei jouduttu, mikä helpotti tilannetta. Mutta muutoin, tämä myöskin vihreille: haitta- ja päästöveroja on kiristetty 250 miljoonalla tämän hallituksen toimesta. Me emme ole laskeneet yhdenkään haittaveron tasoa. Jos tämä ero laskee, kun me kiristämme toisia haittaveroja ja toiset pysyvät ennallaan, niin se ei tarkoita, että me olisimme suosineet lisää niitä toisia, esimerkiksi dieselpolttoainetta, jos ei sitä kiristetty. Eli pidättäydytään faktoissa näissä kysymyksissä.

Vihreille edelleen: Puhuitte, edustaja Yanar, hukatusta mahdollisuudesta. Minä nyt muistuttaisin siitä, että takana oli hukattu vuosikymmenen, kun tämä hallitus aloitti, senkin hallituksen jäljiltä, jossa yhdessä oltiin. [Välihuutoja] Meillä oli hukattu vuosikymmen taloudessa, koska työllisyys ei parantunut, talous ei kasvanut. Siitä johtui se, että me jouduimme tekemään niitä ratkaisuja. Te puhuitte, että otetaan lainaa ja velkaa enemmän. Me olimme silloin kolme ja puoli vuotta sitten siinä tilanteessa, että emme me olisi voineet ottaa enempää lainaa antaaksemme sitä lainaa kaikkiin hyviin tarkoituksiin. Me jouduimme ensin pistämään talouden kuntoon. Nyt meillä on tukevaa maata jalkojen alla. Nyt me olemme voineet tehdä muun muassa tämän Suomen Akatemian ja Business Finlandin yli 100 miljoonan panoksen, jota ovat kiittäneet muun muassa Unifi ja professorit. Eli kiitosta tulee tästä, onneksi, muualta kuin tästä salista. [Jukka Gustafsson: Katainen ja Stubb ovat syyllisiä!] Sitten vielä näistä yritystuista voisin kysyä: haluaisitteko todella pysäyttää esimerkiksi tärkeät sellutehdasinvestoinnit?

Viimeiseksi, arvoisat sosiaalidemokraatit, teillä on kovin synkkä kuva siitä, miltä tämä maailma näyttää ja miltä Suomi näyttää, mutta minulla on teille hyviä uutisia: talous kasvaa, 110 000 ihmistä on päässyt töihin, 110 000 taloutta, isä tai äiti on saanut työpaikan, velkaantuminen on taantunut, julkinen talous on tasapainottumassa, tuhansia avoimia työpaikkoja. Julkinen talous on vahvalla pohjalla, ja voisi sanoa, että hyvinvointiyhteiskunta on pelastettu. Nyt on aivan erilainen tilanne lähteä katsomaan eteenpäin tulevaisuuteen. Minulla oli kynä valmiina niistä teidän tulevaisuusajatuksista, mutta [Puhemies koputtaa] ei minun tarvinnut käyttää sitä. [Puhemies koputtaa] — Sotu-uudistus on hyvä ajatus, se on syytä tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt, valtiovarainministeri, ei tule kyllä ylimääräistä aikaa enää yhtään. [Naurua] Pääministerin vuoro, 5 minuuttia.

13.26 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa herra puhemies! Hallitus lähti laittamaan Suomea kuntoon erittäin vaikeasta paikasta. Nyt asettamamme kunnianhimoiset talouspoliittiset tavoitteet ovat maalissa.

Ensimmäinen strategisen hallitusohjelman talouspoliittinen tavoite oli velkaantumisen taantuminen: Velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen on jo taantunut. Olemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

päässeet myös EU:ssa yhteisesti sovitun 60 prosentin rajan alle. Matala velkasuhde antaa terveen puskurin tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskunnan rakentamiseen ja mahdollisiin tuleviin talouden ulkoisiin sokkeihin varautumiseen.

Toiseksi: Päättämme, että verotuksen tasossa on tullut katto vastaan. Suomen veroaste on tavoitteen mukaisesti laskenut. Budjetissa esitämme veronkevennyksiä, kovasta vastustuksesta huolimatta, pieni- ja keskituloisille sekä eläkeläisille. [Heinäluoman välihuuto]

Kolmanneksi: Vaalien alla yksi suomalaisten suurimpia huolia oli julkisen talouden velkaantuminen. Hallitus halusi velaksi elämisen loppuvan. Piste julkisen talouden velkaantumiselle tulee laskentatarkkuuden puitteissa jo ensi vuonna. Valtion taloudessa meillä riittää vielä tekemistä, koska velkaa otetaan budjettikirjan mukaisesti 1,4 miljardia, mutta valtion velkaantuminen myös vähenee suunnitelman mukaisesti. Meillä on vastuu siitä, että julkinen talous on kunnossa tuleville sukupolville.

Neljänneksi: Olemme käytännössä jo saavuttaneet kunnianhimoisen työllisyystavoitteen. Ja mikä parasta, työllisyys on parantanut koko maassa. Kuten valtiovarainministeri totesi, tilanne monissa suomalaisissa kodeissa on aivan toinen kuin hallituksen aloitessa. Työllisyysaste on paras lähes 30 vuoteen.

Viidenneksi: Totean, että myös kestävyysvajeen kuromisessa ollaan oikealla uralla. Tosin tähän on todettava se, että syntyvyyden alentuminen tuo uusia haasteita.

Arvoisa puhemies! Teemme edelleen kaikkemme, että työllisyys kasvaa entisestään. Liian moni on edelleen vailla työtä. Seuraava työllisyysastetavoite pitää asettaa ainakin 75 prosenttiin. Nyt moniin avoimiin työpaikkoihin ei löydy osaavia työntekijöitä. Tähän vastaamme budjetissa. Esimerkiksi lisäämme muunto- ja täydennyskoulutusta. Budjetissa parannetaan pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten mahdollisuuksia työllistyä. Tämä tapahtuu esimerkiksi lisäämällä palkkatuen käyttöä yrityksissä ja myös järjestöissä. Panostamme myös työkyvyn ylläpitämiseen.

Tuottavuuden kasvun pitää nopeutua, ja osaamista on edelleen vahvistettava. Yhteiskunnan uudistuminen edellyttää riittävää julkista ja yksityistä panostusta tuotekehitykseen ja tutkimustoimintaan. Vientivetoisena maana tämä on ehdoton edellytys pärjäämisellemme maailmalla.

Hallitus lähti nyt toteuttamaan tutkimus- ja innovaationeuvoston kunnianhimoista tavoitetta. Siinä on määrä nostaa tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksen osuus bruttokansantuotteesta 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Lisäsimmekin tuntuvasti Business Finlandin ja Suomen Akatemian rahoitusvaltuuksia. Tässäkin pitkään jatkunut laskeva suunta on nyt käännetty.

Arvoisa puhemies! Olli Kärkkäinen ja Jussi Tervola tekivät keväällä selvityksen talouspolitiikan vaikutuksista tuloeroihin ja työllisyyteen vuosina 2015–2018. Siitäkin voi päätellä, että hallituksen työllisyyslinja on kannattanut. Tuloerot eivät ole kasvaneet, kun huomioidaan ihmisten työllistyminen.

Pystyimme tässä budjetissa tekemään ratkaisuja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden nimissä. Veronkevennysten painopiste on pieni- ja keskituloisissa sekä eläkeläisissä. Korotamme jälleen kerran pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkettä. Kaikkein pienimpiin päivärahoihin, kuten sairauspäivärahaan ja vanhempainpäivärahaan, [Pia Viitanen: Mites työeläkkeet? Ostovoima laskee!] tulee noin 80 euron kuukausikorotus. Kuivuuden aiheuttama maatalouden kriisi sai myöskin helpotusta.

Olen nyt pääministerinä jättämässä tämän kauden viimeistä budjettia tyytyväisin mielin. Minullakin on oppositiolle hyviä uutisia: Suomi on monella mittarilla [Puhemies ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

puttaa] paremmassa kunnossa kuin vaalikauden alussa. Ihmiset ovat saaneet töitä, talouskasvu on eurooppalaisittain nopeaa ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus on nyt [Puhemies koputtaa] terveemmällä pohjalla. Menetetty vuosikymmen on ohi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrymme debattiin. Tämän debatin aluksi kuitenkin myönnän 1 minuutin puheenvuorot äsken ryhmäpuheenvuoron käyttäneille henkilöille ja lisäksi 2 minuutin puheenvuoron edustaja Paavo Väyryselle näiden äsken sanottujen jälkeen. Nyt seuraavan puheenvuoron aikana todellakin pyydän, että kaikki muut, jotka haluavat vastauspuheenvuoron, pysyvät ylhäällä ja painavat V-painiketta. — Siirrytään debattiin, ja siinä äsken sovitusti ensimmäinen puheenvuoro edustaja Lohi, ja teillä minuutti.

13.32 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri tuossa edellä totesi, varmasti se tärkein kysymys on se, miten tämä erittäin myönteinen kehitys saadaan nyt jatkumaan myös tulevilla vaalikaudella ja miten saadaan yhä liian monelle työttömälle tulevaisuudessa töitä.

Tämän hallituksen perintö kuitenkin, kuten tuossa kuulin, on erinomainen. Voi sanoa, että tästä on hyvä lähteä rakentamaan hyvinvointiyhteiskuntaa eteenpäin, parantamaan myös perusturvaa. Ja kun katsoo kerta kaikkiaan tätä tilannetta — on se kova juttu, että hallitus on saavuttanut kaikki keskeiset tavoitteensa — niin hieman ihmettelen tuota vihreitten ryhmäpuheen toteamusta, että tämä on hukattujen mahdollisuuksien hallitus. Ehkä tämä oli huonosti harkittu toteamus, jos katsotte oikeasti, mitä täällä Suomessa on tapahtunut.

Kun puhutaan sitten tasa-arvon edistämisestä työelämässä, niin kyllä haluan nostaa esille tämän perhevapaakorvauksen, jonka tämä hallitus toi. Minusta tämä on tämän vuosikauden tärkein tasa-arvoteko työelämässä, eli naistyöntekijöitten työnantajat voivat hakea kaksi ja puoli tuhatta euroa [Puhemies koputtaa] perhevapaiden kustantamiseksi.

13.33 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen talouspolitiikka ja työllisyyspolitiikka toimivat. Näytöt ovat nyt esillä. Vaikka on väitetty, että tuloerot ovat kasvaneet, tuloerot eivät ole kasvaneet — ehkä juuri sen vuoksi, että 1,4 miljardin veronkevennykset on pääasiassa suunnattu pieni- ja keskituloisille.

Työllisyys kohentaa työllistyvien ihmisten taloutta ja myös valtiontaloutta, mutta pidän vielä taloudellisia arvoja tärkeämpinä niitä henkisiä arvoja ja henkistä pääomaa, jotka syntyvät siitä, kun taloudellinen ahdinko perheessä häviää. Uskon, että työllistymisen kautta sitten myös se henkinen hyvinvointi lisääntyy siellä perheessä: ehkä vähemmän riitaa rahasta, ehkä vähemmän pahoinpitelyjä ja huostaanottoja, ja se heijastuu pitkälle tulevaisuuteen. Ja se on se arvokas pääoma, jonka tämä hallitus nyt jättää tässä eteenpäin työstään. Vanhempien työllistyminen luo nuorille uskoa tulevaisuuteen ja siihen, että kannattaa opiskella, kannattaa pyrkiä tulevaisuudessa eteenpäin. Taloudellisia arvoja arvokkaampi on vielä tämä henkinen pääoma, joka tässä syntyy.

13.34 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Ministeri Orpo, te väitätte, ettei jakovaraa ole, mutta samaan aikaan alennatte hyväosaisten verotusta, mikä katetaan sitten velanotolla. Me elämme suhdannehuippua, ja tästä huolimatta alijäämä on 1,4 miljardia euroa. [Ben Zyskowitz: Te kasvattaisitte sitä!] Se on valtava summa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Sama summa, jolla te olette alentamassa tuloveroja, riittäisi indeksijäädysten poistoon. [Sari Sarkomaa: Mikä on SDP:n talouspoliittinen linja?] Se olisi oikeudenmukainen ja tasa-arvoa parantava päätös. Eläkeläisten osalta takuueläkkeen korotus on hyvä, mutta samaan aikaan kun te olette ottaneet seteleitä, niin te annatte takaisin almuja. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Yhteiskuntapolitiikassa tulee tehdä arvovalintoja, ja pienten eläkeläisten toimeentulosta on huolehdittava.

Työllisyyden parantaminen on hyvä asia, mutta samaan aikaan te olette ajamassa kunnissa kuntien työllisyyskokeiluja alas. Kysyn: miksi näin?

13.35 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kolme vuotta sitten hallitustyö aloitettiin, oppositiossa sanottiin, että on mahdotonta saavuttaa näitä työllisyystavoitteita, vaan on saavutettu. Ilmeisesti tämä on sitten väärin sammutettu tulipalo teidän mielestänne. [Välihuutoja vasemmalta] Täällä emme ole kuulleet demareilta muuta kuin tuhinaa ja puhkumista ja pelkkää valittamista. Täytyy sanoa, että alhaisen energian puolue näyttää olevan gallupsuhdanteista huolimatta.

Tässä, arvoisa puhemies, on tärkeää huomata myös tämä nuorten koulutus. Vähävaraiset opiskelijat saavat jatkossa jo 47 euroa kuukaudessa koulukirjojen ostamiseen — varmasti sellainen asia, mitä oppositiokin voi tukea. Tämä oppimateriaalilisä on tarkoitettu nimenomaan vähävaraisten perheiden alle 20-vuotiaille ammattiin opiskeleville ja lukiolaisille, eikä leikkaa toimeentulotukea. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: katsotteko tämän ratkaisun olevan vastaus niihin pyyntöihin eri puolilta yhteiskuntaa, että saataisiin maksuton toinen aste?

13.36 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tahdon tässä vielä nostaa esiin ehkä yhden hieman vaietun aiheen Suomessa, nimittäin sen, paljonko Euroopan unioni oikeasti maksaa. Euroopan unioni maksaa Suomelle ne jäsenmaksut, ne miljardit. Mutta kuinka paljon sitten tämä EU-byrokratia oikeasti maksaa Suomelle, kun se vie virkamiestyötä ja tiedätte, miten paljon se hankaloittaa järjestelmää?

Perussuomalaiset ovat olleet aina sitä mieltä, että EU:n tulisi olla kauppaliitto eikä liittovaltio. Miksi hallitus ei siis kamppaile siitä, että EU kuppaa jatkuvasti Suomelta rahaa? Aina hehkutetaan vain, että EU antoi rahaa, mutta se on meidän omaa rahaa, mitä se EU tänne Suomeen antaa. Eli aikooko hallitus liikauttaa evääkään sen suhteen, ettei tämä EU-budjetti myös jatkaisi paisumistaan nyt brexitin jälkeenkin? Ja ylipäänsä tämä EU-aihe on kyllä taloutta suurempi, koska se on aika ikävää, että se liittovaltio kasvaa, kunnes täällä Suomessa ei enää lopulta voida päättää omista laeista. Toivon, että hallitus joskus [Puhemies koputtaa] puolustaisi itsenäisyyttä EU:ssa. [Eduskunnasta: Olisi aika kääntää kelloa!]

13.38 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetin sisällä tehdyt toimet ovat arvovalintoja. Muistutan valtiovarainministeriä siitä, että te valitsitte pienituloisilta leikkaamisen, te valitsitte koulutuksesta leikkaamisen. Nyt ministeri piiloutuu tavallaan tällaisen vaihtoehdottomuuden tai sellaisen retoriikan taakse. Meillä on ollut joka ikinen vuosi vuodesta 2015 lähtien vaihtoehtobudjetit, joissa samalla rahamäärällä ollaan tarjottu parempaa politiikkaa. Se on ehkä teidän syytänne, että te ette ole ottaneet meidän neuvojamme vastaan.

On hyvä, että maailmanmarkkinoiden hyvät tuulet ovat kantautuneet Suomeen, me olemme kaikki iloisia siitä. Mutta me vain sanomme, että hallitus olisi voinut tehdä paljon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

paremmin. Te olisitte voineet tehdä näitä uudistuksia, jotka olisivat olleet tarpeen: perhevapaauudistus, yritystukileikkaukset. Ja ei ole uskottavaa ollenkaan, että samat ihmiset, jotka ovat leikanneet samoista asioista, [Puhemies koputtaa] nyt puhuvat vaalien alla kauniita. Se on hyvin epäuskottavaa.

13.39 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! VM:n taloudellisessa katsauksessa syksyiltä 2015 arvioidaan kestävyysvajeen olevan 3,5 prosenttia ja tänä syksynä 3. Mutta riippumatta siitä, kumpi VM:n luku nyt sitten on oikea, on selvää, että jos näin mittavia ansiotuloveron kevennyksiä ei olisi tehty, olisi joka tapauksessa kestävyysvaje supistunut enemmän.

Mitä tulee eriarvoisuuden kasvuun, on tietenkin kaikista rehellisintä tarkastella, miten hallituksen tekemät päätökset ovat vaikuttaneet ihmisten tulojen kehitykseen eri tuloluokissa. Silloin pitää huomioida se, että hallitus on tehnyt myöskin muita veronkevennyksiä, siis muita verotuksellisia päätöksiä kuin vain nämä ansiotuloveron kevennykset, jotka ovat hyödyttäneet erityisesti suurituloisia suomalaisia kaikista eniten.

Samaten hallitus on päättänyt pitää voimassa sosiaaliturvaindeksin jäädytykset, jotka heikentävät työelämän ulkopuolella olevien suomalaisten toimeentuloa ja jotka tarkoittavat sitä, että toisin kuin palkansaajien kohdalla, pienituloisten työttömien ja eläkeläisten ostovoima kehittyy ensi vuonna [Puhemies koputtaa] negatiiviseen suuntaan.

13.40 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det som man tyvärr kommer att komma ihåg den här regeringen för är de kraftiga nedskärningarna i utbildningen. Det hjälper inte att sysselsättningen blir bättre, det är det här man tyvärr kommer att minnas regeringen för, och det har också handlat om ett värdeval från regeringens håll.

Arvoisa puhemies! Tältä hallituskaudelta valitettavasti jää muistoksi seuraaviin vuosiin se, että tämä hallitus on leikannut koulutuksesta. Se on ollut arvovalinta, ja se on ollut huono arvovalinta. Nyt riittää koulutuksesta leikkaaminen — hallituksella olisi ollut mahdollisuus jo nyt tässä budjetissa tehdä parempia esityksiä.

Arvoisa puhemies! Edelleen meitä mietityttää hallituksen laskutaito. Sote-uudistuksesta on laskettu, että tulee 3 miljardin säästöt ja että se vaikuttaa myös kestävyysvajeeseen. Kaikki talousasiantuntijat puhuvat kuitenkin muuta. Oletteko, ministeri Orpo, lukenut valtiovarainvaliokunnan [Puhemies koputtaa] lausunnon ja oletteko perehtynyt siihen, mitä talousasiantuntijat ovat sanoneet tästä 3 miljardin säästötavoitteesta?

13.41 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että varsinaiseksi sulle—mulle-vaalibudjetiksi tätä ei voi moittaa, mutta myöskään tulevaisuuteen suuntautuvaksi tätä ei voi kehua. Inhimillisyysvaje vanhustenhoidossa vaatii korjaamista nyt. Lapsiin ja lapsiperheisiin panostaminen vaatii korjausta nyt. Meidän on myöskin huolehdittava siitä, että tulevaisuudessa pystymme yhä enemmän nostamaan työllisyysastetta, jotta pystymme pitämään hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan kunnossa. Tämä vaatii sitä, että meidän pitää saada työ ja sosiaaliturva paremmin yhteensovitettua. Kristillisdemokraattien kannustava perusturva tarjoaa siihen oivallisen mallin.

Sen lisäksi meidän on kehitettävä myöskin välityömarkkinoita. Jokainen kynnellekykenevä on saatava sinne työelämään. Tämän hallituksen aikana emme ole nähneet panostuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

sia välityömarkkinoitten kehittämiseen. Päinvastoin täällä liikkui välillä huhu siitä, että esimerkiksi sosiaalisten yritysten lainsäädäntö halutaan kokonaan ajaa alas. Aikooko hallitus tehdä [Puhemies koputtaa] jotakin välityömarkkinoitten kehittämiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Väyrynen, ja teillä aikaa 2 minuuttia.

13.42 Paavo Väyrynen kp (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhun euroelefantista, asiasta, josta eduskunnassa ei haluta keskustella. Kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa haudattiin poliittisella päätöksellä perustuslakivaliokuntaan. Nyt olen tehnyt lakialoitteen asiasta, ja samassa aloitteessa on kysymys myös kansanäänestyksestä koskien Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa. Se on nyt edustajien allekirjoitettavissa.

Jos täällä olisi keskusteltu eurosta, olisi ymmärretty, kuinka paljon Suomi on kärsinyt jäsenyydestä euroalueessa, kuten vertailu Ruotsiin osoittaa. Olisi ymmärretty, kuinka horjuvalla pohjalla euroalue on, ja olisi ryhdytty vähentämään riippuvuutta euroalueesta ja varauduttu kansallisin toimenpitein tuleviin kriiseihin ja euroalueen hajoamiseen. Näyttää siltä, että tämä on laiminlyöty. Hallituksen budjetti on tyhjän päällä. Jopa Euroopan komission jäsen Jyrki Katainen on varoittanut siitä, että euroalueella on syntymässä uusi kriisi sen vuoksi, että on niin voimakkaasti taloutta elvytetty määrällisellä elvyttämisellä, professori Stiglitz äskettäin varoitti samasta. Kysyn teiltä, arvoisa pääministeri... Hän ei ole paikalla, joten kysyn teiltä, arvoisa valtiovarainministeri: kuinka Suomen hallitus on varautunut tulossa olevaan euroalueen kriisiin ja euroalueen hajoamiseen, joka on näköpiirissä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme niin sanotusti normaaliin debattivaiheeseen, ja jossakin vaiheessa tuota debattivaihetta, ehkä noin 15—20 minuutin kuluttua, ei kyllä ennen, annetaan ministereille puheenvuorot. — Tämän debatin aloittaa edustaja Kalli. Vastauspuheenvuoro teille, 1 minuutti.

13.45 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolmen aiemman budjetin arvovalintana on ollut suomalaisen työn kunnioittaminen ja vaaliminen, ja sen seurauksena hallitus on onnistunut kaikissa keskeisissä tavoitteissa — opposition sitkeästä vastustuksesta huolimatta. Tämä nyt käsitellyssä oleva budjettiehdotus jatkaa sitä linjaa. Se luo ennustettavuutta, vakautta ja mahdollistaa sen, että me kykenemme pistämään Suomen asiat kuntoon. Ja se on se paras vakuutus, jolla voimme varautua siihen, mitä epävarmassa maailmassa tulee tapahtumaan. Ainoastaan sillä, että pistämme omat asiat kuntoon, voimme luoda sen vakauden, jolla sitä sosiaaliturvaa, heikommassa asemassa olevan ihmisen turvaa, tulevaisuudessa voidaan parantaa. Hallitus voi olla ylpeä, ja kysynkin: jatkaako [Puhemies koputtaa] hallitus vaalikauden loppuun samalla ponnella vakauden luomisessa? [Naurua]

13.46 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tilanne on hyvin erilainen kuin tämän hallituksen aloittaessa. Talouden käänne on ollut merkittävä, niin kuin tässä keskustelussa on hyvin esille tullut. Talous kasvaa, työllisyys paranee ja työttömyys helpottaa, mutta nyt isoin haaste on nyt se, että meillä on paljon työttömiä, joiden osaaminen ei vastaa tämän päivän tarpeita, ja onkin tulossa toimenpiteitä esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

it-osaamisen vahvistamiseksi, täydennyskouluttamiseksi ja uudelleen kouluttamiseksi. Olisi mukava kuulla opetusministeri Sanni Grahn-Laasoselta, miten nämä toimet on nyt saatu liikkeelle ja miten nopeasti sieltä on tuloksia saatavissa.

Arvoisa puhemies! Haluan antaa hallitukselle erityisesti kiitosta siitä, että meidän arjen turvallisuutemme nostetaan nyt aivan uudelle tasolle. Panostetaan poliisiin, poliisimääriin, mutta myös suojelupoliisiin ja armeijaan, eli tätä kokonaisuutta vaalitaan nyt aivan uudella tavalla. [Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!]

13.47 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, lupasin eilen tuoda kahdelta ihmiseltä terveisiä Tampereelta, kun kävin siellä tutustumassa yliopistoon ja erilaisiin muihin kohteisiin.

Leena, 22 vuotta, opiskelija, kertoi, että hän on taideaineopiskelija ja että häneltä on mennyt suurin piirtein kahdeksankymppiä kuukaudessa opintorahaa. Hän ei uskalla ottaa lainaa sen takia, kun ei tiedä työskentelystä tulevaisuudessa. Hän pyysi kertomaan, että tämä on todella vaikea asia. Tämä on teidän aikaansaannostanne, ministeri Orpo, tällä hallituskaudella hänen elämänsä osalta. Hän muistaa kyllä vaaleissa, miten asiat menevät.

Aune, 72 vuotta, yli 30 vuoden työkokemus, kolme lasta synnyttänyt 72-vuotias ihminen. Hän kertoi, että työeläke on tällä hetkellä alle 1 000 euroa kuukaudessa ja että hän on joutunut miettimään tässä viimeisen puolen vuoden aikana sitä, ostaako lääkkeitä vai ostaako ruokaa. [Timo Heinosen välihuuto] Hän käski laittaa kiitoksia tänne päin ministeri Orpolle.

Nyt on tärkeätä suunnata katse tuonne tulevaisuuteen, tehdä tulevaisuusinvestointeja, joilla päästään asioissa eteenpäin 2030-luvulle. Tämä keskustelu näistä tämän hallituksen heikkouksista ihan varmasti mitataan vaaleissa.

13.48 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! En lainkaan ihmettele, että niin moni kokenut parlamentaarikko toisensa jälkeen ilmoittaa jättävänsä eduskuntatyön. Tämäkin budjettikeskustelu paljastaa sen, että hallituksen ja opposition välillä ei ole lainkaan halua yhteisen tien etsimiseen Suomen kansan parhaaksi. Oppositio ei näe mitään hyvää hallituksen tekosissa, puhuu vain, miten kakku pitäisi jakaa paremmin. Kakun jakaminen on toki mukavaa hommaa, mutta on ajateltava, että on oltava jaettavaa. Kakun tekeminen on kaiken ytimessä. Nyt hallitus nimenomaan luo edellytyksiä kakun tekemiseen.

Toivoisin, että sosiaaliministeri vastaisi, kun täällä esimerkiksi huudetaan näistä indekseistä, mitä indeksitarkistukset merkitsisivät [Puhemies koputtaa] suhteutettuna esimerkiksi näihin täsmätoimenpiteisiin, mitä hallitus esittää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, edustaja, nyt on aika reippaasti mennyt aikaa yli. Seuraava vastauspuheenvuoro, edustaja Meri.

13.50 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Arvostan ihmisiä, jotka uskaltavat ottaa reippaasti asiat esille, ja pääministeri muutama viikko sitten kertoi-kin tästä tilanteesta, joka Eurooppaa on kohdannut pakolaisten osalta, kuinka paljon näitä on tullut taloudellisen turvan perässä.

Nyt kun katsoo tätä budjettikirjaa — me otamme 1,4 miljardia velkaa — tässä on vuosille 2017—2019 kotoutukseen 700 miljoonaa ja vastaanottoon 700 miljoonaa. Sehän on 1,4 miljardia euroa, ja sitä minä ihmettelen, että miten näinä muutamina vuosina näin pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

jon tätä kertyy. Mitä siellä EU:ssa tälle asialle oikein tehdään? Tuntuu, että vain puhutaan, että otetaan lisää pakolaisia, jos ja kun asiat saadaan kuntoon. Koska ne nyt saadaan kuntoon, jolloin me pääsisimme panostamaan suomalaisiin paljon enemmän? Jos takuueläketä nostettiin 9 euroa, se oli 10 miljoonan panostus. Miettikää, satoja miljoonia menee koko ajan muuhun kuin suomalaisten edunvalvontakoneistoon. [Puhemies koputtaa] Mitä te aiotte tehdä tälle, pääministeri, EU:ssa?

13.51 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä budjetti on monin paikoin hieman pettymys, mutta kaikkein eniten pettymystä tuottaa se, että vieläkään ei vastata kunnolla ilmastonmuutoksen aiheuttamaan haasteeseen. Viimeistään tämä kesä on osoittanut suomalaisillekin, että emme voi elää ruususenunessa vaan ilmastomuutos on täällä nyt ja se ei odota. Sen takia olisin toivonut hallitukselta merkittävästi kunnianhimoisempia toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Ympäristölle ja ilmastolle haitalliset tuet ovat budjetissa aivan väärin päin. Yli miljardin verran laitetaan ympäristölle haitallisia tukia, kun panostuksia uusiutuvaan on vain kolmasosa tästä.

Toinen iso huoli on se, miten käy koulutuksen. Tämän hallituskauden aikana koulutuksesta on leikattu noin 900 miljoonaa. Sinne on nyt laitettu pieniä rahoja, hankerahoja, projektirahoja, mutta nyt tarvitaan panostusta peruskoulutukseen, tutkimukseen, ja nimenomaan perusrahoitusta, ei erillisiä [Puhemies koputtaa] projekteja ja hankkeita.

13.52 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan poikkeuksellisesti kiitoksella, sillä silloin kun on aihetta kiitokseen, niin se kannattaa ääneen sanoa. Kiitän hallitusta siitä, että te esitätte korotusta pienimpiin sairausvakuutuksen sairaus-, vanhempain-, kuntoutus- ja erityishoitorahaan, joihin ollaan nyt lisäämässä noin 80 euroa kuukaudessa, ja se on kyllä merkittävä raha monen ihmisen tuloihin.

Te esitätte myös korotusta takuueläkkeeseen 9 eurolla kuukaudessa. Tämä on erittäin pieni laastari siihen isoon haavaan, jonka te olette itse aiheuttaneet pienempien etuuksien indeksijäädytyksillä.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on kasvattanut eriarvoisuutta, sanotaan tässä salissa mitä tahansa. Te olette kasvattaneet eriarvoisuutta koko tämän vaalikauden ajan, ja kansa on syystäkin pettynyt. Te puhutte talouskasvusta, mutta te ette jaa kasvua tasaisesti kaikille suomalaisille, vaikka teillä olisi siihen aivan kaikki edellytykset.

13.53 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verotus on paitsi yhteiskunnallinen rahoituslähde myös poliittinen tai ideologinen signaali, mittari, väline. Erityisesti tämä koskee ehkä tuloverotusta, joka onkin ollut viime vuosina monenlaisien intohimojen kohteena. Mukaan on livahtanut esimerkiksi kummajainen, jota on täysin harhaanjohtavasti kutsuttu solidaarisuusveroksi, ikään kuin progressiivinen verotusjärjestelmä ei jo sellaisenaan olisi jo pitkään ollut luonteeltaan solidaarinen.

Verotuksen pitää olla riittävää, ymmärrettävää mutta myöskin ahkeruuteen ja toimeliaisuuteen kannustavaa. Miten valtiovarainministeri haluaisi ensi kaudella kehittää verotusta sillä tavalla, että talouskasvu jatkuisi myöskin kannustavan ja oikeudenmukaisen verotuksen vauhdittamana?

13.54 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är en mycket positiv sak att regeringen har lyckats uppnå det här målet med sysselsättningsgraden till 72

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

procent. Men samtidigt vet vi att det här inte kommer att räcka till när vi tänker på den demografiska utvecklingen. Kanslichef Hetemäki har beräknat att vi inom tio år borde få upp sysselsättningen till 80 procent. Vi har katastrofalt låga födelsesiffror, och därför så frågar jag vad regeringen tänker göra för familjepolitiken så att vi skulle få bättre födelsesiffror i framtiden.

On siis hieno asia, että hallitus on päässyt tähän työllisyystavoitteeseen, mutta pitkällä aikajänteellä se ei tule riittämään. Valtiovarainministeriön kansliapäällikkö Hetemäki on laskenut, että tavoitteen työllisyysasteelle vuonna 2030 pitäisi olla 80 prosenttia. 10 vuotta menee nopeasti.

Suomen syntyvyys on erittäin huolestuttavalla tolalla. Alhaiset syntyvyysluvut vaikuttavat olennaisesti myös kestävyysvajeeseen. No niin, ministeri Orpo, kysyn: mitä te aiotte ministerinä tehdä, [Puhemies koputtaa] että syntyvyysluvut saataisiin parempaan suuntaan?

13.55 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olennaistahan on se, onko tämä asiakirja menneisyyden kirja vai tulevaisuuden kirja. Tästä vuosiluvusta voisi päätellä, että tämän pitäisi olla suuntaviitta tulevaisuuteen 2020-luvulle. Tästä omakehusta on käynyt ilmi, että elämme nyt suhdanteen huippuaikaa, mutta samaan aikaan valtiovarainministeriön omien lukujen mukaan tiedämme sen, että odotettavissa on ensi vuodelle talouskasvun puolittuminen ja siitä eteenpäin hidastuminen, jolloin kysymys kuuluu: mitä tässä kirjassa pitäisi olla sellaista, joka takaisi, että talouskasvu jatkuu kestäväenä ja työllisyys nousee 75:een, 80:tä prosenttia kohti? [Sari Sarkomaa: Osaaminen, osaaminen, osaaminen!]

Ne viisi uudistusta, jotka täältä puuttuvat, ovat maksuton toinen aste eli oppivelvollisuuden jatkaminen, varhaiskasvatusuudistus, perhevapaaudistus, sosiaaliturvauudistus ja yleisturva- ja verouudistus. Ne ovat ne, joita tähän kirjaan olisi tarvittu, joten kysymys kuuluu: missä ovat tulevaisuusinvestoinnit? Sen sijaan näperretään summilla, [Puhemies koputtaa] jotka ovat 0,2 prosenttia budjetin loppusummasta. [Puhemies koputtaa] Teidän perintönne on siis melkein nolla.

13.57 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on neljäs budjetti, kun olen ollut täällä mukana, ja on todella mielekästä olla mukana pelastamassa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, niin kuin itse sen koen. Ei olisi väärin, vaikka valtiovarainministeri Orpo valittaisiin eurooppalaiseksi valtiovarainministeriksi ja pääministeri Sipilä eurooppalaiseksi pääministeriksi tänä vuonna. Tulokset ovat mielestäni hyviä.

Valtiosihteeri Hetemäki sanoi minusta hyvin, että todellakin vajeiden ja köyhyyden voittamiseksi me tarvitsemme parempaa työllisyyttä ja uudistuksia. Tämä on se suuri kuva, millä meidän täytyy edetä. Olen myös erittäin tyytyväinen tämän hallituksen vero-ohjelmaan, joka huomioi nyt pienituloiset ja myöskin eläkeläiset varsin hyvin. Ihmettelen tätä edustaja Anderssonin himoverottajalinjaa, jonka täällä tänään kuulumme.

Lopuksi vielä kysyisin: Nämä reittajat ovat antaneet myöskin tunnustusta Suomen taloudelle. Nyt Standard & Poor's viimeksi teki sen myöskin, mutta sitten he huomauttivat sote-uudistuksen kaatumisesta, [Puhemies koputtaa] jota täällä oppositio haluaa tehdä. Miten kommentoitte tätä, valtiovarainministeri?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

13.58 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän on oltava tänä päivänä erittäin kiitollisia siitä, että isänmaan talous on näinkin hyvässä kunnossa kuin se tällä hetkellä on. Se on kovan ja vaikeitten päätösten seurausta. Mutta kun katsotaan eteenpäin, niin Euroopan keskuspankissa on pommi, joka saattaa räjähtää ihan minä päivänä tahansa ja tuoda todella vaikeita seurauksia. Korot, hallituksenkin arvion mukaan, nousevat jo, jos eivät tänä vuonna niin viimeistään ensi vuonna. Meillä on valtava määrä kotitalouksia ylivelkaantuneina. Meillä on lukuisa määrä kuntia, jotka ovat raskaasti velkaantuneita. Meillä on paljon viljelijäperheitä, jotka ovat tämän päivän ahdingossa. Ja vielä alueelliset erot ovat valtavan suuret, eli kriisin poikaset ovat kasvamassa. Tämä 55 miljardia, joka tässä kirjassa on, olisi kyllä pitänyt jakaa niin, [Puhemies koputtaa] että se löytäisi nämä kohteet, joissa tämä kriisi tällä hetkellä on sisässä.

13.59 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yleensä silloin, jos parlamentaarisesti saadaan jotain sovittua — olen elänyt siinä käsityksessä — asiat myös etenevät, koska ei ole helppoa löytää sopua kaikkien eduskuntapuolueiden kesken asioista. Hieman hämmennyksekseni huomasin nyt kuitenkin tämän asian, johon edustaja Essayahkin otti kantaa, eli sen, että meidän yhteinen parlamentaarinen päätöksemme liikenneverkon rahoituksen järjestämisestä tuleville vuosille niin, että liikenteen korjausvelka saataisiin käännettyä laskuun, puuttuu kokonaan teidän budjetistanne. Ja te, valtiovarainministeri Orpo, vastasitte, että parlamentaarisen päätöksen toteuttaminen vaatii erillisen ratkaisun ja siksi se on seuraavan hallituksen asia. Kyllä vähän tuntuu erikoiselta: eikö tämä hallitus pysty tekemään erillisiä ratkaisuja, vai onko tämä yleinenkin politiikka, että parlamentaariset päätökset siirretään seuraajien vastuulle? Olen kuvitellut, että olemme näitä päätöksiä olleet tekemässä kaikki yhdessä.

14.00 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mikkonen nosti ilmastoasiat esille. Kiitän valtiovarainministeri Petteri Orpoa hänen puheestaan ja tietysti tästä talousarviosta, jossa otetaan esille kestävän kehityksen budjetointi. Se on tärkeä asia, ja se on sellainen asia, että siitä ei oikeastaan ole kansainvälistä kokemusta paljon. Olemme ikään kuin polkemassa uutta latua, näyttämässä mallia. Vertailukohtia ei ole. Tänä vuonna se otettiin ensimmäisen kerran käyttöön ja nyt sitten kehittyneemmässä muodossa ensi vuodelle.

Haluaisin kysyä ministeri Orpolta: minkälaisia kehitysaskelaita itse ajattelette, että tästä eteenpäin mennään, jotta tämä malli kehittyä, ja minkälaisia muita mittareita voidaan ottaa mukaan kuin bruttokansantuote, jolla on perinteisesti mitattu hyvinvointia? Ja edelleen: Mitä asioita itse pidätte keskeisinä, tärkeinä tai huomionarvioisina, kun kaikissa hallinnonaloissa tämä kestävän kehityksen budjetointi on talousarviokirjassa hyvin otettu mukaan? Mitä haluatte itse sieltä nostaa ja pitää tärkeänä?

14.01 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vakuutuskuoriin piilotetaan varallisuutta, siirretään veronmaksua. Niiden avulla jopa kierretään verotusta. Joidenkin arvioiden mukaan vakuutuskuoria käytetään jopa sisäpiirikauppoihin. Ja hallituksen oman uskottavuudenkin vuoksi olisi ollut tärkeätä, että näihin vakuutuskuoriin olisi puututtu lujasti. Mutta mikä oli tulos budjettiriihestä? Osakesäästötili. Kun on puhuttu siitä, että pitäisi olla tiivis veropohja, niin hallitus kaivoi porat esiin ja teki lisää reikiä meidän veropohjaamme. Suurimpia hyötyjiä osakesäästötilistä ovat kaikkein varakkaim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

mat ja toisaalta rahoituslaitokset ja pankit. [Ville Tavio: Ja piensijoittajat!] Arvio tämän hinnasta on 160 miljoonaa euroa vuodessa. Se on puolet siitä, mikä tarvittaisiin, että eläkeläisten ja työttömien indeksileikkaukset korvattaisiin. Sanotteko te nyt todella lomarahaleikkausten jälkeen lastenhoitajille, kättilöille ja sairaanhoitajille, että pankaa rahat sijoitustilille [Puhemies koputtaa] ja otetaan ne eläkeläisiltä?

14.02 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut paljon kaunista sanaa siitä, miten hyvin asiat ovat, ja on jopa julistettu, että hyvinvointiyhteiskunta on pelastettu. Nyt en oikein tiedä, mihin tässä pitäisi luottaa. Nimittäin kun katsoin valtiovarainministeriön, jota korkeasti arvostan, erinomaista selvitystä tämän budjetin tulovaikutuksista, niin se on kyllä pysäyttävä kaiken tämän hyvän puheen keskellä. Valtiovarainministeriön selvitys tulonjakovaikutuksista kertoo, että hallituksen kaikkien toimien johdosta — mukaan lukien verotoimet — kolmasosalla suomalaisista tulee käytettävissä olevat tulot ensi vuonna pienenevän. Kolmasosalla pienenee tulot. Onko se suurituloisin kolmannes? Ei todellakaan, vaan se on se pienituloisin kolmannes, joka ensi vuonna saa vähemmän käytettävissä olevaa tuloa kuin tänä vuonna. Ja te sanotte, että kaikki on hyvin ja loistavasti ja hyvinvointiyhteiskunta on pelastettu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro valtiovarainministerille. — Siitä paikan päältä nyt lyhyesti, minuutissa, ja sitten myöhemmin vähän pidempään.

14.03 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan tähän edustaja Heinäluoman puheenvuoroon: Siis ne ovat hyvin, hyvin pieniä, ne muutokset, mitä budjetti päätösperusteisesti, sen veropäätökset ja muut päätökset tuovat suomalaisille. [Li Andersson: Väärään suuntaan! — Välihuutoja vasemmalta] Suurin vaikutus, kun tulonjakotaulukoita katsoo — saisinko puhua — tulee itse asiassa tupakkaveron korotuksesta, muuten se on hyvin neutraali. Veroratkaisulla, itse asiassa Gini-kerroin jopa paranee hieman, eli mielestäni olisi tärkeää, että kun te kerrotte ja julistatte, kuinka huono tämä ratkaisu on, niin kertoisitte mittakaavan ja euromäärät, koska lopputulema on hyvin tasainen tulonjakovaikutuksiltaan. Ja kuitenkin jos mietitään tätä eriarvoisuutta ja tulojakoja tässä maassa, niin mikään ei ohita työllisyyttä ja sen merkitystä, ja siinä hallitus on kiistatta onnistunut aivan käsittämättömän hyvällä tavalla. [Paavo Arhinmäki: Miten se eläkeläisiä auttaa?] Lähes 120 000 uutta työllistä, sillä on niin merkittävä [Puhemies koputtaa] vaikutus eriarvoisuuden vastaisessa [Puhemies koputtaa] työssä, että ei ole toista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä tähän vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma.

14.05 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te sanotte, että nämä vaikutukset ovat hyvin pieniä, mutta te siis nyt myönnätte, että kolmasosalla suomalaisista tulee ensi vuonna teidän päätöstenne johdosta käytettävissä olevat tulot vähenevän. Ja kun puhutaan pienistä, niin se tarkoittaa — joo — että alle puoli prosenttiyksikköä vähemmän tuloa ensi vuonna käytössä kuin tänä vuonna. Mutta näille, jotka ovat pienituloisia, ne ovat aika tärkeitä rahoja. Ja vastaavasti siellä suurituloisessa päässä te nostatte tuloja keskimäärin sillä samalla vajaalla puolella prosentilla. Eli kyllähän tämä tarkoittaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

taa sitä, että tämä teidän linjanne, ikävä kyllä, lisää tuloeroja ja se on syytä sanoa, kun te keuhutte kaikkia hyviä aikaansaannoksianne, koska tämä politiikka ilmeisesti on tietoista politiikkaa. Oletan, että teillä on ollut jo budjettiriihessä käytettävissä nämä tiedot, jotka nyt on meille jaettu: kolmasosalla tulot laskevat ensi vuonna.

14.06 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyyden parantua myös tuloerot pienenevät, se on selvää. [Välihuutoja vasemmalta]

Herra puhemies! Kun ensi vuonna vietetään kansallista veteraanipäivää, sen pääjuhlaa Kuopiossa, niin uskon, että koko eduskunta on erittäin tyytyväinen ja kiittollinen siitä, että hallitus on esittämässä, että veteraanit kaiken kaikkiaan pääsevät niin sanotusti samalle viivalle kotiin vietävien palveluiden suhteen sotainvalidien kanssa. Tästä erityiskiitos pääministeri Sipilälle, [Paavo Arhinmäen välihuuto] joka suurin piirtein neljä vuotta sitten kansallisen veteraanipäivän pääjuhlassa käytti linjaavan puheenvuoron, joka on nyt sitten kulkenut eteenpäin — tästä erityiskiitos niin pääministerille kuin koko hallitukselle.

Herra puhemies! Lopuksi haluan todeta minuutissa: Infrassa on vielä parannettavaa, sitä työtä riittää myös seuraavalle hallitukselle. Kiitos tästä miljardista, [Puhemies koputtaa] jolla perusväylänpitoa on tänä vuonna ja tämän kauden aikana pystytty parantamaan.

14.07 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Pääministeri Sipilä totesi äsken, että Suomen talous kuuluu Euroopan kärkeen. Kyllähän näin on, jos kärkikastiin lasketaan kuuluvaksi 22 maata. Viimeisten tietojen mukaan Suomi on sijalla 22 edellisen kvartaalin kasvun osalta: alapuolella ovat vain Italia, Ranska, Tanska ja Kreikka — eli emme ole ihan kärkikastia kuitenkaan.

Kun seuraa tilannetta täällä Suomessa, niin Uudellamaalla kolmasosa yrityksistä sanoo, että työvoiman saatavuus on este kasvulle, Pohjanmaalla tämä luku on liki 50 prosenttia. Eli työvoiman saatavuus on nyt kasvun esteenä. Tätä voitaisiin ratkaista monin keinoin. Yksi aivan ilmeinen on se, että poistettaisiin työvoiman saatavuusharkinta. [Arto Satonen: Oikein!] Se on yritysten etu, mutta se on myöskin työntekijän etu. Se poistaa monta oikeusturvaan liittyvää ongelmaa, ihan kuten edustaja Kontulakin on nostonut esille. Mikä estää hallitusta puuttumasta tähän aivan [Puhemies koputtaa] ilmeiseen uudistustarpeeseen?

14.08 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Vasemmisto-oppositio puhuu täällä eriarvoisuuden kasvusta, tulojen pienenemisestä. Minun mielestäni tämä hallitus on ideologinen hallitus. [Vasemmalta: Sitä se on!] Se hallituksen ideologia on työn lisääminen yhteiskunnassa. Työ ei ole pelkästään toimeentulokysymys, jota se toki ensisijaisesti on. Se on pitkälti myös ihmisarvokysymys. Kun on työtä, tulevaisuuden uskoa, on enemmän myös tulevaisuuden toivoa, ja tätä me tarvitsemme yhteiskunnassa lisää, uskoa parempaan huomiseen. Tätä kautta pyörät pyörivät ja rakennamme yhteistä hyvää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä kaksi—kolme puheenvuoroa tässä debattivaiheessa ja puheenvuoron ministeri Vehviläiselle niiden jälkeen. Nyt vastauspuheenvuoro, edustaja Andersson.

14.09 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä hallituksen paljon käytämä kikka tuloerokeskustelussa on se, että keskitytään vain yhteen veroratkaisuun sen sijaan, että tarkastellaan kaikkia verotuksellisia ratkaisuja, jotka vaalikauden aikana on teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ty. Eli miten haittaverot, välilliset verot vaikuttavat pienituloisten toimeentuloon tai miten nämä muut suurituloisille kohdennetut veroalennukset vaikuttavat tulonjakoon.

Toinen kikka on se, että viitataan tähän dynaamiseen laskelmaan, jossa on arvioitu työllisyyden vaikutuksia eriarvoisuuteen. Mielestäni on rehellisempää tarkastella, miten hallituksen tekemät päätökset vaikuttavat tulonjakoon, minkä lisäksi se ei sitä pienituloista eläkeläistä tai pitkäaikaistyötöntä lämmitä, että täällä seisotaan ja sanotaan, että työllisyyden parantumisen kautta eriarvoisuus vähenee. Se ei auta silloin, kun leikkaukset, jotka kohdistetaan kaikista pienituloisimpien suomalaisten toimeentuloon, edelleen pidetään voimassa.

Tämän lisäksi haluan todeta edustaja Merelle, että te itse asiassa otitte hallituksessa ollessanne vastaan paljon enemmän pakolaisia ja turvapaikanhakijoita kuin mitä hallitus nyt tekee.

14.10 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämän voisi aloittaa kysymällä näin oppositiosta käsin sen saman kysymyksen, mitä kovin moni keskustalainen on viime päivinä kysynyt, että missä on köyhän asia, miksi edelleen leikkaukset esimerkiksi eläkkeisiin jatkuvat. Näitä terveisiä, ministeri Orpo, todellakin sieltä Tampereen kauppahallista lähetettiin teille, ja siellä kysyttiin, miksi edelleen eläkkeitä leikataan. Pienituloinen eläkeläinen joutuu miinusmerkkiseksi rahapussin pohjalla.

Ministeri Orpo, minäkin olin koko kesän kynä kädessä. Minä odotin, että teiltä tulisi tähän kirjaan esityksiä, joilla nämä vääryydet korjattaisiin, ja vihdoinkin leikkauslinjasta päästäisiin pois niin, että esimerkiksi juuri eläkkeensaajat saisivat oikeutta. Mutta enpä valitettavasti löytänyt tällaisia toimia vaan löysin tämän taulukon, mistä edustaja Heinäluoma juuri mainitsi, jonka mukaan kolmasosalla ihmisistä tulot alenevat. Ja tietenkin, tämän hallituksen ideologian mukaan, se kolmasosa on niitä kaikkein pienituloisimpia. [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Järvinen ja Hautala, ja sen jälkeen ministeri Vehviläinen.

14.11 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että työ ilmastonmuutoksen hidastamiseksi on myös arvovalinta. Hallitus on kiristänyt fossiilisten polttoaineiden veroa, se pitää tunnustaa, mutta samaan aikaan fossiiliset polttoaineet saavat alennettujen verokantojen kautta miljardiluokan verotuet, eli paljon enemmän kuin mitä verotetaan. Sama pätee turpeeseen. Te kiristitte nyt turpeen veroa mutta kautenne alussa alensitte turpeen verotusta niin, että korotuksen jälkeenkään ei vielä yllätä edes sille tasolle. Eli te annatte kauhalla, otatte lusikalla, kun näissä ilmastokysymyksissä pitäisi toimia nimenomaan toisinpäin.

14.12 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totta on se, että työllisyys on parantunut, 110 000 uutta työpaikkaa, vienti vetää, talous paranee ja velanotto vähenee. Tätä teollista kehitystä ovat monissa eri maakunnissa tukeneet monet osaamiskeskittymät, eli heillä on noususuhdanteet käynnissä, mutta heillä on myös suuri huoli tulevaisuudesta: mistä saa uusia työntekijöitä? Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla Vimpelissä on noin 600 teollista työpaikkaa 3 000 asukkaan kunnassa, ja tällä hetkellä kyseisellä seudulla olevassa ammattioppilaitoksessa on vain 20 opiskelijaa metallialan linjoilla ja vain viisi vimpeliläistä. Tämä aikaansaa sen, että yrityksillä on avoin huoli tulevaisuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

desta, siitä, mistä jatkossa saadaan uudet työntekijät. Siksi tarvitaankin lisää toimenpiteitä työvoiman liikkuvuuteen ja osaavan työvoiman hankintaan. Kysynkin nyt valtiovarainministeriltä: mitä hallituksen budjettiesitys sisältää nimenomaan näihin kysymyksiin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Vehviläinen, voitte valita paikan, ja 2 minuuttia, siitä ei ole valintaa. Myönnän ministeri Orpolle ehkä noin vajaan 15 minuutin kuluttua vielä puheenvuoron.

14.13 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän ryhmäpuheenvuorokierrokseen.

Kuuntelin sen erittäin tarkoin, ja haluan vielä palata tähän SDP:n Ojala-Niemelän puheenvuoroon, jossa te sanoitte, että hallitus heikentää lähes 300 miljoonaa euroa kuntataloutta. Se on kyllä löysää puhetta, se ei pidä paikkaansa. Kuntaliiton arvioinnit eivät aina ole kyllä niitä objektiivisimpia, sen me tiedämme kaikki. [Välihuutoja vasemmalta] Mutta minä palaan tähän SDP:n väitteeseen, jossa sanoitte, että me heikennämme melkein 300 miljoonaa: Te tiedätte sen erittäin hyvin, että lakisääteinen kuntien ja valtion kustannustenjaon tarkistus tehdään joka vuosi, ja se on 213 miljoonaa euroa valtionosuuksia vähentävä. Ja haluankin kysyä SDP:ltä,

onko niin tulkittavissa, että te haluaisitte luopua tästä järjestelmästä, joka on tuonut monena vuonna kunnille lisää valtionosuuksia. Eihän se voi olla sillä tavalla, että on lakisääteinen järjestelmä, joka vain silloin on hyvä, kun kunnat saavat lisärahaa, mutta silloin se on huono, kun valtiolle tasataan todellisten kulujen mukaan. Oletteko te valmiit luopumaan tästä järjestelmästä?

Ja toinen kysymys, kun te sanoitte ryhmäpuheenvuorossanne, että on unohdettu vähäosaiset: Kuuntelin kyllä sen tarkkaan, ja haluan kysyä teiltä myös sitä, että jos kaikkein pienempituloisia ovat nämä pienillä päivärahoilla olevat, sairauspäivärahalla, vanhempainpäivärahalla olevat, ja jos heidän tulonsa nousevat nyt työmarkkinatuen tasolle, niin ketkä ovat vielä pienituloisempia henkilöitä kuin nämä. Eivätkö he ole juuri niitä pienituloisimpia? [Pia Viitasen välihuuto] Eli olisi ehkä aihetta, että annatte myös kiitosta siitä, että heidän tilannettaan korjataan. [Pia Viitanen: Kyllä varmaan puhemies voi kommentoida!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhemies ei kommentoi Kuntaliiton valtuuston puheenjohtajana [Naurua] kuntaa koskevia asioita.

14.16 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu, kun vasemmiston puheenvuoroja täällä kuuntelee, että vasemmistoliiton Outi Ojalan ohje siitä, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä, on päässyt vallan unohtumaan. [Pia Viitanen: Mehän otetaan vähemmän velkaa kuin kokoomus!] Jos ei olisi tällä talouskasvulla ja työllisyyden nousulla saatu kovaa maata jalkojen alle, niin nyt ei keskusteltaisi siitä, onko jotakin etuutta tässä budjetissa nostettu liian vähän, vaan keskusteltaisiin siitä, mistä leikataan ja kuinka paljon. Ja se on valtava, valtava muutos, ja se täytyy tässä ymmärtää, että tämä hallitus on pystynyt aivan erinomaisesti toimimaan taloudessa ja työllisyydessä. Ihmettelen myös sitä, että sosiaalidemokraateille tuntuu olevan vaikeaa se, että työntekijöiden verotuksesta pidetään huolta, että se ei ole kohtuuttoman korkealla. Eikö juuri se kannusta ihmisiä tekemään töitä, tekemään ylitöitä ja viemään Suomea yhdessä eteenpäin? [Ben Zyskiewicz: Ylityöt on nyt kielletty!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

14.17 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonille haluaisin muistuttaa, että se oli kyllä pääministeri Sipilä, joka tarjosi sen kodin, että kun sanoitte, että te hankitte niitä lisää, [Välihuutoja vasemmalta] niin te olette erehtynyt henkilöstä.

Mutta kiitän tästä puheenvuorosta siinä mielessä, että perussuomalaisethan vaativat vahvasti tätä maahanmuuttopoliittista ohjelmaa, joka sittemmin saatiin hallituksen ohjelmaan, ja siitä on edelleenkin osa toteuttamatta. Nyt näitä puheita on alkanut kuulumaan, että vapautetaan muun muassa työmarkkinoita siten, että saa helpommin sosiaaliturvan, työskentelyvelvoite ei ole enää niin pitkä, ja puhutaan pakolaiskiintiöiden nostamisesta. Ja nyt rehellinen vastaus suoraan kysymykseen — uskon tietäväni vastauksen, joka on, että ette aio, mutta jos yllättäisitte minut: aiotteko te toteuttaa sen maahanmuuttopoliittisen ohjelman? Ministeri Orpo ilmeisesti vastaa pääministerin sijaisena.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot ennen ministerin, siis valtiovarainministerin puheenvuoroa, edustajille Nylander, Östman, Myllykoski, Rinne ja Paloniemi, ja sen mukaan jos tarvetta on, erityisen perusteltua selaista, niin voi tähän väliinkin joku vielä päästä.

14.18 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsitellään tämän kauden viimeistä talousarvioesitystä, ja jotenkin olisin odottanut, että silloin tämän kunnianhimo olisi ollut huipussaan, mutta toisin kuitenkin kävi. [Ben Zyskowiczin välihuuto] — Ei, edustaja Zyskowicz, minä olisin halunnut nähdä, että tämä hallitus olisi toteuttanut rakenteellisia uudistuksia, esimerkiksi perhevapaaudistuksen, todellisia työmarkkinaudistuksia, ja sitten olisi täytynyt panostaa pitkäjänteiseen perusrahoitukseen koulutuksen kaikilla tasoilla. Näitä rakenteellisia uudistuksia ja myös panostuksia koulutukseen minä olisin odottanut. — Arvoisa hallitus, tämä olisi tuonut tulevaisuudenuskoa ja hyvän pohjan rakentaa tulevaisuuden Suomea. Sääli, ettei näin käynyt.

14.19 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ollut alun perin ajatellut pitää nyt vastauspuheenvuoroa, mutta onhan tässä puheenaiheita.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Teillä on nimenne täällä.

Yksi asia, mikä edelleenkin huolestuttaa suunnattomasti, on tämä maatalouskriisi. Olemme kiitollisia tietysti siitä, että hallitus reagoi tähän akuuttiin kriisiin antamalla lisää rahoitusta, ylimääräistä kriisirahaa. Mutta mikä on se suunnitelma pidemmällä aikajänteellä, millä tavalla te katsotte, ministeri Orpo, että hallitus pystyisi vaikuttamaan siihen pitempiaikaiseen kehitykseen, että me saisimme käännettyä tilanteen niin, että meillä olisi huoltovarmuus turvattuna?

14.20 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olin valmisteellut puheenvuoron, mutta edustaja Satosen käyttämä puheenvuoro sai muuttamaan minun koko puheenvuoroni sisällön. Ymmärrän nyt sitä, miksi seitsemän ja puolen vuoden jälkeen eduskunnasta pois lähtevät käyttävät voimakkaita puheenvuoroja: Miksi sellaista kieltä? Miksi niin huonoa käytöstä? Myönnän, että itsellänikään kirves ei ole aina osunut halkoon. Mutta nyt on pakko kyllä sanoa teille, edustaja Satonen, että arvostamani parla-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

mentaarikko Outi Ojala ei olisi koskaan hyväksynyt tällaista leikkauspolitiikkaa, ja te tuotte sen tänne eduskuntaan, tälle salille, niin kuin te pitäisitte sitä totuutena. On käsittämättömyys edes kuulla tällaista kielenkäyttöä.

14.21 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Vehviläinen, ilman näitä kustannuksenjakotarkistuksiaikin valtionosuusleikkaukset ovat yli 100 miljoonaa euroa indeksileikkausten kautta, lomarahojen tuplaleikkaus 59 miljoonaa euroa ja siten nämä ennakoivat valtionosuusleikkaukset 33 miljoonaa euroa, ihan liittyen tähän erityissairaanhoidon. Että kyllä te leikkaatte kunnilta, ja se kannattaa tunnustaa ja tunnistaa.

Arvoisa puhemies! Nyt pitäisi keskittyä tulevaisuuteen. Maailma muuttuu tosi nopeasti teknologian puolesta, elinkeinorakenteet esimerkiksi alustatalouden mukaan muuttuvat. Nyt tarvittaisiin sellaisia tulevaisuusinvestointeja, ministeri Orpo, investointeja, jotka maksavat itsensä takaisin. Pitäisi olla rohkeutta uskaltaa tehdä niitä investointeja nyt. Se koulutuksen Osaamispolku 2030, jota sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, tarkoittaa sitä, että löydetään osaamisen, koulutuksen, tutkimuksen, tieteenteon kautta tulevaisuusinvestointeja, jotka vievät meitä 2030-luvulle. Tarvitaan tieteen ja koulutuksen kunnianpalautus, ministeri Orpo.

14.22 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on vähän erikoista, että oppositio ei löydä juuri mitään hyvää hallituksen tekemisistä, paitsi Aino-Kaisa Pekonen kyllä erittäin hienosti nosti esille nämä vähimmäispäivärahat. Se oli hyvin tehty.

Mutta haluan todeta tästä talous- ja työllisyystilanteesta, että kyllähän jokainen käsittää sen, että se on erittäin paljon toisenlainen kuin hallituskauden alussa ja viime kauden lopussa. Kyllä siitä pitäisi nyt olla iloinen, ja tätä kehitystä pitää ehdottomasti meidän vahvistaa.

Olen samaa mieltä kollegan, Hautalan, kanssa siitä, että nyt pitäisi kaikki mahdolliset keinot ottaa käyttöön, jotta me saisimme tämän osaavan työvoiman panoksen kasvamaan. Siihen tarvitaan entistä enemmän muunto- ja täydennyskoulutusta, oppisopimuskoulutusta. Siihen tarvitaan monenlaista panosta. Sinne on laitettu rahaa, mutta nyt pitää vielä kerta kaikkiaan tehostaa tätä puolta.

Ja edustaja Nylanderille sanoisin, että kyllä tässä nyt aika hyviä korotuksia laitettiin [Puhemies koputtaa] koulutukseen — vaikka olen samaa mieltä siitä, että sitä perusrahoitusta [Puhemies koputtaa] kyllä pitää nostaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja vielä edustajat Juvonen, Zyskiewicz ja Reijonen, ja sitten ministerillä puheenvuoro.

14.24 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensiavussa aina sanotaan, että sillä, joka on kaikkein eniten hiljaa, on suurin hätä. Kun katson tätä budjetitikirjaa, niin kyllä olen kauhuissani ja järkyttyneenä seurannut Suomen linjaa siinä, miten vanhusten laitospaikkoja vähennetään, niitä vähennetään entisestään — se vähentäminen alkoi jo 2014. Kysyn teiltä: millä tavalla turvaatte, että kaikille vanhuksille riittää varmasti hyvä hoito?

Arvoisa Petteri Orpo, kiitän teitä siitä, että olette ottaneet huomioon lakialoitteeni liittyen sotilastapaturmalakiin. Eli nyt ensi vuonna vammautunut tai loukkaantunut varus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

mies on oikeutettu samoihin korvauksiin kuin kriisinhallinnassa toimiva. Itse asiassa tämä laki on hieman myöhässä — mutta kiitän kaikkia kansanedustajia, jotka allekirjoittivat lakialoitteeni. Kysyn teiltä, arvoisa ministeri: onko mitään mahdollisuutta, mitään toivoa, mitään jakovaraa, että tämä laki olisi sovellettavissa myös taannehtivasti, [Puhemies koputtaa] jotta ne, jotka ovat kokeneet loukkaantumisen tai vamman esimerkiksi viime vuonna, vaikkapa [Puhemies koputtaa] Raaseporissa, olisivat oikeutettuja korvaukseen?

14.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Yanar piti täällä retorisesti onnistuneen ryhmäpuheenvuoron, mutta sisällöstä ei valitettavasti voi sanoa samaa. Hän kertoi, että vaalikausi on menetetty, hallituskausi on menetetty, koska perhevapaaudistusta ei ole tehty, sosiaaliturvauudistusta ei ole tehty, ilmastonmuutosta ei ole riittävästi torjuttu ja niin edelleen. Edustaja Yanar, voitte lohduttaa sillä, että myös edellinen vaalikausi oli samalla tavalla menetetty, silloin kun te olitte hallituksessa, koska silloinkaan näitä ei tehty. Sitten sanoitte, että ei paikata koulutussäästöjä. No, ei paikatakaan. Näillä, mitä nyt pannaan koulutukseen, ei paikata edes niitä säästöjä, jotka tehtiin silloin, kun te olitte hallituksessa.

Mutta varsinaisesti haluan kysyä edustaja Rinteeltä: mistä teidän demokratiakäsityksenne on kotoisin? Ei ainakaan Suomen perustuslaista, ehkä jostakin Kiljavan opiston kurssilta, kun sanoitte, että suutari pysyköön lestissään. Hallituksen ei siis pidä sekaantua sellaiseen lainsäädäntöön, joka koskee työmarkkinoita. Käsittämätön ajatus. Eikö kaikki lainsäädäntö kuulu hallitukselle ja eduskunnalle?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Arhinmäelle tähän väliin.

14.26 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan korjata edustaja Zyskowiczia yhdeltä osalta. Te sanoitte, että edellinen hallitus ei tehnyt perhevapaaudistusta, mutta edellinen hallitus pideni isälle korvamerkittyä vanhempainvapaata ja joustavoitti sen käyttöä niin, että sitä voi käyttää pätkissä siihen asti, kun lapsi on 2-vuotias. Se on lisännyt merkittävästi perhevapaiden käyttöä, se on merkittävästi lisännyt tasa-arvoa, ja se on helpottanut isien asemaa ja perheiden asemaa. Te olitte siinä hallituksessa. Unohdatteko sen vain sen vuoksi, että tasa-arvoministeri ei tullut oikealta vaan tuli vasemmalta? Sen vuoksi tällaisia saavutuksia saatiin aikaan. Tämä hallitus ei ole tehnyt mitään isien ja perheiden hyväksi perhevapaiden osalta. [Sari Sarkomaa: Kertakorvaus!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä se viimeinen tähän vaiheeseen luvattu puheenvuoro.

14.27 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On pakko kysyä vasemmisto-oppositiolta: kasvaako eriarvoisuus, jos ihmiset saavat työtä? Tämän hallituksen toimilla on luotu Suomeen 110 000 uutta työpaikkaa. Tämän ei ainakaan pitäisi kasvattaa eriarvoisuutta.

Te olette nostaneet lähes jokaisessa puheenvuorossa tämän eriarvoisuuden kasvattamisen keskeiseen rooliin. Vihreitten ryhmäpuheenvuorossa talousvastuuta ei ollut lainkaan, ei mitään. Sitä odottaisi aina myös oppositiolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Me kaikki tiedämme, että tällä hetkellä verolinja Suomessa on hyvin kannustava yrittäjyyteen ja myöskin työntekoon. Eläketulovähennys, työtulovähennys myös pienempituloisille on hyvin keskeisessä roolissa, ja se on minusta erinomaisen hieno asia.

Erityisen hyvilläni olen siitä, että turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, poliiseihin, on panostettu lisää. Rajavartiosto saa 156 uutta työpaikkaa. Nämä ovat tärkeitä asioita. 100 uutta virkaa myöskin Puolustusvoimiin. Hieno asia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Valtiovarainministeri, tuolta puhujapöytästä, jospa pari minuuttia riittäisi. Myönnämme teille vielä puheenvuoroja, edustajat.

14.28 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Suurella kunnioituksella entistä edustaja Ojalaa kohtaan, mutta myöskin kunnioituksella rehtiä edustaja Arto Satosta kohtaan, täytyy todeta, että vuonna 95 — tämä menee historian kaiveluksi — vasemmistoliitto oli hallituksessa mukana, ja silloin leikattiin ja paljon. Eli me emme halua tehdä näitä leikkauslistoja täällä enää, siksi me haluamme talouskasvua, korkeata työllisyyttä, ja siinä näin tämä hallitus on kiistatta onnistunut. Vahva talouskasvu, korkea työllisyys, se on paras keino siihen, että meidän ei tarvitse leikata meidän hyvinvointiyhteiskuntamme perustasta.

Ja kyllä, se tärkein asia, mistä täällä on puhuttu muutamissa puheenvuoroissa, on eteenpäin katsominen tältä hyvältä uralta, 68 prosentin työllisyysaste 72:een. Työn pitää jatkua. Tästä on hyvä jatkaa. Tämä budjetti antaa sille pohjaa, taas uusia askelmia kohti 75:tä, kuten täällä on sanottu, ja sitä 80 prosentin työllisyysastetta, minkä me tarvitsemme ensi vuosikymmenellä, jotta me pystymme takaamaan tämän upean hyvinvointiyhteiskunnan. Kun sanoin, että tämä on pelastettu, niin viittaan siihen tilanteeseen, mikä oli tämän hallituksen aloittaessa. Tilanne oli todella huono siinä talouskasvussa, niissä työllisyyslukuissa, siinä velkaantumisessa. Minusta tässä on tehty merkittävää, todella merkittävää työtä.

Yhden yksityiskohdan haluan korjata edustaja Arhinmäelle. Vakuutuskuoret, kapitalisaatiosopimukset laitetaan verolle nyt. Ei ole mitään järkeä, että tämä rikas, joka on tällä hetkellä saanut nauttia, nostaa verottomasti, siirtäisi ne sieltä osakesäästötilille, vaan nyt nämä pistetään verolle samaan aikaan kun pienempituloiselle, keskituloiselle annetaan mahdollisuus osakesäästämiseen. Tämä on hyvin merkittävä tasa-arvokysymys, ja toivon, että huomioitte myöskin tämän. [Paavo Arhinmäki: Oletteko katsoneet, miten Ruotsissa kävi?]

Kun vielä on muutama sekunti aikaa, niin voin sanoa siitä, että hallituksen veroratkaisu, kun katsotaan koko hallituskausi, on hyvin pieni- ja keskituloispainotteinen. Siellä pienessä päässä on laskenut jopa 3 prosenttiyksikköä ja korkeimmassa ei yhtään vaan pidetty tällä tasolla, ja tämä olisi hyvä kaikkien muistaa.

Ja edustaja Rinteeltä kyllä kysyisin saman kysymyksen kuin edustaja Zyskowicz.

14.31 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me elämme tällä hetkellä maailmassa, joka muuttuu todella nopeasti, ja siellä on teknologiakehitys ja elinkeinorakenteen murros taustalla.

Ministeri Orpo, kun totesitte useampaan otteeseen puheenvuorossanne, että nyt pitää katsoa, että ollaan kestävä kasvun uralla, niin kysymys kuuluu: Miksi te ette ole sitten valmiit satsaamaan varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen? Miksette ole valmiit satsaamaan toisen asteen koulutukseen, maksutonta oppivelvollisuutta pidentämällä, tai perhe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

vapaajärjestelmään tai sosiaaliturvauudistukseen? Miksi näitä tulevaisuusinvestointeja ei laiteta liikkeelle millään tavalla? Tästä syystä me olemme kritisoineet teidän budjettianne näköalattomaksi. Tästä syystä meidän mielestämme siitä puuttuu tulevaisuus. Näillä kahdella asialla voi kuvata hyvin teidän budjettianne.

Ministeri Orpo, erittäin tärkeä tulevaisuusinvestointi on Suomelle se, että aletaan rakentaa koulutuksen, osaamisen kautta sitä vahvuutta, jolla selvitään nopeissa maailman muutoksissa. Oletteko samaa mieltä?

14.32 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on useampaan kertaan käytetty hyvin nasevaa sanontaa: hukattu vuosikymmen tai menetetty vuosikymmen. Palautan mieliin sen, että kaikki puolueet täällä ovat osallistuneet tähän menetettyyn vuosikymmeneen tavalla taikka toisella, vastuuta kantaen, enemmän taikka vähemmän.

Uskottavuuttamme voisi jonkin verran lisätä se, että hallituskin, hyvä hallitus, voisi sanoa, että oppositiolla on kohtalaisen hyviä ehdotuksia tulevaisuuteen päin, niin kuin onkin, ja toisaalta oppositio voisi sanoa, että kyllä hallitus on aika mukavasti tietyissä asioissa onnistunut, kuten täällä edustaja Pekonen, ja myös Essayah, ovat jo todenneet, ainakin tässä keskustelussa.

Politiikka on aina väärää — presidentti Koivistohan näin sanoi — me tiedämme sen, mutta pitää katsoa tulevaisuuteen päin. Kaksi asiaa nousee yli muiden: Toinen on se, että talouden hyvä veto pitää saada jatkumaan, ja yksi asia siinä on se, että osaavaa työvoimaa — johon ministeri Orpo viittasi — on oltava saatavilla menestyviin yrityksiin koko maassa. Ja Toinen tärkeä asia on se, että eheyttä vahvistavaa politiikkaa on kyettävä parantamaan nykyisestäään, jotta emme joutuisi menetetylle vuosikymmenelle uudestaan. [Eero Heinäluoma: Hyvä puheenvuoro!]

14.33 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan vain pyysin puheenvuoron palatakseni tähän edustaja Myllykosken puheenvuoroon, jota pidin kyllä aika lailla kohtuuttomana. [Vasemmalta: Aha!] Ensinnäkin minun täytyy sanoa, että minulla on kyllä täysi kunnioitus Outi Ojalan työtä kohtaan. Minä luulen, että siitä me voimme olla samaa mieltä. Se lause, jota lainasin, viittasi tosiaan niihin aikoihin, kun Suomi oli edellisen kerran tiukassa tilanteessa. [Paavo Arhinmäki: Onko Suomi nyt tiukassa tilanteessa?] Tällä vaalikaudella Suomi on ollut myöskin erittäin tiukassa tilanteessa, ja jokainen tietää sen, että jos valtiontalous ei ole kunnossa, niin ensimmäisinä joutuvat silloin vaikeuksiin ne ihmiset... [Paavo Arhinmäki: Nyt kun valtiontalous on kunnossa, niin te laitate köyhät talokoiisiin!] — Ehkä edustaja Arhinmäkikin voisi kuunnella, niin voisi oppia jotakin. — Ne ihmiset, joiden toimeentulo riippuu suoraan siitä, mikä on valtion taloudellinen tilanne, ja jotka tarvitsevat niitä palveluita, jotka valtio ja veronmaksajat kustantavat, ovat kaikkein suurimmissa vaikeuksissa, jos tämä maa ei ole taloudellisesti kunnossa. Minä luulen, että me olemme siitä kaikki yhtä mieltä, ja on erittäin tärkeitä, että köyhyyttä saadaan Suomessa vähennettyä. Sen puolesta olemme varmasti kaikki.

14.34 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nosto on perussuomalaisille keskeinen asia. Tarvitaan työnteon ja yrittämisen edellytysten parantamista, mutta ilman vastakkainasettelua. Monen suomalaisen työttömän osaaminen on korkeatasoista, ja ylivoimaisesti suurimmalla osalla työttömistä on myös motivaatio koh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

dallaan. Tänä on täällä salissa varsinkin RKP:n riveistä, monista muistakin, väläytelty työvoiman saatavuusharkinnan poistamista, mutta valitettavasti työtilaisuuksia ei talouden noususuhdanteesta ja kovasta työpaikan etsimisestä huolimatta ole tarjolla edes kaikille suomalaisille työttömille, ei varsinkaan omalla kotiseudullani. Muun muassa korkeat asu-
miskustannukset ja liikkumisen kalleus vaikeuttavat työllistymistä toisella paikkakunnalla. Samalla ne syövät suomalaisten ostovoimaa rokottaen pahimmin pienituloisia kansalaisia, esimerkiksi monia eläkeläisiä. Se kaikki on pois kotimaisesta kulutuksesta ja kotimarkkinoilla toimivilta yrityksiltä.

14.35 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä budjetti kertoo jälleen kerran hallituksen kovista arvoista. Nyt vaalien alla kyllä puolueet kilpaa ovat huolissaan lapsiperheiden ja eläkeläisten köyhyydestä, mutta teot ovat olleet koko tämän vaalikauden aivan täysin päinvastaiset. On pakko kysyä: Miksei keskustavetoinen hallitus puutu nyt tässä budjetissa heti lapsiperheiden köyhyyteen? Miksi etuuksien indeksijäädytyksiä ei peruta, kun kerran taloudessa menee nyt paremmin? Miksei lääkkeiden omavastuiden korotuksista luovuta tässä budjetissa, jos kerran aidosti halutaan helpottaa niiden pienituloisten arkea?

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton arvomaailmaan ei mahdu se, että samaan aikaan, kun 100 000 lastamme elää köyhyydessä ja leipäjonot kasvavat, hallitus on keventänyt yli miljardilla eurolla verotusta, mistä eniten ovat hyötäneet kaikista rikkaimmat. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: oletteko valmis puuttumaan aidosti lapsiperheköyhyyteen esimerkiksi muuttamalla lapsilisät etuoikeutetuksi tueksi, jotta myös ne perheet, jotka elävät toimeentulotuen varassa, saisivat käytännössä ne lapsilisät itselleen?

14.37 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! I gruppanförandet lyfte partiordförande Henriksson fram bland annat tre saker som jag tycker är centrala: Satsningar på utbildning, forskning och innovationer. Större flexibilitet på arbetsmarknaden, en effektivare arbetsförmedling, slopad behovsprövning. Satsningar på välmående i arbetet, förebyggande hälsoarbete, satsningar på motion. De är alla tre saker som är jätteviktiga, och där regeringen tyvärr inte gjort tillräckligt.

RKP:n mielestä meidän pitäisi myös asettaa tavoitteeksi, että jo 2025 bkt:stä 4 prosenttia käytettäisiin tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Tämä on meidän mielestämme taloudellisen kasvun edellytys. Se edistäisi vientiä ja se auttaisi meitä myös nostamaan työllisyysastetta vielä enemmän kuin mihin se on tähän saakka noussut. Kysynkin hallitukselta: mitä mieltä olette tästä meidän ehdotuksestamme ja mitä aiotte tehdä sen eteen, että tämä toteutuisi?

14.39 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, te sanoitte aikaisemmin, että kannatte huolta kansalaisten työllistymisestä, mutta te olette kuitenkin nyt näitten eri ministereitten yhteispäätösten seurauksena hylkäämässä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat nuoret.

Suomessa on 270 työpajaa, joissa työskentelee tällä hetkellä noin 20 000 nuorta. He tarvitsevat tukea arjen hallinnassa ja valmennuksessa. Heidän tavoitteensa on siirtyä koulutukseen ja työelämään. Heistä noin 80 prosenttia siirtyy tämän työpajajakson jälkeen työelämään tai koulutukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Nyt näiden teidän tekemiinne päätösten seurauksena enää noin 5—7 työpajaa pystyy tulevaisuudessa toimimaan, eliikä noin 260 työpajaa ajetaan alas. Tämän seurauksena te tulette jättämään nyt suuren joukon erittäin heikossa asemassa olevia nuoria tyhjän päälle. Te jätätte heidät heitteille. Teillä ei ole mitään vastaavaa järjestelmää rakennettu, jolla turvataisiin näitten nuorten tulevaisuus.

Arvoisa ministeri, [Puhemies koputtaa] millä te perustelette sen, että hylkääte kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat nuoret? [Eero Heinäluoma: Kuuluu siihen kolmasosaan!]

14.40 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi luku, joka kannattaa tästä kirjasta myös täällä mainita, on miinusmerkkinen, mutta vahvasti plussaa ja osoittaa, että tämä ei todellakaan ole menetetty hallituskausi. Yli 300 miljoonaa euroa vähemmän tarvitsee budjetoida ensi vuodelle työttömyysturvamenoihin. Tuo summa oli vuosi sitten yli 100 miljoonaa euroa. Huikeata, hallitus! Me saimme lahjaksi 100 000 työtöntä, nyt lähes 120 000 ihmistä on saanut työn. Tämä on parasta sosiaaliturvaa moneen, moneen kotiin.

Arvoisa puhemies! Tiedämme myös, että pelkästään euroilla ei heikoimpien asemaa augeta, vaan keskiössä ovat palvelut, ja sitä tämä hallitus halusi lähteä tekemään. Kärkihankkeilla, joittenka yhteissumma mitataan myös sadoissa miljoonissa euroissa, olemme tukeet vanhusten palveluja, koti- ja omaishoitoa, lasten, perheitten ja nuorten palveluja sekä osatyökykyisten palveluja. Myös nämä on hyvä muistaa, kun [Puhemies koputtaa] arvioidaan tämän hallituksen aikaansaannoksia.

14.41 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen budjetissa on myös aivan oikeansuuntaisia panostuksia, vaikka suuruusluokista meillä on usein suuriakin erimielisyyksiä.

Tässä keskustelussa on peräänkuulutettu vastuullisuutta ja tulevaisuudenuskoa. Kaikki keskustelussa nostetut asiat ovat tärkeitä, ihmiset ovat tärkeitä. On silti aivan liian vähän puhetta aiheesta, jonka aliarvioiminen tekee oikeastaan tyhjäksi kaiken muun politiikan, ja se on ilmastonmuutos.

Hallitus on puhunut painokkaasti siitä, että emme saa jättää velkataakkaa lapsillemme. Se on aivan oikein. Samaan logiikkaan kuuluu se, että emme saa jättää ratkaisematta ilmastokriisin torjuntaa, jossa viivytys kostaustuu tavalla, joka tulee kalliiksi sukupolville meidän jälkeemme ja koko maapallolle. Hallitus ei ole torjunut ilmastonmuutosta riittäväällä vakavuudella, eikä tämä budjetti tee asiaan muutosta. Tuoreesta YK:n ilmastopöytäkirjan Suomen seurantaraportista paljastui todella hälyttäviä uutisia. [Puhemies koputtaa] Päästövähennystavoitteemme tulevat tyhjiksi, ellei hallitus muuta linjaansa metsäpolitiikassa.

14.42 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on ihan totta, että perussuomalaiset, nimenomaan perussuomalaiset, vastustivat 2015 sitä, että me pidämme rajan auki, koska olisimme voineet säästää miljardeja euroja. Kun vasemmistoliitto sanoi, että tuli enemmän turvapaikanhakijoita kuin heidän aikanaan, niin minä aina ajattelin, että nämä muut puolueet tulevat ensin perussuomalaisten maahanmuuttolinjalle, että mukava kuulla, että vasemmistolaiset ovat tulleet myös.

Mutta sitten, ministeri Orpo, asiantuntijoiden mukaan talouskasvu, Euroopan talouskasvu ja maailman talouden kasvu ovat itse asiassa näiden meidän työpaikkojemme ansiota. Eliikä siis ne työpaikat ovat tulleet maailman talouden kasvusta huolimatta eli hallitukses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ta huolimatta. Sen takia haluaisin kysyä: Mitkä ovat nyt ministerin ne toimet, joilla on oikeasti parannettu suomalaisen yrittäjän elämää, ne konkreettiset byrokratiatalkoot? Ja mil-laista teollisuuspolitiikkaa te aiotte tehdä, jotta esimerkiksi Porin Venatorin työpaikat voi-daan säilyttää Suomessa?

14.43 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatketaan sii-tä, mihinkä äskeisessä puheenvuorossa jäätiin. Edustaja Heikkinen hehkutti hallituksen hy-viä toimia, että työttömyysvakuutusrahastomaksuja voidaan rajoittaa, eli kokoomukselle tuli se huomenlahja siitä, että 300 miljoonan verotusvaroista pystyttiin luopumaan.

Kysynkin nyt ministeriltä: millä lailla te katsoitte, silloin kun teillä oli tätä hallituksen keskinäistä keskustelua, että voidaan vielä verotusta alentaa, nousukaudella, kun me tie-dämme, että Suomi elää kuitenkin kriisistä kriisiin? Me emme voi sille mitään, että joka ta-pauksessa yritystoiminnassa tapahtuu aina notkahduksia. Ja nyt olemme juuri siinä tilan-teessa, missä on loppumassa suoria työpaikkoja 450 Venatorilla Satakunnassa, Porissa, ja luultavasti näin tuleekin tapahtumaan. Eikö juuri nyt olisi pitänyt niitä varantoja kasata ja jo nähdä, että niillä kriisejä pystytään hoitamaan vaikka erilaisilla rakenteilla. [Puhemies koputtaa] Mutta miksi tämä ideologinen, [Puhemies: Aika!] koko ajan kasvun tyrehdyttä-minen sinne puolelle on?

14.45 Merja Mäkilä-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minis-teri Orpo kertoi, että kestäväan kehitykseen aiotaan jatkossa panostaa, ja tämä on minusta erittäin hyvä asia. Mutta minulle jäi myös hiukan epäselväksi tätä kirjaa lukiessani, että mitä se konkreettisesti tarkoittaa, koska mielestäni asia on hiukan läpinäkymättömällä ta-valla kirjoitettu tähän budjettikirjaan. Esimerkiksi kestäväan kehitykseen kuuluu oleelli-sesti hyvinvointitalous, ja minä en kyllä löytänyt hyvinvointitaloutta tästä budjettikirjasta. Hallituksen säästöt lapsiin ja vanhuksiin toimivat nimittäin aivan eri suuntiin kuin kestä-vän kehityksen idea on. Eikö lopultakin olisi aika ottaa hyvinvointimittarit käyttöön brut-tokansantuotteen rinnalle, jotta saataisiin kestäväan kehityksen toteutuminen todella koko-naisvaltaisesti arvioitua?

14.46 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin puheen-vuoron kehuakseni hallituksen veropolitiikkaa ja ensi vuoden tuloveroesitystä. Sehän on hyvin tasapuolinen ja suhdanteen huomioon ottava, ja siinä annetaan kaikilla tulotasoilla asteikkoihin ansiotason nousua vastaavat korotukset. Sitten erityisen tärkeää on historial-lisen suuri perusvähennyksen nosto. Sen maksimihan nousee 3 100 eurosta 3 305 euroon. Muutaman kymppin korotuksia on tehty tällä kaudella joka vuosi ja aikaisemmilla kausilla-kin, mutta tämä on historiallisen korkea. Lisäksi työasuntovähennystä nostetaan 250 euros-ta 450 euroon eli 200 eurolla. Se auttaa niitä, jotka joutuvat pitämään kahta työpaikkaa ja edistää myöskin työvoiman liikkuvuutta ja työn vastaanottamista kauempaakin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annetaan ministerin välillä vastata. — Minis-teri Orpo. Riittääkö 2 minuuttia? Olkaa hyvä.

14.47 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä työn verotuksesta: Mehän emme siis joutuneet koskaan neuvottelemaan siitä ti-lanteesta, jos tätä TVR:n laskua ei olisi tullut. Mutta kyllä se lähtökohta, miksi, se ajatus,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

että pidetään huolta, että kenenkään verotus ei kiristy, liittyy muun muassa niihin kuuluisiin lomarahaleikkauksiin. Jos me emme kompensoisi kiky-sopimuksesta tulevaa pieni-palkkaisen julkisen sektorin työntekijän verojen kiristymistä, minusta se olisi väärin. Olsitteko te siellä vasemmalla halunneet, että ne kiristykset olisivat tapahtuneet sen kiky-sopimuksen myötä, josta minun käsittääkseni erityisesti ette ole pitäneet? Tämä oli juuri se, miten me olemme sen kokonaisuuden ajatelleet, ja nyt varmasti aukenee tämä kokonaisuus, miksi olemme toimineet niin kuin olemme.

Toiseen asiaan en hirveästi halua palata, erityisesti debatoida tästä turvapaikkapolitiikasta, mutta haluan nyt vain todeta perussuomalaisille sen, että vuonna 2015 hallituksen piirissä ihan yhdessä päätimme sen, että sisärajaratkaisuja ei palautettu Ruotsin rajalle, vaan aloitettiin tehostettu ulkorajavalvonta, jolla saatiin sama tulos. Se tehtiin yhdessä. Yksikään perussuomalainen ei sitä silloin myöskään esittänyt tai vaatinut, ja me olimme ihan tyytyväisiä silloin tehtyyn politiikkaan. [Välihuutoja]

Kestävä kehitys: STM:n budjettiluokassa tässä keltaisessa kirjassa, sivu 680, kuvataan sitä, miten esimerkiksi STM:n osalta kestävä kehityksen mittaristo ja sisältö tuodaan sisälle budjettiprosessiin. Niin kuin sanoin aikaisemmin, tämä on huikea työkalu, ja jatkossa, kun tehdään budjetteja, kehysbudjetointia, lisätalousarvioita, voi tätä kautta seurata, miten eurot ohjautuvat kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumiseen. Jos joku valo vilkkuu punaisella, niin sinne vähemmän, jos vihreällä, sinne enemmän rahaa. Tämä on mielestäni hieno suomalainen innovaatio. Se on tehty yhdessä järjestöjen, asiantuntijoiden kanssa. Vuosi on trimmattu, ja nyt ollaan jo todella pitkällä — niin pitkällä, että kansainvälinen kiinnostus on suurta.

14.49 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla minun luonani vieraili täällä eduskunnassa noin 90 henkilöä, ja heillä jokaisella oli yhteinen ihmetyksen aihe. Se oli se, missä todellisuudessa hallitus elää. Se liittyy vahvasti siihen, mistä täälläkin ollaan keskusteltu tänään. Hallituksen jäsenet ovat kertoneet, kuinka hienoja uudistuksia on tehty, kuinka tuloterot eivät ole kasvaneet ja kuinka kaikilla menee tällä hetkellä paremmin kuin ennen. Näin ei kuitenkaan ole, kun ihmiset omassa arjessaan tietävät, että he joutuvat valitsemaan, onko heillä rahaa ruokaan vai onko heillä rahaa lääkkeisiin. Lapsiperheköyhyys on THL:n mukaankin yhä kasvanut, 120 000 lasta elää köyhyysrajan alapuolella. Se on kestävätilan tilanne, kun ottaa huomioon, että lapsia syntyy vähiten sitten nälkävuosien.

Ja kyllä täytyy ihmetellä aivan aidosti valtiovarainministerin kehulistaa — puhemieskään ei meinannut saada teitä pois sieltä pöytästä kehumasta — kun teillä valtiovarainministeriön omat budjettitulonjakovaikutukset [Puhemies koputtaa] kertovat siitä, että kaksi alinta desiiliä ovat ne [Puhemies koputtaa], jotka häviävät tässä teidän budjetissa.

14.51 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin halunnut kehua hallitusta näistä uusista työpaikoista, mutta tässä puheenvuorossa täytyy toki vastata siihen, että valtiovarainministeri ei taida muistaa, että kun olitte sisäministerinä, niin kyllähän me näistä asioista keskustelimme myös hallinto- ja turvallisuusjaostossa ja kahden kesken, siitä, että nyt jos koskaan olisi syytä harkita, että Ruotsin raja laitettaisiin hetkeksi kiinni. Ja miksi tämä olisi pitänyt tehdä? Näinhän toimii tänä päivänä, jos ette satu tietämään, esimerkiksi Ranska: Italiasta kun mennään sisärajojen yli, siellä vuorokaudessa käsitellään sen turvapaikanhakijan asylum-lausunnon todellinen painoarvo ja hänet palaute-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

taan takaisin Italiaan. Tämän me kuulumme juuri viime viikolla, kun olimme hallinto- ja turvallisuusjaoston matkalla Italian parlamentissa. Monet maat Euroopassa käyttävät tätä sisärajatarkastustulkintaa nyt hieman eri tavalla kuin täällä Suomessa on käytetty. He eivät hyväksy sitä, että sisäistä liikehdintää tapahtuu. Siinä mielessä toivoisin, arvoisa ministeri, että me voisimme pikkaisen elää tässä hetkessä Euroopan ytimessä ja puolustaa omia rajojamme emmekä antaa ihmisten vaellella vapaasti täällä ja valita mieleistensä turvapaikkaa ja sitä, [Puhemies koputtaa] mistä he sitä hakevat, sillä he tulevat turvallisesta maasta, [Puhemies: Aika!] Ruotsistakin, tänne Suomeen.

14.52 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kritisoitu paljon ilmastomuutoksen vastaisia toimia, joita hallitus muka ei tee. Tässä ollaan kyllä vahvasti väärässä. Tällä kaudella hallitus on noussut ilmastomuutoksen torjunnassa maailman kärkikastiin, ja tästä on lukuisia kansainvälisiä vertailuja, jotka näin todistavat. On selvää, että mikään maa ei tee riittävästi maailmassa, mutta tässä muutamia toimia tältä kaudelta: Suomen historian ensimmäinen ilmastoministeri, YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 valtioneuvoston alaisuudesta ensimmäistä kertaa maailmassa, täälläkin puhuttu YK:n kestävän kehityksen agendan toteutumisen tarkastelu eri hallinnonalojen budjeteissa ensimmäistä kertaa maailmassa, päästökaupan tiukennus toimivaksi, uusiutuvan energian tavoitteen nosto yli 50 prosenttiin, energiatehokkuustavoitteen nostaminen, tiukat päästörajoitteet markkinoille tuleville autoille ja raskaille ajoneuvoille, kivihiilikielto 2029, polttoaineiden sekoitevelvoite, tuki sähköautojen hankintaan [Puhemies koputtaa] ja latausinfraan... [Puhemies: Aika!] Valitettavasti en kerkeä tässä edes kertoa kaikkea.

14.53 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Kosonen, valitettavasti ilmastomuutoksen kannalta ratkaisevaa on vain se, kuinka paljon ilmakehään sitä hiiltä menee ja paljonko sieltä saadaan pois. Nyt näyttää siltä, että hallituksen hakkuupolitiikka mitätöi sinällään mittavat myönteiset ilmastotoimet. Tällä uralla me emme hoida ilmastomuutoksen hillinnässä edes omaa osaamme, saati sitten, että olisimme jollakin tavalla edelläkävijöitä. Tämä budjetti tarkoittaa sen takia taas yhtä hukattua vuotta, johon meillä ei ole varaa, koska korko kasvaa koko ajan. Ensi kevään vaalit varmasti muuttavat kurssia tässäkin suhteessa jonkin verran, mutta tässä on kysymys sellaisesta asiasta, jossa me emme oikein voi odottaa vuoden 2020 budjettia. Sen takia minä todella toivoisin, että tässä asiassa hallitus osoittaisi suoraskäisyyttä ja kantaisi sitä vastuuta.

14.54 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt elämme nousukautta, mutta täällä on muutamissa puheenvuoroissa ihan aiheellisesti muistutettu siitä, että nousukausi saattaa olla nurkan takana taittumassa ja korkopolitiikka on hyvin todennäköisesti kiristymässä. Brexit, Emun kehitykseen liittyvä epävarmuus — on paljon sellaisia asioita, jotka saattavat kyllä hyvin nopeastikin muuttaa näitä näkymiä. Siinä mielessä edellisessä debattipuheenvuorossani peräänkuulutin sitä, että työllisyysasteen puskeminen yhä vain paremmalle tasolle on se tapa, millä me pystymme varautumaan tähän hyvinvointiyhteiskunnan pohjan kestämiseen. Välityömarkkinoitten kehittäminen, mutta myöskin tällä hetkellä voimassa olevien hyvien työllisyyskokeilujen, esimerkiksi näitten kuntatyöllisyyskokeiluitten, voimassa pitäminen ja niitten jatkaminen on äärimmäisen tärkeää, koska se, että me henkilökohtaisesti opastamme sitä työtöntä henkilöä ja pidämme ihmisistä huolta, tuottaa kaikkein parasta tulosta tässä työllisyyspolitiikassa, ei se, että lai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

tetaan nettiin hakemaan työpaikkoja. Me tarvitsemme sitä henkilökohtaista kohtaamista. Kysynkin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] voidaanko varmistaa, että näitä kuntien työllisyyskokeiluita pystytään jatkamaan?

14.55 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Yanar puhui mielestäni aika kovaan sävyyn menetetyistä mahdollisuuksista. Mielelläni haluaisin kysyä edustaja Yanarilta: Mitä mieltä ovat nämä 120 000 uutta työllistä ja heidän perheensä tästä hallitustaipaleesta? Onko tämä heidän mielestään menetetty mahdollisuus? Tai onko sekin, että tutkimusrahoitukseen on tehty 112 miljoonan pysyvä korotus, menetetty mahdollisuus? Tai sitten se, että vihreiden ollessa oppositiossa Suomi on nostanut merkittävästi sijoitustaan ilmastopolitiikan edistämiseksi? Noin 60 maan vertailussa Suomi sijoittui 32:ksi vuonna 2015, tänä vuonna ollaan jo sijalla 9. Oliko sekin teidän mielestänne menetetty mahdollisuus? Mielestäni, arvoisa puhemies, ainoa menetetty mahdollisuus oli vihreiden mahdollisuus puhua rakentavasti budjetista.

14.56 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnittäisin kahteen asiaan huomiota.

En olisi kauhean levollinen sen suhteen, miltä tämä taloudellinen kasvu ja viennin näköalat tulevaisuudessa näyttävät, jos kasvu on tuota vähän yli prosentin luokkaa seuraavina vuosina. Tämän vuoksi kaikki nämä tulevaisuusinvestoinnit ovat erittäin tärkeitä, jotta tämä kasvun pohja varmistetaan, ja ne liittyvät tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Vaikka niitä määrärahoja nyt on lisätty, täytyy olla kuitenkin rehellinen ja todeta, että ne leikkaukset ovat olleet suuremmat kuin nyt nämä paikkaukset ovat, ja niitä tarvitaan lisää.

Toinen liittyy osaamiseen. Meillä on yli miljoonan aikuisväestön ihmisen ammatillisen uudelleen koulutuksen tarve tässä maassa, ja se liittyy investointimaaperään, niin että tähän maahan kannattaa investoida. Se liittyy tuottavuuden kasvuun. Näitä uuden ajan teollisuuden ja palvelujen elinkeinotoiminnan edellytyksiä ja viennin edellytyksiä meidän pitää vahvistaa, ja niitä näkyy vähän heikosti tässä budjetissa.

Toinen asia liittyy siihen, että jos me pyrimme nostamaan työllisyysasteen vähintään 75 prosenttiin, niin silloin pitää tehdä toimia vaikeimmin työllistettävien työllistämiseksi: osatyökykyisten saamiseksi työmarkkinoille, piilotyöttömien saamiseksi työmarkkinoille. Nyt tämä kasvupalvelupaketti rajoittaa kuntien edellytyksiä järjestää työllisyyttä. Kunnat laittavat yli miljardin vuodessa rahaa työllisyyden hoitoon, ja nyt tehdään rajoituksia ja esteitä. [Puhemies koputtaa] Tässä mielessä [Puhemies: Aika!] tämä ajatus siitä, että kuntien toimintaedellytyksiä heikennetään, on huono asia, ja varsinkaan [Puhemies koputtaa] näitä pitkäaikaistyöttömien kasvupalveluhommia ei saisi lakkauttaa.

14.58 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai turvapaikkatilanne on sellainen asia, mikä Euroopan tasolla pitää pystyä ratkaisemaan, mutta kun katsotaan kansallisesta näkökulmasta — viime vuonna Suomeen noin 2 000 uutta turvapaikkahakemusta — niin kyllä Suomen osalta tilanne on saatu kuntoon. Euroopan osalta ei voi sanoa samaa, mutta Suomen osalta voi.

Perussuomalaisten osalta ihmettelen sitä, että he eivät käsittääkseen kannata EU:n ja Turkin tekemää pakolaissopimusta. Kaiken asiantuntijatiedon perusteella, mitä itsekin olen lukenut, tämä sopimus on ollut erittäin tärkeä sen kannalta, että ollaan saatu ehkäistyä turvapaikanhakijoiden tuloa Eurooppaan. Minusta ei ole vastuullista se, että tätä sopimus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ta vastustaa. Siniset ei halua rajoja auki eikä kiinni, vaan rajoista on pidettävä huolta. Tähän liittyy, totta kai, turvallisuus, muun muassa nämä Puolustusvoimien 100 uutta työpaikkaa. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: kun katsotaan seuraavien vuosien taloutta — ja tämä on varmasti asia, minkä moni puolue ja edustaja täällä jakaa — niin miten katsotte, että voimme käyttää mahdollisimman paljon varoja suomalaisten turvallisuuden hyväksi sekä sisäisen että ulkoisen turvallisuuden osalta?

14.59 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Totta kai me kaikki olemme iloisia jokaisesta työpaikasta, joka on syntynyt, mutta niin kuin tässä tuli, että siinä vaiheessa kun tehdään leikkauslistoja, niin tämä hallituskin otti niiltä, kenellä on kaikkein vähiten. Ja nyt kun olisi ollut aika antaa takaisin, nämä rahat olisi pitänyt ensisijaisesti palauttaa näille kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, niille eläkeläisille, niille pelkän opintotuen varassa eläville, niille sairaille, joiden lääkekorvauksen katto on noussut. Olisi pitänyt huolehtia niistä kaikkein heikoimmista. Sen sijaan hallitus on etsinyt veronkevennyksiä keskituloisille ja unohtanut nämä kaikkein heikko-osaisimmat. Tämä on se ongelma ja tämä on se eriarvoisuus, josta me olemme huolestuneita. Sen osattomuuden takia, joka tässä yhteyskunnassa on kasvamassa — me olemme nyt jo menettäneet monia nuoria, he eivät pärjää enää koulussa, heillä ei ole tulevaisuudennäkymiä — tarvitaan perusrahoitus, vahva rahoitus niin peruskoulutukseen kuin varhaiskasvatukseen. [Puhemies: Aika!] Siitä löytyy ne tulevaisuuden eväät.

15.00 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen viimeisen talousarvion painopisteet ovat tulleet kahdelta osin hyvin esille — työ, työllisyys ja sivistys — mutta se kolmas, turvallisuus, on jäänyt vähän pienemmälle osalle tässä keskustelussa. Turvallisuuden tunne on viime vuosina aika monen tavallisen suomalaisen osalta järkkynyt. Turvallisuushan on fakta, mutta se on myös tunne. Sen takia on hyvä, että nyt tehdään panostuksia muun muassa siihen, että poliisin voimavaroja lisätään 36 miljoonalla ja ennen muuta sinne haja-asutusalueelle, missä nyt usein on ollut niin, että poliisia ei näy ja ei se sinne kutsuttaessa edes ehdi. Kiitosta tästä. Kiitosta myös suojelupoliisin lisäpanostuksista. Myös armeijaan tulee lisäpanostusta. Mutta toivoisin, että täällä eduskunnassa löytyisi vielä laaja yhteisymmärrys siitä, että saisimme tiedustelulainsäädännön mahdollisimman nopeasti voimaan, sillä se on tärkeä osa tätä kokonaisturvallisuutta.

15.01 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon kiisteltä siitä, mitkä nämä hallituksen politiikan tulonjakovaikutukset ovat, eikä hallitukseen oikein näyttänyt näistä tietävän, mutta onneksi sitten myytinmurtaja edustaja Heinäluoma kävi tämän asian läpi. Ja niinhän se on, niin kuin nämä budjettikirjat todistavat, kun katsotaan, että hallituksen päätösperäinen politiikka aiheuttaa sen, että pienemmissä tuloluokissa olevien ihmisten tulot laskevat ja suurempituloisilla tulot nousevat. Näin se on. Tämä on se totuus.

Arvoisa puhemies! Kaikki me olemme varmaan sitä mieltä, että tämän hyvän työllisyyden kasvun, mikä nyt on taustalla, soisi jatkuvan ja sitä avittamaan tarvitaan erilaisia toimenpiteitä. Yksi sellainen toimenpide on varmasti se, että ei nyt viedä ainakaan niitä erilaisia toimia pois, joita nyt menestyksekkäästi eri puolilla Suomea tehdään, ja tämä liittyy näihin työllisyyden kuntakokeiluihin. Voisiko puhemies antaa vielä edustaja Satoselle yhden puheenvuoron, niin että Satonen voisi kertoa, minkä takia tämä hallituksen esitys on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

niin pötkö ja se pitää hänen lakialoitteellaan muuttaa. Tämän voisi puhemies kyllä tehdä. [Puhemies koputtaa] Jospa hallitus uskoisi ainakin omia edustajiaan. [Eduskunnasta: Erinomainen ajatus!]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täältä jaetaan puheenvuorot. — Edustaja Talja.

15.03 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on lähtenyt vastuullisesti valmistamaan suomalaista yhteiskuntaa meitä odottavia suuria ongelmia vastaan. Me tarvitsemme leveämmät hartiat, sitä varten maku-sote-uudistus, mutta meidän suurin ongelmamme on kuitenkin työn tekeminen. Suomalainen huoltosuhde tulee heikkenemään siten, että tällä hetkellä meitä on työssä noin 47 prosenttia. 15—20 vuoden päästä määrä on alle 30 prosenttia. Nyt hallitus on pystynyt lisäämään työllisyysastetta 5 prosentilla. Se on hyvä alku, mutta meidän täytyy myös muita työn tekemisen edellytyksiä parantaa. Sen takia tarvitsemme sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, ja siihen suuntaan meillä on jo tällä hetkellä monia työn tekemistä edistäviä asioita viety eteenpäin. Työaikauudistusta on viety eteenpäin siten, että tällä hetkellä hallituksen esityksessä on muun muassa, että työttömyystuen ja työtulon [Puhemies: Aika!] taloudellinen yhteensovittaminen on mahdollista.

15.04 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime aikoina julkisuudessa on keskusteltu paljon politiikan väärinymmärryksistä. Nuo keskustelut tulivat mieleeni, kun kuuntelin sosiaalidemokraattien ryhmäpuheenvuoron, Ojala-Niemelän puheenvuoron ja sosiaalidemokraattien puheenvuoroja. Totesitte, että hallituksella ei ole oikein koskaan oikea aika miettiä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta. Kysyn: oletteko te olleet koskaan hallituksessa, joka näin merkittäviä parannuksia tekee: vähimmäispäivärahat nostetaan työmarkkinatukea vastaavalle tasolle, puhutaan 20,50 eurosta kuukaudessa pienituloisille, toisen asteen opiskelijoille, alle 20-vuotiaille tulee opimateriaalilisä noin 47 euroa kuukaudessa, takuueläkettä korotetaan, tuloveroratkaisut eivät lisää tuloeroja, ne painotetaan pieni- ja keskituloisiin, työllisyys kasvaa. Kysynkin: oletteko milloinkaan olleet hallituksessa, joka tällä tavalla kitkee eriarvoisuutta? Ja kannustan hallitusta puskemaan eteenpäin, vaikka oppositio vastustaa. Menkää eteenpäin, koska kaikkien suomalaisten etu, etenkin kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien etu on se, [Puhemies koputtaa] että tulee lisää uusia työpaikkoja.

15.05 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen ollut hallituksessa, vuoden 2003 Vanhasen hallituksessa, joka merkittävästi paransi kaikkein pienituloisimpien asemaa, teki peräti kaksi eri köyhyyspakettia, jotka vaikuttivat laveasti sitten erilaisten etuuksien parantamiseen. Viime hallituksessa en kylläkään ollut, mutta muistelen, kun puhemiehen korokkeelta seurasin, että se teki aika merkittäviä parannuksia toimeentulotukeen kaikkien säästöjen keskellä ja myös työmarkkinatukeen ja työttömyyspäivärahan parannukseen — kyllä niitä on tehty ennenkin. [Anneli Kiljunen: Ja asumistukeen!]

Mutta se, mistä aidosti olen todella huolissani on se, kun kolme vuotta hallitus on tehnyt näitä leikkauksia, sanonut, että ne ovat välttämättömiä, niin yhtäkkiä me joudumme huomaamaan, että ollaan tilanteessa, jossa samaan aikaan, kun pienituloisilta ihmisiltä on vie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ty, annetaan erittäin suuria veroetuja näille erityisryhmille: niin kuin apteekkarivähennyksen saajat, niin kuin miljoonaperintöjen helpotukset tai sadan hehtaarin metsätilojen omistajia helpotetaan siirtämään omaisuuttaan jälkeläisille. [Simon Elon välihuuto] Ja lopputuloksena on se, minkä karneudekseni löydän täältä VM:n selvityksistä [Puhemies koputtaa] — ensi vuonna kolmasosalla tulot tulevat pieneneväksi. [Jukka Gustafsson: 3—0 Hei-näluomalle!]

15.06 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On syytä huomata se, kun tämän budjettiesityksen lukuja tarkastelee, että kun tämä kausi alkoi, niin oppositiosta huudettiin, että nämä työllisyystavoitteet ovat utopiaa, mikään ei toteudu sillä keinoin kuin te esitätte, arvoisa pääministeri. Näinhän sanottiin kolme vuotta sitten. Saman viestin kuuli varmasti valtiovarainministeri korvat punaisena, kun ei mikään onnistu. Nyt kun se on toteutunut, niin nyt teillä on valtava hätä selittää, miksi näin kävi. Eikö jonain päivänä teillä, arvoisa oppositio, käy mielessä, että kannattaisiko politiikan vaikuttavuuteen kiinnittää huomiota. Kun te olitte hallituksessa, syntyi 100 000 työtöntä ja 20 miljardia valtionvelkaa. Onhan sillä politiikalla vaikuttavuutta, hyvänen aika. Jos te ette näitä lukuja huomaa, niin kummallisahan nuo luvut ovat, jos ei ainakaan mielessä pysy. Minä en sille mahda mitään.

Arvoisa puhemies! Tämän vaalikauden isoin juttuhan on ollut biotalous. Metsien tuotosta on saatu tähän maahan lisää uutta kasvua, ja samalla linjalla pitää jatkaa. Totta kai kaikkien hurjien puheiden mukaan kannata lähteä juoksemaan.

15.07 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun uudistuksia tehdään, niitä pitäisi tehdä niin, että kansalaiset kokevat, että niissä on oikeudenmukaisuus mukana. Valitettavasti näin ei ole asianlaita esimerkiksi siinä, mitä tulee hallituksen ajamaan keskittämisasiin, ja silloin puhun aluesairaaloista ja keskussairaaloista. Tällä hetkellä meillä on Suomessa se tilanne, että hyvin toimivia sairaaloita ajetaan alas. Keskustavetoinen hallitus on silmät auki tietoisesti vaatinut, että edes pienempiä leikkauksia ei saa enää tehdä paikkakunnilla, kuten Iisalmessa, Pietarsaareissa, Raumalla, Raahessa ja niin edelleen. Tämä on ollut surullista nähtävää, ja toivon, että hallitus heräisi, koska näillä toimenpiteillä ei todella saavuteta säästöjä. Tällä hetkellä potilaita laitetaan matkustamaan Kela-takseissa, jotka eivät myöskään toimi: matkat ovat pidentyneet ja potilasturvallisuus on kärsinyt. Hallitus: Koska aiotte herätä? Koska aiotte tehdä oikeudenmukaisia päätöksiä myös näissä asioissa?

15.09 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskoselle pakko todeta, että kun edustaja Ojala-Niemelä puhui näköalattomuudesta, niin kyllähän painopiste pitkälle silloin on tulevaisuudessa, ja se huoli on oikeasti aito. Kuten edustaja Ihalainen totesi, talouskasvu ei ole ikuista, kasvu ei ole ikuista, joten kysymys kuuluu: mitkä ovat ne kasvun moottorit, arvoisa ministeri, joihin te uskotte pitkällä aikavälillä?

Siitä on ihan aidosti syytä olla huolissaan, miltä 2020-luku nyt näyttää Suomen kannalta, koska on ihan selvää, että meidän pitää löytää ne kestävästi kasvun eväät. Ruotsiin verrattuna meidän elinkeinorakenne on paljon kapeampi, me olemme edelleen alttiimpia iskuille kuin esimerkiksi Ruotsi tai Tanska, Saksasta nyt puhumattakaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Jollain tavalla tästä hallituksen koko kaudesta tulee sellainen hankehallitusmainen olo: puhutaan hankkeista, mutta missä ovat kokonaisuudet? Se näkyy pienissäkin asioissa. Esimerkiksi Liikkuva koulu -hankkeen, hyvän hankkeen, te keskeytätte [Puhemies koputtaa] ja kerrotte kunnille, että te annatte vain toiselle asteelle sen rahan. Mihin te olette unohtaneet [Puhemies: Aika!] lapset ja lasten liikunnan?

15.10 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on nousut kärkeen onnellisuustilastoissa: olemme onnellisin maa. Kyllä minä ihmettelen sitä. Meillä on leipäjonoja. Meillä on leipäjonoja ja meillä on ihmisiä, jotka eivät todellakaan ole kertomassa sitä, millaista heidän onnensa on. He ovat tuolla toreilla, he tulevat juttelemaan. He ovat yleensä pieneläkeläisiä, tehneet koko elämänsä työtä ja saavat pientä eläkettä ja joutuvat miettimään, ostavatko lääkkeitä vai ostavatko ruoan. Ja kyllä minä ajattelen näin, että ehkä kaikkialta ja kaikilta ei ole kysytty, olemmeko me onnellisia. Meillä on leipäjonoja. Siellä ihmiset jonottavat rieskaa. Minusta se on aivan järkyttävää. Ja siellä on myös maahanmuuttajia. Itse asiassa tämä kyselyhän tehtiin myös sillä tavalla, miten onnelliseksi maahanmuuttajat kokevat itsensä, ja siinäkin Suomi nousi ykköseksi. Mutta leipäjonoissa on myös maahanmuuttajia. Olen ollut Porvoossa, muun muassa, leipäjonossa.

Sitten näistä vanhuksista: Kotihoidon osuus lisääntyy, tehostetun palveluasumisen määrä ei. Vanhainkodit ja laitoshoido vähenevät. Onko se hyvää politiikkaa? Minä näen, että vanhuksia unohdetaan, ja pyydän teiltä, pitäkää ääntä siitä, että saadaan sinne resursseja ja että hoitajamitoitusta [Puhemies koputtaa] ei heikennetä. [Puhemies: Aika!] Poliisit on huomioitu, hoitajat myös.

15.11 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että kokoomus on unohtanut olleensa edellisessä hallituksessa sekä kaiken sen, mitä edellinen hallitus on tehnyt, tuo mielenkiintoisen lisä vivahteen tähän keskusteluun.

Edustaja Sarkomalle voisin todeta esimerkiksi sen, että edellinen hallitus panosti 400 miljoonaa perusturvan parantamiseen muun muassa tämän työttömyyspäivärahan 100 euron korotuksen kautta. Näiden panostusten, mitkä edustaja Sarkomaa äsken luetteli, yhteenlaskettu hintalappu on siis 30 miljoonaa, joka ainakin minun laskutaitojeni mukaan kuulostaa huomattavan paljon pienemmältä panostukselta, kuin mitä edellinen hallitus teki.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi on populistista ja älyllisesti epärehellistä väittää, ettei veroasteen jatkuvalla laskemisella myös olisi vaikutuksia valtiontalouden tasapainoon sekä hyvinvointipalveluiden rahoitukseen. Ikääntyvässä Suomessa on tarvetta myös pitää huolta vanhuspalveluiden laadusta, minkä lisäksi huolena on se, että näillä jatkuvilla leikkauksilla — joihin siis verojen laskemisen vuoksi paine pysyy yllä — myöskin leikataan sellaista investoinneista, mitä tarvitaan työllisyysasteen nostamiseksi, kuten koulutusinvestoinneista [Puhemies: Aika!] ja työllisyyspalveluista.

15.13 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty useita hukattuja ja menetettyjä puheenvuoroja, niin yritän nyt sitten olla hukkaamatta omaani ja teidän muidenkin aikaa ja osoittaa muutaman kiitoksen. Valittamisen aihehtäkin tietysti varmasti olisi, ja vaikka olen hallituspuolueen kansanedustaja, niin en ihan kaikkeen ole tyytyväinen, mutta ajattelin nyt keskittyä enemmän kiittämään ja muutamaa kehityssajatuksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Ensimmäisenä kiitoksia kaikille eduskuntapuolueille siitä, että tämä sotainvalideihin ja sotaveteraaneihin kohdistuva epäoikeudenmukaisuus korjataan ja me, tämä sukupolvi, yritämme edes vähän maksaa sitä omaa kunniavelkaamme.

Kiitos siitä, että minimipäivärahoja korotetaan, ei vain työttömyysturvaa niin kuin joskus. Melkein satanen ihan ihmisten minimiturvaan.

Ja kiitos siitä, että maatalouden hätään taas löydettiin rahaa, vaikka tietysti kestäviä ne ratkaisut eivät tällä hetkellä ole. Tarvitaan markkinat toimimaan.

Arvoisa puhemies! Vielä yksi kiitos, ei minulla riitäkään aikaa kehitysehdotuksille. Kiitän siitä, että ensimmäisen kerran seutukaupungit on otettu meidän alue- ja elinkeinopoliitikassa huomioon. Se on ollut ainakin meidän keskustalaisten laaja tavoite, ja tukea on tullut muistakin puolueista.

Haluan kiittää, että ei enää hirveästi hukataisi näitä puheenvuoroja ja aikoja täällä eduskunnassa.

15.14 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kaksi kiitosta:

Mittaluokka ei ole se, mitä tarvitaan, mutta tki-rahoituksessa ollaan kuitenkin vaihdettu suuntaa vähän oikeampaan kuin mihin tähän saakka oltiin menty.

Edustaja Mäkisalo-Ropposen täällä jo esiin nostama budjetointi: Ensimmäiset askeleet kestäväen kehityksen ja YK:n Agenda 2030:n tuomiseksi meidän hallinnonaloille. Toki siinä sitten kunnianhimon tasoa on lisättävä, jotta me tässä ilmastonmuutosasiassa oikeasti etenemme sillä tavalla kuin maailman kehitys vaatii.

Sitten se kysymys, mikä kyllä jää ilmaan: Täällä on paljon kehuttu työllisyyden paranevista, siitä me olemme iloisia, mutta jotta se olisi kestävä ja tulevaisuusorientaatio todellinen, niin silloin meidän tietysti pitäisi miettiä, mitkä ovat 2020-luvun työllisyystekojä. Siinä me palaamme tähän oppivelvollisuuden laajentamiseen toiselle asteelle. Peruskoulun varassa ei työllisty. Meillä on se jatkuva liki 15 prosentin joukko, joka jää pelkän perusasteen varaan, ja meillä ei ole ollut sille joukolle kerta kaikkiaan enää pitkään aikaan työpaikkoja. Tämä on hukattu vuosi jälkeen kerran, jos me emme tätä uudistusta tee, ja me näemme nämä tulokset sitten tulevaisuudessa. Tähän toivoisin edelleen valtiovarainministeri Orvon kommentit. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri haluaa vastata. Annetaan ministeri Orpolle 2 minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.15 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos. Kovin mielelläni tähän vastaan. — Tämä oppivelvollisuusiän pidentäminen on sinänsä niin kuin oppiriita. En ota siihen nyt niin kantaa, vaan kysehän on kokonaisuudesta. SDP:kin on puhunut nyt koko tästä oppimispolusta. Siitähän on kyse. Siksi koko koulutusjärjestelmää on uudistettu, ja varhaiskasvatusta, siihen on oikeasti panostettu, vaikka voisi yleisen keskustelun perusteella muuta ajatella. Peruskoulu — viime kaudella laitettiin liikkeelle yhdessä opetussuunnitelmien uudistamisen kanssa, se on viety loppuun. Lukiouudistus on käynnissä. Toisen asteen uudistus on tehty, jossa on paljon hyvää. Eli siis lähtökohta on se, jos ajatellaan nyt tulevaisuuden uudistuksia, että koulutusjärjestelmän uudistaminen kantaa meidän jokaisen lapsen — jokaisen niistä 50 000:sta, toivottavasti jatkossa 60 000:sta — yli hyvään elämään, antaa valmiudet vastata digitalisaatioon, teknologian muutokseen, muuttuviin työmarkkinoihin, globaaleihin työmarkkinoihin. Tästä on kyse,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

eikä sitä yhdellä lailla ratkaista, te korostatte sitä niin valtavan paljon. Kokonaisuus on se, mikä oikeastaan pitää saada hallintaan.

Jos pysytään tällä koulupuolella vielä: Liikkuva koulu oli kärkihanke, ja näiden kärkihankkeiden ajatus oli nimenomaan se, että niitä annetaan sellaisiin, jotka pistetään liikkeelle, jotka muuttuvat pysyväksi toiminnaksi, niin että saadaan jotain hyvää liikkeelle. Ja kyllä, koulut ovat ottaneet tämän Liikkuvan koulun omakseen. Nyt se on tehnyt sen tehtävänsä. Se pyörii, se toimii, se on koettu todella hyväksi, ja nyt se laajennetaan toiselle asteelle. Minusta se on vain ja ainoastaan positiivinen asia.

Sitten jos katsotaan vielä niitä tulevia työllisyysprosentteja, niin kyllä, tarvitaan niitä uudistuksia, ja sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen on aivan kaikki kaikessa, kannustava sosiaaliturvajärjestelmä. Väitän, että kun meillä on 260 000—270 000 työtöntä tällä hetkellä, niin todella monen osalta on kyse siitä, ettei kannata ottaa työtä vastaan, jos käteen jää vähemmän — jää vähemmän, vaikka kävisi siellä kaupassa töissä. Se on se isoin ongelma. Se ei ole työttömän vika vaan järjestelmän vika. On aivan erinomainen asia, että kaikki eduskuntapuolueet tuntuvat olevan sitoutuneita sosiaaliturvan uudistamiseen [Puhemies koputtaa] ensi kaudella, mutta se vaatii perusteellisen valmistelutyön. [Puhemies: Aika!]

15.17 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko jatkaa vielä tätä oppivelvollisuuden laajentamiskeskustelua. Totta kai varhaiskasvatus, esiopetus, peruskoulu muodostavat jatkumon. Kun luin ammatillisen reformin lainsäädäntöä ja kävin eri maiden tilanteita lävitse, niin Tanskassa — kuulkaa, ministeri Orpo — 60 prosenttia jatkaa peruskoulun jälkeen tällaisessa niin kuin kymppiluokan tyyppisessä, he eivät ole saaneet niitä valmiuksia siirtyä jatkoon lukioon tai ammatilliseen, 60 prosenttia. Ja nyt professori Roope Uusitaloa myöten nähdään, että tämä on koko yhteiskunnan edun mukaista. Mutta olette siinä mielessä, ministeri Orpo, oikeassa, että tämä vaatii myös peruskoulun pedagogista ja sisällöllistä kehittämistä, jotta lapsille tulee itsestäänselväksi se, että se opintie [Puhemies koputtaa] jatkuu, se ei pääty peruskouluun vaan se jatkuu joko lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa, [Puhemies: Aika!] ja oppivelvollisuuden laajentaminen turvaa ja takaa sen. [Puhemies: Aika!] Menikö perille... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lyhyemmässä ajassa pitää mennä perille. — Edustaja Pakkanen.

15.19 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koetan olla hukkaamatta ajatusta, että aika riittää.

Minusta tässä valtion talousarvioesityksessä on erittäin hyviä asioita, muun muassa työllisyyteen liittyvät asiat. On merkittävä asia, että on yli 100 000 uutta työpaikkaa. Täällä on pohdittu sitä, onko veroja laskemalla luotu uusia työpaikkoja. Jos se logiikka toimii niin, että kun veroja lasketaan, työpaikkoja syntyy, mistä tulee enemmän verotuloja, niin kyllä minun mielestäni se on ihan kannattavaa toimintaa: voi ajatella niin päin, että veroja laske-
mallakin voi työpaikkoja syntyä.

Erityisen tyytyväinen kuitenkin olen tähän Puolustusvoimien ja Rajavartioston huomioimiseen tässä talousarvioesityksessä, koska siellä on vuosien saatossa todettu, että henkilöstö tarvitsee lisää resursseja, voimavaroja. Tässä on nyt kuultu henkilöstön ääntä, ja Puo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

lustusvoimat saa muun muassa 100 htv:tä. Tässä mielessä pidän tätä esitystä erinomaisen hyvänä.

15.20 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä on vähän menneitä muisteltu, niin minäkin nyt sen verran muistelen, että tasan 13 vuotta sitten, kun edustaja Heinäluomasta tuli valtiovarainministeri Heinäluoma, ensimmäinen asia, minkä hän täällä esitteli eduskunnalle, oli varallisuusveron poistaminen [Pia Viitasen välihuuto] 40 000:lta Suomen kaikkein rikkaimmalta. [Pia Viitasen välihuuto] 2 miljardia suurin piirtein on näin siirtynyt tässä 15 vuoden aikana. Mutta se siitä.

Edustaja Elo puhui Turkista — unohti kyllä sen mainita, että Euroopan unioni maksaa monet, monet miljardit joka vuosi Turkin, Erdoganin, hallinnolle, hallitukselle, jota nyt en näkisi niinkään tuen ansainneena. Mutta lopputulos on se, että siellä on rajat kiinni.

Tämä sosiaaliturvan uudistus on todella tärkeä, ja ministeri esitti hyvin ne perusteet ja lähtökohdat. Toivon todella, että sen valmistelu on vauhdissa ja sitä viedään eteenpäin [Puhemies koputtaa] työhön kannustavaksi ja sitten myös niin, että se takaa kaikille suomalaisille kohtuullisen toimeentulon.

15.21 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä hallitus löi kasaan tavoitteita siitä, mitä hallitusohjelmassa tulisi saada aikaan, niin aika harva uskoi siihen, että niitä on mahdollista saavuttaa. Mutta kuten olemme tänään kuulleet ja budjettiesityksestä voimme todeta, niin, niin vain on hallitus keskeiset tavoitteensa saavuttanut, ja se on tietysti määrätietoisien työskentelyn ansiota.

Erityisen hienoa on se, että työllisyys on kasvanut. Ja tähän liittyen olenkin hyvin huolissani siitä, kun tuolta salin vasemmalta laidalta ei tunnuta olevan kiinnostuneita lainkaan siitä, mitä eduskunta voisi tehdä työpaikkojen lisäämiseksi. Siellä pääasiassa vaaditaan lisää tukia ja tällaista muuta, mutta se, mitä me voimme täällä tehdä sen lisäksi vielä enemmän, että työpaikkoja saadaan, se minua huolestuttaa. Vai onko niin, että sosiaalidemokraattinen puolue noudattaa puheenjohtajansa Antti Rinteen viikonloppuna tekemää linjausta siitä, että työpaikkoihin liittyvät asiat eivät eduskunnalle ja hallitukselle kuulu, vaan ne kuuluvat vain ammattiliittojen ratkaistaviksi?

15.22 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin se helpottaisi asiaa ja kommunikointia täällä, jos olisi tutustuttu SDP:n vaihtoehtoon. Meillä on ollut systemaattisesti kolmen vuoden aikana vaihtoehtona erilaisia papereita, muun muassa yrittäjyyspaperi ja monia toimia työllisyyden edistämiseksi muun muassa teollisuudessa, panostuksia oppimiseen — vaikka mitä. Olisi helpompaa, kun lukisitte ne.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten tähän veropolitiikan oikeudenmukaisuuteen, sen verran vain nyt huomautan, että silloin aikanaan, kun näitä tiettyjä varallisuusveroratkaisuja tehtiin, myös osingot pistettiin verolle ja verotulot lisääntyivät. Ja tästä päästään hyvin tähän verotuksen oikeudenmukaisuuteen, mitä tänä päivänä ei valitettavasti tämän hallituksen politiikassa näy. Pyysin alun perin tämän vastauspuheenvuoron kertoakseni, että SPD verottaisi pienituloisia palkansaajia ja eläkkeensaajia vähemmän kuin tämä hallitus — edustaja Satoselle tämä vastaus olisi ollut.

Samaan aikaan olisin halunnut kiittää edustaja Satosta tästä lakialoitteesta, jonka hän teki ja jossa hän sanoi, että on pötköä, että lakkautetaan nämä hyvin toimineet työllisyyskokeilut, ja haluaisin ministerin kommentin myös siihen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

15.23 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämän budjetin, niin kuin koko lähitulevaisuuden keskeinen tekijä on turvallisuus. Ja turvallisuushan tulee tietysti siitä, että meillä on taluspohja kunnossa, meillä on ihmisillä töitä. Turvallisuus tulee siitä, että meillä on huoltovarmuusasiat mietittynä, energiakysymykset, meidän kotimainen energiatuotantomme on kunnossa, ja tietysti myös ruoantuotanto. Se, että meillä panostetaan ensi vuoden osalta nyt tähän kuivuuspakettiin ja pidetään suomalaisesta ruoantuotannosta huolta, on ihan yksi keskeisimmistä turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä myöskin. Turvallisuuteen panostetaan nyt poliisiin määrärahoja lisäämällä, ja puolustusvoimille annetaan hyvin kaivatut sata uutta virkaa, jotka vuonna 2012 leikattiin. Niitä pystytään nyt hieman palauttamaan. Jaksamisongelmat ovat siellä suuret.

Suuri kiitos loppuun siitä, että vihdoinkin sotainvalidit ja sotaveteraanit saadaan ensi vuonna samalle viivalle, ja heidän palvelunsa pystytään näin ollen [[Puhemies koputtaa] takaamaan myös tulevaisuudessa. Se on meidän kaikkien yhteinen asia kunniakansalaisillemme.

15.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellisessä puheenvuorossani peräänkuulutin edustaja Rinteen näkemystä demokratiasta ja siitä, kenelle kuuluu lainsäädäntövalta tässä maassa. Edustaja Rinne on sen jälkeen käyttänyt puheenvuoroja, mutta ei ole tähän kysymykseen vastannut.

Tämä on mielestäni oikeasti vakava kysymys. Edustaja Rinne on suuren eduskuntapuolueen puheenjohtaja, ja hän todellakin — ja nyt en ymmärrä väärin — hän todellakin Ykkösaamussa viime lauantaina sanoi, että ”suutari pysyköön lestissään” ja katsoi, että hallituksen ei tulisi puuttua työelämää koskevan lainsäädännön valmisteluun. Minä todellakin kysyn edustaja Rinteeltä ja muilta sosiaalidemokraateilta, mistä tällainen demokratiakäsitys on peräisin. Onko se peräisin Mussolinin Italiasta, jossa todellakin oltiin sitä mieltä, että nimenomaan korporatioille kuuluu työelämää koskeva lainsäädäntö, ei parlamentille?

15.26 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczin kannattaisi varmaankin osoittaa kysymyksensä edustaja Suutarille, josta hän tässä äsken puhui. — Mutta jotta asiat olisivat mittakaavassa, niin tässä liikutellaan 0,2:ta prosenttia koko valtion talousarviosta. Eli tämä tarkoittaa sitä, että jos perheen ensi vuoden budjetti olisi 50 000 euroa, niin tässä kinasteltaisiin nyt siitä, mihin se satanen tai osia siitä satasesta pitäisi laittaa. Tämä osoittaa kunnianhimon tai kunnianhimottomuuden tason tässä, ikävä kyllä.

Mutta varsinainen uutinenhan tässä keskustelussa oli se, minkä myytinmurtaja, edustaja Heinäluoma tässä totesi, että yksi kolmasosa suomalaisista menettää tämän hallituksen esityksen myötä. Se on tärkeä tieto. Kaikkein vähävaraisin kolmasosa menettää. Tämä tuo esille valtiovarainministeriön tietyn silmänkääntötempun, että puhutaan aina veronkevennyksistä ilman, että mainitaan, mitä niillä kompensoidaan: kiky-leikkauksia ja eläkeindeksejä, jolloin lopputulos eläkeläisten osalta on se, että veronalennukset eivät kompensoi pienituloisten ja keskituloisten eläkkeiden ostovoimaa, vaan silloin vasta, kun tienaa yli 3 400 euroa, [Puhemies: Aika!] jää tästä hallituksen esityksestä voitolle.

15.27 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä budjetissa on varsin myönteistä myös se, että kolmelle eri maakunnalle annetaan positiiviseen rakennemuutokseen liittyvä siltasopimusmahdollisuus. Tänään olin Kajaanin lähetystön pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

keilla, kun he miettivät, miten he voivat toimia tässä tilanteessa, jossa Kajaanilla on todellinen työvoimapula tällä hetkellä. Varsinais-Suomessa ja Lounais-Suomessahan se on ollut jo. Meillehän varmuudella tulee 30 000 uutta työpaikkaa, ja näkymä esimerkiksi telakalla on 5—6 vuotta eteenpäin. Siis tällä tavalla, vaikka taloudessa on riskejä maailmalla ja Suomessa, meillä on myöskin tällaisia pysyviä elementtejä, jotka luovat meille hyvinvointia.

Nyt kysymys on se, miten näissä maakunnissa — siinä on myöskin Pohjois-Savo ja Pohjanmaa mukana — saadaan ohjelma toimimaan siten, että voidaan ennen kaikkea työvoiman saatavuuteen, osaavan työvoiman koulutukseen ja myöskin liikenneinfraan vaikuttaa. Tässä budjetissa on erittäin hyvää tuo, että kakkosarvon verovähennysoikeus nousee 450 euroon. Se on tärkeä asia. Mutta miten näette, kysyn valtiovarainministeri Orpolta, [Puhemies koputtaa] että nyt tämä positiivisen rakennemuutoksen siltasopimus saadaan toimimaan muissa maakunnissa [Puhemies: Aika!] niin kuin se meillä jo toimii?

15.28 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen nosti varsin aiheellisesti esiin nuo leipäjonot, mitä eri kaupungeissa nähdään, varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla. Valitettava tosiasiahan on se, että aika usein köyhyys on sidoksissa työttömyyteen. Ja sen takia olen hyvin tyytyväinen siitä työllisyyskehityksestä, niin kuin monet muutkin täällä, että olemme saavuttaneet 120 000 uutta työpaikkaa tällä kaudella.

Mutta haluaisin edustaja Juvoselle ja muillekin muistuttaa, että tässä budjetissa on parannuksia myöskin muille. Eli täällä on kaikkein pienimpien päivärahojen korotuksia, korotetaan työmarkkinatukea 20 miljoonalla, sairauspäivärahan 55 päivän omavastuuajan poistoon ehdotetaan nettona 4,4 miljoonaa euroa, pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkkeisiin laitetaan 10 miljoonaa euroa lisää, ylivelkaantuneiden asemaa kohennetaan, kaikkein pienituloisimpien pikkulapsiperheiden perusturvaa parannetaan, vanhempainpäivärahoja nostetaan, adoptio- ja monikkoperheiden asemaa parannetaan, [Puhemies koputtaa] ja yrittäjän perheenjäsenen, [Puhemies: Aika!] joka ei omista yritystä, työttömyysturva parane. Tässä parannuksia teille, edustaja Juvonen.

15.29 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin, että kun tämä on niin hieno budjetti, niin ministeriaitio olisi täynnä ministereitä ylpeästi tähän vastauksessa. Tässä oli lopulta ministeri Orpo, ja nyt hän ei vastannut perussuomalaisten esittämisiin kysymyksiin, ja nyt hänkin on kadonnut, ikävä kyllä, mutta esitän nämä silti — jospa hän vaikka television välityksellä tai jostakin tuolta, missä kulkee, kuulisi ja vastaisi.

Elikkä hän ei vastannut siihen, tuleeko tämä turvapaikkapoliittinen ohjelma toteutetuksi. Hän totesi, että hän ei mielellään keskustele näistä asioista. Ihmettelen kyllä sitä, koska toin hänelle esille sen, että muutamien vuosien sisällä meillä menee rahaa 1,4 miljardia pelkästään vastaanottokuluihin ja kotoutukseen, että kyllä tähän nyt aika merkittävät summat menee. Miten valtiovarainministeri ei halua tällaisesta keskustella?

Vastausta ei tullut myöskään tähän polttoaineverotukseen liittyen. Siitä on lupauksia, jos maailmanmarkkinahinta nousee. Siihenkään ei tullut vastausta, ja nyt tosiaan viimeinenkin ministeri on kadonnut.

15.31 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on peräänkuulutettu, mikä on sosiaalidemokraattien käsitys parlamentarismista. Me olemme olleet historiassa se puolue, joka on puolustanut sitä silloinkin, kun ystäviä on ollut vähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

tässä maassa. Meidän käsityksemme parlamentarismista on se, että eduskunnalla on lainsäädäntövalta. Eduskunta päättää laeista, se on aivan selvä asia. Nyt on kysymys siitä, että Suomen vahvuus on perustunut kautta historian siihen, että meillä on ollut myös vahva sopimusyhteiskunta, joka on tukenut parlamentarismia, ei ole ollut sen uhka. Tässä konkreettisessa lainsäädäntövalmistelussa, ja vähän muissakin, on unohdettu aito kolmikantavalmistelun periaate. Hallitus on kuunnellut yhtä etujärjestöä, jonka nimi on SY, tässä alle 20 hengen yritysten irtisanomisturvan heikentämisessä. Jos tätä olisi valmisteltu laajalla yhteisymmärryksellä, niin kuin aina on tehty työlait tai palkkaperusteinen sosiaaliturva, niin tätä hässäkkää ei tässä maassa nyt olisi.

15.32 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ole lainkaan kiistämässä SDP:n historiallisia ansioita demokratian ja parlamentarismin puolustajana, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Siltä se vähän kuulostaa!] mutta kyllä tämä puheenjohtaja Rinteen tv:n Ykkösaamussa lauantaina ilmaisema kanta on todella omituinen. Hän siis sanoi hallitukselle ja sitä kautta eduskunnalle, että kun on kyse tästä pienyritystien työllistämislaita, kun se liittyy työelämläinsäädäntöön, niin suutari pysyköön lestissään, eli hallituksen ei tule sekaantua tähän asiaan. Sehän on käsittämätön näkemys. Jo tämä kolmikantakin, jonka puolesta, edustaja Ihalainen, olette toiminut koko uranne ja jonka puolesta nytkin puhuitte, pitää sisällään hallituksen sekaantumisen. Hallitushan on se kolmas kanta, ei siinä ole pelkästään työnantajan ja työntekijän kanta. Tätä edustaja Rinteen näkemystä pitää hämmästellä, ja pitää hämmästellä SAK:n kampanjaa tässä asiassa, joka on täynnä valheita. [Pia Viitanen: Kampanja, valheita — aika kovaa tekstiä!]

15.33 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on puhuttu turvallisuudesta, ja meillä on laaja turvallisuuskäsitys, jossa siis syrjäytyminen ja osattomuus on ihmisten mielestä se suurin uhka ja turvattomuuden tunteen aiheuttaja. Täällä on puhuttu poliiseista — hienoa niin, ja poliisit ovat tärkeä osa sitä, ja me tuemme täysillä sitä ajattelua, siitakin huolimatta, että hallituksen saldo tämän osalta on miinus 159 poliisia, miinus 159 poliisia tällä kaudella; me olisimme sosiaalidemokraatteina halunneet, että meillä olisi pidetty se poliisien määrä vähintään sillä 7 200:n tasolla koko ajan. Mutta suurempi uhka on se, että kunnilta, jotka huolehtivat ihmisten palveluista ja siitä toimeentulosta, viedään satoja miljoonia euroja — satoja miljoonia euroa. Kaikki me kuntapäätäjinä näemme sen omissa kunnissamme, kuinka paljon jokaisesta kunnasta viedään ensi vuodelta valtionosuuksia. Siihen liittyen se osattomuuden ja turvattomuuden tunne tulee nähtävästi kasvamaan, [Puhemies koputtaa] koska kunnilla ei ole varaa ja mahdollisuutta toteuttaa niitä palveluita.

15.34 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edelliseen puheenvuoroon on pakko sanoa, että edellisen hallituksen aikanahan pääosa näistä säästötoimista tehtiin kuntien valtionosuuksiin, kuten edustaja Paatero hyvin tietää. Mutta pääministeri Juha Sipilän hallitus tulee jäämään historiaan myönteisessä mielessä siinä mielessä, että se tulee saavuttamaan kaikki talouspolitiikan tavoitteet. Kaikki tavoitteet on saavutettu. Sellaista hallitusta tuskin on Suomessa aikaisemmin ollut.

Työllisyyden osalta pitää sanoa se, että on saatu 120 000 uutta työpaikkaa mutta sen heijastusvaikutushan on moninkertainen, kun otetaan perheet mukaan. 300 000 — 400 000

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

suomalaista voi paremmin sekä henkisesti että taloudellisesti näitten työpaikkojen kautta. Siellä on paljon lapsiperheitä ja vaikeitakin elämäntilanteita.

Mitä tulee velkaantumisen hidastamiseen, sehän on sitä parasta tulevaisuuspolitiikkaa meidän lapsiamme ajatellen. Velkataakka jää pienemmäksi, kun pidämme talouden kurissa.

Myönteisestä panostuksesta haluan nostaa vain yhden esille: Business Finlandin rahoituksen merkittävä lisääminen, sehän tuo meille työtä ja toimeentuloa, vientiä ja tätä talouskasvua ja sitä kautta hyvinvointia, jota voidaan sitten kaikkiin hyviin tarkoituksiin kohdentaa.

15.35 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällä on kyllästymiseen asti oppositio hokenut, kuinka eriarvoisuus kasvaa. Hallitus oikeasti tekee täsmätoimenpiteitä oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi: pienimpiä päivärahoja korotetaan 80 eurolla, takuueläkettä korotetaan jo kolmannen kerran peräkkäin, sairauspäivärahojen 55 päivän omavastuuosuus poistuu kaikkein pienituloisimmilta, oppimateriaalilisä tulee vähävaraisten perheiden koululaisille, yrittäjien perheenjäsenten sosiaaliturvaa kehitetään. Sen sijaan vasemmisto-oppositio, punavihreäoppositio hokee vain indeksitarkistuksista, joka olisi merkinnyt keskimäärin noin kahdeksaa euroa. Pikemminkin kohdennettuja toimenpiteitä kuin vääränlaista [Puhemies koputtaa] egalitarismia.

15.36 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on esitelty valtiovarainministeri Orponkin toimesta erilaisia koulutuspoliittisia uudistuksia, joita on tehty, mutta jos me katsomme, että se koulutusmiljardi on leikattu kuitenkin lähestulkoon tällä kaudella koulutuksen rahoituksesta, niin nämä toimenpiteet, joita hallitus esittää, nyt valitettavasti eivät vain tule tällä menolla riittämään. Me kasvamme kaikki mullan alla kyllä siinä kohtaa, kun pääsemme lähtötilanteeseen, jos tällä menolla etenemme. Hyvä esimerkki sinänsä hyvästä uudistuksesta, joka on nyt kaatumassa tähän leikkaushuumaan, on tietenkin ammatillisen koulutuksen reformi, tärkeä tavoite, mutta koska siitä on tullut leikkausreformi, tulokset ovat erittäin huolestuttavia.

Vielä haluaisin sanoa muutaman virkkeen maahanmuuttopolitiikasta, kun se on täällä noussut esiin. Vuonna 2015:han, kun tilanne oli niin sanotusti akuutti ja Suomeen saapui enemmän ihmisiä, hallitus hoiti kansalaisyhteiskunnan ja kuntien kanssa tilanteen varsin hyvin — kunnes päästiin siihen tilanteeseen, että ryhdyttiin tiukentamaan lakeja, heikentämään ihmisoikeuksia ja tekemään sellaisia muutoksia, joiden hintaa nyt monet ovat maksaneet jopa hengellään.

15.37 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kivelä on siinä aivan oikeassa, että silloin kun tarkastellaan eriarvoisuutta, niin on syytä tarkastella laajempia mittareita kuin pelkästään tuloeroja. Mutta juuri tämä on se ongelma. Juuri se on se ongelma, että kaikki nämä mittarit ovat punaisella. On totta, että kun hyvinvointivaltiota ei rakennettu päivässä, niin ei sitä myöskään pureta päivässä. Osa vaikutuksista näkyy vasta kymmenien vuosien päästä. Mutta suunta on kuitenkin selvä. Kun me katsomme mitä tahansa mittaria — koulutuksen periytymistä, lasten olosuhteissa tapahtuneita eroja, lapsiperheköyhyyttä — ne kaikki näyttävät samaan suuntaan, ja se suunta on kasvava eriarvoisuus. Ja tämä on se ongelma. Vaikka nämä mittarit muuttuvat hitaasti, vaikka ne muuttuvat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

vähän jälkijättöisesti, niitä pitää hyvin herkästi seurata, koska ne kertovat sen, mikä on se suuri linja tässä yhteiskunnassa, mihin suuntaan me olemme menossa.

15.39 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni täällä ei ole kyllin kiitetty hallituksen budjettiriihessä tekemää päätöstä muuttaa yrittäjän ei-omistavan perheenjäsenen asema yrittäjästä palkansaajaksi työttömyysturvaa myönnettäessä. Nykyisellään yrityksessä työskentelevää henkilöä, joka on yrittäjän perheenjäsen ja asuu samassa taloudessa kuin yrittäjä, pidetään yrittäjänä. Tämä pätee myös silloin, kun työsuhteesta on tehty työsopimus ja palkasta maksetaan työntekijän eläkevakuutusmaksut. Tämä on ollut työttömyysturvalain selkeä epäkohta, jonka korjaaminen on hyvin tärkeää, sillä tämän hetkinen laki on johtanut ja johtaa monen kohdalla kohtuuttomiin seurauksiin. Tämän merkittävän epäkohdan korjaava hallituksen päätös on tärkeä.

15.39 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos todella hallitukselle siitä, että hyvinvointitalouden idea on mukana siellä STM:n sisältökuvauksessa. Hyvä, että tulevaisuusvaliokunnan viestit ovat lopultakin tulleet perille. Mutta valitettavaa on se, että se asia ei kuitenkaan näy siellä määrärahoissa, sillä tämän hallituskauden aikana tehdyt säästöt esimerkiksi ikäihmisten ja lapsiperheiden palveluihin eivät todellakaan ole kestävää kehitystä, päinvastoin. Nämä säästöt aiheuttavat yhteiskunnalle tulevaisuudessa kasvavia kustannuksia, ja tämäkään budjetti ei korjaa tätä tosiasiaa.

Ihan yksi konkreettinen ja erittäin huolestuttava asia on säästää ikäihmisten hoidosta ja hoivasta, sillä tilanne on todellakin monin paikoin kestävä, kuten muun muassa edustaja Juvonen on nyt täällä ansiokkaasti tuonut esille. Tällä vanhuspalvelujen laatusuosituksen tarkistamisella on ajateltu säästettävän miljoonia euroja, ja tämä tarkoittaa väistämättä hoidon ja hoivan laadun [Puhemies koputtaa] heikentymistä ja palvelujen saatavuuden heikentymistä.

15.41 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen edustaja Mäkisalo-Ropposen puheenvuorossa sitä, että kuntien tilannetta moititaan. Kyllähän tällä vaalikaudella kuntien rahoitusasema on olennaisesti parantunut. Viime vaalikaudella kriisikuntia tai sellaisiksi luokiteltavia kuntia oli kymmeniä, tällä hetkellä ihan varma en ole montako niitä on, mutta varmasti sopivat yhteen käteen, jos niitä on ollenkaan. Käytännössähän on niin, että kansalaisten palveluiden kannalta kunta on se tärkein yhteisö. Valtion palveluitahan ovat poliisipalvelut ja työvoimahallinnon palvelut, ja niitähän toivon mukaan ihmiset kovin harvoin tarvitsevat. [Timo Harakan välihuuto] Joka tapauksessa kuntalaisen palveluiden kannalta kunnan, oman kotikunnan, talouden tilanne on se ratkaisevin.

Ja sitten se toinen asia, mikä on äärimmäisen tärkeä, on se, saadaanko sinne syntymään työpaikkoja lisää. Kaiken tämän puheen jälkeen meille jää totuus käteen, ja se yksi ainoa totuus on se, että olemme lukeneet maailmanmarkkinoilta jo tällä hetkellä varoitusmerkkejä siitä, että seuraava lama nostaa jo päätä. Standard & Poor's varoittikin jo suomalaisia siitä, että kannattaa pitää se oma pesä kunnossa ennen kuin lähtee haikailemaan naapurin puolelle.

15.42 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi asia, joka tietysti vaikuttaa Suomenkin budjettiin, on tämä Euroopan pakolaistilanne. Tässä edustaja Kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

kaanniemi sanoi tästä Turkki-sopimuksesta EU:n ja Turkin välillä, että joudumme maksamaan miljardeja Turkille. Sehän totta kai pitää paikkansa, mutta sille on tietyt ehdot ja siitä on se hyöty, että ollaan saatu ehkäistyä Turkista tätä turvapaikanhakijoiden tuloa Eurooppaan.

Kun nousee tietysti esille, mihin perustan väitteeni siitä, että heidän puheenjohtajansa, perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho on sanonut olevansa tätä Turkki-sopimusta vastaan, niin hän on jo europarlamentaarikkona toimiessaan keväällä 2017 esittänyt Eurooppa-neuvostolle kysymyksen, jossa hän nimenomaan sanoo, että tästä pakolaissopimuksesta pitää luopua ja jopa jäädyttää korkean tason diplomaattiset yhteydet Turkkiin. Jos tällaisella linjalla todella tehtäisiin EU-tason ja Suomenkin pakolaispolitiikkaa ja hoitettaisiin diplomatiaa, niin voi olla aivan varma, että Turkista lähtisi 3 miljoonaa ihmistä kohti Eurooppaa. Ja miten silloin toimisivat sellaiset rajavaltiot kuin Kroatia ja Makedonia? Eivät he pysty näitä ihmisiä hoitamaan, joten toisin sanoen ihmiset menisivät eteenpäin ja tulisivat jopa Suomeen saakka. [Puhemies koputtaa] Tämä on täysin Suomen kansallisen edun vastainen linja.

15.43 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elo, en lähtisi niinkään neuvomaan perussuomalaisia turvapaikkapolitiikan tekemisessä, koska itse ette ole hallituksessa ajaneet niitä 80:tä kohtaa maaliin saakka, jotka sovittiin jo hallituskauden alussa silloin, kun perussuomalaiset vielä siellä vastuuta kantoi.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä edustaja Viitasen puheenvuoroon, koska siinä oli niin paljon käsienväristystä sosiaalidemokraattien teoista. Muinoin katselin teidän vaaliohjelmianne neljän vaalikauden ajalta ja huomasin, että jokaisessa ohjelmassa oli voimakas julistus siitä, kuinka te pidätte huolta eläkeläisistä, työllisistä, työttömistä ja kaikista maan ja taivaan välillä olevista ihmisistä. Mutta kuitenkin viime vaalikautena, muistatte hyvin, jopa itse menitte äänestämään omia esityksiänne vastaan ennen vaaleja. Te ette pystyneet pitämään lupauksia silloin, mitä te vaalikentillä annoitte, enkä usko, että pystytte jatkossakaan pitämään.

Mutta mitä hallitukseen tulee, niin totta on, että on tullut työpaikkoja yli 100 000. Mutta sama kokoomus oli hallituksessa viime vaalikautena, jolloin menetettiin se yli 100 000 työpaikkaa, joten ne työpaikat eivät synny välttämättä hallituksesta, [Puhemies koputtaa] sen erinomaisesta toiminnasta, vaan yritykset luovat [Puhemies: Aika!] työtä ja toimeentuloa. Kysynkin ministereiltä: kuinka me voimme lisätä työlupia niille [Puhemies: Aika!] työntekijöille, jotka eivät niitä saa ja ovat tänne töihin tulossa?

15.44 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuntataloudesta voi katsoa kymmenen vuoden jaksoa ja huomata, että silloin valtionosuusprosentti oli 34 prosenttia kuntien palveluiden osalta, nyt se on 24. Kymmenessä vuodessa 10 prosenttia valtionosuudet ovat laskeneet, ja ensi vuonna laskevat lisää siitä syystä, että siellä on indeksijäädytykset; siitä syystä, että tehtävien siirto, josta on ajateltu tulevan satoja miljoonia säästöjä, ei realisoidu; siitä syystä, että on tehty kiky, jonka korvausta ei ole tuotettu kunnille mukaan tässä tapauksessa. Meillä on monta syytä, joista yhteensä tulee ensi vuodellekin lähes 300 miljoonaa miinusta. Tästä syystä kunnat ovat tehneet sen kaiken hyvän, jotta kuntatalous on tällä hetkellä kunnossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

15.45 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäki-salo-Ropponen, nostitte erittäin tärkeitä asioita esille puheenvuorossanne, ja kyllä se niin on, että ei sitä rahaa ole riittävästi, ei ole riittävästi sitä rahaa, mitä taas, edustaja Kauma, luettelitte, että mitä kaikkea hyvää ollaan tekemässä.

No, ne työpaikat. Edustaja Hoskonen, te mainitsitte, että työpaikkoja pitää tehdä. Meillä on ristiriitainen näkemys, koska te olette sitä mieltä, että irtisanomissuojan heikentäminen tuo työpaikkoja, mutta ei se kyllä niin ole. Se on heikennys ihmiselle.

Super ja Tehy aloittavat vuoronvaihtokiellon 26.9., ja kyllähän se niin on, että siellä katsotaan, että mistä se hoitaja löytyy. Oletteko todellakin viemässä loppuun asti tämän irtisanomissuojan heikentämisen? Tämä on todella, todella törkeä ja väärä liike, ja sillä ei todellakaan näitä työpaikkoja tehdä.

Nostan vielä esille nämä heikennykset vanhustenhoidosta ja sen, että perussuomalaiset pitivät tiukasti kiinni, että hoitajamitoitusta ei heikennetä. Ministeri Petteri Orpo, lupaatteko, että sitä ei tehdä tulevaisuudessakaan? Se oli juuri tämä ryhmä, [Puhemies koputtaa] joka täällä perussuomalaisissa nyt istuu, [Puhemies: Aika!] joka hoitajamitoituksen heikennystä vastusti.

15.46 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannattaa muistaa tässä irtisanomissuoja-asiaassa eräs tosiasia. Sehän on suunniteltu nimenomaan näitä tuotannollista toimintaa harjoittavia pieniä yrityksiä varten, jotka nimenomaan tarvitsevat sitä työvoimaa, kun markkinoilla tapahtuu ja vienti vetää ja niin edelleen. Eihän se pätkääkään koske esimerkiksi kuntaa tai valtiovaltaa työnantajana, ei pätkän vertaa, ei koske sosiaali- ja terveydenhuollon ihmisiä. Ehkä niissä muutaman hengen yrityksissä saattaa koskea, jotka ovat perustaneet yksityisiä yrityksiä.

Mutta tosiasia kuitenkin tässäkin asiassa on se, että pienillä yrityksillä se riski väärään rekrytointiin on paljon paljon suurempi kuin suuressa yrityksessä, ja voidaan osastoja vaihtamalla ihminen saada sellaiseen työhön, josta hän tykkää. Pienessä yrityksessä, sanotaan vaikka metallifirmassa, jossa tehdään töitä ankaralla vauhdilla, esimerkiksi lumilinkoja kasataan ja saadaan ne markkinoille hyvällä hinnalla, väärä rekrytointi voi olla jopa kohtalokas. Siitähän tässä on kysymys, eikä mitään työsuhteturvaa olla purkamassa. Että kannattaa pysyä tosiasioissa, kun väitteitä esittää.

15.47 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse ollut yrittäjänä yli 30 vuotta ja olen tässä kyllä tavannut viime aikoina aika paljon pienyrittäjiä, jotka ovat olleet suorastaan loukkaantuneita siitä, että hallituksen viesti heille on ollut se, että he ikään kuin haluaisivat irtisanoa ihmisiä ja odottavat vain helpotusta siihen, miten pääsisivät ihmisistä eroon. Jokainen tuntemani pienyrittäjä pyrkii siihen, että saisi turvattua ihmisten työpaikat silloinkin, kun sillä firmalla menee niin huonosti, että siihen ei oikeasti ole aihetta. Tunnen monia, jotka ovat saattaneet itsensä ja firmansa perikatoon siitä yksinkertaisesta syystä, etteivät ole hennoneet irtisanoa ihmisiä, joten tämä hallituksen tarjoama lääke on täysin väärä ja suorastaan jopa loukkaava.

Sitten ihmettelen myös edustaja Hoskonen logiikkaa siltä osin, että hän oli sitä mieltä, että edellinen hallitus oli saanut hirveyksiä aikaan ihan omin toimin ja nykyinen hallitus on aivan omin toimin saanut aikaan paljon parannusta. Seuraavassa puheenvuorossa hän kuitenkin muisti maailmantalouden olemassaolon, jolla on jonkun verran merkitystä siinä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

että jos EU on lamassa, Suomi on lamassa, jos EU nousee, niin Suomikin sieltä ennen pitkää kömpii. Huomatkaa se, [Puhemies koputtaa] että emme elä tynnyrissä.

15.49 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ihan oikeita asioita edustaja Kontula nosti esille, että kuinka paljon erilaisten etuisuuksien heikennykset ja muut sosiaaliturvaan liittyvät kysymykset vaikuttavat, minkälainen on niitten kokonaisvaikutus, joka usein saattaa näkyä vasta vuosikymmenten päästä. Itse kuulun siihen ikäluokkaan, joka valmistui 90-luvun alun laman edellä, hyvällä tuurilla pikkuisen aikaisemmin kuin monet ikätoverini, ja kyllä voin sanoa, että 90-luvun lama on ollut oman sukupolveni sukupolvikertomus niin kuin se on ollut paljon nuoremmille, jotka elivät esimerkiksi teini-ikänsä silloin, ja monia välttämättömiä palveluita leikattiin. Mutta ei näitä ensi vuoden budjettia käsittelemällä ratkaista. Hallituksella on hyviä pieniä alkuja. Sen sijaan voidaan käydä keskustelua, kun eri puolilla Eurooppaa on niin paljon samantapaisia ilmiöitä, [Puhemies: Aika!] että miten tämä kaikki selittyy.

15.50 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko tuossa sanoi, että nämä 120 000 työpaikkaa, mitä ollaan saatu, ovat vain niitä, mitä viime kaudella menetettiin, mutta muistuttaisin nyt edustaja Niikkaa siitä, että Suomi on mukana kansainvälisessä taloudessa ja olemme hyvin riippuvaisia viennistä ja että näin ollen myöskin talouden suhdanteet vaikuttavat meihin. Ja voi sanoa näin, että hallituksen politiikka ei ole ollut ainakaan huonoa, koska me olemme saaneet ne työpaikat ja vähän enemmänkin takaisin. Nyt tietysti pitää muistaa se, että kun talouden ennusteet ensi vuodelle näyttävät hiukan heikommilta kuin tälle vuodelle, niin hallitushan on tehnyt erittäin varovaisen budjetin määrärahojen osalta niin, että kun ne ovat viime vuonna olleet 500 miljoonaa enemmän kuin tälle vuodelle, niin onhan siinä pystytty jo varautumaan siihen, että talous ei ehkä kehity niin hyvin.

Ja sanoisin vielä edustaja Harakalle: olette ilmeisesti kuunnellut eri yrittäjiä kuin minä, koska moni on hyvin tyytyväinen siitä, että nyt me saamme mahdollisuuden irtisanoa niitä työntekijöitä, [Puhemies koputtaa] jotka eivät hyvällä tavalla kontribuoi [Puhemies: Aika!] yrityksen toimintaa.

15.51 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän tuli nyt edustaja Kaumalta todella suoraan, tämä perustelu, miksi hallitus tätä ajaa. En todellakaan ole kuullut keneltäkään yrittäjältä sitä puhetta, että he haluaisivat päästä työntekijöistään eroon ja että se olisi nyt liian vaikeaa. Mutta teillä on tällainen mielikuva, ja sehän on aivan selvää, me olemme kyllä aistineet sen, että juuri tämä on hallituksen käsitys yrittäjyydestä, ja tuo käsitys on murheellinen ja musta. Suomalainen yrittäjä haluaa huolehtia työntekijöistä viimeiseen asti ja pitää huolen siitä, että kaikilla on hyvä olla. Sitä paitsi omissa juhlapuheissannehan te aina puhutte, että henkilöstö on voimavara. Aina puhutte siitä, kuinka kaikkien edut ovat yhteiset, mutta nyt kun lopultakin pääsitte sanomaan sen, mitä oikeasti mielessänne liikkuu, paljastitte sen, mikä on teidän maailmankuvanne, ja totean ylpeänä, että en yhdy siihen.

15.52 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Kauma: Toki me kaikki tiedämme sen, että vain yksin yritykset luovat työpaikkoja, vakautta, toimeentuloa ja menestystä ihmisten keskuuteen, ja siinä mielessä meidän pitää antaa yrityksille toiminta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

mahdollisuuksia palkata ihmisiä ja pitää kiinni niistä työntekijöistä. Minä ymmärrän myös tämän ajatuksen lähtökohdan siitä, että niillä yrityksillä, joilla on pienet henkilöstömäärät, ne virherekrytoinnit, mistä täällä aikaisemmin kuultiin Hoskosen puheessa tai muualla, voivat tulla niin kalliiksi, että se koko yritys kaatuu siihen. Nämä kokemukset täytyy myös yrittää käsitellä oikeassa valossa.

Mutta se tosiasia on kuitenkin, että viime vaalikautena myös teidän puolueenne kokoomus oli hallituspuolue ja pääministeripuolue, ja silloin me menetimme sen 100 000 työpaikkaa. Joten kyllä se tosiasia on, että se on se taloussuhdanne, mikä ne työpaikat on luonut. On hallituksella toki myös oma osuutensa helpottamassa yrittäjiä ottamaan niitä työntekijöitä ja menestymään siinä yritystarinassaan. Ja tässä yhteydessä taas muistutan siitä kysymyksestä, että kuinka niitä yrityksiä, jotka eivät saa työntekijöitä, voidaan auttaa, että ne saavat sitä työvoimaa.

15.53 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiittää täytyy ensin tästä taloustilanteesta ja tavoitteista, jotka hallitus on saavuttanut, kiitos siitä.

Mutta olisin ministeriltä kysynyt tästä tilanteesta, joka maaseudulla on nyt: Maanviljelijät ja siellä asuvat ihmiset ovat todella hankalassa tilanteessa. On pari katovuotta ollut, ja meille kuitenkin tulee tuolta EU:n kautta leikkauksia maataloustukiin. Meillä on maailman puhtaimmat tuotteet — johtuu varmaan meidän leveyspiiristä, missä me asumme — mutta se viljely ja tuotteitten tuottaminen täällä maksavat paljon enempi kuin tuolla Keski-Euroopassa, josta tulevat kuitenkin meille säännöt. Aikooko hallitus nyt kansallisesti todella puuttua — ei vain muutamalla kymmenellä miljoonalla — siihen todelliseen ahdistukseen, mikä tuolla maaseudulla ja ihmisillä, jotka siellä asuvat, on?

15.54 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannattaa muistaa, kun julkisesta taloudesta puhuu, mikä on todellinen tilanne ollut silloin, kun on lähdetty liikkeelle. Kun tämä hallitus aloitti, niin meillä työttömyystilanteesta todellakin moni sanoi, että ei ikinä tule paranemaan. Nyt me sen tiedämme. Eli politiikalla on vaikutavuutta. Viime vaalikaudella — muistamme sen elävästi — valtionvelka, kunnan velka, valtion omaisuuden myynti ja valtion kassavaje heikkenivät 38 miljardia euroa ja tuli 100 000 työtöntä. Demarit huutavat aina sen perään, onko toimittu oikealla hetkellä. No, ainakin viime hallituskaudella teillä oli väärällä hetkellä väärät paperit, ja nyt tuntuu tällä hetkellä, kun talous kehittyy, että taas on teillä väärät paperit kädessä, kun olette oppositiossa ettekä tähän asiaan ole voineet vaikuttaa. Minä mielenkiinnolla odotan seuraavaa vaalikautta, minkä laatuiset paperit sitten löytyy. Onko silloin oikealla hetkellä väärät paperit vai onko väärällä hetkellä oikeat paperit? Toivoisin kuitenkin, että saisitte itsellenne selväksi sen luvun, koska jos ei tiedä, millä kartalla metsässä juoksee suunnistuskisoissa, niin on riski, että eksyy. [Naurua]

15.55 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskoselle: meillä on kartta kunnossa. [Hannu Hoskonen: Hienoa, erinomaista!] Vasemmisto tietää, mihinkä täytyy matkustaa, eikä vain matkailla. Niin kuin on nyt siellä keskustan puolella, nyt vain matkaillaan. Pitää nähdä, että teollisuuden ja työntekijöiden, ammattitaitoisen työvoiman, asema tässä maassa on keskeisin kilpailuvaltti meille. Me emme tässä maassa pärjää pelkästään huutelemalla. Me pärjäämme koulutuksen kautta tulevalle osaamisella ja laadulla, joka perustuu koulutukseen. Tämä hallitus on unohtanut sen täy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

sin. Nyt minä peräänkuulutankin edustaja Hoskoselta enemmän kuin kirveen jälkeä tai maahan kaato -temppeja vastauksena

siihen, että miten te vastaatte siihen huutoon, mitä oppositiosta sanotaan: koska te rupeatte kouluttamaan ihmisiä ammattitaitoihin töihin?

15.57 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on vähän omi-tuistakin tässä keskustelussa se huomata ja havaita, että täällä myös keskustan edustajat ja sinisten edustajat niin innokkaasti hyväksyvät tämän nykyhallituksen tietynlaisen politiikan, josta me tiedämme varsin hyvin, että se on kokoomuksen käsikirjoittama ja orkesteria johtaa kokoomus. Senhän nyt näkee esimerkiksi siitä tämän päivän havainnosta, mitä olemme täällä sosiaalidemokraateissa kovasti ihmetelleet, että tämän hallituksen tämän budjetin seurauksena kolmasosa ihmisistä menettää tulojaan ja kuinka ollakaan, ”yllätys, yllätys”, se kolmasosa on juuri niitä pienituloisimpia kolmasosia ja sitten suurituloisimmat saavat lisää. Kuinka ihmeessä täällä keskustan edustajat, joilla luulisi olevan jotain alkio-laista perinnettä, vielä ylistävät, että kaikki on hyvin loistavasti ja hienoa? Kai se on kiva syyttää entisiä, mutta joskus voisi katsoa vähän omaankin pesään. Toivoisin kovasti, puhe-mies, [Puhemies koputtaa] että täällä löytyisi omatunto nykyisiltä päähallituspuolueilta.

15.58 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitaselle voi vain todeta, että aina kun taloudessa menee hyvin, se ei ole hallituksen ansiota, mutta sil-loin kun menee huonosti, sitten se on hallituksen syytä, eli tähän se logiikka aina oppo-sitiolla on.

Mutta edustaja Harakan kanssa olen samaa mieltä siitä asenteesta, mikä suomalaisilla pienyrittäjillä on. Heidän asenteensa on kunnossa. Mutta se, mitä olen kyllä saanut heiltä viestiä, on se, että haluttaisiin sellaisia keinoja, joilla voidaan sitä pienyrittäjän rekrytoin-nin riskiä pienentää. Ja se on se, mitä hallitus tässä on lähtenyt hakemaan, mitä myös sini-nen työministeri hakee. Nyt katsotaan tämä lausuntokierros, mitä sieltä voidaan ottaa op-pia. Se täytyy kuitenkin tehdä selväksi, että jos jonkun lähtökohta on se, että mikään muu ei kelpaa kuin että tämä esitys vedetään pois, niin sitä ei tule tapahtumaan.

En halua erityisesti lähteä tukkanuottasille arvostamani edustaja Niikon kanssa, mutta kyllä katson, että tämä Turkki-sopimus on elintärkeä Suomenkin kannalta, mitä tulee tur-vapaikkapolitiikkaan, ja myös tässä budjetissa esitetty suurlähetystön avaaminen Irakiin, [Puhemies koputtaa] se on osa sitä työtä, mitä meidän osaavat ulko- ja turvallisuuspoliitti-set asiantuntijat, [Puhemies: Aika!] virkamiehet tekevät maailmalla.

15.59 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on nous-sut esille rekrytointi, ja mielestäni sen sijaan että heikennetään irtisanomissuojaa, pitäisi kohdistaa resursseja siihen, että rekrytoidaan paremmin. Rekrytoijahan se on se ensimmäi-nen henkilö, joka sen työntekijän sinne yritykseen ottaa.

Suomalainen pienyrittäjä on kyllä arvonsa ansainnut. Varsinkin pienillä paikkakunnilla, ja kun lähdetään täältä pääkaupunkiseudulta pois, pienien yritysten määrä on valtava. Ja se kyllä jää soimaan niin sanotusti yrittäjän korvien väliin, kun sanotaan, että tällä lailla mah-dollistetaan se, että on helpompi sanoa ihminen irti — kun puhutaan kuitenkin ihmisistä ja monesti myös ystävistä ja tuttavista.

Eli siinä mielessä pyydän, että harkitsette edelleen tätä lakia, enkä usko, että se tulee me-nemään täällä eduskunnassa läpi. Uskon, että siinä tulee olemaan perustuslaillisia ongel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

mia. Se on askel siihen, että myös suurien yritysten irtisanomissuojaa tullaan heikentämään tulevaisuudessa, ja silloin voimme pyyhkiä pöytää myös TESeillä, [Puhemies koputtaa] ja se ei kyllä sovi [Puhemies: Aika!] perussuomalaisille.

16.00 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen kyllä tuota edustaja Harakan perinteistä tyyliä, jossa hän koko ajan tahallaan väärinymmärtää sen, mitä täällä toisella laidalla halutaan sanoa, ja viittaankin tässä tähän alle 20 henkilöä työllistävien yritysten mahdollisuuteen irtisanoa henkilö henkilöperustein. Jos, edustaja Harakka, joskus puhuisitte aidosti näiden yrittäjien kanssa, niin tietäisitte, että jokainen yrittäjä haluaa pitää työntekijät, jotka hänellä on ja jotka todella vaikuttavat positiivisella tavalla työilmapiiriin ja työn suorittamiseen. Siinä mielessä se, että tällainen laki nyt tulee ja se mahdollistetaan, on myöskin hyväksi työyhteisölle, koska sillä tavalla ei kuormiteta muita työntekijöitä, kun kaikki tekevät oman työsuorituksensa ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vastauspuheenvuoro myöskin edustaja Harakalta, mutta ensiksi Korhonen, Torsti, Mäkisalo-Ropponen, Kontula ja Tanus, sitten Harakka, ja sen jälkeen ministeri vastaa. — Edustaja Korhonen — jaha, ei paikalla. Edustaja Torsti.

16.01 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamme valtiovarainministerin läsnäoloa, ja palaan tähän keskusteluun osaamisesta ja koulutuksesta. On hienoa, että valtiovarainministeri on huomannut SDP:n Osaamispolku 2030:n työn, jossa lähdetään todella siitä, että koulutuspolitiikan on oltava pitkäjänteistä. Me tarvitsemme paaluun tällaiseksi koulutus- ja sivistysradikaaliksi yhteiskunnaksi, jonkinlaisen tieteen ja koulutuksen kunnian palautuksen.

Kun viime viikolla Helsingin Sanomat järjesti meille kansanedustajille Taloudenpuolustuskurssia ja siinä meitä haastettiin valitsemaan nimenomaan yksi reformi, niin totesin siellä, että valitsen tältä Osaamispolulta sellaisen reformin, jonka voi toteuttaa heti ja jonka vaikuttavuus näyttää hyvin ilmeiseltä, ja se nyt vain sattui olemaan se oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle. Ei ole siis kyse yksittäisestä laista, vaan on kyse aika isosta periaatteellisesta koulutuspoliittisesta reformista tässä maassa, joka osittain vertautuu peruskouluun, nimenomaan siinä, että kun silloin aikanaan yhdeksän vuotta riitti, niin nyt se ei enää riitä. Me tarvitsemme tällaisen 12-vuotisen koulutuspolun, ja sen vuoksi me tulemme tuomaan sen niin kauan esiin [Puhemies koputtaa] kuin tämä reformi on toteutettu. Siellähän sitä puolsivat kaikki maan johtavat [Puhemies: Aika!] taloustieteilijät.

16.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hetki sitten puhuttiin kartan lukemisesta, ja kartanlukutaitoon kuuluu katsoa myöskin tulevaisuuteen hiukan kauemmaksi. Siksi SDP puhuu niin paljon tulevaisuuden investoinneista. Tulevaisuusinvestointiajatteluhan tarkoittaa sitä, että kun nyt panostetaan johonkin asiaan, jonka avulla voidaan ajatella säästettävän tulevaisuudessa, niin tämä investointi kannattaa, ja tämä on se hyvinvointitalouden idea. Ja päinvastoin: jos säästetään väärissä asioissa, niin aiheutetaan kustannuksia tulevaisuuteen, ja tämä koskee sekä kuntia että koko yhteiskuntaa.

Edustaja Kivelä mainitsi täällä aiemmin puheenvuorossaan 1990-luvun alun laman. Totta on, että tämän laman säästöjä maksettiin vuosikymmenet ja kenties maksetaan vieläkin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Nyt on tapahtumassa sama virhe, eli me tulemme aiheuttamaan tuleville vuosikymmenille suuria kustannuksia, kun on säästetty esimerkiksi lapsista.

16.04 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin korjata sekä täältä salista että ministeriäitiöstä toistuneen väärinkäsityksen siitä, että meidän ongelmamme sosiaaliturvassa liittyisivät euromääräisiin kannustinloukkuihin. Näinhän ei ole. On periaatteessa hyvin poikkeuksellista, että jonkun ei kannata Suomessa ottaa työtä sen takia, että sosiaaliturvalla pärjää paremmin. Näin on joidenkin yksinhuoltajien kohdalla joissakin tilanteissa, joissa ansiosidonnaista saava henkilö ottaisi matalapalkkatöitä vastaan, ja eräissä pätkätöissä liittyen toimeentulotukeen. Mutta todellinen kannustinloukku liittyy sosiaaliturvabyrokraatiaan ja sen hankaluuteen, siis siihen, että lyhyt työkeikka on riski sille, että sinulla ei ole kädessä yhtään mitään sen jälkeen. Tämä koskee nimenomaan niitä sisääntuloaloja, joilta voisi sitten työllistyä pidemmäksi aikaa. Ongelma tässä nyt on, että lähes kaikki puolueet vaativat vastikkeellisuuden säilyttämistä sosiaaliturvassa, vaikka tätä byrokratialoukkua ei voi purkaa höllentämättä vastikkeellisuutta.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Tanus, poissa. — Edustaja Harakka, ja otetaan sitten vielä edustaja Mäkelä ja sitten ministeri.

16.05 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, onko edustaja Kauma koskaan ollut yrittäjä, mutta joka tapauksessa hänen on turha tulla opettamaan meille pienyrittäjille, etteikö työllistäminen olisi yrittäjän kunnia-asia.

Sosiaalidemokraateilla on positiivisia keinoja edistää pienyritysten asiaa ja työllistämistä. Olemme jo pitkään esittäneet ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkausvähenystä, olemme esittäneet arvonlisäveron alarajan nostamista sekä laajemmin pk-yritysten vientiponnistelujen konkreettista tukemista sekä tietenkin innovaatio- ja tutkimusinvestointien lisäämistä, ja yhdyn niihin kiitoksiin, joita tässä budjetissa on annettu siitä, että osa näistä leikkauksista on nyt päätetty myös palauttaa. Toivon näin ja uskon näin, että tässä lehti on kääntynyt ja Suomi palaa ja haluaa siirtyä osaamisen ja oppimisen suurvallaksi. SDP esittää oppimismiljardia, joka kertoo siitä, että Suomi pärjää osaamisella, Suomi ei pärjää työehtojen heikentämisellä.

16.06 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päivän mittaan keskustelua ja vihervasemmiston itkuvirttä kuunnellessa on suorastaan nyppinyt, että täällä aina sanotaan, että oppositio sanoo näin. Ei se ole koko opposition ääni, mitä vihervasemmalta huudetaan.

Myös perussuomalaiset ovat oppositiossa, ja me esitämme vaihtoehdon kaikelle, mitä me arvostelemme, ja se vaihtoehto on hyvin rakentava. Vastakkainasettelulla tätä maata ei rakenneta. Niin kauan kuin asetamme vastakkain työn tarjoajan ja -tekijän näin pieni maa ei pärjää. Jos joku ulkopuolinen tätä keskustelua kuulis, häntä varmaankin naurattaisi.

Ihmettelen näitä puheita, kun nousukauden ensimmäisenä ja luultavasti viimeisenä kasvun vuonna otetaan 1,5 miljardia lisää velkaa. Tämä on se, mikä meidän pitää tajuta. Ilman ulkomaille tehtyjä tulonsiirtoja ja maahanmuuttokustannuksia budjettimme olisi jo nyt plussalla yli 0,5 miljardia. Rahaa on rajallisesti, ja ne rahat täytyy käyttää suomalaisten hyväksi. Jossain täytyy olla raja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri vastaa, 5 minuuttia, ja sen jälkeen mennään puhujalistalle ainakin joksikin aikaa.

16.07 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää eduskuntaa hyvästä keskustelusta ja sparrauksesta. Muutamia asioita — lähdetään liikkeelle tästä talouden kasvusta maailmalla, Euroopassa, Suomessa. Maailmalla talouskasvu on ollut jo vuosia hyvin vahvaa ja euroalueellakin jo jonkin vuoden ajan. Jos talouskasvu tämän hallituskauden aikana Suomessa olisi vain tästä hallituksesta kiinni, tai siitä maailman kasvusta, euroalueen kasvusta, niin miksei se olisi sitten alkanut jo viime hallituskaudella? Uskallan väittää, että on tehty sekä viime hallituksessa että tässä hallituksessa sellaisia päätöksiä, jotka ovat mahdollistaneet sen kasvun tulon myöskin Suomeen, sen tarttumisen. Yksi suurimpia on — kiitos siitä sosiaalidemokraateille — hyvä päätös yhteisöveron rohkeasta alentamisesta, mikä on tuonut kiistatta Suomeen investointeja ja työpaikkoja ja parantanut meidän kilpailukykyämme. Aivan loistava päätös, kiitos siitä.

Ihan lyhyesti tuohon sosiaaliturvaan, siitä voisi puhua vaikka kuinka kauan. Uskon, edustaja Kontula on kyllä oikeassa siinä, että kannustinloukkukysymys ei ole pelkästään tulokysymys. Siinä on nimenomaan byrokratialla erittäin iso vaikutus, mutta löytyy varmasti kyllä niin korkeita marginaaliverotilanteita, joissa työn vastaanottaminen yhdistettynä byrokratiaan luo kokonaisuudessaan sellaisen tilanteen, että se ei ole kerta kaikkiaan mielekästä. Minusta sosiaaliturvajärjestelmä vaan pitää uudistaa, mutta jos me haluamme samaan aikaan pyrkiä korkeaan työllisyysasteeseen, mikä mielestäni on hyvinvointiyhteiskunnan turva, ja vahvaan perusturvaan, joka on suomalainen konsensus — vahvaa perusturvaa ei ole kukaan murtamassa — niin se ei onnistu mielestäni, eikä useamman ekonomistinkaan mielestä, ilman vastikkeellisuutta. Siksi olen vastikkeellisen perusturvan kannalla.

Sitten muutamia kommentteja vielä maatalouteen, edustaja Hakkarainen kysyi siitä. Kyllä se on oikeasti vakava paikka. Se on tiedossa, mikä tilanne meidän maaseudulla tällä hetkellä on. Siksi me teimme tiukassakin raamissa nyt nämä nopeat toimet, lisätalousarvion kautta 30 miljoonaa. Toivottavasti ministeri Leppä löytää hyvän tavan saada se kohdentumaan nopeasti niille tiloille, jotka ovat kaikkein suurimmissa vaikeuksissa. Sen lisäksi tarvitaan joustoja Euroopan unionista. Mutta pitkällä aikavälillä kaksi asiaa: pitää turvata EU:n rahoituskehityksessä seitsemälle seuraavalle vuodelle riittävä tukien taso ja järkevä järjestelmä, mutta sen lisäksi tarvitaan markkinoita. Ja kotimarkkina ei riitä, vaikka se toimisi paremminkin: me tarvitsemme maailmanmarkkinoita, koska sieltä suomalaisille tuotteille on mahdollisuus saada pitkällä aikavälillä sellainen hinta, millä pärjää.

Edustaja Niikko on kysynyt työvoiman saannista. Minusta iso, ihan kotimainen potentiaali on ne 300 000 työtöntä, jotka meillä on. Kaikki mahdolliset keinot sinne. Ja nyt esimerkiksi lisätalousarviossa — keväällä tässä budjettiesityksessä ja toivottavasti tulevassa lisätalousarviossa jälleen laitetaan kymmeniä miljoonia nimenomaan työvoimapolitiikkaan nopeaan täsmäkoulutukseen nuorille ja ilman koulutuspohjaa oleville mutta myöskin sitten jo koulutetuille henkilöille, joiden kohdalla täytyy yksinkertaisesti päivittää sitä osaamista. Me koulutamme koodaajia ja toteutamme jopa tämmöisiä täsmätoimia, minusta nämä ovat ihan oikeita politiikkavaihtoehtoja tähän tilanteeseen.

Viimeiseksi vielä tästä jatkosta. Minusta on nyt kaikki kaikessa se, että me pystymme tekemään kaksi asiaa samaan aikaan: Pitämään tämä julkinen talous tasapainossa, se vaatii kyllä vieläkin jalkaa jarrulla, ei tarvitse kaksin jaloin enää seistä niin kuin hallituskauden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

alussa, mutta edelleenkin me velkaannumme, pitää pitää jarrua siellä. Mutta samaan aikaan pitää pystyä painamaan kaasua tähän yksityiseen talouteen, elinkeinoelämään, tuomaan tuottavuutta lisää meidän julkiseen sektoriimme, jolloin me olemme parempi, vahvempi yhteiskunta. Sillä me pystymme takaamaan myöskin meidän kykymme maksaa hyvinvointipalveluista, lunastaa palvelulupaus, lunastaa eläkelupaus, ja vain sitä kautta me tähän pystymme. Tässä ehkä se ajatus nimenomaan erona viime hallituspohjaan — tosin silloin tilanne oli erittäin, erittäin vaikea — niin me painoimme jarrua molemmilla puolilla yhtä aikaa, sekä julkisissa menoissa, kovia leikkauksia, mutta myöskin sitten jouduimme tekemään, ja teimme hallituspohjalla, veronkiristyksiä, kiristyksiä, jotka samaan aikaan hyydyttivät yksityistä taloutta, ja sitten jouduimme leikkaamaan, niin se ei ollut toimiva yhtälö. Siksi minusta tämä jarrun ja kaasun painaminen yhtä aikaa on parempi. [Timo Harakka: Miten se yhteisövero menikään?] — Juuri niin kuin sanoin.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään joksikin aikaa puhujalistalle. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä! — Samalla, kun tässä Kosonen valmistautuu, tuon teille terveiset Inarin konferenssista. Siellä oli arktisen alueen parlamentaarikot ja hieno edustus meidän omista parlamentaarikoista, ja olivat niin hienon kokouksen järjestäneet, se oli aivan vertaansa vailla, että tosi ylpeänä siellä kävin. Terveisiä teille kaikille heiltä.

16.12 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustajakollega Katri Kulmuni varmasti toimi siellä Inarissa mainiolla tavalla, tämmöisen tarinan minäkin olen sieltä kuullut.

Suomen tarina on menestystarina, ja sen tarinan ytimessä on se, että kaikki on pidetty aina mukana, ja niin on pidettävä edelleenkin. Kuten edustaja Heikkinen debatisissa otti esiin, parasta sosiaalipolitiikkaa on työllisyyden parantaminen. Tämän hallituskauden aikana todella on yli 115 000 kodissa iloittu työpaikan saamisesta. Työ tuo toimeentuloa, turvaa, merkitystä ja iloa arkeen. Tämä merkittävä muutos on myös oleellinen, jotta voimme rahoittaa menestystarinamme jatkon, jotta Suomi olisi jatkossa vieläkin eheämpi.

Arvoisa puhemies! Kuinka hallitus tulevan vuoden budjetissaan huolehtii eheydestä? Esimerkiksi pienituloisten eläkeläisten, perheiden, työttömien ja palkansaajien verotus kevenee. Täällä on väitetty, että hallituksen veropolitiikka suosii suurituloisia. Tämä ei pidä paikkaansa. Pienituloisten verotus on keventynyt eniten. Pienimmät päivärahat nousevat ensi vuonna 80 eurolla kuukaudessa. Näitä ovat esimerkiksi äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahat. Tämä tapahtuu ensi kertaa Vanhasen hallituksen jälkeen. Takuueläkettä nostetaan. Toisen asteen pienituloisille opiskelijoille tulee oppimateriaalilisä. Tähän asti yrittäjien ei-omistavat puoliset ovat olleet sidoksissa puolisonsa yrityksiin siten, etteivät työttömyyden sattuessa ole saaneet työttömyysetuutta. Nyt tämä vääryys viimein korjataan ja puolisoista tulee palkansaajia, joita he tähän asti ovat olleetkin. Perheen arjessa jaksamiseen satsataan vahvasti: kotiapuun lisätään kunnissa 25 miljoonaa euroa. Kun puhutaan arvoalinnoista, tässä näen vahvasti valintoja, jotka on tehty eheän Suomen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Jotta voisimme huolehtia eheydestämme jatkossakin, kasvun tulee jatkua. Kasvun haasteeksi ovat osoittautumassa eri puolilla Suomea sadat avoimet työpaikat, joihin ei löydy tekijöitä. Tähän ja työvoimapulaan hallitus vastaa muunto- ja täydennyskoulutuksella. Suomen kasvu ei saa vaarantua sillä, ettei avoimiin työpaikkoihin löydy tekijöitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Iloitsen myös siitä, että tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan saatiin budjetissa 120 miljoonan euron lisäys. Olemme valmistelleet laajalla asiantuntijajoukolla tiekarttaa muovahaasteen taklaamiseksi, jossa haetaan keinoja vähentää, välttää, kierrättää ja korvata muovia. Hallituksen tutkimus- ja innovaationsatsauksista on käytettävissä myös muovahaasteen ratkaisemiseksi. Puheenjohtamani muovitiekarttatyö voi käynnistää yhtenä toimenä opposition peräämiä kasvumootoreita. Tiekarttatyö on nimittäin ensimmäinen kansallinen muovitiekartta koko maailmassa. Tämä on hyvää jatkoa ministeri Tiilikaisen käynnistämälle kiertotalouden tiekarttatyölle. Kiertotaloudessa niin muovin kuin muidenkin materiaalien osalta puhutaan suurista kokonaisuuksista, myös siitä ilmastomuutoksen torjunnasta, jota oppositio peräänkuuluttaa. [Markku Rossi: Siinä on monella oppimista!] Kestävän kasvun tulisi koko maailmassa rakentua kokonaan kiertotalouden periaatteelle.

Arvoisa puhemies! Itämeren ja vesien suojeluun esitetään vuodelle 2019 yhteensä 25 miljoonan euron pottia, josta 15 miljoonaa tuli lisäyksenä budjettiriihessä. Suojeluun suunnattu raha voidaan käyttää esimerkiksi peltojen ravinteiden kierrätyksen parantamiseen sekä kosteikkojen ja valuma-alueiden kunnostukseen. Itämeren lisäksi on tärkeää, että huolehdimme myös järvistämme, vaikka ne erinomaisen puhtaita vielä keskimäärin ovatkin.

Loppuun vielä sananen hiilinieluista. Suomen hiilinielut ovat kasvaneet reilusti viime vuosina nimenomaan hyvän metsänhoidon ansiosta. Suomen metsien kasvu on kaksinkertaistunut 70-luvulta lähtien, ja kasvu on tällä hetkellä vajaat 110 miljoonaa kuutiota vuodessa. Kun metsiä hoitamalla kasvua saadaan edelleen lisättyä, kasvava uusiutuvan materiaalin eli puukuidun tarve saadaan tyydytettyä ja myös metsien muut käyttömuodot voidaan sovittaa yhteen. Tässä salissa peräänkuulutetaan kokonaisuuksia. Me haluamme siirtyä fossiilisesta ajasta uusiutuvaan aikaan, mutta haluammeko siirtyä uusiutuvaan aikaan naapurimaidemme resursseilla, joilla ei istuteta hakkuiden jälkeen puita ja maa-alueisiin nähden hiilinielu on äärimmäisen pieni jo valmiiksi?

Arvoisa puhemies! Kuten tuossa aikaisemmassa puheenvuorossa jo totesin, me olemme ilmastomuutoksen torjunnassa aivan kansainvälisiä kärkimaita, mutta enemmän täytyy ilman muuta tehdä. Suomi on noussut tällä kaudella myös kansainvälisen kirittämisen etujoukkoihin, ja siinä meidän on todella näytettävä myös esimerkkiä. Nämä meidän erittäin hyvin hoidetut metsämme ovat äärimmäisen hyvä esimerkki, josta on ilo kertoa maailmalla jatkossakin.

16.18 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kaikkein keskeisintä ensi vuoden budjettiin valmistautumisessa on se, että työllisyyden hyvä kehitystahti pitää pitää yllä myös ensi vuonna. Tällä vaalikaudella on saatu jo 120 000 uutta työpaikkaa ja työllisyysaste 72 prosenttiin, mikä oli alun perin tavoitteenakin. Se on hyvä, mutta ei vielä riittävä, ja tavoite on asetettava vielä korkeammalle tulevana vuosina. Tässä auttaa se, että työstä pitää tehdä aina kannattavampaa kuin kotiin jäämisestä.

Myös muilla osa-alueilla on tehty viisaita panostuksia. Suomi on pitkään ollut innovoinnissa kärkimaita, mutta olemme jääneet jälkeen tuotteiden kaupallistamisessa ja viennissä maailmalle. Tähän on nyt onneksi kiinnitetty huomiota, ja esimerkiksi Business Finlandin avustusvaltuuksiin tehdään nyt lähes 70 miljoonan euron tasokorotus. Olen jo pidempään puhunut sen puolesta, että Suomessa otettaisiin rohkeampi ote markkinointiin ja kaupallistamiseen. Siinä missä muualla saatetaan myydä ideoita ennen kuin mitään valmiita tuotteita on vielä olemassakaan, Suomessa teknisten yksityiskohtien hiomiseen käytetään aikaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

vaikka vielä ensimmäistäkään asiakasta ei ole näköpiirissä. Osaltaan tämä johtuu siitä, että kaupallistamisen arvoa ei ymmärretä, mutta myös siitä, että rahoitusta kaupallistamiseen ei ole ollut saatavilla. Nyt tähänkin asiaan on onneksi tulossa muutos. Suomessa etenkin pienten ja keskisuurten yritysten vienti ei ole ollut riittävällä tasolla, mutta budjettiriihessä päätetyillä toimenpiteillä tavoite pk-yritysten viennin kaksinkertaistamisesta vuoteen 2020 mennessä on ainakin askeleen lähempänä.

Olen tyytyväinen myös siitä, että terveydenhuollon yliopistotasoiseen tutkimukseen osoitetaan 6 miljoonan euron lisärahoitus. Tämän päivän tutkimus on huomispäivän hoitoa, kuten sain viime viikolla kuulla käydessäni tutustumiskäynnillä Uudessa lastensairaalassa.

Arvoisa puhemies! Niin ikään rangaistuspolitiikassa edetään vihdoin monissa tärkeissä asioissa. Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia kiristetään ja rikosten uusijoiden rangaistuksia tiukennetaan. Ehdollisen vankeuden oheen säädetään valvonta myös 21 vuotta täyttäneille rikoksentekeijöille, mikä tekee myös ehdollisista vankeusrangaistuksista aiempaa vaikuttavampia. Tuomioiden koventaminen ei ole tietenkään itseisarvo, mutta tiettyjen rikosten kohdalla liian löyhät tuomiot ovat johtaneet tilanteeseen, jossa rangaistukset eivät ole oikeudenmukaisessa suhteessa siihen kärsimykseen, jota rikosten uhrin ovat joutuneet kokemaan. On hienoa nähdä konkreettisia toimenpiteitä asiassa, josta lähes kaikki puolueet ovat puhuneet.

Myös akuutisti lisääntyviin ylivelkaantumisongelmiin on talouskehyksessä puututtu. Oikeusaputoimistoille kohdistetaan talous- ja velkaneuvontaan 12,7 miljoonaa euroa, missä on 3 miljoonaa euroa lisäystä rahoituksen nykytasoon. Vuonna 2017 ulosoton asiakkaiksi joutui noin puoli miljoonaa suomalaista, joten panostukset tulevat enemmän kuin tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Uusien työpaikkojen mahdollistaminen on ensi vuoden tärkein asia. Tärkeää on myös se, että hallitus on kiinnittänyt huomiota yrittäjien aseman parantamiseen, ja aivan erityisesti haluan kiittää hallitusta siitä, että jatkossa yrittäjän puolison, joka ei omista yritystä, asema paranee, koska hän siirtyy palkansaajan työttömyysturvan piiriin.

Mutta uusien työpaikkojen mahdollistaminen vaatii myös uusien ja rohkeiden avausten tekemistä, myös sellaisten, joista kaikki eivät pidä. Esimerkkinä tästä voisi mielestäni mainita sen, että hallitus kaavailee irtisanomisten helpottamista alle 20 henkilöä työllistävässä yrityksissä. Tätä voisi hyvin kutsua laiksi, jonka tarkoituksena on parantaa paitsi työllisyyttä myös työyhteisöjen ilmapiiriä. Sen sijaan irtisanomislaiksi en sitä kutsuisi. On riskaabelia palkata uusi ihminen, erityisesti pienessä yrityksessä, jos ei hän käytännössä osoittaudukaan sellaiseksi kuin millainen hän työhaastattelussa tai edes koeajalla on näyttänyt olevan. Toivon, että hallitus ei opposition ja ammattiyhdistysliikkeen painostuksesta luovu tästä hankkeesta vaan toteuttaa tämän uudistuksen. On tärkeää, että yritykselle jää mahdollisuus irtisanoa henkilö, joka esimerkiksi ei noudata määräyksiä ja ohjeita ja näin vaikuttaa koko työyhteisön ilmapiiriin ja sitä kautta tuloksiin ja myös muiden siellä työskentelevien työpaikkoihin.

16.24 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tänään käytiin hyviä keskusteluja, mutta yksi asia tietysti vähän pisti silmään, ja se on se, että kun oppositiosta debatoidaan ja tuodaan ideoita, niin hallituspuolueista hyvin helposti sitten tuodaan vastaukseksi, ettei tällä lailla pidä puhua, että pitää vain kehua. Se on vähän niin kuin mielensä pahoittamisen kulttuuria, mitä nykyisin on. Mutta haetaan mieluummin niitä ideoita. Olisihan se nyt aika tylsää, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

me istuisimme täällä vain kehumassa toinen toisiamme, että oletpas sinä loistava. Voitaisiin lähteä sitten saman tien kotiin. Yksikin edustaja varmaan riittäisi.

Mutta haluaisin puhua oikeastaan siitä, että kun puhuttiin kokonaisuuksista, niin me tulemme tuomaan vaihtoehtobudjetissa vähän toisenlaisia näkymiä ja me lähdemme vähän toisella tavalla rakentamaan tätä budjettia ja tekemään semmoisia ehdotuksia, että ne olisivat yli vaalikausien ajalle. Tietysti meillä on tämä kansallinen etu, jota me haluamme ajatella, eliikkä tässä kakunjaossa sitä kakkua jaettaisiin ensisijaisesti näihin omiin kohteisiin. Ja tietysti yritetään kasvattaa sitä pottia. Me ajatteleimme sen asian perussuomalaisissa niin, että me kansanedustajat olemme täällä ensisijaisesti suomalaisten edunvalvontakoneisto. Se ei tarkoita sitä, että me emme ole kansainvälisiä ja kansainvälisessä kehityksessä mukana. Me teemme kauppaa muiden kanssa ja elämme yhteisössä, mutta meidän yhteiset verorahat on tarkoitettu ensisijaisesti meidän omaan hyvinvointiin.

Tuosta verotuksen kokonaisuudesta jonkun verran puhuttiin. Haluaisin muistuttaa siitä, että hallitus teki tässä esityksessä nyt verovähennyksiä noin 130 miljoonalla pieni- ja keskituloisille, mikä on tosi hieno asia, ja ajattelimme perussuomalaisissa ensin, että onpa hienoa, mutta sitten kuitenkin jo samaisessa budjettiriihen tiedotustilaisuudessa kävi esille, mikä nyt tässä konkretisoituu, että tiettyjä tasaveroja korotetaan. Eliikkä se paikataan toisaalta: muun muassa lämmityskulut nousevat ja asumisen kulut sitä kautta nousevat. Eliikkä 130 miljoonaa sitten viedään toisella kädellä. Jos ajatellaan tavallista ihmistä, niin hänelle ei ole olemassa niin sanottuja haittaveroja tai viherveroja, vaan hänelle ne ovat veroja. Mitä jää sitten käteen, jos tulee veronalennus ja esimerkiksi asumisen kulut nousevat? Se on plus miinus nolla. Ei siinä voi hirveästi ilakoida.

Sitten täällä on puhuttu paljon myös ympäristön tilasta ja ilmastonmuutoksesta. Se on vakava asia, näin perussuomalaisissakin ajatellaan, mutta kuitenkin me lähdemme semmoisesta ajattelutavasta, että suomalaisen teollisuuden säilyminen Suomessa on ekoteko. Jotenkin tuntuu joidenkin puheiden perusteella, että hyvä ettei pidä laittaa täällä tehtaita kiinni, kun pitää niin kovalla vauhdilla muuttaa kaikki tuotanto toimivaksi esimerkiksi bioenergialla, ja ajatellaan näin, että tuosta vain kivihiili korvataan. Mutta ei se ole halpaa, ja se täytyy tehdä pitkällä aikajänteellä, ja niitten yritysten elinolosuhteet täytyy turvata. Ei voi ajatella näin, että tuosta vain tehdään täällä ihan ylimitoitettuja määräyksiä, ja sitten huomataan, että herranjestas, meillähän on kaikki teollisuus ja työpaikat lähteneet. Täytyy ymmärtää, että jos teollisuus siirtyy esimerkiksi Kiinaan tai Intiaan, niin siellä ei välttämättä välitetä näistä ympäristöasioista niin paljon, ja kuitenkin tämä ilmastonmuutos ja sen torjuminen on maailmanlaajuinen asia. Tuossa silmiini pisti tämmöinen WHO:n tutkimus vuodelta 2017, ja sen tutkimuksen mukaan Suomessa on maailman paras ulkoilman laatu, joten kyllä me täällä varmasti jotain olemme oikein tehneet. Tässäkin on hyvä muistaa se, että kun EU jakaa tätä taakkaa kaikille, niin ei Suomi muiden osuutta tee eikä sen tule tehdä, vaan oma osuutensa, ja me olemme kyllä aika hyvin jo pärjänneet. Aina voi tehdä enemmän, mutta ei meidän kannata omaa jalkaamme sahata.

Vielä lopuksi, kun en nyt saanut oikein ministeri Orpolta vastausta: Hän puhui, ettei hän halua puhua näistä turvapaikkakuluista, enkä minä nyt sitä oikeastaan ihmettelekään. Kun katsoo tuota budjettikirjaa, niin vuosilta 2017—2019 vastaanottokulut ovat yhteensä noin 700 miljoonaa ja kotoutuskulut 700 miljoonaa. Minun laskuoppini mukaan se tekee 1,4 miljardia, eliikkä se on sen verran kuin me otamme tänä vuonna velkaa. Kyllä nämä ovat aika merkittäviä summia, ja näistä pitäisi täällä oikeasti nyt puhua eikä vain siirtää sitä keskustelua tuonnemmaksi. Ja kun vertaa esimerkiksi takuueläkkeeseen panostamiseen —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

hieno asia — niin siihen laitettiin 10 miljoonaa, jotta saatiin 9 euron korotus kuukaudessa. Tuosta saisi aika paljon yhdeksäneuroisia lisää, kun miettisi, että nämä kulut olisivat vähemmässä ja EU tekisi sen tehtävänsä, ja Suomikin voisi niitä rajatarkastuksia miettiä ja harkita, mutta tahto puuttuu. — Kiitos.

16.29 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tällä kaudella hallituksen leikkuri on osunut lähes kaikkeen, mikä meille on tärkeää, esimerkiksi varhaiskasvatukseen, koulutukseen, sosiaaliturvaan, kehitysyhteistyöhön ja luonnonsuojeluun. Vaalien lähestyessä puheet ovat toki pehmenneet, mutta linja ei näytä vielääkään kääntyneen.

Tämä vaalikauden viimeinen talousarvioesitys on mielestämme laastaribudjetti. Pienistä laastareista on kuitenkin aika laiha lohtu, jos ne eivät paikkaa edes murto-osaa siitä, mitä on aiemmin tehty. Esimerkiksi köyhyyden ja eriarvioistumisen torjuntaan laastariksi tarjotaan kymmenesosaa siitä, mitä on otettu pois. Ammatillisen koulutuksen tukalan tilanteen helpottamiseksi laiha laastari on reilut 30 miljoonaa euroa, kun ensin on viety lähes 200 miljoonaa euroa.

Erityisen huolissani olen ilmastonmuutoksen torjunnasta. Puheissa tähän on herätty useammissa puolueissa, kuten tänäänkin kuulimme, mutta teot — edelleen me tarvitsemme nopeampia tekoja. Ilmastonmuutoksen hillinnässä on käynnistettävä suurempi vaihe, ja kuluneen kesän poikkeukselliset helteet, metsäpalot, sinileväesiintymät, kaikki ne ovat varoitusmerkkejä, jotka meidän on otettava vakavasti. Ilmastonmuutokseen vastaamisen aika on nyt. Suomen ympäristö- ja ilmastopolitiikan on oltava maailman tasolla kunnianhimoista. Meidän on kannettava vastuumme ympäristöstä ja tulevaisuudesta. Tuoreesta YK:n ilmastopimuksen Suomen seurantaraportista paljastui kuitenkin hälyttäviä uutisia. Hallituksen päätös lisätä metsähakkuita on tekemässä tyhjäksi useimpia Suomen toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Aikana, jolloin Suomen pitäisi tehdä kaikkensa päästöjen vähentämiseksi, löydämme itsemme tilanteesta, jossa toimenpiteemme ovat ikään kuin risiriidassa keskenään ja uhkaavat ilmastotavoitteitamme. Tämä on vaarallinen suunta.

Kuten hyvin muistamme, ympäristölle haitallisiin tukiin, kuten ei muihinkaan haitallisiin yritystukiin, ei ole uskallettu koskea. Päinvastoin niitä jopa lisätään. Valtiovarainministeri Orpo niputti puheessaan kaikki niin sanotut haittaverot yhdeksi köntäksi. Mutta rohkenen arvata, että esimerkiksi tupakkaverolla ei vielä ilmastonmuutosta torjuta, me tarvitsemme myös ympäristövalistuneempaa verotusta. Ilmastonmuutokseen varautuminen ja sen hillintä eivät ole myöskään enää esimerkiksi teknologiasta kiinni. Kyse on poliittisesta tahdosta ja kyvystä tehdä päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Nyt pari sanaa koulutuksesta. Tällä hallituskaudella opiskelijoilta ja koulutuksesta on leikattu miljardi euroa, lähestulkoon, ja opiskelijoilta on leikattu enemmän kuin miltään muulta ihmisryhmältä. Koulutusleikkaukset ovat menneet läpi koko yhteiskunnan aina varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin ja tutkimukseen. Tätä ei yksittäinen oppimateriaalilisälaastari vielä korvaa. Valtakunnallisen Amisbarometrin mukaan joka viides opiskelija joutuu tinkimään menoistaan opintojen vuoksi ja joka kymmenes kokee jatkuvia ongelmia raha-asioissa. Hallituksen koulutuslupaus viime vaalien alla on valitettavasti petetty kaikilla tasoilla. Lasten subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen on rajoitettu, ja ryhmäkoot uhkaavat paisua. Eriarvoisuus kunnissa ja kuntien välillä kasvaa. Ammatillisen koulutuksen leikkaukset puolestaan ovat vähentäneet lähiopetusta ja lisänneet opintojen keskeytyksiä. Uudistamiseen tarkoitettu sinänsä tärkeä ja hyvä ammatillisen koulutuksen reformi uhkaa epäonnistua. Viesti kentältä on erittäin hälyttävä. Opetus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

hallituksen selvityksen mukaan ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden jo valmiiksi liian suuri määrä onkin noussut parissa vuodessa lähes 3 prosenttiyksiköllä. Katsoisin, että koulutuspolitiikan suuntaa on muutettava.

16.33 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on käyty tänään aika kiihkeää keskustelua ensi vuoden talousarviosta, ja on tietysti tärkeää, että erilaiset näkemykset tulevat tässä salissa kuulluiksi ja jokainen saa kertoa näkemyksensä ja mielipiteensä. Vaikka täytyy kyllä myöntää, että välillä näyttää keskustelu vähän siirtyvän sivuraiteille, kaikki puheenvuorot eivät välttämättä ole aina ihan suoraan budjettikirjaan liittyviä, niin keskustelua on virinnyt.

Kuten vasemmistoliiton puheenjohtaja Li Andersson toi pitämässään ryhmäpuheessa esiin, on Sipilän hallitus kuluneen kautensa aikana leikannut kaikista heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten, kuten eläkeläisten, työttömien ja opiskelijoiden toimeentulosta ja perusturvasta. Sipilän hallitus on harjoittanut voimakkaan eriarvoistavaa finanssipolitiikkaa, joka on antanut niille, joilla jo on valmiiksi, ja ottanut niiltä, joilla ei ole sitä vähääkään.

Sipilän hallituskaudella tuloerot Suomessa ovat kasvaneet. Eduskunnan tietopalvelusta tilatun selvityksen mukaan neljän alimman tulokymmenyksen käytettävissä olevat tulot ovat vähentyneet ja vastaavasti kuuden ylimmän tulokymmenyksen tulot kasvaneet vuosina 2015—2018. Tästä huolimatta etuuksiin tehtyjä indeksileikkauksia ei olla perumassa. Tämä näkyy kylmällä tavalla köyhimmän suomalaisen kukkarossa. Indeksileikkausten jatkaminen on ideologinen valinta Sipilän hallitukselta tilanteessa, jossa taloustilanne on parantunut.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sukupolvipolitiikka on kestänyt. Hallitus kurittaa sekä nuoria että vanhoja. Eläkeläiset eivät ole yhtä massaa, vaan siinä, missä osa elää köyhyydessä, nauttii toinen puoli hulpeista eläke-eduista. Takuueläkkeen näennäinen nosto ei auta, kun kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia on leikattu ja indeksikorotukset on jäädytetty. Nämä leikkaukset osuvat suureen joukkoon pienituloisia eläkeläisiä. Tämän lisäksi köyhyysriski uhkaa, kun asumiseen ja terveyspalveluihin menee koko ajan entistä enemmän rahaa. Sukupolvipolitiikan toinen puoli on koulutukseen tehty leikkaukset. Ammatilliseen toisen asteen koulutukseen on kohdistettu tällä hallituskaudella 190 miljoonan euron leikkaukset. Samaan aikaan on toteutettu ammatillisen koulutuksen reformi. Reformin ja leikkausten yhteisvaikutukset ovat kestäättömät. Nyt pitäisi varmistaa, että koulutuspolun yksilöllistäminen on aidosti mahdollista, ja tässä tarvitaan kontaktiaikaa opiskelijan ja opettajan välillä. Tämä maksaa rahaa. OAJ on arvioinut, että tarvittava summa on noin 30 miljoonaa euroa. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen korjaaminenkin näyttää jäävän seuraavan hallituksen tehtäväksi.

Arvoisa puhemies! On erittäin surullista ja osittain myös häpeällistä se, että Suomessa, jossa asiat ovat todellakin hyvin tietyllä mittapuulla katsottuna, on edelleen leipäjonoja ja leipäjonot vain kasvavat ja eriarvoistumiskehitys vain jatkuu. Se, että on noin 100 000 lasta, jotka elävät köyhyydessä, ei voi olla oikein aikana, jolloin kuitenkin voidaan sanoa, että olemme rikkaampia kuin koskaan ennen. Tulojakauma on vääristynyt, ja ne, jotka ovat köyhiä, köyhtyvät entisestään. Tämä budjetti ei valitettavasti esimerkiksi näitä indeksijäädytyksiä peru, vaikka työllisyys on parantunut ja taloustilanne on tänä vuonna noussut huomattavasti paremmaksi kuin aikaisemmin. Olisin toivonut, että tässä budjettikirjassa olisi tullut helpotusta niiden ihmisten arkeen, jotka ovat kaikista heikoimmassa asemassa. En-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

sin on leikattu kirveellä ja nyt sitten tehdään pieniä paikkauksia laastarilla, mutta se ei riitä. Samaan aikaan meille hyvätuloisille on sitten näitä veronkevennyksiä suunnattu. Tämä on omiaan luomaan sitä epätasa-arvoa ja myöskin eripuraa, ja ihmiset ovat erittäin tyytymättömiä tällaiseen politiikkaan. Tämä on täysin ideologista tulonjakopolitiikkaa ja veropolitiikkaa.

Toivottavasti tähän budjettikirjaan vielä saadaan tehtyä yhdessä sellaisia muutoksia, että ensi vuonna suomalaisten ei tarvitse hakea jokapäiväistä leipää leipäjonoista, olla almujen varassa, ja että jokaisella, joka tarvitsee, on varaa niihin lääkkeisiin, jotka hänet pitävät hengissä ja tervehdyttävät. Toivotaan tätä.

16.38 Mats Löfström r: Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Valtion talousarviossa arvioidaan aina vuosittain Ahvenanmaalle maksettava könttäsomma. Könttäsomma on se osuus maksetuista valtionveroista, minkä Ahvenanmaa saa takaisin rahoittaakseen julkista palvelua, josta Ahvenanmaa itsehallintolain mukaisesti itse huolehtii. Ahvenanmaalaiset maksavat valtionveroja täysin samoin perustein kuin muut suomalaiset. Ahvenanmaalaiset ovat erittäin hyviä veronmaksajia valtiolle, sillä Ahvenanmaalla työttömyys on 3,3 prosenttia ja työllisyysaste lähes 82 prosenttia.

Könttäsomma käytetään Ahvenanmaan julkisen palvelun rahoittamiseksi itsehallintolain mukaisilla vastuualueilla. Esimerkiksi tiet, saaristoliikenne, elinkeinopolitiikka, poliisi ja kulttuuri rahoitetaan Ahvenanmaalla yksinomaan könttäsommalla, ei valtion talousarvion muilla momenteilla. Ahvenanmaa ja sen kunnat eivät myöskään saa valtionosuuksia sairaanhoidon ja koulujen ylläpitämiseksi, vaan nämä rahoitetaan maakunnalle tulevalla könttäsommalla, joka päättyy maakunnan oman maakuntaosuusjärjestelmän kautta kunnille.

Könttäsomma ei ole taloudellinen tuki vaan takaisinmaksu osasta niistä veroista, joita Ahvenanmaa on maksanut valtiovarainministeriön kassaan, ja könttäsomman tulee kattaa ne toiminta-alueet, joita itsehallinnollinen Ahvenanmaa hoitaa Ahvenanmaalla valtion sijasta. Könttäsomman arvioidaan kasvavan 5,3 miljoonalla eurolla vuonna 2019, kun valtion kaikki tulot kasvavat paremman taloudellisen tilanteen takia. On erittäin ilahduttavaa, että talous paranee, ja hallitus ansaitsee kehuja niistä panostuksista, jotka ovat vähentäneet työttömyyttä ja parantaneet taloutta.

Arvoisa puhemies! Vaikka on tietenkin hyvä, että Ahvenanmaan könttäsomma kasvaa maamme paremman talouden seurauksena, on perustavanlaatuisen tärkeää todeta, että se ei kasva niin nopeasti kuin sen pitäisi itsehallinnon rahoittamiseksi. Näin siksi, että könttäsommaan liittyy rakenteellinen ongelma. Könttäsomma ei huomioi Ahvenanmaan väestönkasvua. Ahvenanmaalle maksettava könttäsomma on 0,45 prosenttia, eikä se huomioi väestönkasvua tai sitä, miten paljon veroja Ahvenanmaa maksaa valtion kassaan, tiettyjä välittömiä veroja lukuun ottamatta. Ahvenanmaa on alue, jolla väestö kasvaa nopeasti. Ahvenanmaan väestönkasvu oli viime vuonna toiseksi nopeinta koko maassa. Vain Uusimaa kasvaa henkeä kohti nopeammin kuin Ahvenanmaa. Jokaista Ahvenanmaalle muuttavaa henkeä kohti syntyy kuitenkin vastuu järjestää julkista palvelua myös perustuslain mukaan. Se merkitsee kustannuksia ilman, että tulot automaattisesti kasvavat. Tämän vuoksi Ahvenanmaa on köyhtynyt ja köyhtyy, kun Ahvenanmaa on kasvanut ja kasvaa henkeä kohti nopeammin kuin maa kokonaisuudessaan. Ahvenanmaa saa nykyjärjestelmän mukaan automaattisesti saman könttäsomman huolimatta siitä, onko väestö 100 henkilöä vai 100 000 henkilöä. Könttäsomma on väestön määrästä riippumatta 0,45 prosenttia valtion

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

kaikista tuloista, mikä kuvastaa järjestelmän rakenteellista ongelmaa. Tämä on siksi suuri ongelma Ahvenanmaalle, joka haluaa jatkaa kasvamista.

Arvoisa puhemies! 0,05 prosenttia ei ehkä kuulosta niin suurelta, mutta jos koko väestönmuutos otettaisiin huomioon, olisi kyseessä enemmän kuin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Se on Ahvenanmaalle tavattoman paljon. Ahvenanmaan puolelta ei ole vaadittu, että koko väestönmuutos vaikuttaisi könttäsunnan tasoon, sillä myös valtio hoitaa tehtäviä Ahvenanmaalla koskien esimerkiksi merivartiointia, tuomioistuimia ja ulkoasiainhallintoa. Tarvitaan kuitenkin kohtuullinen, noin 15 miljoonan euron tasokorotus vuosittain kattamaan itsehallinnon rahoitustarve.

Jos Ahvenanmaalla ei olisi niin alhainen työttömyys kuin tänä päivänä on, 3,3 prosenttia, Ahvenanmaan julkinen talous olisi suuressa kriisissä. Tämä osoittaa kaikin tavoin sen, että muutosta tarvitaan. Ei ole kyse siitä, että Ahvenanmaa saisi enemmän rahaa kuin muut, vaan siitä, että Ahvenanmaalla olisi yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä kuin kaikilla muilla.

16.44 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! On hieno asia, että hallitus pääsee työllisyystavoitteeseen. Kaikki haluamme nyt turvata kasvua, ja osa meistä katsoo, että on jatkovaraa, joillakin on isommat toiveet, joillakin vähän pienemmät toiveet ja esitykset.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että vaikka Suomen talous on viime aikoina kasvanut ja työllisyysaste on parantunut, se ei ole riittävää tulevia vuosia ajatellen. Muun muassa valtiovarainministeriön kansliapäällikkö Hetemäki on sanonut, että tavoitteen työllisyysasteelle vuonna 2030 pitäisi olla 80 prosenttia, kun nyt ensi vuonna päästään 72 prosenttiin.

Arvoisa puhemies! Suomen syntyvyys on erittäin huolestuttavalla tolalla. Alhaiset syntyvyysluvut vaikuttavat olennaisesti myös kestävyysvajeeseen. Viime vuonna suomalaiset saivat ennätyksellisen vähän lapsia laskutrendin jatkuessa jo seitsemättä vuotta peräkkäin. Syntyvyyden lasku vaikuttaa pidemmällä aikavälillä hyvinvointiyhteiskuntamme rahoituspohjaan ja myös kestävyysvajeeseen. Kristillisdemokraatit ovat läpi vaalikauden puolustaneet lapsiperheiden asemaa. Yhteiskunnan hyvinvointi nojaa perheiden hyvinvointiin. Kun perheitä tuetaan, koko yhteiskunnalla on parhaat mahdolliset edellytykset menestyä. Siksi on väliä, kokevatko perheet, että heillä on tarvittavat resurssit arjen pyörittämiseen. On korkea aika, että hallitus asettaa lapsiperheet politiikan keskiöön, koska siellä tehdään kallisarvoinen työ.

Arvoisa puhemies! Suomalaisessa sosiaaliturvassa on kannustinongelmia. Lisäksi suomalaista sosiaaliturvaa on vaikea ymmärtää. Jokainen hallitus on lisännyt ja vähentänyt etuuksia, muuttanut ja reformoinut tuen osia, sitonut indekseihin ja jäädyttänyt indeksit kulloisenkin taloustilanteen, vaalilupausten ja kansalaispalautteen mukaan. Suorien tukien lisäksi kokonaisuutta hallitaan verovähennyksillä. Verovähennyksiä lisätään, ja niiden täyttämät aukot peitetään nostamalla veroja. Kaksi kolmesta työikäisestä suomalaisesta saa yhteiskunnan tukea, kun lapsilisiä ja elatustukia ei huomioida. Jokainen suomalainen on ainakin joskus ollut yhteiskunnan suoraan rahallisesti tukema, kuten saanut esimerkiksi lapsilisiä. Tukien hakeminen ja etuuksien myöntäminen muodostavat yhteiskuntaan melkoisen byrokraattisen prosessin. Kristillisdemokraatit ehdottavat uudenlaista mallia, joka korvaisi perusturvan sirpalemaisuuksien ja lisäksi työnteon kannustimia. Nykyisestä työikäisten ja työkykyisten tukijärjestelmästä tulisi päästä selkeään ja yksinkertaiseen yhden tuen järjestelmään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Arvoisa puhemies! Mitä hyötyä uudistuksesta olisi? Ensimmäiseksi, kannustinloukut vähenevät, työnteosta tulee kannattavaa. Toiseksi, työttömyysluvut pienenevät, työllistymisveroasteet laskevat, on kannattavaa ottaa eri palkkatasoisia töitä. Nykyisessä järjestelmässä on kannattavaa työllistyä pääosin työttömyyttä edeltäneelle palkkatasolle. Kolmanneksi, byrokraloukut vähenevät, kun etuudet yhdistetään yhdeksi. Näin työmarkkinoille hakeutumista ei estä paperisota tai hallinnon luomat esteet ja luukulta toiselle ei tarvitse juosta. Neljänneksi, tulojen vyörytystä tuleville kuukausille ei tarvita. Tällä hetkellä yhden kuukauden tulot voivat estää useiden kuukausien tuen saannin, ja tämä muodostaa myöskin pahan kannustinloukun. Viidenneksi, maksettuja etuisuuksia ei peritä takaisin tulojen noustessa. Usein takaisinperintä johtuu siitä, että asiakas ei ole ilmoittanut tulojaan riittävän ajoissa. Ja kuudenneksi, henkilökohtainen työnohjaus, tuki ja palvelut edistävät työllistymistä. Arvoisa puhemies, näistä syistä tarvitsemme nopeasti sotu-uudistuksen, joka pohjautuisi KD:n kannustavaan perusturvaan.

Ja vielä lopuksi — arvoisa puhemies, jos sallitte — positiivinen asia: Niin kuin KD:n puheenjohtaja Essayah mainitsi ryhmäpuheenvuorossaan, tein jo viime syksynä toimenpidealoitteen sijoitussäästötilin luomisesta Suomeen. Hienoa, että hallitus on herännyt uudistuksen tarpeellisuuteen. [Puhemies koputtaa] Sijoittamisen hyödyt ovat merkittävät niin jokaisen suomalaisen kuin yritysten ja yhteiskunnan kannalta. — Kiitos.

16.50 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva ensi vuoden talousarvio on sellainen, että siitä voi sanoa, että se takaa kasvua, elinvoimaa ja elämisen edellytyksiä koko Suomeen. Suomi on monen vaikean vuoden jälkeen takaisin kasvun uralla, ja tuolla tiellä hallitus haluaa Suomen pitää. Vaalikauden tärkein aikaansaannos on se, että Suomi nousee. Uudesta työpaikasta on iloittu yli 100 000 suomalaisessa kodissa, ja monien näkymä tulevaisuuteen on nyt kirkkaampi kuin aikoihin. Merkille pantavaa on, että kasvu on laaja-alaista. Myönteinen kehitys ei ole ollut vain joidenkin kasvukeskusten tai pääkaupunkiseudun varassa, vaan siihen on tarvittu koko Suomea ja sen kaikkia maakuntia. Näin me keskustassa ajattelempa. Suomi voi hyvin silloin, kun se elää koko voimallaan. Vain eheä Suomi on vahva Suomi.

Myönteisen taloudellisen kehityksen yllä on kuitenkin uhkaavia pilviä. Esimerkiksi kotiseudullani Ylä-Savossa, vahvojen vientiyritysten alueella, yritysten osaajapula on akuutti ja vakava ongelma. Työpaikat ja tekijät eivät kohtaa. Pula on tällä hetkellä suuri erityisesti teknologia- ja rakennusteollisuudessa. Tämän ongelman kanssa emme ole yksin, vaan sama tilanne on todellisuutta myös muissa maakunnissa. Hallituksen talousarvioesityksen mukaisesti maakuntia riivaavaan osaajapulaaan vastataan pitkällä toimenpidelistalla, muun muassa nopeaa muunto- ja täydennyskoulutusta lisäämällä. Hallitus osoittaa rahoitusta myös seutukaupunkien hankkeisiin, joilla helpotetaan osaavien ammattilaisten saamista avoimiin työpaikkoihin. Nämä ovat tervetulleita esityksiä. Myönteinen talouskehitys on turvattava.

Avainasemassa on myös eriasteisen koulutuksen saatavuuden turvaaminen kaikissa maakunnissa. Osaajia pitää kouluttaa siellä, missä heitä tarvitaan. Pidän tervetulleena myös esitystä työasuntovähennyksen uudistamisesta niin, että se tukee ja kannustaa entistä paremmin työn perässä muuttamiseen. Vähennyksen enimmäismäärää ollaan korottamassa nyt 450 euroon. Elinkeinoministeri Lintilä on lehdistössä ottanut kantaa työasuntovähennyksen laajentamiseksi koskemaan myös yksin asuvia. Tämä on tarpeellisen ennakko-luulotonta ajattelua ja tuo perhekäsitystä tähän päivään. Yhtä lailla myös yksin asuva voi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

olla sidottu kiintein sitein asuinpaikkaansa, jolloin varsinaisen asunnon säilyttäminen on perusteltua. Yksin asuu noin viidennes suomalaisista. Asuinpaikkakunnalla voi pitää kiinni esimerkiksi hoivaa vaativat ikääntyvät läheiset tai etävanhemmalla oma lapsi. Osaava työvoima on saatava liikkeelle, ja tämän tavoitteen eteen on tehtävä kaikki voitava.

Arvoisa rouva puhemies! Ei riitä, että Suomella menee hyvin. Myös suomalaisilla on mentävä hyvin. Talousarvion linja käyttää liikenevät voimavarat heikoimmista huolenpitoon on oikea tie. Ensi vuonna parannetaan monin tavoin pienempituloisten suomalaisten toimeentuloa. Monen pienituloisen eläkeläisen, työttömän ja palkansaajan verotus kevenee. Liian moni lapsi kasvaa perheessä, jossa talous on tiukalla ja jokainen liikenevä euro menee arjessa selviämiseen. Tämä on yhteinen haasteemme. Perheen köyhyys vaikuttaa tutkitusti monella tavalla lapsen elämään, aikuisuuteen. Hallitus päätti tukea heikoimmas-
sa taloudellisessa tilanteessa olevia perheitä nostamalla pienimmät vanhempainpäivärahat ensi vuonna työmarkkinatuen tasolle. Tämä tarkoittaa 80,50 euron korotusta pienimpiin isyys-, äitiys- ja vanhempainpäivärahoihin. Vähimmäispäivärahaa saa tilanteessa, jossa työtuloa ei ole ollut. Näitä perheitä Suomessa on tuhansia.

Perheiden arjessa jaksamista halutaan tukea myös vahvistamalla lapsiperheiden kotipalvelua 25 miljoonalla eurolla. Kotipalvelulle on valtava kysyntä. Näin pystytään siirtämään perheiden tuen painopistettä ongelmien korjaamisesta varhaiseen tukeen. Kuten tiedämme, ennaltaehkäisy on aina inhimillisempää ja kokonaiskustannuksiltaan halvempaa. Meistä kansanedustajista monet ovat myös kuntapäättäjiä, ja meidän on syytä pitää huolta siitä, että myönnetty rahoitus käytetään siihen, mihin se on tarkoitettu. Pidän erittäin tervetulleena myös opintotuen oppimateriaalilisää pienituloisten perheiden nuorille. Vähävaraisten nuorten koulukirjahankintoja tuetaan vajaalla 50 eurolla kuukaudessa, millä on monessa pienituloisessa perheessä tuntuva vaikutus arjen menoihin. Kenenkään opintie ei saa keskeytyä oppimateriaalien kustannusten vuoksi. Koulutus on todetusti paras väylä työhön. Työmarkkina-aseman ja tulotason ohella koulutuksella on selkeä yhteys myös terveyteen ja hyvinvointiin.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän tässä vaiheessa yhden välipuheenvuoron edustaja Parviaiselle johtuen siitä, että kellossa oli jokin ongelma ja hän sai vain 3 minuuttia 41 sekuntia, jolloinka häneltä jäi käyttämättä 1 minuutti 19 sekuntia. — Olkaa hyvä, 1 minuutti 19 sekuntia paikalta. Näin olemme tarkkoja.

16.55 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, pyrin tarkkuuteen. Tosiaan tekniikka hieman petti, ja luulin puhuneeni kauemmin kuin puhuin.

Edustaja Heikkinen puhui koulutuksen tasa-arvosta, mikä on tärkeä tavoite, jonka varmasti kaikki jaamme, ja mainitsi oppimateriaalilisän. Jatkan tästä toteamalla, että jos me haluamme todellakin edistää koulutuksen yhdenvertaisuutta, niin meidän kannattaisi laajemminkin lähteä edistämään toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta ja laatia askelmerkit kohti oppivelvollisuuden laajentamista toiselle asteelle. Laajemman oppivelvollisuuden hyötyjä tukevat monet tutkimukset, ja sitä suositti myös talouspolitiikan arviointineuvosto. Esimerkiksi tuoreimman nuorisobarometrinkin mukaan myös enemmistö toisen asteen opiskelijoista ja opintojen ulkopuolella olevista nuorista olisi valmis pidentämään oppivelvollisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Toteuttaisimme tietenkin myös maksuttoman varhaiskasvatuksen ja paljon muuta. Mutta luulen, että näihin debatteihin meillä on aikaa vielä myöhemminkin.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle. En avaa tässä vaiheessa debattia, mennään siihen myöhemmin. — Edustaja Wallinheimo puhujalistalta.

16.56 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme tämän vaalikauden viimeistä budjettia uudella tavalla mielenkiintoisessa tilanteessa. Toisin kuin aiempina vuosina, Suomen talouskasvu on huippulukemissa, noin 3 prosentissa. Vastaavasti työllisiä on tällä hetkellä enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Hallituksen ohjelmassaan asettama 72 prosentin työllisyystavoite on käytännössä saavutettu, ja tulevien vuosien talouskasvun odotetusta hiipumisesta huolimatta työllisyysasteen pitäisi VM:n ennusteen mukaan olla 73 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.

Parantuneen taloustilanteen takana on ollut luonnollisesti monia erilaisia tekijöitä. Opposition puheissa yleensä jaksetaan mainita vain osa eli globaalin talouden vahva kasvu, joka on levinnyt viime vuosina myös meidän viennillemme tärkeisiin investointituotteisiin. Toinen yhtä tärkeä mutta opposition yleensä unohtama puoli on ollut nykyisen hallituksen tilanteeseen sopiva talous- ja fiskaalipolitiikka. Valtiontalouden sopeuttaminen ilman mittavia veronkiristyksiä, yksikkötyökustannuksia leikannut kilpailukykysojmus sekä järkevämmän sääntelyn politiikka, jonka myötä normeja on purettu, ovat luoneet tilaa uudelle ja laajapohjaiselle kasvulle. Siksi hallituksen talouspolitiikalle voi antaa jo tässä vaiheessa kiitettävän arvosanan.

Tämä ei kuitenkaan, arvoisa puhemies, tarkoita sitä, että Suomen taloutta voitaisiin jatkossa hoitaa vailla huolen häivää. Oikeastaan tilanne on juuri päinvastoin. Vaikka julkinen talous kokonaisuutena tasapainottuu, valtionhallinnon ja paikallishallinnon menot ylittävät edelleen tulot. Vielä hälyttävämpi on kuitenkin arvio Suomen julkisen talouden kestävydestä seuraavan matalasuhdanteen sattuessa. Nyt koetun talouden menetetyt vuosikymmenen takia meidän kykymme esimerkiksi elvyttää seuraavassa taantumassa on huomattavasti pienempi kuin ennen 2008 alkanutta finanssikriisiä. Lisäksi suomalaisten luonnollisen ikääntymisen seurauksena meidän taloutemme tuottavuus tulee jäämään tulevana vuosikymmeninä tavanomaista matalammaksi. Siksi talouskasvusta julkiseen talouteen syntyvät tulot eivät tulevana vuosikymmeninä riitä nykyrakenteella rahoittamaan julkisia palveluja ja etuuksia. Laskennallisesti tämä kestävyysvaje on siis edelleen noin 3 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Nämä tosiasiat tunnustaen esitänkin, arvoisa rouva puhemies, jokaiselle ensi kevään eduskuntavaaleihin lähtevälle puolueelle seuraavan rakentavan ehdotuksen: Katteettomien miljardilupausten, toisten haukkumisen ja väärinymmärtämisen sijasta meidän pitäisi miettiä sitä, miten Suomen talouden pidemmän ajan kestävyyttä voidaan parantaa ja millaista erityisesti korkeampaa työllisyysastetta luovaa uudistuspolitiikkaa te olisitte tulevaisuudessa hallituksessa valmiita harjoittamaan. Uskoisin, että tämä olisi sellaista politiikkaa, jota aika monet ensi vaaleissa äänestävät suomalaisetkin arvostaisivat korkealle.

Ja aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluan kiittää hallitusta myös huippu-urheiluun ja liikuntaan saaduista lisäpanostuksista.

17.00 Kimmo Kivelä sin: Puhemies! Hallituspuolueen kansanedustajana joutuu jo viran puolesta hallitusta kehuaan. Tässä kolmen vuoden aikana se ei ole ollut kovin helppoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Nyt ollaan myönteisemmän tulevaisuuden näkymien äärellä, ja ei ole ollut todellakaan helppo tie, että tähän on päästy.

Kehun kuitenkin hallitusta ensi sijassa siksi, että näin vaalien edellä ei ole sorruttu mihinkään hurlumhei-budjettiin. On kuitenkin ymmärretty, että taloudessa on myönteisiä signaaleja ja että joitakin panostuksia voidaan tehdä. Voidaankin sanoa, että panostukset ovat olleet piirun verran inhimillisempään suuntaan. On jo monessa puheenvuorossa tuotu esille esimerkiksi takuueläkkeen korottaminen, pienimpien päivärahojen korottaminen, nimenomaan sellaiset asiat, jotka kohdistuvat kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin.

Mutta todellakin takana ovat rajut leikkaukset. Olin itsekin hallituksen muodostamisen aikaan koulutuksen ja osaamisen hallitusohjelmaneuvoittelutyöryhmässä, ja ei se, kuulkaa, mieluista ollut, kun siellä talouden madonlukuja esiteltiin ja esitettiin leikkaustavoitteita ja -vaatimuksia. Kuitenkaan se keskusteluilmapiiri, jossa tänäänkin budjetin lähetekeskustelua on käyty, ei ole ollut kovinkaan rohkaiseva. On todellakin ollut sitä, mistä viime aikoina on paljon keskusteltu: tahallista väärinymmärtämistä, toisten tavoitteiden ohittamista, niiden nonsaleeraamista ja niin edelleen.

Hallituspuolueiden edustajien olisi kannattanut joihinkin opposition puheenvuoroihin kiinnittää enemmän huomiota, ja sitten taas toisinpäin: opposition, joka nyt on hyvin vähälukuisena täällä salissa edustettuna [Toimi Kankaanniemen välihuuto] — toki oppositiolla on enemmistö salissa nyt — olisi kannattanut kuitenkin vilpittömästi antaa enemmän tunnistusta hyvillä asioilla, joita nyt on tapahtunut. Siinä mielessä voidaan sanoa, että kyllä ilmeisesti jatkossa me olemme entistä enemmän eräänlaisen parlamentarismien kypsyyskokeen äärellä: osaammeko aidosti yhdessä, hallitusrintama ja oppositio, rakentaa parempaa tulevaisuutta. Totta kai edustuksellisessa demokratiassa oppositiolla on äärimmäisen tärkeä tehtävä, mutta se ei voi olla kypsässä parlamentarismissa vain kaiken liikkuvan alas ampumista.

Kun olen ollut miltei yhtä kauan hallitus- ja oppositiopuolueen kansanedustaja — siinä nyt on puolen vuoden toleranssi toistaiseksi — niin voin leikillisesti sanoa, että opposition edustajana tuolla maakunnissa kiertäessä oli mukavaa mutta ei aina täällä talossa, mutta nyt hallituspuolueen edustajana voin sanoa, että täällä talossa on mukavaa mutta ei aina tuolla maakuntia kiertäessä. Tänäänkin on useammassa puheenvuorossa puhuttu oppositiopuolueitten taholta siitä, kuinka monet ihmiset ovat taloudellisesti tiukoilla ja joutuvat miettimään, ostaako ruokaa vai lääkkeitä. Itse opposition edustajina viime vaalikaudella käytimme samanlaisia puheenvuoroja. Legendaarinen Sapeli-Simonen sanoi, että hänelle ei ole näitten vuosikymmenten jälkeen valjennut, mitä politiikka on, että joskus tuntuu, että siitä on 90 prosenttia teatteria, ja mitä se 10 prosenttia on, sitä hän ei vielä tiedä.

17.05 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on budjetin lähetekeskustelu ja sen yleiskeskusteluosio. Hieman ehkä olisin odottanut tuossa käydyssä keskustelussa sen ympäristön tarkastelua, missä tässä globaalissa maailmassa tänä päivänä elämme ja Suomikin yrittää pärjätä. On käyty keskustelua hyvin paljon yksityiskohdista ja keuhuttu hallituksen saavutuksia ja moitittu niitä, ja se kuuluu tietysti eduskunnan keskusteluun, että näin tapahtuu, mutta todellakin hyvin vähän on pohdittu maailmanlaajuista, globaalia taloutta, eurooppalaista kehystä ja niitten tulevaisuudennäkymiä ja niistä meidän talouteemme ja yhteiskuntaamme heijastuvia vaikutuksia.

Yhdysvalloissa on presidentti Trump ollut vallassa vajaat kaksi vuotta. Siellä on talouskasvu erittäin voimakas, noin 4 prosentin kasvu, kun esimerkiksi EU-alueella kasvu on 0,7

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

prosentin suuruusluokkaa tällä hetkellä. [Teuvo Hakkarainen: Siitä Yle ei kerro!] Trump on siis tehnyt monia uudistuksia verotuksessa, yritystoiminnassa ja muita, joilla on talouskasvua globaalin taloudenvedon myötä saatu hyvään vauhtiin. Toki siellä on myös sitten näitä kauppasotauhkia ja muunlaisia tekijöitä, joista joudumme arvioimaan, mikä niiden vaikutus on sekä siellä että sitten muualla maailmassa, ja tiettyä arvelua se aiheuttaa, että vaikeuksia voi tulla. Presidentti Trump ajaa oman kansakuntansa etua, ja siitä ei tietysti voi sinänsä kiittää, onhan meidän tehtävämme myös täällä ajaa Suomen ja suomalaisten etua. Kiina elää omaa elämänsä ja valloittaa maailmaa. Sitä, miten Kiinan talous etenee — sielläkin on isot velkaongelmat ja niiden uhka päällä — on syytä seurata, samoin Venäjää, missä myös on monenlaiset ongelmat päällä.

Me olemme osa EU:ta ja myös Euroopan keskuspankkia ja euroaluetta. EU taistelee monenlaisten ongelmien, kriisien keskellä, ja sen tulevaisuudenhaasteet tässä brexitin ja monien muiden haasteiden ympärillä ovat valtavan suuret, eikä helppoja aikoja ole nähtävissä. Euroopan keskuspankki on pitänyt korkotasoa euroalueella epäterveen alhaisena jo vuodesta 2012 lähtien, jolloin se aloitti valtavat roskalainojen ostot, ja osto-ohjelma jatkuu vielä toistaiseksi, ehkä muutaman kuukauden. Se voi loppua jo tänä vuonna. Lähes 2 500 miljardia lainoja on euroalueelta ostettu Euroopan keskuspankin holveihin, meidän vastuullemme osaltamme. Se on samalla pitänyt löysää rahaa Euroopassa — mistä komissaari Katainen juuri varoitti — ja tätä kautta luonut sellaisen tilanteen, sellaisen kuplan EKP-alueelle, että meidän on syytä olla syvästi huolissamme jo sen kuplan takia tulevasta kehityksestä.

Toinen vakava tekijä tässä on se, että kun Euroopan keskuspankki on itse asiassa pakotettu lopettamaan tuon osto-ohjelman, niin siitä seuraa väistämättä — ennemmin tai myöhemmin ja todennäköisesti aika nopeasti — korkojen nousu, ja muutoinkin korot ovat noususuunnassa aivan varmasti lähiaikoina, kaikki asiantuntijat näin ennustavat, ja se tuo meille Suomeen suuren haasteen tässä tilanteessa, kun meillä on valtionvelka reilusti yli 100 miljardia, kuntien velka parikymmentä miljardia, kotitalouksien velkaantumisaste on 130 prosenttia. Maatiloja on lukuisa määrä tässä muutoinkin kriisin aikana velkaantuneina, on yrityksiäkin, joilla on paljon velkaa. Tämä kaikki aiheuttaa suuren riskin, kun korot lähtevät kasvuun todennäköisesti ensi vuonna, ennustusten mukaan. Tämä luo sellaisen tekijän meille, että kun meillä on ilo tästä — ilo ja kiitollisuus, niin kuin aikaisemmin totesin — että meidän taloutemme on nyt vahvemmallalla pohjalla ja kasvu on hyvä, niin tämä luo synkän varjon lähitulevaisuuden ylle. Eli Euroopan keskuspankin kriisiytyminen, EU:n kriisiytyminen, maailmantalouden haasteet tulevat suoraan jollakin aikataululla myös meille, ja silloin meillä pitäisi olla puskureita, ja valitettavasti niitä ei juurikaan ole. Puskuri on se, [Puhemies: Aika!] että otetaan velkaa valtiolle ja taas valtio pelastaa. No, onneksi meillä pankit ovat paremmassa mallissa kuin olivat esimerkiksi 30 vuotta sitten. [Puhemies: Aika!] Kulutusmenot on pidettävä tiukalla, ja kasvun turvaamiseen on panostettava todella vahvasti. Hallitus on tässä suhteessa tehnyt oikeita toimenpiteitä [Puhemies ko-puttaa] mutta ei lähellekään riittävästi näiden haasteiden edessä.

17.12 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen viimeisen budjettiesityksen panostukset ovat monin paikoin oikeita, mutta suuruusluokista meillä on usein aivan eri käsitys. Hallitus on tähän mennessä kuitenkin leikannut liikaa meille tärkeistä asioista: koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta, sosiaaliturvasta, kehitysyhteistyöstä ja luonnonsuojelustakin. Ja tämä iso kuva ei nytkään muutu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Mielestäni vakavaa on, ettei hallitus vaikuta täysin ymmärtävän ilmastonmuutostaistelun merkitystä ja mittasuhteita. Oikeansuuntaisia asioita esitetään, mutta fossiilisista ei irtauduta eikä päästövähennyksiä tehdä riittävän nopeasti. Mutta nyt on tulenpalava kiire, ei ole aikaa kipuilla. Millään muulla politiikan teolla hyvine tavoitteineen ei ole merkitystä, jos kuljemme kohti katastrofaalista ilmastokriisiä. Se tulee mullistamaan koko yhteiskunnan, ellemme onnistu selkeästi rajoittamaan päästöjä ja sitomaan hiiltä pois ilmakehästä kaikin keinoin. Se ei ole helppoa, se maksaa, ja silti se on pakko tehdä.

Jos hallitus ottaisi ilmastonmuutoksen torjunnan vakavasti, se olisi ensi töikseen käynnistänyt mittavien ympäristölle haitallisten ja tehottomiksi todettujen tukien karsinnan. Näin ei ole tapahtunut. Pelkästään fossiilisen energian verotuet ovat ensi vuonna miljardi euroa. Se on kolme kertaa niin paljon kuin uusiutuvan energian tuet. Ilmastopolitiikassa pitää olla enemmän kunnianhimoa.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt näkyvät myös maatalouden tilanteessa. Vaikeuksissa olevia on oikein tukea tänään. Seuraavat vuodet on kuitenkin rakennettava kestävämpää systeemiä niin kansallisella kuin EU-tasolla. Mikään valtio ei voi perustaa ruuantuotantoaan kriisistä ja kriisirahoituksesta toiseen rämpimiseen. On tärkeää, että kriisipaketin rahat kohdentuisivat nyt juuri satovahinkojen vuoksi eniten vaikeuksissa oleville tiloille. En ole vakuuttunut, että näin tapahtuu. Tuesta nimittäin 20 miljoonaa euroa annetaan energiaverojen palautuksena korotetusti vuodelta 18. Miten tämä auttaa niitä viljelijöitä, jotka ovat jo panostaneet tuotannossaan uusiutuvaan energiaan? Olisi ollut viisaampaa suunnata tukea hakemusten perusteella niille, jotka ovat todella kadosta eniten kärsineet. Nyt tätä tukea eivät saa edistyselliset, esimerkiksi biokaasua käyttävät maanviljelijät.

Arvoisa puhemies! Eliölajien kuudes sukupuuttoaalto on vauhdissa, mutta budjettikirjassa siihen ei ole kiinnitetty huomiota. On hienoa, että Itämeren suojele sa lisää rahaa. Samanlaista havahtumista toivoisi luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielujen, erityisesti metsien ja soiden, suojelussa. Hallituskauden mittavia ympäristönsuojelun leikkauksia paikkailtiin viime vuonna hieman. Uusia panostuksia ei tänä vuonna Itämeren lisäksi tule. Hallitus on myös jo myöntänyt, ettei Suomi pysy YK-sitoumuksessaan pysäyttää luonnon monimuotoisuuden hupeneminen vuoteen 2020 mennessä. Itämeri ja vesiensuojaus saa ensi vuonna 15 miljoonaa vesiensuojelun tehostamisohjelman merkeissä. Etelä-Suomen metsiensuojeluohjelman eli Metson rahoituksen taso säilyy ympäristöministeriön rahoissa vuoden 18 tasolla eli 16 miljoonassa eurossa, joka ei kuitenkaan kokonaan paikkaa alkukauden mittavia leikkauksia. Vertailun vuoksi: ensi vuonna ympäristöministeriön rahoista menee yhtä suuri summa, 16,3 miljoonaa, konkurssiin ajautuneen Hituran kaivoksen jälkipyykkiin ja ympäristön pilaantumisriskien torjuntaan Kalajokilaaksossa. Tämä hallitus on karkeasti ottaen puolittanut luonnonsuojelun rahat. Muun muassa soidensuojeluohjelmaa olisi tarpeen kiireesti rahoittaa vankemmin, ellei lähes koko soidensuojeluohjelmaa olisi romutettu. Metsähallituksen tuloutustavoite vain nousee, vaikka tiedeyhteisön kriittinen viesti metsien ja hiilinielujen suojelusta on viime vuosina voimistunut.

Arvoisa puhemies! Ei tätä hallituksen budjettiesitystä valitettavasti ainakaan ympäristön ja luonnon kannalta vastuullisuudesta oikein voi kiittää. Vihreät tulevat laatimaan tänäkin vuonna tasapainoisen oman vaihtoehtonsa ensi vuoden budjetista, ja siinä arvovalinnat tulevat olemaan toisenlaisia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

17.17 Mikaela Nylander r: Värderade talman! Som alltid innehåller budgetpropositionen också för nästa år både goda saker och satsningar, och sedan finns det förstås saker som vi blev att sakna. Men det som vi ser som positiva saker är givetvis sysselsättningsläget, och här ska regeringen ha ett tack för alla de åtgärder som regeringen vidtagit för att bidra till att sysselsättningsläget har förbättrats. Det är klart att konjunkturerna bestämmer det ganska långt.

Takten på statens skuldsättning har avtagit. Det som vi kanske är oroliga för är att vi trots högkonjunktur har ett underskott på över en miljard, och det här betyder att när nästa lågkonjunktur står bakom knuten så kommer vi att ha stora problem med att nå målsättningen att totalt stävja statens skuldsättning.

Det vi saknar, och med ”vi” avser jag svenska riksdagsgruppen, är de strukturella reformerna som inte har skett under den här perioden och som inte heller påbörjats i nästa års budgetproposition. Det gäller reformer som familjeledighetsreformen, och sedan skulle vi också ha sett en ambitiösare arbetsmarknadsreform där man också gör satsningar på arbetsmarknaden. Men den absolut största besvikelsen står utbildningssektorn för. Vi hade gärna sett satsningar på alla stadiers grundfinansiering.

Emme toki vastusta erilaisia projekteja, kehittämishankkeita ja kärkihankkeita silloin, kun ne puolustavat paikkaansa, mutta nyt näyttää siltä, että leikataan perusrahoituksesta. Siinä olemme kaikki syyllisiä. Kaikki eduskuntapuolueet ovat tehneet samalla tavalla monien kausien aikana, mutta varsinkin tällä kaudella ollaan leikattu perusrahoituksesta ja sitten ollaan lisätty pienempiä eriä erilaisiin hankkeisiin, kärkihankkeisiin ja projekteihin. Nyt olisi vihdoinkin ja viimein panostettava pitkäjänteiseen perusrahoitukseen riippumatta siitä, mistä koulutusasteesta puhutaan.

Värderade talman! Ännu en satsning hade vi gärna sett också i nästa års budgetproposition och det gäller satsningar på den mentala hälsan. Jag tror att vi genom satsningar på mental hälsa och genom att satsa på preventiva åtgärder på sikt kan spara in både på mänskligt lidande, men också på statens budgetpengar, så nästa period behöver vi ett nationellt helhetsprogram för mental hälsa.

17.20 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä budjettiesitys herättää monella tavalla luottamusta tulevaan. Tietysti täytyy sanoa, että tämän luottamuksen taustalla on myös se, että hallitus on tehnyt sen, mitä se tähän saakka on luvannut. Kaiken kaikkiaan seuraava hallitus saa Suomen merkittävästi paremmassa kunnossa kuin nykyinen hallitus sen sai viime vaalien jälkeen. Oleellista on se, että maan talous kaiken kaikkiaan kasvaa ripeästi, vienti vetää, työttömyys alenee, ja mikä parasta, tämä myönteinen kehitys koskee koko maata, maan kaikkia alueita.

On selvää, että työttömyyden väheneminen on parasta tulonjakopolitiikkaa. Mitä korkeampi työllisyys, sitä vahvemmat resurssit meillä on ehkäistä tämän yhteiskunnan eriarvoistumista. Tärkeää on se, että työllisyys monista väittämistä huolimatta on kasvanut aidosti. On siis kiistatonta, että Sipilän hallituksen uudistuspolitiikka on toiminut ja toimii. Nyt vielä on uskottava siihen, että maakunta- ja sote-uudistus menee maaliin tällä vaalikaudella. Sen suomalaiset ovat kaiken kaikkiaan ansainneet.

Olen iloinen siitä, että tällä kaudella on haluttu monin tavoin turvata kuntien kyky järjestää ihmisten tarvitsemat palvelut. Tämä on johtanut siihen, että kuntatalous on vahvim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

millaan 20 vuoteen. Kuntien vuosikate on kasvanut viime kaudesta peräti miljardilla eurola. Näin on mahdollistettu se, että jokaisella on mahdollisuus saada lakisääteiset palvelut asuinpaikasta riippumatta. Mutta on tietysti selvää, että tähänkin liittyen myös kuntatalouden näkökulmasta maakunta- ja sote-uudistus on toteutettava.

Ymmärryksen mukaan tilanteessa, jossa keskustavetoinen hallitus on saavuttanut keskeiset tavoitteensa, budjettiesitys on oikein painotettu. Maan tervehtyvän talouden myötä tässä budjettiesityksessä on aivan oikein kyetty nyt huomioimaan myös kaikkein pienituloisimmat käytettävissä olevin resurssein. Kuten moneen otteeseen on todettu, näitä kaikkein pienimpiä päivärahoja korotetaan merkittävästi ja myös takuueläkettä korotetaan. Kunnallisverotuksen perusvähennyksen, työtulovähennyksen sekä valtion- ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen korottaminen kohdistuu verotuksen osalta myös aivan oikein kaikkein pienituloisimpiin. Budjettiesitys siis vastaa eriarvoistumiskehityksen haasteeseen.

Muutama huomio tästä budjettiesityksestä kotimaakunta Kainuun näkökulmasta.

On todettava, että tämä esitys huomioi Kainuun työvoimarakenteen. Myös Kainuuta koskettaa merkittävä työvoimapula työllisyyden parantuessa, eli meidän on tehtävä kaikki mahdollinen osaavan työvoiman saamiseksi. Budjettiesitys antaa siihen mahdollisuuksia. Budjettiesitys antaa monia uusia mahdollisuuksia työllistyä. Lisätään aikuiskoulutusmäärärahoja, lisätään palkkatuen käyttömahdollisuutta yrityksissä, panostetaan työkyvyn ylläpitämiseen ja niin edelleen. Kainuussa on myös katsottava, kuinka esitykseen sisältyvä lisärahoitus muunto- ja täydennyskoulutukseen voidaan hyödyntää. Samoin Lounais-Suomen siltasopimusmallin laajentamismahdollisuus Kainuuseen on todella merkittävä mahdollisuus, jonka antamia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia on jo ryhdytty selvittämään. Eli budjettiesitys vastaa monella tavalla myös Kainuun tilanteeseen.

Meitä koskettaa myös muun muassa tiestön kunto ja siihen liittyen muun muassa talvikunnossapito. Tähän esitykseen sisältyy 50 miljoonan euron lisäpaketti, joka kohdennetaan erityisesti tiestön talvikunnossapitoon ja yksityisteihin. Kainuun yritykset ovat olleet erittäin huolestuneita myös kuljetustuen kohtalosta. Tässä esityksessä kuljetustuen kokonaismäärää nostetaan 6 miljoonaan euroon, mutta on selvää, että tämän tuen kohdentaminen on edelleen välttämätöntä.

Budjettiesitys vastaa myös sisäisen turvallisuuden haasteeseen. Muun muassa kenttäpoliisin resursseja lisätään kohdentamalla haja-asutusalueille 60 poliisivirkaa, ja on toivottavaa, että näistä osa kohdistuu myös Kainuuseen.

Olen myös näissä budjettikeskusteluissa tavannut korostaa sitä, että tämä maa elää vain koko voimallaan, eli ei ole olemassa hyvinvoivaa Suomea ilman, että koko Suomi on mukana, ja toisin päin käännettynä koko tällä laajalla maalla on valtavasti potentiaalia ja voimavaroja, joita hyödyntämällä saamme kansantalouteen vauhtia ja hyvinvointia pedattua. Eli aivan loppuun lyhyesti: Julkinen talous jakautuu aluetalouksiin, [Puhemies koputtaa] ja siksi kaikkien maakuntien työllisyyskehitys on tärkeää. Jotta maakunnat voivat onnistua työllisyystavoitteissaan, meidän on pystyttävä yhteisillä toimilla tukemaan niiden vetovoiman kehittymistä.

17.25 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Täällä on moni edustaja nostanut esiin ajatuksia siitä, millaiset vaalit me käymme ensi vuonna. On sanottu, että ne ovat ilmastovaalit, on sanottu, että ne ovat työllisyysvaalit, ne ovat maahanmuuttovaalit. Minun mielestäni ne ovat ihmisten ja ihmisyyttä koskettavat vaalit ja erityisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

niiden vähä-äänisten sairaiden, köyhien ja niiden ihmisten, jotka siitä olemassaolostaan kuitenkin taistelevat täällä meidän hyvinvointivaltiossamme nimeltä Suomi. Elikkä se on kyllä niiden asioiden esiin nostamista ja sitä, että ei ainoastaan nosteta asioita esiin vaan tuodaan niitä sitten myös tänne eduskuntaan päästyämme.

Arvoisa rouva puhemies! Valtio ottaa velkaa 1,4 miljardia, ja minusta se on erittäin huolestuttavaa. Velkakehitys on huolestuttavaa, ja kysynkin: milloin se velka on maksettu ja milloin se velan ottaminen loppuu? Tulisi miettiä tarkasti, mistä me voimme sitten leikata tai säästää, jotta tällaisia suuria velkoja tai suuria menoeriä yhteiskunnassamme ei olisi.

Arvoisa rouva puhemies! Nostan esille tästä hallituksen budjetista ja näistä laeista, mitä budjettiin liittyy, tämän yhden lain, josta haluan kiittää hallitusta ja valtiovarainministeri Petteri Orpoa. Olen jahdannut häntä parisen vuotta ja muistuttanut joka käänteessä, että muistakaa, arvon ministeri, se, että suomalaiset varusmiehet ovat eri asemassa kriisinhallinnassa toimivien kanssa korvausten osalta. Tein lakialoitteen 2017 kesällä ja kiitän kaikkia kansanedustajia, jotka allekirjoittivat sen aloitteen. Heitä oli 116 kaiken kaikkiaan. Nyt vihdoinkin tämä lakialoite on saatettu myös lakiesitykseksi, ja se on tulossa sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Elikkä tulevaisuudessa myös varusmiehet, jotka suorittavat lakisääteistä asevelvollisuutta, vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittavat naiset ja siviilipalvelusta suorittavat henkilöt ovat oikeutettuja korvauksiin, mikäli palveluksen aikana tapahtuu vammautuminen tai loukkaantuminen tai kuolemantapaus, ja myös uhrien lähiomaiset ovat oikeutettuja, joko puoliso, lapset, tai jos ei niitä ole, niin sitten vanhemmat. Tämä jos mikä on inhimillisesti ainoa oikea tapa toimia Suomessa, ainoa oikea tapa, että me näemme suomalaisen varusmiehen ja myös hänen läheisensä ja annamme sitten sille sen arvon, joka sille kuuluu. Siitä minä kiitän hallitusta erityisesti ja sanoin sen tuossa puheessani ja sanon sen edelleen tässä.

Mutta aina on sitten joku asia, mitä vielä haluaa korjata. Kun tämä uusi lakiesitys on nyt astumassa voimaan 1.1.2019, niin pidän äärettömän tärkeänä sitä, että sitä voitaisiin soveltaa taannehtivasti. Nostan esille päivämäärän 1.1.2017 eli juuri sen, kun astui voimaan tämä kriisinhallinnassa toimivien laki, jolla parannettiin muun muassa rauhanturvaajien asemaa. Elikkä toivoisin, että tätä lakia voitaisiin soveltaa taannehtivasti sinne saakka. Se tarkoittaisi myös sitä, että ne vahingot, tapaturmat, mahdollisesti kuolemantapaukset kuuluisivat myös korvausten piiriin.

Nostan tässä esille erityisesti Raaseporin. Niin surullista kuin se onkin, ilman tätä Raaseporin onnettomuutta tuskin tämäkään lakiesitys olisi tässä tilanteessa, kuin se tällä hetkellä on. Se on erittäin surullista, että emme nähneet aikoinaan, tai hallitus ei nähnyt aikoinaan, metsää puilta, vaikka huomattiin, että eriarvoisuus näiden kahden, kriisinhallinnassa toimivien ja asevelvollisten, välillä oli suuri.

Mutta todella hyvä, että tämä asia etenee, ja siitä iso kiitos. Jotta se asia varmasti myös etenisi, olen tänään jättänyt toimenpideoitteen siitä, että taannehtivasti tuo laki astuisi voimaan ja myös sitten ne, jotka ovat viimeisen vuoden aikana kokeneet loukkaantumisen, vammautumisen tai menehtymisen, kuuluisivat sen lain piiriin. Toivon, että se kuullaan ja nähdään sitten myös suurella sydämellä.

Tuo talousarviokirja — minä toivon, että tämä hallituksen tuleva budjetti ei ole yhtä hataraa kuin se kirja itse, koska minulla on sivut kädessä ja se on jo hajonnut minun käsiini tuossa pöydällä. Nostan sieltä muutamia asioita esille liittyen ikääntyneisiin ihmisiin. Todellakin vuodesta 2014 saakka laitoshoidon on purettu ja kotihoitoa on lisätty, ja se on kyllä kestävä tie. Se ei ole kestävä kehitystä, vaan se on kestävä tie, ja ehkäpä ajatel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

laan, että se vanhustenhoito ja vanhusten tilanne ei ole enää kannattavaa, ja sillä tavalla heidät tavallaan jätetään sinne piiloon. Mutta siinä missä kotihoito on lisääntynyt, tehostetun palveluasumisen määrä ei ole lisääntynyt. Vanhainkodit ja laitoshoidot ovat jäämässä historiaan, elikkä vanhainkotipaikkoja ei enää tulevaisuudessa ole. Tämä on erittäin huolestuttavaa, koska kaikki ikääntyneet eivät vanhene onnellisesti siellä omissa kodeissaan, vaan tarvitsevat myös sitä hoitopaikan turvaa, ja sen tulisi sitten olla myös mahdollista heti.

Nostan täältä esille, kun täällä on puhuttu tänään työllisyyden parantumisesta ja työllisyys on hyvä asia [Puhemies: Aika!] — anteeksi, puhemies, vielä sanon tämän — että myös psyykkisesti kuormittuvat aikuiset ovat olleet täällä budjettikirjassa esillä, ja heidän määränsä arvioidaan vähenevän. [Puhemies: Aika!] Toivon todellakin, että näin käy.

17.32 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! När vi talar om nästa års budget talar vi samtidigt om framtiden. När vi fattar beslut om hur vi ska använda våra pengar bestämmer vi samtidigt i vilken riktning vi vill styra Finland. Vad vi väljer att satsa på nu har betydelse för hur framtidens Finland ser ut. Framtiden är nyckelordet. Vi ska tänka långsiktigt i våra val. För vem bygger vi framtidens Finland? Jo, för kommande generationer. Därför ska vi satsa på skola och utbildning.

Anna-Maja Henriksson tog i sitt tal upp att nästa riksdagsval kommer att vara ett utbildningsval. Någon kan ju säga att det föregående också var det, men här är vi ändå. SFP vill satsa på hela skolstigen från daghemmet till högskolestudierna. En av de självklara satsningarna är en subjektiv rätt till dagvård. Nå, det är ju faktiskt ingen satsning, för regeringens inbesparing, där de avskaffade den subjektiva rätten — ja — den inbesparingen uteblev. Men den är fortfarande avskaffad.

Ärade talman! SFP vill också se en mer jämställd framtid i Finland. Därför är det viktigt att nästa regering prioriterar att genomföra en familjeledighetsreform. Genom reformer som stöder jämställdheten i dag sår vi frön för en mer jämställd framtid och en högre samsynsgrad. SFP anser att en familjeledighetsreform ska få kosta, för endast då innebär det att reformen är tillräckligt omfattande för att skapa den förändring vi behöver. Reformen ska stöda ansvarsfördelningen i familjerna och öka på flexibiliteten så att det är lättare att kombinera familj och arbete både för mamma och pappa.

Arvoisa puhemies! Tämä kesä oli poikkeuksellisen lämmin, lämpimin kymmeneen vuoteen. Suomessa mitattiin yhteensä 63 hellepäivää. Vaikka lämpimästä säästä toki sai nauttia, tämä kesä antoi meille suomalaisille myös esimakua kiihtyvistä ilmastomuutoksesta. Ilmastomuutos on aikamme suurin haaste. Jo lähitulevaisuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää, että jokainen päätös tehdään kestäväällä pohjalla ja päätöksen ilmastovaikutukset huomioon ottaen.

Kesän pitkään jatkunut kuivuus piinasi myös maanviljelijöitä. Tämä vuosi on maanviljelijöille huonoin 30 vuoteen, ja vuoden viljasadosta ennustetaan tulevan 2000-luvun pie-nin. Siksi on hyvä, että hallitus päätti 30 miljoonan kriisipaketista tämän vuoden lisätalousarvioon helpottamaan maanviljelijöiden tilannetta.

Mutta emme kuitenkaan voi rakentaa tulevaisuuttamme kriisipakettien varaan. Ennakoi-mattomista sääolosuhteista tulee väistämättä yhä tavallisempi ilmiö. Ilmasto muuttuu, ja sen hillitsemiseksi myös Suomen tulee kantaa vastuunsa. Me rakennamme tulevaisuuden Suomea ja maailmaa tuleville sukupolville. Valinnoilla, joita teemme tänään, on kauaskantoisia vaikutuksia. Tämän takia tarvitsemme panostuksia uusiutuvaan energiaan, kiertota-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

louteen ja päästöttömien teknologioiden kehitykseen. Meillä tulee myös luopua sähköintensiivisen teollisuuden tuista ja muista ilmastoon kannalta haitallisista tuista pikimmiten.

Lämpimät säät johtivat myös ennennäkemättömiin sinileväkukintoihin. Tänä kesänä Suomenlahden levätilanne oli koko vuosikymmenen pahin. Itämeri ei voi hyvin. Hallitusta onkin tässä kiitettävä siitä, että Itämeren ja sisävesien suojeluun myönnetään yhteensä 45 miljoonaa euroa jaettavaksi seuraavan kolmen vuoden aikana. Ensi vuoden osuus on 15 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Jokaisella tässä salissa tehdyllä päätöksellä vaikutetaan tulevaisuuteen niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Suomen tulee kantaa vastuunsa myös globaalilla tasolla nostamalla kehitysyhteistyön määrärahoja 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Panostamalla kestävään maailmaan panostamme samalla kestävään tulevaisuuteen myös Suomessa.

On syytä iloita siitä, että sekä ministeri Sipilä että ministeri Orpo ovat puhuneet sekä kiintiöpakolaismäärän noston puolesta että kehitysavun korottamisesta niin, että olisimme 0,7 prosentin polulla. Kysymys on ainoastaan siitä, miksi mitään ei tapahdu. Miten on mahdollista, että pääministeri linjaa jotain ja mitään ei tapahdu, [Olavi Ala-Nissilä: Euroopassa pitää tapahtua ensin!] ei kehitysavun suhteen, ei meidän pakolaiskiintiön suhteen? Erityisen kiusallista koko loogisen ajatuksenjuoksun kannalta on se, että vedotaan pakolaiskiintiön osalta siihen, että voimme nostaa kiintiötä sikäli kuin EU panee täytäntöön ajatukset siitä, että käsittelykeskuksia sijoitettaisiin EU:n rajoille. Se, mikä siinä vaiheessa jää sanomatta, on se, että niihin suunnitelmiin kuuluu oleellisena osana ajatus pakollisesta, sitovasta taakanjaosta, ja se taas on jotain, mitä Suomen hallitus vastustaa, eli suostumme johonkin, kunhan tapahtuu jotain, mitä me itse vastustamme — sellainen logiikka, edustaja Ala-Nissilä.

Arvoisa puhemies! Sanoilla on merkitystä. Poliitiikan uskottavuus perustuu siihen, että tarkoittaa, mitä sanoo. Nyt on hallituksen aika pakolaiskiintiön ja kehitysavun osalta vastata [Puhemies koputtaa] sanoistaan. — Kiitos.

17.37 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että keskustelu jatkuu, ja tässä edellisessä puheenvuorossa oli monta hyvää ja kannatettavaa näkökohtaa.

Tämä suuri kuvahan taloudessa on se, että tällä vaalikaudella on saatu Suomen talous käännettyä vahvaan kasvuun. Me olemme päässeet tähän eurooppalaiseen kasvuun mukaan. Se on ollut aivan välttämätöntä, koska Suomi oli, jos vähän kärjistää, jo melkein Kreikan tiellä. Siinä totta kai strategisella hallitusohjelmalla on ollut merkitystä. Kilpailukykysovimuksella on ollut merkitystä, mistä on syytä lausua kiitokset myöskin työmarkkinajärjestöille ja erityisesti julkisen alan pienipalkkaisille työntekijöille. Ja totta kai sillä luottamuksen ja tekemisen ilmapiirillä, mikä Suomeen on syntynyt, on hyvä merkitys.

Suuri kuva on se, että valtiontaloudessa juustohöyläämissäästöillä ei enää päästä eteenpäin, jos ajattelemme tulevaisuuden haasteita, vaan todella me tarvitsemme uudistuksia palvelutuotannossa, työmarkkinoilla, verotuksessa, sellaisia uudistuksia, jotka edistävät työllisyyttä, yrittäjyyttä. Työllisyysasteen paraneminen on parasta hyvinvointiyhteiskunnan puolustamista. Näin ollen esimerkiksi soten kaatajat täällä eduskunnassa eivät mielestäni ole julkistalouden tasapainottamisen asialla, ja tästä meitä jo Standard & Poor's, reit-tausyhtiö, tällä viikolla varoitteli.

Ensi vuoden budjettia voisi ehkä kuvailla niin, että siinä liikenevät voimavarat käytetään heikompiosaisista huolenpitoon ja toisaalta myönteisen talouskehityksen turvaami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

seen. Budjettia voisi mielestäni kutsua huolenpidon ja työllisyyden budjetiksi. Ensi vuonna parannetaan pienituloisimpien suomalaisten toimeentuloa ja lisätään ihmisten työntekomahdollisuuksia. Vaalikauden tärkein aikaansaannos on se, että Suomi nousee vahvasti. Yli 110 000 suomalaista on saanut työpaikan, ja velaksi eläminen loppuu ensi vuonna. Tärkeintä on nyt pitää kaikki suomalaiset mukana, saada vielä enemmänkin ihmisiä töihin, pois työttömyydestä. Me tarvitsemme tällaista osallistavaa talouskasvua yhä enemmän, niin että koko Suomi pidetään siinä mukana.

Tässä edellä puhuttiin myöskin suomalaisen ruoantuotannon, elintarviketalouden tilanteesta. Kun itse tulen Varsinais-Suomesta, elintarvikemaakunnasta, näen tämän erittäin tärkeänä. On tehty monia akuutteja toimia kuivuuden vuoksi, muun muassa 30 miljoonaa kriisitoimia täydentäviin kansallisiin toimiin ja 21,5 miljoonaa luonnonhaittakorvauksiin jo aiemmin ja sitten energiaveron palautuksiin 20 miljoonaa. Myöskin pienempiä asioita on koko joukko. Me todellakin tarvitsemme kriisienhallintajärjestelmän suomalaisen ruoantuotannon turvaamiseen tulevaisuudessa. Satovahinkojärjestelmää meillä ei enää ole, kun se viime vaalikaudella lakkautettiin. Ongelmana on myöskin, että ei ole myöskään tätä Etelä-Suomen 141-tukea. Se luo ongelmia edetä säädösperusteisesti, kun riskit valitettavasti lisääntyvät osana ilmastomuutosta. Sää on eri asia, mutta näkyy pirtin ikkunasta tämä säiden muuttuminen, se on tieteellinen fakta, joten tässä suhteessa kriisienhallintajärjestelmä pitää luoda, ja se voidaan luoda todellakin yhteisvoimin, ehkä vakuutusjärjestelmän, valtion rahoituksen ja ruokasektorin oman rahoituksen turvin.

Arvoisa puhemies! Pitäisin tätä verolinjaa erittäin onnistuneena tässä tilanteessa. On todellakin pyritty huomioimaan pienituloiset, myöskin eläkeläiset, siten, että eläketulovähennystä selkeästi korotetaan, perusvähennystä korotetaan ja työtulovähennystä korotetaan. Tällä tavalla voidaan tulla vastaan pienempituloisia. On kritisoitu sitä, että tämä työeläkerahaston maksun aleneminen on mahdollistanut osin valtiontalouden tasapainottamista. Sehän on laskennallinen asia hyvin pitkälle, kuinka paljon sinne maksuja peritään. Ihmettelen, että vasemmisto olisi ollut valmis kiristämään työn verotusta vastustamalla tätäkin uudistusta.

Arvoisa puhemies! Vielä on tarpeen osallistua jatkossa keskusteluun, mutta tämä riittää tässä vaiheessa hyvän budjetin saatteeksi.

17.43 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Talous kulkee aina loputonta mäkiralliaan. Eri asiantuntijatahot Suomessakin seuraavat herkeämättä kansainvälisen talouden tilaa sekä kotimaan näkymiä. Tietoa päätöksenteon tueksi on saatavilla tänä päivänä aivan eri malliin kuin joskus menneinä vuosikymmeninä. Tämän tulisi näkyä paremmin myös Suomen poliittisessa päätöksenteossa. Velkaa on tehty jo pitkään liian kevyesti. Budjettiratkaisuja tehdään pitkälti seuraavia vaaleja silmällä pitäen. Nyt nousukauden vauhti alkaa hiiptua, ja jossain vaiheessa kelkka kääntyy taas alamäkeen.

Talousarvioesitys vuosimallia 2019 on 1,4 miljardia euroa alijäämäinen. Talouskasvu on tuonut helpotusta hallituksen rahanjakoon jo muutaman vuoden ajan, mutta se ei ole saanut silti pyöritettyä menoja ja tuloja tasapainoon. Matalasta korkotasosta huolimatta ylimitotettu velanotto on pitkässä juoksussa aikamoista nuorallakävelyä, ja jos sitä loputtomiin jatkaa, niin varmasti putoaa. Vuoden 2019 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 109 miljardia euroa, joka on saman verran liikaa.

Se, mille momenteille rahaa löytyy jaettavaksi ja mille ei, on hallitukselta arvokysymys. Esimerkiksi kehitysapuun ja maahanmuuton kustannusten kattamiseen tämänhetkiselä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

hallitukselta tuntuu löytyvän hyvin jakovaraa. Kokoomusministerin tuoreet kannanotot kehitysavun nostamisesta ärähtävät kyllä korvaan. Valitettavasti kehitysavun tehokkuus on tunnetusti melko kehnoa. Apu valuu usein korruptioon, ahneuteen, sotimiseen ja kurjistaa näin ollen elinolot siellä kehitysmaiden ihmisten keskuudessa. Kehitysapua tietysti puolustellaan sillä, että kun kerran sen vastustajat eivät halua maahanmuuton kasvavan, niin hoidetaan kehitysavulla lähtömaiden asiat kuntoon. Kehitysapuun nojaamisen katsotaan myös toisinaan hidastavan apua saavien maiden luontaista kehitystä kohti vakaampaa yhteiskuntaa.

Fakta on kuitenkin se, että suomalaiset pienituloiset eläkeläiset ovat leipäjonoissa ja lapsiperheet joutuvat yhtenänsä tinkimään perusmenoistaan. Tästä huolimatta olette jättämässä tuleville sukupolville vain entistä mittavamman velkaperinnön, hallitus.

Hyvä, että maanviljelijöiden tiukka tilanne on huomioitu, mutta liian niukalla kriisipaketilla. Kokonaisuudessaan heidän tilanteensa ei ole todellakaan häävi. Kotimaisen maataloustuotannon tulevaisuuteen on toden teolla panostettava ja juuri tässä ja nyt. Nyt on huomioitava, että viljelijöiden määrä laskee, tulot vähenevät, mutta toimintamenoihin ja byrokratiaan laitetaan kyllä lisää — kasvua yli 6 prosenttia.

Autoilijoilla on myös vastaava tilanne. Ajoneuvoveroa alennetaan, mutta kokonaisuudessaan autoilu on yhä kallista. Pitkien välimatkojen maassa tilanne on kimurantti etenkin syrjäseuduilla.

Arvoisa puhemies! Kunnat ovat käytännön hyvinvointiyhteiskunnan pyörittäjät. Kuntien taloudellinen tilanne heijastuu luonnollisesti siihen, millaisia palveluja kuntalaisille voidaan tarjota. Kuntien peruspalvelujen valtionosuus laskee 86 miljoonaa euroa vuoden 2018 tilanteesta. Tämä ei ole hyvä kehityskulku.

Sote-uudistus, sen suunnittelu, lienee jo 211 miljoonaa. Onkohan uudistus siihen uponneiden eurojen ja työtuntien arvoinen — se jää sitten nähtäväksi.

Koulutuksen pitkään jatkuneet leikkaukset ja varhaiskasvatuksen toteuttaminen niukoin resurssein ovat virheitä. Olisin halunnut nähdä nyt tämän syksyn budjetissa näiden osalta positiivisen muutoksen, mutta ei.

Veteraaneista: Iso kiitos hallitukselle siitä, että viimein mahdollistetaan rintamaveteraaneille oikeus samoihin palveluihin kuin sotainvalideilla on ollut. Tämä on sellainen asia, jota itsekin olen vuodesta 2011 yrittänyt ajaa ja tehnyt tämäntyyppisestä lakiehdotuksesta, mikä nyt mahdollisesti menee läpi, jo kolme kertaa lakiesityksen. Siitä kiitos hallitukselle. Mutta yksi asia: Veteraanijärjestöjen taholta on ilmaistu huolta palvelujen rahoituksesta ennen uudistuksen voimaantuloa. Vuosi on pitkä aika, ja moni sotiemme sankari poistuu keskuudestamme tässä välissä. Kaikki veteraanit olisi saatava parempien palvelujen piiriin mahdollisimman pian.

Sitten vielä yksi asia, kun puhutaan budjetista ja rahasta: On hyvin paljon kilpailuttamista. Neurologisten sairauksien kuntoutuksen saralla Maskun neurokeskus on huippuyksikkö. Se on nyt jäämässä kokonaan pois tästä kilpailujen tuottamasta tilanteesta, kun palveluntuottajasta on kilpailtu. Se on todella suuri miinus, sillä se on huippuyksikkö, ja väitän, että mikään muu paikka Suomessa ei pysty tarjoamaan niin hyviä palveluja. Elikkä myös laatuun pitää [Puhemies koputtaa] kiinnittää huomiota, ei pelkkään hintaan. — Kiitos.

17.49 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! On todella hienoa, että Suomen taloudella menee nyt paremmin ja myös työllisyysluvut näyttävät hyviltä — vi är på cirka 72 procent. Seuraavan tavoitteen tulee olla 75 ja pidemmän päälle 80 prosenttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Valitettavasti näyttää kuitenkin siltä, että moni välttämätön uudistus työmarkkinoilla, kuten paikallisen sopimisen edistäminen ja ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan poistaminen, jää tällä vaalikaudella tekemättä.

Vi får ta itu med dem under nästa regering i fall att det inte blir gjort.

Suomen velkaantuneisuuden taittamisesta on puhuttu paljon tänään. Yksi asia, mikä minua huolestuttaa, on yksityishenkilöiden velkaantuminen.

Vi har över partigränserna här jobbat väldigt mycket för att försöka förhindra och förebygga överskuldssättning, och som ett led i det här arbetet borde man absolut förnya betalningsanmärkningssystemet. Jag hoppas den lagmotion vi gjort här tillsammans över partigränserna så snabbt som möjligt kommer att behandlas i positiv anda. Cirka 400 000 människor har i dag betalningsanmärkningar, och det att man ibland kan bli hängande kvar också flera år efter att själva skulden har betalats är inte riktigt klokt, och det är inte heller humant.

En mer innovativ innovationspolitik är egentligen det som jag vill lyfta fram här i mitt anförande. När vi kämpar för att få upp sysselsättningen och också få framgångsrika exportföretag att satsa vidare i Finland i framtiden så behöver vi en mer innovativ innovationspolitik.

Mielestäni siis tarvitsemme, arvoisa puhemies, innovatiivisempaa ja kestävämpää, innovaatioita tukevaa politiikkaa. Yksittäisten yritystukien ja rajattujen projektitukien sijaan ensisijaisen fokuksen tulisi olla systeemiajattelussa ja sitä kautta selkeisiin yhteisiin tavoitteisiin sitoutuneiden klustereiden tai konsortioiden tukemisessa. Toki moni innovaatiotuki tänäkin päivänä osittain valuu isojen yritysten kautta eteenpäin osallistaen hyvin sekä korkeakouluja että alihankkijoita, mutta nämä verovaroin rahoitettavat tuet eivät usein ole missään loogisessa suhteessa alojen tai alueiden omiin markkinaehtoihin t&k-panostuksiin, vientipotentiaaliin tai teolliseen jalostusarvoon. Yhtenä itsestäänselvänä mittarina voisi olla konsortion ja koko sen ekosysteemin kyky omalta osaltaan vastata etupainotteisesti Pariisin ilmast sopimuksen tavoitteisiin.

Man borde alltså ha system som uppmuntrar till systemtänkande när man stöder innovationer och till exempel kolla hur ett visst ekosystem, en värdekedja, ett visst kluster kan svara mot till exempel Paris klimatmålsättningar.

Valtion kannattaa olla mukana erityisesti siellä, missä kasvaville markkinoille suuntautuneet vientiyritykset markkinaehtoisesti, siis itse, myös vahvasti panostavat tutkimukseen ja kehitykseen. Tarvitaan lisää sen tyyppisiä uutisia, mitä tässä hiljan tuli, kun esimerkiksi Wärtsilä päätti 200 miljoonan euron teknologiainvestoinnista Vaasaan.

För att Finland ska må bra, få upp också sysselsättningen, behöver vi satsningar på utbildning, forskning och innovation. Vi behöver en flexiblare arbetsmarknad och satsningar på välmående som stöder den enskilda människan i alla livssituationer.

17.53 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen viimeistä budjettiesitystä voisi kuvata siten, että ensin on kolmena vuotena otettu kauhalla pois ja nyt sit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ten lusikalla annetaan takaisin. Surullista on, että säästöjen kohteena ovat olleet ihmiset, jotka jo muutenkin ovat heikoimmassa asemassa. Pienet korotukset sosiaaliturvaan eivät millään tavalla korvaa esimerkiksi indeksileikkauksia, -jäädytyksiä tai jo aiemmin tehtyjä säästöjä. Erityisesti pienillä eläkkeillä olevien ikäihmisten tilanne alkaa olla jo melko toivoton. Hallitus kyllä tekee pieniä korjauksia, mutta kun kokonaisvaikutuksia ei ole laskettu, niin monen ikäihmisen kohdalla toimeentulo voi olla miinusmerkkistä. Lisäksi hallitus on päättänyt säästää 4,3 miljoonaa euroa myös hoidosta ja hoivasta laatusuosituksia tarkistamalla, ja tämä jos mikä kertoo ikävällä tavalla hallituksen arvoista.

Tulevaisuusinvestointiajattelu näyttää myöskin puuttuvan hallituksen talousarviosta. Hallituskauden aikana tehdyt leikkaukset varhaiskasvatukseen, koulutukseen, tieteeseen, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan voivat olla vakava uhka tulevaisuuden kasvuille. Hyvätkään uudistukset eivät esimerkiksi varhaiskasvatuksessa auta, jos ryhmäkoot ovat liian suuria tai osa lapsista on asetettu eriarvoiseen asemaan viemällä heiltä oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Kävin viimeksi eilen päiväkodissa, jossa minulle kerrottiin, että näissä niin sanotuissa säästöissä ei ole järjen häivää, eikä työntekijöiltä löytynyt ymmärrystä tälle asialle. He kertoivat, että esimerkiksi subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajoittaminen on aiheuttanut todella paljon lisää työtä henkilökunnalle ja monet perheet ovat joutuneet hankalaan tilanteeseen.

Hallituskauden alussa hallitus lupasi tehdä lapsivaikutusten arviointia, mutta valitettavasti kokonaisvaikutuksia eri toimenpiteistä ja säästöistä ei ole tehty. Nyt sekä palvelujen heikennykset että säästöt kohdistuvat samoilla lapsiperheille. Lapsiperheköyhyys on lisääntynyt, ja lapset kokevat köyhyyden monet ilmiöt niin koulussa, vapaa-ajalla kuin kotonakin. Lapsen elämässä köyhyys ei ole vain vähävaraisuutta, se on myös ulkopuolisuutta ja herkästi periytyvää huono-osaisuuden kierrettä. Köyhyyden kokemuksilla on vahingolliset vaikutukset lapsen tunne-elämän kehitykselle, ennen kaikkea yhteenkuuluvuuden puutteen ja leimautumisen pelon takia. Selvitysten mukaan köyhien perheiden lapsia esimerkiksi kiusataan enemmän kuin muita. Köyhyys jättää helposti pysyvät jälkensä lapsiin.

Ammatillisen koulutuksen säästöt ovat ajaneet oppilaitokset kaaoksen partaalle. Sekä opiskelijat, opettaja että nuorten vanhemmat kertovat avoimesti, että opiskelijat on jätetty täysin oman onnensa varaan eikä kenelläkään ole varaa paneutua opiskelijoiden asioihin. Hallitusta ja ministeriä varoitettiin monelta taholta ennakkoon, että näin tulee käymään, jos valtavat säästöt toteutetaan ennen uudistusta. Pieni lisäys nyt ensi vuoden budjetissa ammatilliseen koulutukseen ei ammatillisen koulutuksen ahdinkoa ja kaaosta valitettavasti pysty korjaamaan.

Nyt hallitus on ajamassa myös työmarkkinat kaaokseen. Kyllä ministeri Lindströmin jo aiemman työkokemuksen perusteella olisi pitänyt ymmärtää, että jossain vaiheessa kameilin selkä katkeaa. Niin paljon on heikennetty työntekijöiden oikeuksia, että tämä viimeinen työsuhteturvan heikennys -esitys oli niin sanotusti viimeinen pisara, etenkin kun mitään vaikuttavaa näyttöä ei lakiesityksen työllistävästä vaikutuksista ole. Hallitus on jopa omaan esitykseensä kirjannut seuraavasti: ”Vaikka irtisanomiskynnykseen kohdistuvalla lainmuutoksella olisi jossakin määrin positiivinen vaikutus pienten yritysten työllistämiskynnykseen, taloustieteellisen tutkimuksen perusteella toimet eivät nostaisi työllisyysastetta merkittävässä määrin. Tutkimusten mukaan uudistukset voisivat lisätä uusien työpaikkojen syntymistä, mutta samalla ne voisivat lisätä irtisanomisista.” [Olavi Ala-Nissilä: Ei ole mitään esitystä!] Näin on siis hallitus itse arvioinut tässä omassa tekstissään. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

On myös todennäköistä, että jos yritysten irtisanominen helpottuu, heikennetään samalla pienten yritysten rekrytointimahdollisuuksia. Jos työpaikka on avoinna sekä pienessä että isossa yrityksessä, ei ole vaikea arvata, kumman työntekijä valitsee. Kaiken lisäksi on syytä muistaa, että työttömyysturvalainsäädännön mukaan työntekijä saa 90 päivän karenssin eli 3 kuukauden korvauksettoman jakson silloin, kun irtisanominen on niin sanotusti itse aiheutettu. Tämän voi välttää nostamalla asiasta kanteen, eli odotettavissa olisi oikeustapausten huomattava lisääntyminen.

17.58 Eero Reijonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous kasvaa. Se on erinomainen asia. Julkinen velkaantuminen taittunee lähivuosina, jos tämä kasvu jatkuu samantapaisena. Työllisyys paranee. Onkin ollut hämmästyttävää tänä päivänä kuunnella opposition puheenvuoroja, että on menetetty mahdollisuus, ja vihreillä näyttää olevan edelleenkin se sama tatti päällä, että kaikki uudistukset torjutaan ja talousvastuuta ei oteta. [Olavi Ala-Nissilä: Vihervasemmisto!]

Ekonomistien arvioitten mukaan Suomen talous kasvaa vielä muutaman vuoden. Aika paljon on tietysti kiinni Yhdysvaltojen kauppapoliittisista tulleista. Tuleeko niitä lisää ja miten se vaikuttaa Euroopan unioniin, se jää nähtäväksi, mutta täytyy muistaa, että Suomessa on kuitenkin tällä hetkellä hyvin positiivinen vire. Se on erinomainen asia.

Uudistuksia tarvitaan. Arvostamani edustaja Mäkisalo-Ropponen äsken nosti esille, että hallitus on pannut työmarkkinat kaaokseen. Jotenkin minusta tuntuu vähän siltä, että joku muu taho kuin hallitus ne on pannut kaaokseen, mutta aina näistä voi tietysti debattia käydä ja erilaisia näkemyksiä esittää.

Minusta on tärkeää se, että uudistukset toteutetaan ja viedään eteenpäin. Sote-maku-uudistus on yksi tärkeä ja sitten nämä työelämäuudistukset, joista hallituksessa on keskusteltu. Minä toivon, että myös ne tuodaan tänne eduskuntaan saakka. Se on äärettömän tärkeää sen takia, että tällä hetkellä yhteiskunnassa ja yrityksissä on iso pula osaavasta työvoimasta. Kaikissa maakunnissa, mikä on sinänsä ihmeellistä, myös Pohjois-Karjalassa, on todella iso pula työvoimasta.

Koulutuksen rooli korostuu näinä aikoina. Olen kyllä ollut hieman pettynyt opetusministerin kannanottoihin muun muassa rakentamisen osalta. Olisi selkeästi ollut tarvetta lisätä muun muassa rakennusmestarikoulutusta, mutta vihreätä valoa ei ole saatu, vaikka sitä on yritetty puhua ministerille.

Maa- ja metsätalouden osalta maatalousyrittäjien kesä oli todella hankala. Tässä hallitus on selkeästi tullut vastaan, tämä on hyvä kädenojennus. Metsätalouden osalta näkisin niin, että Suomen tulevaisuus on aika pitkälti metsissä ja metsien käyttöä tulee lisätä. Vihreät ovat nostaneet sen, että avohakkuut kiellettäisiin, missä ei ole kyllä oikeastaan yhtään mitään järkeä. Tähän on otettu kantaa laajemminkin, että kuitenkin metsien osalta se uudistaminen ja nuori metsä ovat parasta hiilinielujen näkökulmasta, ja sitä asiaa kannattaa kyllä ihan oikeasti viedä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Keskustavetoisen hallituksen verolinja on erinomainen: se kannustaa yrittäjyyteen ja työntekoon. Näin pitää ollakin, mutta se huomioi myös pienituloisimmat. Eläketulo- ja työtulovähennys ovat tervetulleita ja hyvin kannatettavia. Yrittäjänä olen tietysti itse erittäin iloinen siitä, että yrittäjän perheenjäsenen työttömyysturva on viimein saatu kuntoon. Siitä on puhuttu täällä salissa varsin kauan, ja nyt se on sitten mennyt eteenpäin. Se on erinomaisen hieno asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Normitalkoita tulee minun mielestäni edelleenkin jatkaa. Tässä on tehty ihan hyvää työtä tällä vaalikaudella. Täälläkin on keskeisiä henkilöitä, jotka ovat siihen olleet vaikuttamassa ja nostaneet näitä asioita eteenpäin, ja totta kai hallituspuolueilla on ollut tässä keskeinen vetovastuu.

Liikenteen osalta toimivat liikenneverkot ovat elinkeinopolitiikan näkökulmasta keskeisessä roolissa. Meille Pohjois-Karjalassa nopeat itäradat ovat tietysti keskeisessä roolissa, mutta tärkeätä on myös se, että maanteitten osalta päästään eteenpäin. Tämä runkoverkkoselvitys, jota nyt on tehty, on hyvä avaus, mutta sellaisenaan sitä ei oikeastaan minun mielestäni voi hyväksyä.

Turvallisuuden osalta tärkeätä on se, että olemme saaneet Rajavartiostoon lisää henkilötyövuosia, poliisien määrää on lisätty ja myös uskottavan puolustuksen osalle on selkeästi tullut uusia virkoja. Tiedustelulait on tärkeä saada valmiiksi tällä vaalikaudella.

Keskustavetoisen hallituksen budjetti on hyvä ja kannatettava ja oikeudenmukainen.

18.04 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Sipilän hallituksen viimeinen budjettiesitys on yllätyksetön. Se jatkaa hallituksen eriarvoistavaa linjaa. Koko budjettikirjan mielenkiintoisin puoli on se, mitä siinä ei ole. Tärkein asia, mikä siitä puuttuu, on mielestäni visio tulevaisuudesta. Juuri nyt meidän pitäisi valmistella kovaa kyytiä sellaisia uudistuksia, jotka tekisivät ihmisten arjesta paremman huomenna, ensi vuonna ja ensi vuosikymmenellä. Valitettavasti hallitus valaa työelämää ja hyvinvointipalveluita murentamalla pohjaa näköalattomuudelle ja synkille tulevaisuuden visioille, ja uskallan sanoa, että tämä ei ole pelottelua vaan tämä on sitä käytännön konkretiaa, mitä tulee ihmisiltä maakunnasta.

Hallituksen märät lapaset näyttävät pudonneen uudistuksien suhteen. Kestämätön sotelehmänkauppa on ainut enää jollain tasolla esillä pidetty uudistus. Senkin osalta on merkilepantavaa, että vaikka se jollain ihmeen kaupalla onnistuisi menemään läpi täällä eduskunnassa, ei uudistuksen rahoituksesta ole selvyttä — ei minun tietääkseni edes teillä hallituspuolueitten kansanedustajilla. Ei ole myöskään selvyttä siitä, miten hallitus ihan oikeasti luulee, että valiokuntatyössä hoituu lähes 200 pykälämuutosesityksen valmistelu. Oma lukunsa on se, että tähän edes on eduskuntatyössä lähdetty. Soteenkin liittyvä haaste ollaan siis kaatamassa seuraavan hallituksen syliin, niin osittain valmistelun kuin toteutuksen suhteen. En väitä, että tämä uudistus olisi helppo. Jos se sitä olisi, se olisi jo tehty aikaisemmilla vaalikausilla.

Mitä tulee muihin uudistuksiin, joihin hallituksella ei riittänyt tahtotilaa — ja alussa viittasin siihen, että ne visiot ja tulevaisuuden näköalattomuus jatkuvat — niin hallitus kyllä nimesi perheministerin, mutta perhevapaa-uudistus jäi tekemättä. Hallituksella ei riittänyt aika myöskään sosiaaliturvan uudistamiseen, kuten ei myöskään eläkeläisköyhyyden ratkaisemiseen. Olen myös erittäin huolissani siitä, että nykyinen hallitus ei ottanut askelmerkkejä toisen asteen maksuttomuuteen, vaikka talouspoliittinen arviointineuvostokin kertoi teille arvokkaan mielipiteensä tästä aiheesta. SDP on valmis näihin uudistuksiin, ja niihin kaikkiin olemme esittäneet myös omat vaihtoehtomme.

Arvoisa puhemies! Myös yhdessä parlamentaarisesti sovittu tie- ja rataverkon korjausvelan vähentämisen lisärahoitus uupuu budjetista. Miten rakennamme tätä yhteiskuntaa yhdessä, jos sovitusta ei pidetä kiinni? Tämä on aivan uusi ilmiö, joka on tällä vaalikaudella tullut eteen. Suunta on muutettava ja yhdessä sopiminen palautettava kunniaan monessa muussakin asiassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Edustaja Elo kehui debatissa autoveron alennusta 50 miljoonalla. Tuo luku tarkoittaa, että henkilöauton omistaja säästää keskimäärin 10 euroa vuodessa. Se palaute, jota itse autoilijoilta saan varsin paljon: tuo samainen summa olisi lohduttanut huomattavasti enemmän korjattuna asfalttipintana — varsinkin kun yhdessä parlamentaarisesti sovittu lisärahoitus uupuu täysin ensi vuoden budjetista.

Vaikka kuinka yritin budjettikirjasta etsiä hallituksen esityksiä harmaan talouden torjuntaan, en sellaisia löytänyt. Miten voi olla, että tässäkin on nostettu kädet pystyyn? Uskallan sanoa, että me kaikki edustajat puoluetustaan katsomatta saamme palautetta epäterveistä tavoista ja tyyleistä työelämän kohdalla. Onko meillä varaa olla kitkemättä harmaata taloutta kaikessa siinä laajuudessa, mihin lainsäädännöllisesti tai henkilöresurssein kykenemme? Mielestäni ei. Muun muassa Lauri Ihalainen on esittänyt konkreettisia keinoja: Laajennetaan veronumeron käyttöönottoa muun muassa kuljetusalalle. Varmistetaan yhteiskuntavelvoitteiden hoitaminen koko alihankintaketjussa tilaajavastuun lainsäädäntöä kehittämällä. Laitetaan julkisten hankintojen hankintaketjut kuntoon niin, että kaikki toimijat noudattavat yhteiskunnan pelisääntöjä. Listaa voisi jatkaa pidempäänkin. Miksi hallitus ei halua varmistaa reilua liiketoimintaympäristöä yrittäjillemme?

Arvoisa puhemies! Kannan erityistä murhetta hallituksen työelämäpolitiikasta. Onnettomien, työttömien kurittavien esitysten lista saa jatkoa. Samalla palaute ihmisiltä kertoo, kuinka aktiivimallia sovelletaan täysin kohtuuttomasti. Esimerkiksi jos aktiivimallin edellytykset täyttääkseen pyörittää hyvin pienimuotoista yritystoimintaa, tulkitaan se helposti päätoimiseksi yrittämiseksi ja tällöin mahdollisuus ansiosidonnaiseen katkeaa. Näitä kokemuksia ja viestejä tulee niin paljon. Niitä yhdistää yksi tekijä: aktiivimalli koetaan täysin kohtuuttomaksi.

Tähän aivan lopuksi, arvoisa puhemies: On hienoa kuulla, että näitä uusia älyttömyyksiä nousee nyt vastustamaan myös hallituspuolueiden sisältä. Toivon todella, että hallituksessa kuunneltaisiin tarkasti muun muassa suuresti arvostamaani kollegaa, Arto Satosta, joka on tehnyt lakialoitteen siitä, että onnistuneita työllisyyskokeiluja kunnissa jatkettaisiin — siis toisin kuin hallitus on esittänyt — ja tästä luultavasti pääsemme huomenna keskustelemaan, kun työministerin hallinnonalaä käsitellään.

18.10 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä vähän petyin tähän edustaja Taimelan puheenvuoroon. Se oli niin negatiivinen. Itse en ollut täällä viime vaalikaudella, mutta te olitte silloin täällä hallitusvastuussa, jolloin todella menttiin alaspäin, meidänkin maakunnassamme. Tuli se 100 000 työtöntä, ja Suomi oli lähes Kreikan tiellä.

Mehän olemme saaneet valtavan kääntein Suomen taloudessa. Minä otan nyt vain Varsinais-Suomen esimerkiksi: 30 000 uutta teollista työpaikkaa tulee varmuudella ja todennäköisesti enemmän. Nämä teolliset työpaikat luovat vielä uusia työpaikkoja. Sillä tavalla ihmiset saavat töitä myöskin Salon seudulla, missä on ollut vaikeaa, ja voivat päästä työn syrjään kiinni ja todella saada sitten omaa tilannettaan helpotettua monellakin tavalla.

Totta kai on edelleen haasteita, mutta minusta pitäisi nähdä tämä suuri kuva myöskin oppositiopuolueissa, jotta ei ihmisiä ihan johdettaisi harhaan.

18.11 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ettei jää vääriä käsityksiä mihinkään pöytäkirjoihin, niin olen sitä mieltä, että talouskasvu on äärettömän hyvä asia koko meidän valtakuntamme ja Suomen tulevaisuuden näkökulmasta. Jokainen työ-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

paikka, syntyy se sitten Salon seudulle, Turun seudulle tai Ilomantsiin tai Ivaloon, on äärettömän tärkeä Suomen kasvu ja Suomen tulevaisuudelle.

Mutta sitten minusta on jotenkin kohtuutonta, että tänäänkin useammassa puheenvuorossa, joita debatissakin käytettiin, annettiin ymmärtää, että tämä talouskasvu ja nämä uudet työpaikat ja sitä kautta ihmisten hyvinvointi ovat nyt sitten täysin jollain tavalla hallituksen voimista syntyneitä asioita, joita on tapahtunut tässä kolmen vuoden aikana. Me tiedämme, että tässä on myös muitakin tekijöitä eikä pelkästään hallituksen tekemisiä. — Ehkä tästä sitten jatkamme, kun huomenna lähdetään käymään näitä keskusteluita eri substanssiministeriöitten kohdalla.

18.12 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan vain yhden asian ottaa tähän keskusteluun ikään kuin tästä talouspolitiikan suuresta kuvasta, ehkä edustaja Taimelalle kommentoida. Se oli hyvä, rakentava vastauspuheenvuoro, jonka hän käytti.

Minun mielestäni on oleellista, teemme me politiikkaa sitten Euroopan mittakaavassa, Suomen tai vaikka yksittäisen kunnan, kaupungin mittakaavassa, että poliittiset päättäjät harvoin pystyvät synnyttämään yrityksiä tai työpaikkoja suoraan. Mutta on iso merkitys sillä toimintaympäristöllä, minkälainen toimintaympäristö luodaan: onko se sellainen, että se mahdollistaa, onko se sellainen, että se luo mahdollisuuksia yrityksille investoida, tai sitten jos haluaa olla ehkä vähän tämmöinen pessimistinen tai ironinenkin, niin on merkitystä siltäkin, ovatko poliitikot tiellä, ovatko poliitikot työpaikkojen ja investointien tiellä. Ainakaan hallitus ei ole ollut niiden tiellä eikä ole estänyt sitä maailmantalouden kasvun tuloa Suomeen. Joku voi tietysti miettiä, mitä aiemmin tehtiin, kun se kasvu vasta nyt tuli Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Anttila, varsinainen listapuheenvuoro.

18.13 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen neljännessä talousarvioesityksessä näkyvät hallituksen vaalikauden kiistattomat aikaansaannokset talouden ja työllisyyden merkittäväksi parantamiseksi. Hallituksen työllisyystavoite, 72 prosenttia, jopa ylittyy tällä vaalikaudella, ja valtion velkaantuminen on taittumassa.

Keskustahan lähti tämän vaalikauden työhön lupaamalla pistää Suomea kuntoon. Kiistattomat tulokset — 115 000 uutta työpaikkaa ja valtion velkaantumiskiirteen katkaisu, kilpailukykysojimus sekä vahvaa työtä muun muassa ilmastonmuutoksen torjunnassa — ovat osoituksena siitä, että hallitus on lupaustensa mukaisesti toiminut. Tämä on vaatinut, niin kuin täällä keskustan ryhmäpuheenvuorossa tänään ihan oikein todettiin, hyvin vaikeita päätöksiä, joiden olisin toivonut olevan oikeudenmukaisempia, mutta hallitusohjelma on sen estänyt, koska siellä kiellettiin kiristämästä kenenkään verotusta. Indeksien leikkaus ja sairaiden lääke- ja matkakulujen omavastuun nosto kaikilta, pienituloisimmiltakin, ovat ottaneet koville, sen myönnän siis rehellisesti. Mutta valoa tunnelin päässä: pahimpia epäoikeudenmukaisuuksia on nyt kyetty korjaamaan tässä budjettiesityksessä 70 miljoonan euron edestä nostamalla takuueläkkeitä, pienimpiä sairaus-, äitiys- ja vanhempainrahoja sekä laskemalla lääkekulujen omavastuuta — nämä muutamana esimerkkinä.

Sitten varsinaisesti puhun tässä ammatillisen koulutuksen reformista — syystä, että en pysty olemaan paikalla silloin, kun ministeri on täällä mukana. Tällä vaalikaudella on teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

ty joukko uudistuksia, ja niistä ammatillisen koulutuksen reformi on toki tarpeellinen. Keskusta kuitenkin pääministerinsä johdolla yritti viimeiseen saakka saada siihen yhden vuoden siirtymäkauden, jolloin uudistusta olisi voitu pistää täytäntöön ja rahoitus olisi menetetty vasta sitten toisena eli seuraavana vuotena. Nyt kuitenkin tehtiin niin, että reformi on yhtä aikaa toteutuksessa kuin rahat on viety.

Uudistuksen valmistelua on jouduttu pakosta tekemään lähiopetuksen kustannuksella. Niinpä oppilaiden vanhemmat ihmettelevätkin, miksi lapsilla ei ole koulua, on vapaita päiviä viikolla ja sitten on päiviä, jolloin on vain muutama tunti opetusta päivässä. Tähän meidän pitää saada muutos, ja ensi vuoden opetukseen ainakin meidän koulussa, jossa hallituksen puheenjohtajana toimin, on tehty linjaus, että viitenä päivänä vähintään kuusi tuntia pitää ensi vuonna olla opetusta saatavilla. Nimittäin prioriteettina pitää olla keskittyminen laadukkaaseen lähiopetukseen, koska se takaa osaavan työvoiman kouluttamisen. Jos oppilaalla ei ole koulussa tunteja, eihän hänen kannata edes sinne kouluun mennä. Siis oppimisen motivaatio kärsii siitä, että opetusta ei ole riittävästi eikä se ole laadukasta.

Uudistus perustuu enenevästi itseoppimiseen, opiskelijan omaan vastuunottoon ja työsaoppimiseen. Uudistus ei vastaa niiden tarpeisiin, joilla nämä motivaatioasiat eivät ole kunnossa. Yksi tämän uudistuksen ongelma onkin, miten heidän kohdallaan tilanne ratkaistaan, koska tänä päivänä ammatilliseen koulutukseen pääsevät kaikki, jotka sinne haluavat. Heikommat oppilaat jäävät siis helposti liian vähälle huomiolle, vaikkakin on olemassa oppilaalle laadittu hoks eli oppilaan oppimissuunnitelman kehittäminen. Opettajan pitää seurata, miten oppilas edistyy, ja hän on siitä viime kädessä vastuussa.

Ammatillisen koulutuksen reformin perustavoite on hyvä, mutta sen toteutus ontuu pahasti johtuen näistä aikatauluista. Samaan aikaan Suomen talouden nousua haittaa ankara työvoimapula. Nyt kun pitäisi kouluttaa lisää nopeasti uutta työvoimaa, ammatillinen koulutus on uudistuksen täytäntöönpanon ongelmissa. Uudistuksen toimeenpano vaikeuttaa uuden työvoiman koulutusta — syystä, että jokainen koulu soveltaa lakia vähän omien ai-voitustensa mukaan.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi muutama sana ilmastomuutoksesta: Ankara kuivuus tuo maapallolle nälänhädän. Suomessa saatiin tästä jo vähän esimakua. 800 miljoonaa ihmistä maapallolla kärsii nälästä, on ankara pula ruoasta, vedestä ja energiasta. Ruoan puute oli muuten yksi kansallissotamme syy. Nyt meidän pitää jatkossa toimia niin, että Suomi säilyttää kykynsä jatkossakin tuottaa ruokaa. Energiaa meillä on, puhdasta vettä meillä on, meillä on kaikki mahdollisuudet, mutta nyt elintarvikeketju pitää saada kuntoon ja tuottajien asema pitää saada oikeudenmukaiseksi. Viljelijöillä on oikeus siihen toimeentuloon, mikä siinä ketjussa arvonalisänä oikeudenmukaisesti ketjun eri toimijoille jaetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Se oli sekunnilleen 5 minuuttia. — Edustaja Hoskonen.

18.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun tämä hallituksen esitys ensi vuoden talousarvioksi tuli nyt julki, niin voi sanoa, että oppositio varmaan murehti sitä, että eihän tämä ollutkaan vaalibudjetti vaan ihan realistinen talouskuva siitä, missä mennään ja mitä ensi vuonna tarvitaan.

Suomen talous kasvaa tällä hetkellä erittäin hyvää vauhtia, se on tullut tässä keskustelussa monta kertaa sanotuksi. Hieno asia. Velanotto päättyy 2020, mikä oli hallituksen tavoite. Voi sanoa, että kaikki hallituksen tälle vaalikaudelle asettamat tavoitteet ovat toteu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

tuneet. Ymmärrän sen opposition tuskan, että ei ole aseita hyökätä hallituksen kimppuun, kun kaikki tavoitteet ovat toteutuneet. Muistan elävästi, kun 2015, tämän vaalikauden alussa, kun hallitusohjelmaa käsiteltiin tässä salissa, oppositio huusi suoraa huutoa, että täysin utopistisia tavoitteita, eivät voi toteutua. Ymmärrän sen tuskan, kun tämä teidän lyömäaseenne on nyt osoittautunut tehottomaksi ja hallituksen tavoitteet toteutuvat. Siinä tuskassa tietysti joutuu käyttämään sitten vähän muitakin keinoja, jotta saa äänensä kuuluviin.

Työttömyyden väheneminen on myös erittäin merkittävä asia. Työllisyysaste on tällä hetkellä 72 prosenttia, ja kuten pääministeri Juha Sipilä omissa puheenvuoroissaan monta kertaa on sanonut tässä salissa, seuraavan hallituksen iso tavoite on, että työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin. Se on aivan välttämätöntä, että pystymme kansantalouden tervehdyttämistä jatkamaan. Kansainväliset luottoluokituslaitokset, viimeksi Standard & Poor's, ovat varoittaneet meitä siitä, että meidän kansantaloutemme ei ole vielä sellaisessa kunnossa, että kestäisi kunnolla seuraavan, tulossa olevan laman. Ja lamahan tulee keskimäärin vajaan 10 vuoden välein, niin että sitä on turha odottaa, se tulee kuitenkin. Siihen pitää vain varautua.

Biotalous on tälläkin vaalikaudella osoittautunut tässä maassa siksi vahvaksi, että se on jälleen nostanut Suomen laman suosta ylös. ”Puulla parempiin päiviin” oli aikanaan sanonta, ja se pitää tänäkin päivänä paikkansa. Kansantalouden peruskivijalka lepää Suomen luonnonvaroissa. Metsät, pellot ja maaperän rikkaudet ovat tämän maan toivo ihan selkeästi, ja meillä on kaikki edellytykset tuoda niistä uutta tervettä kasvua kaikkialle Suomeen. — Ja pankaapa, arvoisat opposition kansanedustajat, merkille se, että tätä talouskasvua tällä hetkellä on kaikkialla Suomessa. Vaikka monen mielestä Suomi keskittyy tänne etelään, kasvu etenee hurjaa vauhtia yhtä lailla Kainuussa kuin Lapissakin. Elikkä kannattaa kaikkien muistaa, missä sitä kasvua on, kun lähtee sanomaan hallituksen politiikasta jotakin.

Maatalouden vaikeaan tilanteeseen talousarvio ottaa kyllä kantaa. Hallituksen sopimat toimenpiteet ovat hyviä, ja niitä pitää koko ajan vartioida, että jos tarvitaan mahdollisia lisäbudjetteja, joilla voidaan korjata vieläkin vaikeaa tilannetta, niin ne toimenpiteet toki pitää tehdä. Uskon, että Reijo Karhisen selvitystyöstäkin, joka parhaillaan on käynnissä, jotakin tulee, mutta kyllä tässä maassa pitää pystyä kansantalouden kannalta erittäin tärkeä asia, maatalous, saattamaan sellaiseen kuntoon, että viljelijä pärjää oman tilansa tuloilla hyvin ja pystyy saamaan oikeudenmukaisen tuoton siitä tuottamastaan ruuan raaka-aineesta.

Omavaraisuus Suomessa ei ole hyvällä tasolla, kuten tiedämme. Elintarvikkeissa emme ole omavaraisia, vaan edelleen iso osa elintarvikkeista tuodaan Suomeen. Onhan kummallinen tilanne, että kuitenkin pystyisimme ruokamme itse tuottamaan ja pitämään ne työpaiikat Suomessa, mutta siitä huolimatta me hyvin monessa tapauksessa, kun ostopäätöksiä teemme, päädymme ulkomaiseen ruokaan. Tässä meidän jokaisen olisi syytä hieman katsoa peiliin ja todeta, mikä olisi viisas teko. Pitää muistaa kuitenkin, että kotimaisen maatalouden takana on yli 300 000 työpaikkaa. Se ei ole pieni juttu se.

Kuten valtiovarainministeri Orpo on moneen kertaan sanonut, tässäkin budjetissa sitä jakovaraa ei ole. Sen sijaan vaara siihen, että jaamme sellaisia etuuksia, joihin meillä ei ole varaa, on olemassa. Kun opposition puheenvuoroja kuuntelee, niin tuntuu, että sitä jaettavaa olisi enemmänkin, mutta sillä tiellä, kun lähtee sutta pakoon, tulee kyllä karhu varmastikin vastaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi, kun tuleva vaalikausi on edessä, toivon, että hallituksen vahvasti osoittama tie, millä kasvua luodaan, jatkuu seuraavallakin vaalikaudella. Opposi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

tio on esittänyt käsittämättömiä keinoja, millä voitaisiin taloutta parantaa. He ovat puhuneet muun muassa verojen kiristämisestä, mutta siitähän on jo karmeita kokemuksia, että kun nostetaan veroja, miten sitten käy työllisyyden.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, vielä vihreille terveisiä. Vihreäthän tunnetusti ovat tässä maassa ympäristöpuolue. Siitä huolimatta he ovat tässäkin kaupungissa innokkaimpia kivihiilen polttajia. Sen jälkeen he tekevät innokkaasti metsistämme suojelualueita, ja sen jälkeen vielä moittivat niitä ihmisiä, jotka kannattavat lämpimästi puun ja kotimaisten raaka-aineiden polttamista. Kivihiili palaa iloisesti. Ja lopuksi vielä se, puhemies, että helppohan se on taksin takapenkiltä antaa toisille ohjeita, kun itse ei niitä noudata.

18.24 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen talousarvio ensi vuodelle noudattaa johdonmukaisesti sitä linjaa, mikä hallituskautta on leimannut. Keskeinen tavoite on ollut ja on edelleen Suomen kuntoon saattaminen. Tähän ovat kuuluneet velkaantumisen lopettaminen, isänmaan kilpailukyky ja työllisyyden saaminen nousuun. Hallituksen vuodet, niin tämä viimeinenkin, ovat olleet tasapainoilua noiden tavoitteiden ja ihmisten jokapäiväisen elämän, tavallisten asioiden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin kanssa. Tässä turvallisuus tarkoittaa myös sosiaaliturvaa.

Arvoisa puhemies! Monissa puheissa on jo todettu, että isot tavoitteet ovat jo ihan lähellä ja osin jo toteutuneet. Itse ajattelin tässä puheenvuorossani tuoda esiin sitä, miten Suomen talouden kohentumisen myötä on ollut mahdollista ja myös tarpeellista korjata joidenkin ihmisten, nimenomaan kaikkien vähäosaisimpien, asemaa. Työ on tietenkin sosiaaliturvallisuustekijä. Kun yli 100 000 ihmistä on saanut työtä viimeisten kolmen vuoden kuluessa, se merkitsee vakautta elämään. Se merkitsee myös sitä, että entistä vähemmän on niitä ihmisiä, joiden tarvitsee turvautua siihen varsinaiseen sosiaaliturvaan, viimesijaiseen tukeen ja toimeentuloturvaan.

Erittäin merkittäväksi katson sosiaaliturvan korjausliikkeistä sen, että pienimpien äitiys-, vanhempain- ja sairauspäivärahojen korotukset noin 80 eurolla kuukaudessa tehdään. Vastasyntyneen lapsen hoitopäivä on nyt tunnustettu lopultakin yhtä arvokkaaksi kuin työttömyyspäivä. Samaan eriarvoisuuden vähentämiseen tähtää myöskin muutos, jolla tulottomien, esimerkiksi kotona lastaan hoitavien äitien tai isien, sairauspäivien omavastuupäivät vähenevät 55 päivästä muiden sairastavien tasolle. Tätä muutosta on odotettu jo tosi kauan, sillä arkijärkikin toki sanoo, että jos päivän työ on vaikkapa lasten hoitaminen, niin se työ on kuitenkin jonkun tehtävä, kun hoitaja sairastuu. Yksinhuoltajien asemaa tämä budjetti parantaa sillä tavalla, että se tuo heille oikeuden isyyspäivärahapäiviä vastaaviin vanhempainrahapäiviin.

Budjetin mukainen takuueläkkeen korotus on pieni, 9 euroa kuukaudessa, mutta sen arvioidaan kuitenkin vähentävän toimeentuloturvan tarvetta 1,7 miljoonalla eurolla. Yhdessä muiden tämän hallituksen aikana tehtyjen korotusten kanssa näiden vähimmäiseläkettä saavien ihmisten toimeentulo on kuitenkin jonkin verran kohentunut. Samaan ikäihmisten toimeentuloon vaikuttaa myöskin iäkkäiden lääkkeiden omavastuukaton alentaminen. Merkittävä korjaus vähäosaisten elämään on myöskin tuo oppimateriaalilisä, jonka turvin vähävaraiset perheet pystyvät hiukan luottavaisemmin lähettämään nuorensa toisen asteen koulutukseen. Yhtä merkittävä asia on myöskin kaikkien veteraanien saaminen samalle viivalle kotiin annettavissa palveluissa.

Arvoisa puhemies! Oma koulutuslupaukseni viime vaalien alla oli, että ammattikorkeakouluissa opiskelevat on saatava samalle viivalle tiedeyliopistoissa opiskelevien kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Tämäkin on nyt toteutumassa, joskin vähän viiveellä. Yrittäjän puolison asema paranee niin, että hänet rinnastetaan jatkossa palkansaajaan.

Arvoisa puhemies! Tätä luetteloa voisi jatkaa varmaan aika pitkään. Mutta otin nämä esimerkit muistuttamaan siitä, että tällä hallituksella on isojen valtakuntaa heilauttavien asioiden lisäksi tarkoitus turvata näiden kaikkien vähäosaisimpien elämisen ja toimeentulon mahdollisuuksia. Odotankin, että tämänkaltaiset asiat saavat jatkoa myös tulevilta hallituksilta. Yhtenä linjauksena nostan vielä esille lapsiperheiden asian. Lapsiasiavaltuutetukin on yrittänyt pitää meteliä lapsiperheköyhyydestä, joka on tosiasia. Me kaikki tunnustamme, että isänmaa tarvitsee lapsia, mutta varsin köykäisiä ovat olleet viime vuosien toimet lapsiperheitten eteen. Toivottavasti lapsiperheet ovat seuraavaksi vuorossa.

18.29 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Tässä ison kuvan keskustelussa ajattelin puuttua lähinnä kahteen kokonaisuuteen, hyvinvointivaltion tulevaisuuteen ja siihen liittyviin koulutus- ja osaamispanostuksiin sekä kestäväan kehitykseen ilmastomuutoksen näkökulmasta. Aivan lopuksi jokunen sana myös luovista aloista.

Arvoisa puhemies! Aivan ensin tästä talouspolitiikan isosta yleiskuvasta. Kuten täällä on todettu tänään, hyvä suhdannetilanne on yleensä nähty juuri oikeana aikana tehdä kasvua tukevia ja eriarvoisuutta vähentäviä uudistuksia, jotka valmistelevat meitä tulevaisuuteen. Tämä on erityisen tärkeää etenkin, kun tiedämme, että ennusteet jo ensi vuodelle ovat heikompia kuin tämän vuoden osalta. Nyt on jonkinlainen kultainen hetki. Huomion pitäisi olla siinä, kuinka turvaamme talouden ja työllisyyden kestäväan ja osallistavan kasvun 2030-luvulle saakka. Ja tähänhän SDP on esittänyt lukuisia uudistuksia ja investoivia ratkaisuja: perhevapaaudistus, varhaiskasvatuksen ulottaminen todella subjektiivisella oikeudella kaikkiin lapsiin, oppivelvollisuuden laajennus, koulutuksen Osaamispolku vuoteen 2030 kurkottaen ja panostukset tki:n saralla niin, että meidän asema globaalisti vahvistetaan ja varmistetaan. No, näissä meillä jää tehtävää tuleville vuosille, aika vaatimattomia olivat vielä satsaukset.

Mutta palataan tähän, mistä on sanottavissa jotain hyvää tässä budjettiesityksessä, ja se liittyy tähän ilmastomuutokseen ja kestäväan kehitykseen. Me olemme tulevaisuusvaliokunnassa käsitelleet erilaisia malleja, joilla tätä näkökulmaa voidaan tuoda meidän budjetointiin, ja sitä jonkun verran nyt sinne on jo tuotu. Lähtökohtanaan on YK:n kestäväan kehityksen Agenda 2030, joka muuten on myös SDP:n tulevaisuusohjelma 2030:n pohjalla, ja nyt siis tätä ajattelua on pikkuhiljaa jo eri hallinnonalojen budjettiin saatu mukaan. Valtiovarainministeri Orpo toi tänään esiin STM:n hallinnonalan, ja lisäksi siitä on viitteitä muutamilla muilla hallinnonaloilla.

Samoiten minä kyllä tulen tekemään näkyväksi sen, että jos me aiomme oikeasti ilmastomuutoksen sopeutumisen eteen tarvittavia toimenpiteitä tehdä ja kestäväa kasvua ja kehitystä edistää, on meidän todennäköisesti uusittava aika tavalla myös sitä, millä rakenteella tuo keltainen kirja tulevaisuudessa tehdään, ja sinne on löydettävä aivan toisentyypisiä, tavallaan kokonaisuuksia, jotka eivät ehkä enää noudattele vuosikymmeniä vanhoja ja jopa vuosisataisia tapoja ajatella kansantaloutta. Mutta tätä työtä on nyt siis alettu tehdä, ja myös VM on siinä mukana, mistä olen erittäin iloinen.

No, toisena isona kokonaisuutena sitten tässä tulevaisuusorientoituneessa budjettikeskustelussa haluan nostaa osaamisen ja koulutuksen. Sehän on toki itseisarvokin, mutta liittyy voimakkaasti myös hyvinvointivaltion tulevaisuuteen. Me kaikki tiedämme, että hyvinvointivaltio edellyttää korkeaa työllisyysastetta ja sen varmistamista pitkälle tulevai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

suuteen, etenkin, kun meidän väestön ikärakenne on se, mikä se tällä hetkellä on. Työllisyyteen liittyvä osaaminen on hyvin olennainen kysymys myös, kun me puhumme syrjäytymisestä tai esimerkiksi kotoutumisen onnistumisesta, eli sillä on hyvin laaja-alaisia vaikutuksia moneen suuntaan.

Tuossa debatissa jo nostin päivällä esiin oppivelvollisuuden laajentamisen toiselle asteelle, ja siihen nimenomaan liittyy kysymys, joka koskee juuri sellaisia väestöryhmiä, jotka esimerkiksi työstä syrjäytymisen vuoksi tai esimerkiksi kotoutumisen onnistumisen osalta ovat kriittisessä asemassa. Meillä on hyvin paljon näyttöä niin nuorisotakuun, koulutustakuun, onnistumisen kuin myös talouspolitiikan arviointineuvoston arviointien kautta siitä, että toisen asteen ottaminen tällaiseksi koko väestöä koskevaksi osaksi koulutuspolkua olisi toimena sellainen, joka olisi tulevaisuustekona nyt tarpeellinen, jotta varmistamme nimenomaan sen korkean työllisyysasteen mahdollisuuden myös jatkossa. Tämän reformien puoltajien jonohan on kasvanut viimeisen puolen vuoden aikana. Siellä ovat sekä OAJ, lapsiasiavaltuutettu että tosiaan laajasti meidän taloustieteilijöiden joukko.

Yhtenä esimerkkinä kotoutumiseenkin liittyvästä hyvästä käytännöstä, jossa ollaan päästy eteenpäin täällä Helsingissä, mainitsisin Stadin osaamiskeskuksen, jonka malleja meidän kannattaa katsoa sitten jatkossa, kun haemme myös budjettiin hyviä esimerkkejä.

Ja ihan viimeisenä haluan mainita tuolta luovien alojen puolelta hyvitysmaksun, johon voimme palata sitten huomenna, kun OKM:n pääluokka on täällä käsillä. Siinä tehtiin vähän erikoinen leikkaus. Kyse on pienistä rahasummista mutta erittäin merkittävästä asiasta itse alalle.

Arvoisa puhemies! Tältä pohjalta jatkamme sitten yksityiskohtaista käsittelyä huomenna, mutta isossa kuvassa siis ilmastomuutoksen ja osaamispanoksien puolesta olisimme tarvinneet vähän enemmän panoksia. — Kiitos.

18.34 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Tänään keskustelemme vuoden 2019 valtion talousarviosta, ja tässä lähete keskustelussa olevassa valtion tulo- ja menoesityksessähän on kysymyksessä Juha Sipilän ykköshallituksen viimeinen valtion budjetti. Tämän vuoden 2019 budjetin keskeiset tunnusluvut ovat, että budjetin niin sanottu loppusumma on 55,3 miljardia ja tuloja arvioidaan ensi vuonna Suomen valtiolle 53,9 miljardia, mikä tarkoittaa, että tämä talousarvioesitys on 1,4 miljardia alijäämäinen, mikä on ehkä syytä kuitenkin huomioida. Vaikka elämme nousukautta ja Suomi nousee ja näkymät ovat positiivisia niin yrityksillä kuin kotitalouksilla, niin silti me olemme tekemässä ja joudumme tekemään hivenen alijäämäisen budjetin ensi vuodelle.

Puhemies! Tätä budjettia käsitellään Suomen talouden ollessa todella suotuisissa ja optimistisissa tunnelmissa. Talouskasvu, bruttokansantuotteen kasvu, on tällä hetkellä noin 3 prosenttia, ja näyttää siltä, että kaikki Sipilän hallituksen kolme vuotta sitten asettamat talouspoliittiset tavoitteet ovat toteutumassa. Lisävelan ottaminen loppuu. Velkakuormahan on aika iso meille nuorille sukupolville ja meidän lapsillemme, mutta lisävelanotto loppuu, ja työllisyysaste, joka on erittäin tärkeä asia, pääsee näillä näkymin siihen 72 prosenttiin, mitä on tavoiteltu. Tämä merkittävien talouspoliittisten tavoitteiden saavuttaminen on mielestäni vaalikauden 2015—2019 suurin poliittinen perintö. Voi sanoa, että Suomi pelastettiin taloudelliselta vararikolta tällä vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! Otan muutamia seikkoja talousarviosta esiin, hieman ehkä kahden teeman alla. Nämä ovat kaksi vanhaa, hyvää suomalaista sanontaa. Ensimmäinen sanonta: onko maallamme malttia vaurastua? Ja toinen sanonta: kaveria ei jätetä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Onko maallamme malttia vaurastua? Nythän meillä on vaara siihen, että kun Suomessa menee paremmin, niin voidaan pikkuhiljaa taas ajautua sellaisiin kasinotaloustunnelmiin ja ryhtyä jokainen miettimään, että minun pitää saada nyt enemmän tästä yhteisestä menestyksestä. Mutta nyt täytyy pystyä rakentamaan kestävää kasvua — kestävää kasvua, joka näkyy kaikilla alueilla, myös maaseudulla, maakunnissa, pienemmissä kaupungeissa — ja sellaista kasvua, jolla pystytään myös parantamaan pieni- ja keskituloisten arkea. Mutta se pitää tehdä kestäväällä tavalla, hallitulla tavalla, muuten ollaan entistä isomprien ongelmien äärellä parin vuoden kuluttua.

Puhemies! Sosiaalista oikeudenmukaisuutta — Santeri Alkion köyhän asiaa, josta hallitusta on paljon moitittu viime vuosina — on hoidettu tässä budjetissa. Merkittävin asia on se, että Kelan minimipäivärahoja nostetaan noin 80 eurolla kuukaudessa, ja se on todella apua heille, jotka ovat kaikista heikoimmassa asemassa. Myös takuueläkettä kyetään jälleen kerran tällä vaalikaudella nostamaan 9 euroa kuukaudessa. Sen lisäksi perheille tulee helpotusta muun muassa päivähoidon ryhmäkokoihin ja perheiden kotiapuun.

Pidän positiivisena asiana vihervasemmiston tänään raatelemaa osakesäästötiliä. Se ei varmasti ole ratkaiseva kysymys meidän kansantalouden menestykselle, mutta minusta on erittäin tärkeää, että me rohkaisemme suomalaisia ja suomalaisia kotitalouksia säästämään ja varautumaan tulevaan ja me rohkaisemme kasvollista omistajuutta niin, että entistä enemmän suomalaisia pörssiyhtiöitä omistaisivat suomalaiset. Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa mainittiin pienten osinkojen verovapaus, ja sitä ollaan nyt toteuttamassa tällä osakesäästötilillä. Itsekin olen tehnyt kesällä 2016 tästä aiheesta kirjallisen kysymyksen. Tärkeää on myös, että näiden niin sanottujen vakuutuskuorten ja kapitalisaatiosopimusten epäkohdat saadaan korjattua.

Arvoisa puhemies! On hieno asia, että tässä budjetissa tartutaan tähän kuivuuden aiheuttamaan hätään maataloudessa, mutta oma viesti, jota olen saanut pitkin kesää ja syksyä, on ollut: ”Antti, mitkään kriisipaketit eivät auta. Nyt pitää saada markkinat toimimaan ja kauppa kuriin ja kauppa tulouttamaan sinne ketjuun — teollisuudelle ja viljelijöille — se osuus, mikä kuuluu.”

Puhemies! Loppuun: Historiallinen kaveria ei jätetä -linjaus tässä budjetissa on se, että vihdoinkin meidän sotiemme veteraanit tulevat kotipalveluissa tasa-arvoisiksi. Ne meidän viimeiset kunniakansalaisemme, jotka keskuudessamme ovat, saavat kotiin samat palvelut kuin sotainvalidit aiemmin. Haluan tästä kiittää keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtajaa Antti Kaikkosta, joka veti tätä työtä, ja kaikkia eduskuntaryhmiä, [Puhemies koputtaa] jotka olivat tästä yksimielisiä.

18.40 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis talousarvioesitys ensi vuodelle 2019. Hieman muistellaan sitä, mistä lähdettiin liikkeelle 2015, kun tämä Sipilän hallitus aloitti. Saimme perinnöksi velkaantuneen Suomen, missä laaja työttömyys rehotti, talousluvuissa olimme Euroopan pohjasakkaa. Oli kiistatta selvää, että on tehtävä asioita, jotta Suomelle saadaan tukeva kivijalka ja Suomi saadaan jälleen nousuun, Suomi saadaan sille tielle, missä meidän kuuluu olla, jotta ihmisillä on töitä ja pystymme jälleen palvelut paremmin täällä rahoittamaan — määrätietoinen päämäärä, joka asetettiin tähän vaalikauden loppuun saakka.

No, mitä on tapahtunut? Ihmiset ovat saaneet töitä, yli 110 000 työpaikkaa ovat yritykset saaneet Suomeen muodostettua. Yrittäjyys on otettu kaiken kaikkiaan keskiöön. On luotu tulevaisuudenuskoa. On luotu uskoa siihen, että on investoitu ja on työllistetty. Vel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

kaantumiselle on saatu stoppi. Toki ensi vuonnakin velkaannumme edelleen, mutta tämän jälkeen saamme velkaantumisen pysäytettyä ja pääsemme toivottavasti myös siihen tilanteeseen, että voimme ruveta maksamaan valtionvelkaa pois.

Ilmaiseksi tämä ei ole tullut. On jouduttu tekemään leikkauksia, ikäviä leikkauksia, jotka ovat koskettaneet monia suomalaisia, mutta samaan aikaan kun on satsattu uuteen kasvuun, on satsattu yritystoimintaan, on satsattu siihen tulevaisuudenuskoon, otettu koko Suomen voimavarat käyttöön muun muassa biotaloutta hyödyntämällä. Olemme ottaneet askelia kohti tätä päämäärää, jonka olemme nyt toteuttamassa.

Herra puhemies! Biotalous on näitä keskeisiä voimavaroja, ja ruuantuotanto on tietysti se meidän suomalaisten kulmakivi. Elintarvikeketju työllistää reilusti yli 300 000 ihmistä, ja se on jo siinä mielessä äärimmäisen tärkeä sektori, josta pitää pitää huolta. Mutta kun mietimme tästä hieman eteenpäin, 10, 15, 20 vuotta eteenpäin, niin Suomi tulee olemaan elintarviketuotannossa aivan keskeisiä alueita ilmastonmuutoksesta johtuen. Sen vuoksi meidän pitää nyt pitää meidän kotimainen ruuantuotanto kannattavana ja meidän pitää pitää se jaloillaan.

Haasteita on ollut. Viime vuonna oli äärimmäisen märkä kesä, joka tuhosi sadon hyvin suurelta osin ja toi kannattavuusongelmia, tänä vuonna oli kuivuus, sama ongelma, ehkä jopa vielä pahempi kuin mitä viime vuonna oli. Tämä hallitus tuo ja toi tukipaketin, josta mekin nyt sitten täällä syksyn aikana päätämme. Se on laastari tähän isompaan ongelmaan, koska isossa kuvassa kannattavuus on mennyt alas nimenomaan epäkelpojen markkinoiden ansiosta. Tuottaja ei saa sitä osuutta, joka tuottajalle kuuluu teollisuuden ja erityisesti kaupan puristuksessa. Tämä on asia, mihin pitää lainsäädäntöteitse puuttua, jos ei kauppa oma-aloitteisesti vastuuta ota.

Herra puhemies! Metsien kestävä käyttö on aivan keskeinen osa koko Suomen voimavarojen hyödyntämistä. Täälläkin tuotiin päivällä salikeskustelussa virheellistä tietoa ja virheellisiä mielikuvia siitä, kuinka nyt koko Suomi avohakattaisiin tai koko Suomi olisi jotenkin ilmastonmuutoksen edistäjä sillä, että me käytämme metsiämme. Mutta me käytämme niitä metsiämme kestävästi Suomessa. Jokaisen puun tilalle istutetaan uusi puu. Me huolehdimme metsistämme, me hoidamme metsiämme. Meidän hiilinielumme ovat metsät, ja siitä me pidämme huolta.

Mutta samaan aikaan kun me käytämme metsiämme — emme toki edes niin paljon edelleenkään kuin mitä metsät kasvavat meillä joka vuosi — me olemme mahdollistaneet sen, että metsäteollisuus on investoinut Suomeen. Meillä Suomessa on tullut puunjalostustehtaita, sahoja, meillä on tullut sellutehtaita, biotuotetehtaita ja niin edelleen. Me pystymme nyt hyödyntämään sitä meidän metsäämme paremmin.

Toinen asia, joka liittyy niin metsiin kuin ylipäätään, on energia. Energiapolitiikassa meidän on pidettävä realismi. Olen pahoillani siitä, että kotimaisen energian, turpeen, verotukseen käydään kiristävästi tämän budjetin yhteydessä, mutta edelleenkin kotimainen, suomalainen energia, metsähake ja turve sen tukipolttoaineena, menee ajojärjestyksessä ulkomailta tuodun kivihiilen edelle, ja tämä on se, mistä pitää pitää jatkossakin kiinni.

Kaiken kaikkiaan seuraava hallitus saa tältä hallitukselta [Puhemies koputtaa] taloudellisesti hyvän perinnön, jota viedä eteenpäin.

18.46 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Keskustalaisena tuoreena kansanedustajana olen ylpeänä seurannut Sipilän hallitustaivalta vaikeiden säästöjen ja leikkausten toteuttajasta myös innovatiiviseksi merkittävien uudistusten ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

kaansaaajaksi. Osa näistä uudistuksista on jo saanut lainvoiman. Osa, kuten lukiota koskeva lainsäädäntö, astuu voimaan ensi vuonna. Uusi varhaiskasvatustalaki on ainakin Raahessa otettu vastaan iloiten, ja päiväkotihenkilökunta kiittelee monia nyt lakiin kirjattuja asioita. Laki ei ole kuitenkaan täysin valmis, vaan siihen toivotaan jatkojalostuksessa tulevan määrittely vuorohoidosta. Nyt siellä ei ole suuntaviivoja sille, kuinka kauan lapsi voi olla kerholla hoidossa vanhemman vuorotyön vuoksi. Varhaiskasvatuksen väki toivoo myös lain määrittämiä yhteisiä sääntöjä lapsille, jotka tarvitsevat tukea. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajien määrä tulisi kirjata lakiin ja tuen järjestämisestä tulisi olla yhteiset säädökset kuten perusopetuksessa, jossa on otettu käyttöön kolmiportainen tuki.

Myös ammatillisen koulutuksen reformin ensiaskelista on saatu Raahessa hyviä kokemuksia. Viimeksi eilen Uusi amis -seminaarissa kuulin media-alan opiskelijan kiittelevän oppilaitostansa oppilasta yksilönä lähestyvistä suhtautumisista. Ammatillinen koulutus on kokenut melko mullistuksen, eikä henkilökunta ole säästynyt myllytykseltä. Reformia koskeva viesti tuli selväksi. Toivottavasti leikkausten aika on ohi, ja toivottavasti saadaan jatkaa arkea uudistuneena ja riittävillä resursseilla esimerkiksi oppilashuoltoon liittyen, reformiin kun liittyy vahva yhteiskuntavastuun näkökulma. Yritetään niille kaikkein heikoimmillekin oppijoille löytää polku ammattiin ja työelämään, mutta tämä vaatii panostusta henkilökohtaiseen ohjaamiseen.

Ammatillisen opetuksen järjestäjät toivovat byrokratian aitoa vähentämistä opetuksen järjestämisessä. Opetuslupaprosessi kestää ihan liian kauan, kun opetuksen järjestäjien pitäisi pystyä reagoimaan nopeasti elinkeinoelämän tarpeista lähtevään työvoiman kouluttamiseen. Seutukaupungeissa pitäisi pystyä myös järjestämään ammatillista opetusta nykyistä väljemmin. Osaamista ja kykyä siihen kyllä löytyy.

Yläkoulunopettajataustaisena olen tyytyväinen Liikkuva koulu -hankkeen vahvasta jalkautumisesta koulumaailmaan ja laajentumisesta osaksi myös toisen asteen opiskelijoiden arkipäivää Liikkuva opiskelu -ohjelman myötä. Nuorten parinkymmenen vuoden ajanjaksoilla vähentynyt liikkuminen on jo kansanterveyttämme uhkaava tekijä. Monet viihdykkeet nyky-yhteiskunnassamme ja vanhempien itsensä näyttämä esimerkki ei-aktiivisista elämäntavoista luovat kasvualustan epäterveellisille ja liian vähän liikuntaa sisältäville elämäntavoille.

Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu -hankkeet avaavat mahdollisuuden asenteen muutokselle niin henkilökunnan kuin nuorten osalta. Opetus on mahdollista järjestää liikkuvammaksi jopa historian opetuksessa, jonka edustaja itse olen. Omassa koulussamme rakennettiin lukujärjestys uusiksi niin, että aamupäivään sisällytettiin 25 minuutin välitunti, jonka aikana ehti pelata mukavan sählymatsin. Luokkiimme hankittiin voimistelurenkaita ja leuanvetotankoja, jotka innostivat myös meitä opettajia kehittämään omaa lihaskuntoamme. Kaiken kaikkiaan Liikkuva koulu on Sipilän hallituksen onnistunut kärkihanke, jonka resursointia on aiheellisesti muistettu seuraavan vuoden talousarviossa.

18.50 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Suomen bruttokansantuote kasvaa tänä vuonna valtiovarainministeriön ennusteen mukana noin 3 prosenttia ja saavuttaa vihdoin vuoden 2008 tason tänä syksynä. Myös hallituksen työllisyystavoite on täyttynyt tänä vuonna. Muutenkin hallituksen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Hallitus on tähänastisella toimikaudellaan ylittänyt hyvin selvästi Kataisen ja Stubbin hallitusten saavutukset. Suomi on todella päässyt kasvu-uralle: työllisyysaste on noussut selvästi ja maamme on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

parempi paikka elää, parempi kuin se oli vuonna 2015 nykyisen hallituksen aloittaessa tehtävänsä.

Suomen viennin kilpailukyky on selvästi kohentunut ja parantunut suhteessa muihin Euroopan maihin. Keskeisessä asemassa tässä on ollut osaltaan hallituksen kilpailukykysojmus. Pienenä maana olemme vahvasti viennistä riippuvaisia. Vienti on aivan keskeinen määrittäjä taloudelliselle hyvinvoinnillemme.

Vuoden 2019 talousarvioesitys jatkaa hallituksen johdonmukaisella ja hyvällä linjalla. Lisääntyvät työntekomahdollisuudet, pienituloisten toimeentulon parantaminen ja velaksi elämisen lopettaminen ovat kaikki tavoitteita, joiden toteutumista tällä budjetilla edesautetaan. Lisäksi on syytä muistaa, että tämä hallitus on ollut erittäin aikaansaava myös normipurkutalkoissaan ja purettuja normeja on valtavasti. Viimeisimpänä näyttäisi toteutuvan suomalaisia laajasti ärsyttävän kellojen siirtelyn lopettaminen jo ensi vuonna. Erittäin paljon on hyvää saatu aikaan.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinoilla irtisanomisten helpottaminen pienissä yrityksissä on hiertänyt ja hiertää monia. On kuitenkin tärkeää muistaa, että näillä toimilla pyritään nimenomaan helpottamaan työllistymistä. Kyseessä on siten kokonaisuhyötyä lisäävä, ei vähentävä, muutos. Työllistämiseen liittyy todellisia riskejä etenkin kaikista pienimmissä yrityksissä, joten irtisanomisen helpottaminen on konkreettinen keino madaltaa olennaisesti työllistämiskynnystä, joka nykytilanteessa on usein todella kova.

Maatalouden hyvin vaikean tilanteen helpottamiseksi saatiin tehdyksi tilannetta hieman auttava ratkaisu, mutta tekemistä alan yleisen kannattavuuden parantamiseksi riittää paljon. Vaikea kuivuus on ollut tänä vuonna iso syy maatalouden ahdinkoon, mutta ala olisi myös optimiolosuhteissa vaikeuksissa. Syy tähän löytyy ostajista, joiden hinnoitteluvoima on kohtuuttoman suuri tuottajiin nähden. Teollisuuden ja kaupan pitäisi tulla vastaan, jotta tilanne korjaantuisi. Elintarvikevaltuutetun viran perustaminen sopimattomien kauppatapojen ja -menettelyjen kitkemiseksi on oikeansuuntainen toimi, mutta ei virkamies tietenkään markkinoiden hintatasoon voi vaikuttaa.

Arvoisa puhemies! Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen hyödyntäminen toimii suunnannäyttäjänä koko maalle. Siltasopimuksen laajentaminen muualle maahan työvoimapulan välttämiseksi on osoitus sen onnistumisesta Lounais-Suomessa.

Lisää konkreettisia toimia tarvittaisiin liikenneinfrastruktuurin kehittämiseen. Tunnin junan suunnittelumääräraha Helsingin ja Turun välille on upea pitkän aikavälin hanketta edistävä toimi, mutta myös valtakunnallisesti merkittävät väylät, kuten valtatie 8 ja 9, tarvitsevat pikaista parannusta, jotta niistä ei muodostuisi vielä pahempaa pullonkaulaa kehitykselle.

Arvoisa puhemies! Velaksi elämisen loppuminen ja menokuri on äärimmäisen tärkeää varsinkin, kun nyt on meneillään vasta kolmas korkeasuhdanteen ja merkittävän kasvun vuosi. Maailmantalous näyttäisi taantuvan hitaasti seuraavien kahden vuoden aikana. Uusi taantuma tulee väistämättä eteen ennemmin tai myöhemmin, ja silloin pitäisi pystyä elvyttämään. Korkeasuhdanteen aikana julkisen talouden pitäisi olla ylijäämäinen. Verotuksen painopisteen siirtäminen haittaveroihin on oikea suunta, mutta kiristämisen varaa budjetissa edelleen olisi tässä tilanteessa.

18.56 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Olemme tänään käsitelleet hallituksen talousarvioesitystä ensi vuodelle. Kyseinen talousarvioesitys on tämän vaalikauden viimeinen, ja jos katsomme tätä taakse jäänyttä aikaa, voimme todeta, että hallituksen oh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

jelma eduskunnan enemmistön tuella on tuottanut tuloksia suomalaisen yhteiskuntaan. 115 000 työpaikkaa on muodostunut siitä alun tilanteesta lähtien. Se on tuonut vakautta, turvallisuutta perheiden elämään, se on mahdollistanut yritysten viennin virkistymistä, ja talouden kasvuluvuilla voidaan puhua kuluvankin vuoden osalta 3 prosentin kasvusta — ensi vuoden talousarvioesitys kertoo, että kasvuprosentti olisi 1,7. Velanotto lisäksi vähe- nee. Työllisyysaste tulee tänä vuonna saavuttamaan hallituksen asettaman 72 prosentin ta- son, ja ensi vuoden ennuste työttömyyden osalta on 6,9 prosenttia.

Myönteisiä piirteitä tässä talousarviossa on paljon. Ensinnäkin tällä esityksellä parannee- taan pienituloisten ja eläkeläisten asemaa. Pienimmät päivärahat nousevat, takuueläkkeeseen tulee 9 euron kuukausikorotus. Lisäksi sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja perheiden tilannetta parantaa se, että päivähoitoon ryhmäkoko pienenee ja perheiden kotiapu tulee jäl- leen uudeksi mahdollisuudeksi. Myös yrittäjien sosiaaliturva kohenee, eli ei osakkaana oleva perheenjäsen pääsee työttömyysturvan piiriin.

Yrittäjyyden osalta ja ylipäätään työllisyyden osalta on haasteena se, että osaavan työ- voiman saantiin on kiinnitettävä yhä kasvavampaa huomiota. Tänään vietettiin Suomen Yrittäjien Kasva Suomi -teemapäivää, ja sielläkin tuli vahvistukseksi se, että työvoiman liikkuvuutta tulee entistä enemmän tukea, osaavan työvoiman hankintaan on saatava pa- rannuksia. Se tarkoittaa sekä ulkolaisen työvoiman että sitten maahan muuttaneiden kotou- tuksen parantamista.

Täällä monissa puheenvuoroissa on puhuttu maatalouden tilanteesta, ja kuten tiedäm- me, kuluvan vuoden aikana kuivuus oli se, joka tipautti maatalouden satotilanteet varsin al- haiselle tasolle, ja se toi sitten suuria tulonmenetyksiä viljelijöille. Hienoa on ollut se, että suomalaisessa yhteiskunnassa tämä keskustelu on ollut hyvin yksimielistä. Hallitus esittää 86,5 miljoonan euron kokonaispakettia, josta 30 miljoonaa käytetään tulotukityyppeihin kansallisiin tukiin ja EU-tukien kansalliseen täydentämiseen. Lisätalousarvio ja ensi vuo- den talousarvio jakavat sen 30 miljoonaa. Luonnonhaittakorvaus palautetaan edellisen oh- jelmakauden tasolle, ja siitä jo kehysriihessä sovittiin 10 miljoonan osalta, ja 21,5 miljoonaa tuli nyt sitten budjettiriihessä ja 6 miljoonaa kuivuuspaketin osana. Lisäksi eri kohteis- siin tulee sitten vielä 12 miljoonaa.

Tässä talousarvioesityksessä maa- ja metsätalouden pääluokassa käsitellään myöskin susitoimenpiteitä, ja siellä osoitetaan 300 000 euron lisäraha Luonnonvarakeskukselle susien seurantaan ja kenttätööhön. Eli tällä on tarkoitus pannaan erityisesti Länsi-Suomes- sa olevia susilaumoja ja sitä kautta saada sitten hallintaan paremmin tätä susitilannetta. Minä pidän tätä 300 000 euron lisämäärärahaa varsin kyseenalaisena ja erittäin vaikeana käytännössä toteuttaa. Tämä tarkoittaa sitä, että noin 10 000 euroa per susi olisi tämä kus- tannus, mikä tulee tästä, ja jos ajatellaan tätä rahasummaa, niin pidän sitä ihan täysin pe- rusteettomana. Me tiedämme sen, että koirat ovat välttämättömiä muun muassa SRVA-toi- minnassa ja myöskin erittäin tarpeellinen apu muutoinkin metsästyksessä, ja siksi susikan- taan olisi meidän ehdottomasti saatava vähennettyä. Tänään juuri tuli viesti esimerkiksi Konnevedellä kaksoisvaliokoiran menehtymisestä susien hampaisiin, ja tällaisesta vahin- gosta näin laadukkaan koiran osalta voidaan todeta, että puhutaan jopa 50 000 euron mää- rarahasta.

Poliisitoimen osalta on myönteistä 3 miljoonan euron lisäys, ja myöskin Puolustusvoi- mien 100 työpaikan lisäys ja materiaalihankintojen varmistaminen ovat tärkeitä asioita.

Tietysti kaipaamaan jääme sitten myöskin liikenneministeriön osalta tähän korjaus- velkarahaan puuttumista. Se olisi ollut myönteinen tarve eri puolille Suomea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

19.01 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 55,3 miljardia euroa, ja valtion budjettitalous on 1,4 miljardia euroa alijäämäinen. Siinä mielessä, kun nyt hehkutetaan sitä, että olemme päässeet kunnolla nousuun ja talouskasvu on noussut, silti otamme velkaa. Millaisia velkamääriä me sitten otamme, kun emme ole tässä talouden kasvussa mukana? Ennuste ei ole se, että tämä on pysyvää.

No, mihin meidän sitten pitää investoida meidän varojamme? Suomalaisiin, meidän omaan infraan, meidän omaan teollisuuspolitiikkaan, meidän omiin köyhiimme. Kansallismielisyys on jostain syystä leimattu jollain tavalla vääräksi, vaikka suomalainen todellisuus ei olisi mahdollista ilman kansallismielisyyttä. Meillä ei olisi valtiota tai tätä kulttuuria ilman vahvaa kansallista puolustamista. Me emme EU:ssa aja Suomen etua. Me hyväksymme kaiken, mitä sieltä sanelupolitiikka meille antaa.

Maaseudun tulevaisuus — onko sitä? Jos te luette tarkasti niitä EU:n sopimuksia ja kirjauksia, niin siellä sanotaan näin, että maataloutta tuotetaan siellä, missä se parhaiten on tuottavaa, ja tähän tarkoittaa sitä, että se tulee Suomesta ajan oloon sitten tällä EU-politiikalla loppumaan, mikäli meillä ei ole kanttia sitä puolustaa. Se on vähentynyt ihan koko ajan, ja seuraava EU:n rahoituskehys on taas yksi kuolinisku lisää meidän maataloudellemme. Tämä kuivuuspaketti, minkä hallitus esittää, on siis 50 miljoonaa euroa, mutta kun viljelijöiden menetykset ovat 400 miljoonaa euroa, niin kyllähän tämä aika surullinen esitys siltä puolelta on. Haluammeko me oikeasti pitää omavaraisuudestamme huolta? Haluammeko pitää maaseudun asuttuna? Haluammeko, että Suomessa viljellään vielä 20 vuoden päästäkin?

Toinen asia on infra, saavutettavuus. Me olemme pitkien välimatkojen maa, ja saavutettavuus on ensisijaisen tärkeää. Esimerkiksi Pori—Tampere-rata on merkittävä henkilö- ja tavaraliikenteen väylä, ja rataosuuden turvallisuuden lisäämiseksi ja Pori—Helsinki-henkilöraideliikenteen matka-ajan lyhentämiseksi radan tasoristeykset tulisi poistaa. Tähän pitää ehdottomasti panostaa. Tätä ei saa enää siirtää myöhemmäksi. Me tarvitsemme tämän infrahankkeen.

Sitten toinen asia. Perussuomalaiset, minä esimerkiksi, sanoivat vuonna 2015, että meidän pitää käännättää kaikki turvapaikanhakijat rajalla. Olsimme siinä säästäneet miljardeja euroja, joten oikeastaan minulla on vaihtoehto sille miljardille eurolle, minkä tämä hallitus laittoi turvapaikanhakijoihin, joista suurin osa ei edes myönteistä turvapaikkapäätöstä saa. Minulla olisi tässä ollut esitys sillekin miljardille: Helsinki—Forssa—Pori-liikenneväylä — tämä on Hämeen liiton, Satakuntaliiton ja Uudenmaan liiton tekemä [Puhuja näyttää kädessään paperia] — on Helsingin ja Porin välillä oleva laadukas rautatien ja valtatie muodostama liikenneväylä, johon liittyy vahva asutuksen ja yritystoiminnan kehittämisvyöhyke. Tähän me haluamme käyttää näitä rahoja. Me haluamme käyttää näitä satoja miljoonia ja miljardeja euroja Suomen infraan, Suomen saavutettavuuden lisäämiseksi, mikä tietenkin lisää suomalaisten kilpailukykyä. Tämä on ainoa oikea tie, koska me kaikki tiedämme, että Ruotsi on turvallinen maa, ja me olisimme hyvin voineet käännättää ne turvapaikanhakijat. Mutta tiedän, että olette myöhemmin tulossa perussuomalaisten linjoille, niin kuin Ruotsissakin on käynyt muille puolueille, että he ovat lähes plagioineet ruotsidemokraattien maahanmuuttolinjan aina puolue kerrallaan.

Haluan myös antaa kiitosta hallitukselle. Tämä 2 500 euroa, mikä maksetaan yrittäjälle kertakorvauksena, kun hän jää äitiyslomalle, on hyvä asia. Mutta silti yrittäjälle jää vielä sen jälkeenkin 10 000 euron kustannukset, joten toivon, että me saamme tähän vielä enemmän panostuksia, koska meidän haluamme tehdä tasa-arvoista politiikkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

19.07 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Pariin asiaan haluan vielä kiinnittää huomiota.

Ensimmäisenä tuosta budjettikirjasta. Hämmästys oli suuri, kun löysin sieltä merkin, että turpeen verotusta nostetaan. Sen ymmärtäminen minulle on erittäin vaikeaa perustellusta syystä. Ensinnäkin metsäteollisuuden huippusuhdanteen aikana tällä hetkellä kuitupuumarkkinat käyvät todella kuumana ja kaikki puutavara, mikä tienvarteen saadaan, menee takuuvarmasti sellutehtaalte. Totta kai sieltä tulee sitten sivutuotteena lämpöä ja sähköäkin ja muita sivutuotteita, jotka metsäteollisuus perinteisesti tuottaa. Tietenkin sieltä toimitetaan jonkun verran kuorta ja muuta tavaraa voimalaitoksille raaka-aineeksi, mutta se on varmaa, että ensi talvena, jos sattuisi olemaan kohdalla erittäin kylmä talvi, pakastalvi oikein, niin kuin jotkut varmana tietona tällä hetkellä ennustavat, meillä on erittäin suuria vaikeuksia hakkeen toimituksessa voimalaitoksille, koska idea on se, että tällä hetkellä, kun metsäteollisuus käy täysillä, hakkeen saanti voimalaitoksille on tämän kilpailutilanteen takia erittäin vaikeaa, ja kun viime vuosina hakkeella ei ole kotimaisia markkinoita oikeastaan ollut, niin se tarkoittaa sitä, että hakevarastot hakeyrittäjillä Suomen metsäautoteiden varsilla ovat lähes olemattomat.

Turpeen ja hakkeen yhteispoltolla tässä maassa yli miljoonan ihmisen koti lämmitetään. Se samalla tuottaa sitä CHP-periaatteella tuotettua erittäin arvokasta sähköä, ja kun turvetta poltetaan, niin tiedämme sen, että sähköä saadaan 5 prosenttia lisää sen kohonneen polttolämpötilan takia ja samalla saadaan hoidettua ilmastoa, kun pienhiukkaset palavat tarkasti pois, kun kattilan polttolämpötila on korkeampi.

Tämä ei ikävä kyllä ole tässä hallituksen esityksessä minun mielestäni kovin hyvin perusteltu. Toivonkin, että kun sitten tätä verolakia ollaan hallituksen esityksessä viilaamassa lopulliseen muotoon, niin tähän kiinnitetään huomiota, koska se asia, mikä tässä budjettikeskustelussa on jäänyt mielestäni täysin huomiotta, on huoltovarmuus. Energiapuolellahan me emme ole lähelläkään omavaraisuutta, emme sinne päinkään. Totta kai sinne päin pyritään ja ollaan menossa, mutta nimenomaan kotimaisten energiaraaka-aineiden kautta meidän pitäisi antaa varma signaali suomalaisille yrittäjille maaseudulla eri puolilla Suomea. Niitä on toki täällä Uudellamaallakin, he ovat aivan yhtä arvokkaita yrittäjiä energiapuolella kuin Lapissakin toimivat kollegat, totta kai, mutta sen viestin pitäisi olla nyt tästä talosta tuonne maakuntiin, että kotimaisella raaka-aineella tuotettu energia on todella arvokasta, lisää työtä maaseudulle ja ennen kaikkea se estää sen, että kivihiili saa tässä maassa pikkuhiljaa lisävaltaa.

On paljon puhuttu siitä, että kivihiilen käyttö kielletään. Kiellettäköön vaikka huomenna, minä olen sen ajatuksen kannalla, mutta jotain pitää tulla sen tilalle. Emme me voi ajatella mitään asiaa niin, että lopetamme jonkun ja mitä sitten tilalle. Jos ensi talvi on kylmä talvi, niin kuin hieman jotkut ovat vahvasti ennustaneetkin ahvenen selkäevästä vai mistä liekin, niin me olemme silloin tilanteessa, että tämä energiapolitiikka on silloin mietittävä ja hyvin tarkkaan. Kova pakkanen ei ole hyvä asia silloin, kun energiaraaka-ainetta ei ole voimalaitoksilla käytettävänä, ja CHP-voimaloiden vaarantamiselle väärin budjettipäätösten takia ei löydy minun ajatusmaailmassani minkään näköistä perustetta.

Tämän takia toivon, arvoisa puhemies, lopuksi, että tämä asia tarkastellaan eduskunnassa tarkasti. Turpeen osalta vielä lausun sen, että turpeelle ollaan tällä hetkellä erittäin vahvasti luomassa uutta teollisuutta, uusia avauksia maailmanmarkkinoille biopohjaisilla aineilla, jotka perustuvat turpeen erinomaisille biologisille ominaisuuksille. Se on aivan erinomainen raaka-aine, jota olisi syytä tässä maassa käyttää erittäin paljon hyödyksi. Eikä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

kysymys ole Suomen soiden raiskaamisesta, ei missään nimessä, vaan kysymys on muutamasta prosentista koko Suomen suopinta-alasta, ja se suurin osa, mikä tällä hetkellä on suojeltuna, saisi edelleenkin olla suojeltuna, ei sitä mikään uhkaa. Meidän energiapolitiikkaamme ei uhkaa mikään muu kuin se näköalattomuus ja ahdasmielisyys, johon ikävä kyllä viimeaikaisten puheenvuorojen takia olen joutunut jopa uskomaan, että tänne päin ollaan menossa, kun sellaisia mielipiteitä kuulee.

Mutta, arvoisa puhemies, toivon, että tämä huomioidaan ja kotimaisten energiaraaka-ainneiden verotus laitetaan sellaiseen kuntoon, että pystymme oman maan pitämään lämpimänä, olipa sitten lämmin tai kylmä talvi.

19.11 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Muutamaan kohtaan vielä haluan tässä budjettikeskustelussa ottaa kantaa. Ensinnäkin, edustaja Huhtasaari käytti erittäin värikään puheen ja liikkui korkealla tasolla pohtiessaan maaseudun tulevaisuutta, Euroopan unionia, mutta kyllä edustaja Huhtasaarelle ja kaikille meille haluaisin sanoa, että kyllähän yksi suurimpia asioita, suurin ongelma, kun itse olen jutellut MTK:n kanssa ja ihan käytännön viljelijöiden, eri tuotantosuuntien tuottajien kanssa, on kaupan ylivahva rooli siinä ketjussa, ja meidän pitäisi nyt vaan pystyä etenemään siellä kilpailulainsäädännön puolella. Tähän varmaan pureudutaan tämän budjettikeskusteluviikon aikana tarkemminkin, mutta jo tässä kohtaa haluan kiittää kovasti maatalousministeri Jari Leppää niistä panostuksista, mitä hän on tehnyt siihen, että me saamme tämän niin sanotun kauppatapa-asiamiehen, elintarvikemarkkinavaltuutetun, joka valvoo sitä, ettei sellaisia epäterveitä kiskonnan tapaisia kauppatapoja olisi siellä elintarvikemarkkinassa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on antanut vähän sekavia lausuntoja. Välillä on oltu sitä mieltä, että kilpailulain avulla ei mitään voi tehdä. Sen sijaan vuorineuvos Reijo Karhinen, joka selvittää tätä Suomen ruokamarkkinan tilannetta, on uskonut, että kilpailulainsäädännön avulla voitaisiin jotenkin helpottaa tuottajan tilannetta. Mutta tukipolitiikalla, EU-tuilla tai kansallisilla tuilla, tätä tilannetta ei mielestäni pystytä ratkaisemaan.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus korostuu myös, kun käsitellään valtion tuloja ja menoja, koska turvallisuusympäristömme on viimeisen neljän viiden vuoden aikana muuttunut niin radikaalisti, ja siihen liittyen pidän erittäin hyvänä, että meillä nyt laitetaan lisää rahaa turvallisuusviranomaisille, poliisille, erityisesti harva-alueen poliisille, mutta nyt pitäisi kyllä ratkaista tämä niin sanottujen poliisien kylmäasemien tilanne. Meillä on sellaisia poliisiasemia, jotka säilytettiin, mikä oli poliittisen tahdon, keskustankin kovan lobbauksen tulosta, mutta siellä ei käy sitten poliiseja ollenkaan, ja meillä Suomessa on vähiten poliiseja per asukas. Pitäisi nopeasti nostaa poliisien määrä 7 200:sta 7 500:aan ja kohti 8 000:ta. Se olisi kestävä määrä.

19.14 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Valitettavasti velkaantuminen ei ole pysähtynyt edes nousukaudella. Aiemmista leikkauksista huolimatta valtiovarainministerin tänään esittelemä valtion ensi vuoden talousarvio on yhä 1,4 miljardia euroa alijäämäinen. Velaotto voitaisiin kuitenkin saada loppumaan edistämällä työllisyyttä kannustein keppilinjaa sijaan.

Arvoisa puhemies! Suomi elää työstä. Suomalaisen työn laatu ja arvostus on ehdottomasti turvattava. Työllistymisen ja yrittäjyyden esteiden madaltaminen olisi sekä yrittäjien, työntekijöiden että yhteiskunnan etu. Vastakkainasetteluun ei ole mitään syytä. Vero-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

tuksen keventäminen ja pienyritysten toimintaedellytysten parantaminen tarjoaisi Suomelle mahdollisuuden uuteen nousuun.

Asumisen ja liikkumisen hinta on korkealla lyhytnäköisen politiikan seurauksena. Kaa-voituksen esteet ja tonttikeinottelu, jatkuvasti kiristynvä kiinteistöveroitus sekä polttoaineiden hinnannousu rasittavat suomalaisten taloutta. Asumis- ja liikkumiskustannusten alentaminen helpottaisi myös työssäkäyntiä.

Elinikäisen oppimisen tarve lisääntyy. Oppilaitoksissa annettavan tavanomaisen opetuksen ohella erityisesti työpaikoilla tarjottava oppisopimuskoulutus mahdollistaisi työntekijöiden kustannustehokkaan täsmäkoulutuksen yritysten tarpeita vastaavaksi. Samalla se parantaisi olennaisesti työllistymismahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Myönteisestä talouskehityksestä huolimatta budjettiin sisältyy edelleen valtavia epävarmuustekijöitä. Julkisuudessa hiljattain olleiden tietojen mukaan sisäministeriö varautuu peräti 100 000 turvapaikanhakijan saapumiseen. Tämä määrä on huikea jopa ennätysvuoden 2015 yli 32 000 turvapaikanhakijaan verrattuna. Syksyn 2015 päättämättömyys aiheutti veronmaksajille miljardiluokan lisälaskun, jota kenties tietoisestikin tehdyt virheet edelleen kasvattivat. Laskun loppusummaa ei tiedä kukaan. Mutta sisäministeriön uuden kauhuskenaarion toteutuminen kriisiyttäisi Suomen talouden moninaisista yhteiskunnallisista kerrannaisvaikutuksista puhumattakaan. Sisäministeri Mykkäsen onkin lopulta ohjeistettava virkamiehiä ryhtymään ennalta ehkäiseviin toimiin pelkän jälkihoidon sijaan. Aikaa ei ole lainkaan hukattavaksi.

Lisäksi hallitus aikoo muun muassa poistaa Suomeen tulevilta ulkomaalaisilta 4 kuukauden työskentelyvaatimuksen, joka on tähän asti ollut edellytyksenä sosiaaliturvan saamiselle. Jatkossa ulkomaalainen pääsisi nauttimaan Suomen sosiaalieduista, jos tienaa peruspäivärahan verran. Toteutuessaan esitys mitä todennäköisimmin vauhdittaisi halpatyövoiman tuloa Suomen työmarkkinoille. Hallituksen on torjuttava tämä kehitys, eikä sen tule lainkaan tuoda näin huonoa esitystä eduskuntaan.

Arvoisa puhemies! Varsin kiistanalaisen sote- ja maakuntauudistuksen kohtaloa odotetaan erityisellä jännityksellä. Vaikka eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta onkin työskennellyt uudistuksen parissa myös kesän aikana, ei eduskunnalla ole vielä kukaan hallussaan konkreettisia laskelmia uudistuksen todellisista kustannusvaikutuksista. Kaavailtu uudistus kuitenkin todennäköisesti nostaisi sote-palveluiden asiakasmaksuja. Vaikutukset kohdentuisivat silloin erityisesti pienituloiseen ja sote-palveluita paljon käyttävään väestönosaan. Uudistuksen alkuperäinen tarkoitus oli tasoittaa terveyseroja, ei lisätä tulonsiirtojen tarvetta. Suunta on siis väärä. Sekä sosiaali- ja terveys- että perustuslakivaliokunnalla tulee olla viisautta tehdä järkeviä ratkaisuja kovassa aikataulullisessa ja poliittisessa puristuksessa. Ja jos hallitus siihen kaatuu, lohduttanee pääministeriä tieto siitä, että eduskuntavaalit ovat joka tapauksessa edessä lähikuukausina.

Arvoisa puhemies! Talousarviossa on huomioitu eduskuntaryhmien hiljattain tekemä yhteinen periaatepäätös, jolla sotiemme veteraaneille taataan yhdenvertaiset kotona asuminen tukevat palvelut marraskuusta 2019 alkaen. Nykyisin sotainvalidien saamien maksuttomien kotipalveluiden ehtona on vähintään 10 prosentin haitta-aste. Päätös jokaiselle veteraanille tarjottavista kotipalveluista on sisällöllisesti hyvä ja oikea. Perussuomalaiset ovat tähänneet tämänkaltaiseen lopputulokseen useilla lakialoitteilla jo vuosikausien ajan. Nuorimmatkin veteraanit ovat kuitenkin jo 90-vuotiaita, joten kunniavelan maksamisella on erittäin kova kiire. Elossa on enää hieman yli 10 000 veteraania, ja heidän määränsä pienenee parilla tuhannella hengellä vuodessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Arvoisa puhemies! Uudistus tulisi saattaa voimaan heti ensi vuoden alusta lukien. Nopeamman toimeenpanon hintalappu olisi joitakin 10 miljoonia euroja, mikä on pieni summa verrattuna Suomen itsenäisyyden puolesta sodissa annettuihin uhrauksiin. Arvoisa puhemies, vähintään sen koko kansakunta on velkaa veteraaneille.

19.19 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti tämä hallitus tullaan muistamaan siitä, että se on systemaattisesti lisännyt eriarvoisuutta ja heikentänyt pienituloisten ihmisten toimeentuloa. Hallitus syyllistää pienituloisia, sosiaaliturvan varassa olevia ihmisiä, aivan kuin sosiaaliturvan tarve olisi heidän vikansa. Tämä on suututtanut useita ihmisiä. Konkreettisesti tämä näkyy nyt myös tässä budjetissa siinä, että hyvästä talouskehityksestä huolimatta hallitus edelleen leikkaa kaikkein pienituloisimmilta ihmisiltä muun muassa indeksileikkauksien myötä. Eli hyvästä talouskehityksestä huolimatta hallitus on edelleen jättämässä kansaneläkeindeksiin sidotut sosiaaliturvaetuudet vaille korotuksia. Näin hallitus jatkaa tiellä, joka lisää eriarvoisuutta ja vaikeuttaa pienituloisten ihmisten arkea ja elämää. Erityinen huoli koskee pienituloisia, sosiaaliturvan varassa eläviä ihmisiä, kuten sairaita, työttömyysturvan varassa olevia ja pienituloisia eläkeläisiä. Pientä takuueläkettä saaville ihmisille hallitus tarjoaa takuueläkkeen korotusta, mikä on sikäli sumutusta, koska takuueläkkeen korotuksilla on vain hädin tuskin onnistuttu kompensoidaan indeksijäädytysten aiheuttamia heikennyksiä. Näin heidän toimeentulonsa ei tule paranemaan, kuten hallituspuolueet väittävät.

Tämän lisäksi pientä työeläkettä ja kansaneläkettä saavan tuloja hallitus tulee kautensa aikana heikentämään lähes 350 eurolla vuodessa verrattuna tilanteeseen, jossa indeksikorotukset olisi tehty normaalisti. Tämä on iso raha varsinkin pienituloisille eläkkeensaajille. Sama leikkauslinja on koskenut myös työttömän perusturvaa, ja lapsilisäthän on jo irrotettu indeksistä kokonaan. Tämä hallitus jää historiaan perusturvan heikentäjänä. Lapsiperheissä tämä hallitus tullaan muistamaan päivähoito-oikeuden rajaamisesta ja ryhmäkokojen kasvattamisesta, jotka vaikeuttavat ennen kaikkea huono-osaisten perheiden lasten mahdollisuuksia osallistua varhaiskasvatukseen. Tässäkin lapset on jaettu omien vanhempiensa taustojen perusteella, ja se kuvaa sitä eriarvoista politiikkaa, jota tämä hallitus systemaattisesti tekee. Me tiedämme, että laadukas varhaiskasvatus lisää lapsen hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä ja on siten tuottavimpia investointeja, mitä hyvinvointivaltio voi tehdä. Jokaisella lapsella tulee olla oikeus varhaiskasvatukseen riippumatta hänen vanhempiensa työtilanteesta. Tavoitteena tulisi olla maksuton varhaiskasvatus. Ensimmäiset askeleet tätä kohti voisivat olla maksuttoman esiopetuksen laajentaminen 5-vuotiaille ja osa-aikaisen varhaiskasvatuksen tarjoaminen maksuttomana kaikille.

Arvoisa puhemies! Monessa perheessä konkretisoituu näin syksyn tullen myös toisen asteen koulutuksen kalleus. Suomen pitäisi olla tasa-arvoinen, maksuttoman koulutuksen mallimaa. Lukiolaisten Liitto on kuitenkin hiljattain laskenut, että lukion käyminen voi kokonaisuudessaan maksaa jopa 2 600 euroa. Myös ammatillisen koulutuksen kustannukset voivat liikkua tuhansissa euroissa. Alkuvuodesta julkaistun nuorisobarometrin mukaan joka neljännen toisen asteen koulutuksen keskeyttämisen taustalla on rahapula. Tiedämme hyvin, miten vaikeaa ilman toisten asteen koulutusta on nykyisin työllistyä, ja tulevaisuudessa koulutuksen merkitys korostuu vielä entisestään. Kenenkään ei pitäisi jäädä vaille koulutusta rahan puutteen vuoksi. Tarvitsemme maksuttoman toisen asteen koulutuksen kaikille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Nuorten työpajatoiminnan rahoitus on budjettiesityksessä kuluneen vuoden tasolla, mikä ei ole linjassa työpajatoimijoiden määrän kasvun kanssa. Toisaalta hallitus on muutenkin ajamassa työpajatoimintaa ahtaalle sote-uudistuksen myötä. Käytännössä hallituksen toimet aiheuttavat sen, että 270 työpajasta ainoastaan 5—7 työpajaa pystyy tulevaisuudessa jatkamaan toimintaansa. Myös muut työpajat joudutaan ajamaan alas, ja niille täytyy etsiä muita ratkaisuja. [Puhemies koputtaa] Jatkossa kunta ja kuntasidonnainen palveluntuottaja eivät voi enää toimia työpajatuottajana. Tämä koskettaa lähtökohtaisesti noin 70:tä prosenttia työpajoista. [Puhemies koputtaa] 27 prosenttia työpajoista on yhdistyksiä, mutta ne ovat niin pieniä, että ne eivät pysty kilpailemaan markkinoilla hallituksen esittämällä tavalla, joten tämän seurauksena hallitus ajaa työpajat markkinoilta ulos.

19.25 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Valtion talousarvio ensi vuodelle ei hymyilytä. Tämä keltainen kirjaa lisää eriarvoisuutta. Valitettavasti hallituksen arvovalinnat heikentävät pienituloisimpien ostovoimaa myös ensi vuonna.

Monissa perheissä nauru on kadonnut taloudellisten olosuhteiden seurauksena. Useissa kodeissa eletään kovia aikoja. Hallituksen tekemät indeksijäädytykset jatkuvat ensi vuonna kohdistuen kaikkiin perusturvaetuuksiin. Uudet indeksijäädytykset leikkaavat perusturvaa ensi vuonna noin 68 miljoonalla eurolla. Eniten kärsivät työttömyysturvan ja kansaneläkkeen saajat. Kaikki muut aiemmat leikkaukset ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen 30 prosentin korotukset jäävät voimaan.

Yhteensä hallitus on leikannut tällä kaudella 700 miljoonaa euroa pienten ihmisten toimeentulosta. Hallitus ei korjaa viime vuonna tekemäänsä diabeteslääkkeiden korvausten 20 miljoonan euron leikkausta. Hallitus ei korjaa vuonna 2016 tekemäänsä sairaille kohdistuvaa 11,2 miljoonan euron matkakorvausten omavastuun korotusta. Hallitus ei aio korjata 12,5 miljoonan euron lääkekorvausten omavastuun nostoa. Hallitus ei aio palauttaa ke-
liakiakorvausta eikä tekemäänsä 70 miljoonan euron leikkausta opintotukeen.

Arvoisa puhemies! Tapaan paljon eläkeläisiä ja tänään sain kirjeen tänne eduskuntaan — kirjeen, jossa eläkkeellä oleva nainen on huolissaan rahojensa riittämisestä lääkkeiden ja ruoan ostamisen jälkeen. Palveluiden siirtyminen nettiin tarkoittaa hänen kohdallaan sitä, että palvelut pakenevat. Hänellä ei ole varaa hankkia nettiyhteyttä, saati ostaa tietokoneita. Pienituloiset eläkkeensaajat maamme joka kolkassa kärsivät samoista vaikeuksista: rahat eivät riitä asumiseen, ruokaan, lääkkeisiin ja soten asiakasmaksuihin ja muihin välttämättömyyksiin. Eräälle henkilölle oli apteekista sanottu, että mene kirpputorille myymään tavaroita, jotta saat ostettua lääkkeesi. Pienituloisten eläkkeensaajien tilannetta ei korjaa talouskasvu tai työllisyyden parantuminen. Nousuvesi ei nosta kaikkia veneitä. Tarvitaan toimenpiteitä.

Arvoisa puhemies! Suomessa valtiontalous on ajautunut negatiiviseen tilaan rikkaiden liiallisten vaatimusten takia. Rikkaiden tulot ja omaisuus ovat lisääntyneet. Tämä on seurausta erityisesti hyvätuloisille annetuista edullisista veroalennuksista. Sipilän hallitus on hyvätuloisille löysä ja pienituloisille tiukka. Samaan aikaan kun rikkaiden tulot lisääntyvät, pienituloisten palkat, eläkkeet ja sosiaalietuudet ovat pysyneet ennallaan tai pienentyneet. Hallituspuolueet vastaavat eläkeläisille vain: valtion rahat eivät riitä, koettakaa pärjällä. ”Jokaiselle, jolla on, annetaan, ja hän on saava yltä kyllin, mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin mitä hänellä on.” Näin sanotaan Matteuksen evankeliumissa, ja tätä jaetta voi verrata Sipilän hallituksen politiikkaan. Matteus-vaikutus tarkoittaa etujen kasautumista niille, joilla niitä jo on ennestään: rikkaille on annettu rahaa, köyhiltä on otettu. Maan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

hallitus on ottanut velkaa korvatakseen veroja, joita se ei ole tohtinut kerätä rikkaimmilta kansalaisilta. Keskusta, kokoomus, perussuomalaiset/siniset ovat leikanneet eläkeläisiltä, kun eivät ole halunneet lisätä suurten tulojen ja omaisuuksien verotusta, jotta Suomi voisi huolehtia kansalaisistaan ja valtion lisääntyneistä tehtävistä.

Tämä ajattelutapa pitää kääntää ensi kevään eduskuntavaaleissa. Toivon pienituloisten eläkeläisten antavan äänensä sosiaalidemokraateille ja näin vaikuttavan positiivisesti omaan tulevaisuuteensa. Nousuvesi ei nosta kaikkia veneitä. Tarvitaan SDP, joka työntää kaikki veneet vesille.

19.30 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä äskettäin käytiin keskustelua maataloudesta ja elintarviketuotannosta. Niiden osalta on syytä palauttaa mieleen se, mistä kaikki suurimmat rakennemuutokset tässä tilanteessa johtuivat. Tietysti Venäjän asettamat vastapakotteet, jotka koskivat koko Euroopan unionia, aiheuttivat ison markkinahäiriön, jolloinka meillä esimerkiksi maitotaloustuotteiden vienti Venäjälle loppui täydellisesti. Tämä tapahtui myöskin kaikkien muiden Venäjälle vievien maiden osalta.

No, se aikaansai tietysti ison markkinahäiriön, joka vääjäämättä nopeasti pilaantuvien tuotteiden osalta laski hintoja. Esimerkiksi meille Pohjoismaihin tuotiin Hollannista sipulia suurin piirtein rahdin hinnalla, koska Hollannissa jätteenkäsittelymaksut ovat suuremmat kuin rahti. Eli tuottajille oli edullisempaa tuoda ne tuotteet rahdin hinnalla Suomeen ja muihin Pohjoismaihin.

Tietysti tämä oli se perussy, ja se aikaansai sitten sen, että esimerkiksi Valio ja muut maitoa vastaanottavat laitokset joutuivat alentamaan hintoja. Ja nyt, kun peräjulkkaa on jo toinen paha katovuosi, se on tuonut sitten omat paineensa tuottajille. Siksi on tärkeää, että hallitus tulee vastaan näillä esityksillä. Me kaikki tiedämme kuitenkin sen, että nämä hallituksen toimenpiteet ja Euroopan unionin toimenpiteet eivät missään tapauksessa tule riittämään näiden tappioiden umpeen kuromiseksi, eli tarvetta olisi sille, että markkinoilta saataisiin parempi hinta.

No, se ei tietenkään markkinataloudessa ole kovin yksinkertainen asia. Me tiedämme sen, että niin meillä kuin muissakin Pohjoismaissa on isoja kauppaketjuja. Kuitenkin rakennelma on sellainen, että mikään ei estä sitä, että meille tulisi joitakin uusia kauppaketjuja. Mutta valitettavasti se tilanne vain on sellainen, että mikäli sellaisia meille tänne yhtäkkiä syntyy, niin ne ovat niitä jo Euroopassa olevia isoja kaupparyhmittymiä, jotka sitten tuovat lähinnä suuriin kaupunkeihin, tässä tapauksessa tänne eteläiseen Suomeen, omat kauppayksikkönsä, ja niiden hankinnat perustuvat pitkälti siihen, että sieltä ostetaan, mistä edullisimmin saadaan.

Tietysti nykyisessä kaupparakenteessa on tärkeää se, että valmistelussa oleva elintarvikemarkkinalaki tulee kitkemään huonot kauppatavat pois kuvioista, jolloinka suoraan niin maanviljelijätuottajat kuin elintarvikejalostajatkin [Puhemies koputtaa] voivat tuoda sitten tuotteitaan paremmin paikalle. Mutta myönteistä on se, [Puhemies koputtaa] että meillä on alkanut uusien markkinoiden etsintä muun muassa Kiinaan ja Japaniin.

19.33 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Tuossa päivällä tivattiin, että eikö löydy mitään hyvää ensi vuoden budjetista ja talousarviosta. En saanut silloin mahdollisuutta sanoa, mutta sanon sen tässä yhteydessä, että nuo poliisien määrärahat siltä osin kuin niitä suunnataan harvaan asutuille alueille, ovat hyvä asia. Meillä on Lapissa Enontekiön kunta ollut kokonaan ilman poliisia, ja se on aivan käsittämätön tilanne, että pinta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

alaltaan niin suuressa kunnassa ei ole poliisia. Tämä on siis tosiasia tämän päivän Suomessa. Se on selvä asia, että ihmisten kynnys ottaa yhteyttä edes pienimmässäkään tai suuremmassa asiassa poliisiin nousee, koska tiedetään, että heitä ei ole mailla halmeilla ja vastajat ovat tosi pitkät, ennen kuin poliisi on ylipäänsä paikalla. Toivon nyt, että näitten Harva-rahojen kohdentamisella poliisille tämä Enontekiön asia tulee kuntoon.

No, sitten toinen asia oli nämä tiemäärärahat, joihin haluaisin vielä puuttua. Tosiaan tämä oli käsittämätöntä, kun huomasimme, että parlamentaarinen työryhmä esitti yksimielisesti, että tie- ja rataverkon korjausvelan vähentämisen lisärahoitusta jatketaan, mutta tähän tarkoitukseen oli osoitettu tasan nolla euroa. Eli panostukset infraan jäävät seuraavalle hallitukselle. Pääministeri Sipilä on kyllä osoittautunut itse melkoiseksi siltarumpupoliitikoksi. Katsoin tämän vaalikauden rahoitusta Ouluun, ja siellä on Hailuodon silta, valtatie 4:n korjausrahat Oulun päähän ja Oulun sataman syvennys. Nämä tekevät yhteensä 181 miljoonaa euroa, mutta kysyn samalla, missä ovat muiden alueiden rahat. Ei voi olla näin, että Ouluun viedään kaikki, kärrätään, mutta muut jäävät ilman.

Ruotsi tekee pitkäjänteistä, vähintään 12 vuoden liikennepolitiikkaa, ja se on saanut EU-rahoitusta 17-kertaisen määrän Suomeen verrattuna. Kyse ei ole todellakaan siitä, etteikö meillä olisi tarpeita. Maakunnassa routaisia teitä kyllä riittää, mutta meillä hallitus näpertelee yksittäisten hankkeitten parissa sen sijaan, että vietäisiin näitä kokonaisuuksia valtiotasolla eteenpäin. Toivon — ja nyt minusta mielestäni tarvitaan — panostuksia ihmisten ja elinkeinoelämän liikkuvuuden parantamiseksi.

19.36 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Talous kasvaa ja työllisyys paranee. Hallitus on saavuttamassa 72 prosentin työllisyysasteen. Se tarkoittaa sitä, että lähes 120 000 ihmistä on tämän hallituskauden aikana löytänyt työpaikan. Joukko on valtava ja vastaa kooltaan lähes puolta kotikaupunkini Tampereen asukasluvusta. Sen lisäksi että jokaisen yksikön kohdalla työllistyminen on varmasti ollut iso ja tärkeä asia, heijastuu työllistymisen luonnollisesti aina myös työllistyneen perheeseen ja lähipiiriin. Työllistyminen tuo tullessaan parempaa toimeentuloa ja parempaa elämänlaatua.

Olen tyytyväinen myös siihen, että käsittelyssämme oleva ensi vuoden valtion budjettiesitys perustuu vastuulliselle taloudenpidolle. Hallitus ei ole lähtenyt mukaan vaalipopulismiin, vaan on jatkanut työntekoa sen puolesta, että Suomen talous saadaan vahvalle ja vakaalle pohjalle. Vain hyvin hoidettu talous voi turvata suomalaisen hyvinvoinnin myös pitkällä aikavälillä. Kun hallitus aloitti kautensa, oli valtiontalouden alijäämä huomattavasti suurempi kuin nyt, ja sitä on onnistuttu merkittävästi pienentämään, ja mikäli myös seuraava hallitus pysyy vastuullisen taloudenpidon linjalla, loppuu valtion velaksi eläminen Suomessa vuonna 2021. Talouden tasapainottaminen on onnistuttu tekemään siten, ettei kenenkään palkansaajan tai yrittäjän verotus ole tällä vaalikaudella kiristynyt.

Iloitsen myös siitä, että samaan aikaan kun on hoidettu taloutta vastuullisesti niin, että hyvinvointiyhteiskunnasta voidaan pitkällä tähtäimellä huolehtia, on pystytty tekemään tärkeitä panostuksia tulevaisuuteen. Ensi vuodelle esimerkiksi lisätään noin 112 miljoonaa euroa tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Muun muassa nuorten tutkijoiden tukeminen, tutkimuksen ja yritystoiminnan kasvava yhteistyö sekä viennin vauhdittaminen ovat juuri niitä toimia, joilla varmistamme suomalaisten pärjäämistä kansainvälisessä kilpailussa. Huippuosaamiseen ja tutkimukseen panostavalla linjalla on syytä jatkaa myös tulevaisuudessa, sillä koulutus ja osaaminen luovat pohjan Suomen tulevaisuuden menestykselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Talouden ja työllisyyden sekä osaamisen kokonaisuuden lisäksi turvallisuus on tärkeä teema eduskuntatyössä tänäkin syksynä ja jatkuvasti. Hallitus panostaa puolustukseen ja sisäiseen turvallisuuteen ensi vuonna. Puolustusvoimiin perustetaan sata uutta virkaa, jotka vahvistavat puolustusvoimien toimintavalmiuden ylläpitämistä, asevelvollisten koulutusta ja uusien puolustuksen suorituskykyjen, kuten kyberpuolustuksen, kehittämistä. Poliisien määrää pystytään uusien verkkojen myötä nostamaan. Se tarkoittaa sitä, että erityisesti haja-asutusalueella poliisi on nopeammin paikalla silloin kun hätä on. Lisäksi hallitus ohjaa tukea muun muassa poliisin Ankkuri-toimintaan, jonka tavoitteena on puuttua ennalta ehkäisevästi erityisesti lasten ja nuorten syrjäytymiseen yhteistyössä poliisien, nuorisososiaalitoimien sekä koulujen kanssa.

Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuorossa nostan vielä muutaman yksittäisen ilonaiheen työllisyyden, talouden ja turvallisuuden kokonaisuuksien lisäksi. Näitä ilonaiheita tästä budjetista löytyy monia, mutta paljasjalkaisena tamperelaisena ja Pirkanmaan maakuntavaltuuston puheenjohtajana iloitsen erityisesti siitä, että hallitus on nyt ottanut vakavasti nopeiden junayhteyksien kehittämisen kaupunkiseutujen välillä. Tampereen ja Helsingin välisen raidekapasiteetin lisääminen on koko maan kannalta erityisen tärkeä hanke. Se nopeuttaa matkaa pääkaupunkiseudulta aina Ouluun ja Rovaniemelle asti ja mahdollistaa myös paikallis- ja lähiliikenneyhteyksien kehittämisen, [Puhemies koputtaa] kun siellä raiteilla on tilaa ja kapasiteettia ajaa erilaisia vuoroja ja parantaa palveluita.

19.41 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on käynnistänyt Terveet tilat 2028 -toimintaohjelman, ja sen tavoitteena on julkisiin tiloihin liittyvän terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kestävien rakentamis- ja ylläpitokäytäntöjen kehittäminen sekä sisäilmaongelmien ennaltaehkäisyn varmistaminen.

Nyt kuitenkin, kun tätä talousarviota ja täällä olevia ympäristöhallinnon alan tekstejä sekä lukuja katsoo, täältä ei löydy lainkaan mitään tavoitteita meidän päiväkotien, koulujen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluksessa olevien rakennusten sisäilmaongelmien korjaamiseksi. Tämähän on meillä tällä hetkellä Suomessa todella viheliäinen ongelma, joka koskettaa kaikkia kuntia, todella suurta osaa kansalaisista, ja ehdottomasti tässä budjetissa pitäisi olla rahoitusmalli kunnille siitä, kuinka saamme kunnissa uudistettua nämä peruspalveluiden käytössä olevat kiinteistöt. Meillä on sellainen tilanne tällä hetkellä, että 50–60-luvulla on suurin osa rakennuksista rakennettu. Nehän ovat jo 60-vuotiaita. 70-luvullakin rakennetut kiinteistöt ovat jo noin suurin piirtein 48-vuotiaita ja 80-luvullakin rakennetut ovat jo vajaa neljäkymppisiä kiinteistöjä. Kerta kaikkiaan ne ovat tulleet tiensä päähän. Niitä on korjattu se, mitä on pystytty, ja nyt ne pitäisi purkaa ja pitäisi rakentaa kokonaan uudet. Ja siitä puuttuu rahoitus ja tavoitteet tästä kirjasta kokonaan.

19.43 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Vielä edelliseen puheenvuoroon lisäyksenä, kun siinä aika hieman loppui, muutama ilonaihe budjetista.

Erityisen tärkeää on näin Suomen 100-vuotisjuhlien jälkimainingeissa huomioda se, että hyvä yhteiskunta pitää huolen kunniakansalaisistaan. On aivan erinomaista, että rintamaveteraaneille mahdollistetaan nyt uuden lainsäädännön kautta samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille yhdenvertaisesti kotipaikasta riippumatta.

Myös sijoitussäästötili piensijoittajalle kannustamaan suomalaista omistajuutta on erinomainen ja odotettu, tervetullut uudistus. Suomalaisethan perinteisesti ovat säästäväisyy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

tä pitäneet hyveenä, ja kun suomalaisilla on pankkitileillä paljon rahaa, kun sitä on säästetty, niin tällä kannustetaan piensijoittajuutta.

Edistyksellistä politiikkaa on myös se, että kestävä kehitys on nyt huomioitu budjettiesityksessä koko budjetin laajasti läpileikkaavana periaatteena. Eurot nimittäin ovat vaikuttavin keino edistää kestävää kehitystä. Hallituksessa on hahmoteltu myös kolmen vuoden Itämeri-ohjelmaa, johon nyt myönnettiin 15 miljoonaa euroa. Ja tänä kesänä, jos milloin, vesistöjen suojele ja sen tarve on noussut esiin.

Myös siellä verotuksen puolella pienituloisten verotusta kevennetään 100 miljoonalla eurolla. Verotuksen keventäminen on paras keino pienituloisten aseman parantamiseksi, koska se tarkoittaa, että pienemmälläkin palkalla kannattaa ottaa töitä vastaan, kun yhä suurempi osa niistä tienatuista euroista jää itselle eikä mene verottajalle ja sitten voi itse päättää, mitä niillä käteen jäävillä tuloilla tekee. Myös kokonaisveroaste laskee 2 prosenttiyksikköä tämän vaalikauden aikana.

Eli kokonaisuudessaan hyvin vastuullinen budjetti, vaikka vaalit lähestyvätkin. Ei ole lähdetty holtittomuuksiin, ja silti on pystytty tärkeitä kohteita huomioimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. [Puhemies koputtaa] — Jaaha, juuri sillä samalla hetkellä edustaja Taavitsainen nousee ylös. Suodaan hänelle se mahdollisuus: saatte puheenvuoron.

19.46 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos, pyysin kyllä puheenvuoron jo edellisen puhujan puhuessa.

Nostaisin esille vielä tämän, mitä edustaja Ojala-Niemelä totesi näistä liikenneinvestoinneista ja korjausvelkarahan puuttumisesta tästä talousarviosta. Se on todella vakava juttu. Esimerkiksi meillä Itä-Suomessa, josta itse tulen, metsäteollisuuden ja puuhuollon kuljetukset merkitsevät meille maakuntaan elinvoimaa, uusia työpaikkoja, yritystoimintaa, mutta samaan aikaan raskaan kaluston kuljetusliikenteen kasvu asettaa meidän valta-teidemme kunnolle, risteyskohtiin, lisävaatimuksia. Tämä asia on ehdottomasti sellainen, mikä on saatava muutettua tähän talousarviokirjaan, elikkä toivon, että hallitus kuuntelee eduskuntaa ja niitä esityksiä, mitä täältä varmasti tähän korjausvelka-asiaan tulee. Liikenneinfra, sekä tiet että raiteet, on meidän Suomen verisuonistoa, joka on ehdottoman tärkeää nyt saada kunnostettua. Viime talvi oli kahteenkymmeneen vuoteen pahin kelirikko-talvi. Voi olla, että toinen sellainen on tulossa, ja sitä eivät meidän yrityksemme kestä.

19.48 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Taavitsainen sanoi, on tärkeää, että tieverkko on kunnossa. Se on tärkeää esimerkiksi teollisuuden, meidän viennin kannalta, se on tärkeää ihmisten turvallisuuden kannalta. Pidän hyvänä sitä, että parlamentaarinen yhteisymmärrys korjausvelan hoitamisesta ja tilanteen kääntämisestä parempaan suuntaan on syntynyt ja että sitä lähdetään myös käytännössä toteuttamaan. Haluaisin kuitenkin muistuttaa siitä, että tämä korjausvelka on syntynyt vuosikymmenien aikana. Kaikilla puolueilla on hallituksessa ollessaan ollut omat mahdollisuutensa siihen tarttua ja sitä lähteä korjaamaan. Eli se, että se olisi yksin tämän hallituksen asia, ei tietenkään pidä paikkaansa, koska puhutaan pitkäjänteisesti syntyneestä korjausvelasta, ja siihen tarvitaan parlamentaarinen yhteisymmärrys yli vaalikausien, että meidän tieverkkoa hoidetaan kuntoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

Toinen asia, jota ei saa laittaa teiden kanssa vastakkain, ovat raiteet ja siellä Suomen tärkeimpänä hankkeena raidekapasiteetin lisääminen Tampereen ja Helsingin välille. Se on koko Suomen hanke. Vaikutusalueella asuu lähes puolet suomalaisista, ja on muidenkin raidehankkeiden kannalta tärkeää, että ennen kuin voidaan kehittää muita yhteyksiä, niin täytyy saada kiireellisesti lisää kapasiteettia pääradan liikennöidyimmälle yhteydelle, jolla jo nyt liikennemäärät ovat suurimmat ja edelleen kasvavat ja kapasiteetti on lopussa ja huonokuntoista eikä nykyisiäkään vuoroja pystytä häiriöttä ajamaan. Se on koko Suomen talouden ja työllisyyden etu puhumattakaan siitä, että se helpottaa lukemattoman määrän ihmisiä arkea joka päivä.

19.50 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Valta antaa aina mahdollisuuden toimia. Eli on turha syyttää siitä, mitä on aiemmin tehty. Nyt ovat vallan avaimet käsissä, ja tähän talousarvionkirjaan voidaan lisätä ne rahat, joita me tarvitsemme meidän teiden ja ratojen kunnostamiseen.

Valitettavasti valtion osoittamat teiden päällystysmäärärahat ovat jo noin 6 miljoonaa euroa pienemmät tänä vuonna kuin olivat esimerkiksi viime vuonna omalle alueelleni eli Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueille. Esimerkiksi meillä Etelä-Savossa metsä kasvaa kaikista parhaimmin koko Suomessa, mutta ei sitä metsää saada sieltä korjattua, ei puuta saada kuljetettua tehtaille, elleivät meillä ole tiet kunnossa. Eli tällä tavalla niin sanottua korjausvelkarahaa ei enää ole näihin päällystyskohteisiin juurikaan ollut käytettävissä edes tänä vuonna, ja nyt sitten ensi vuonna taas tilanne huononee. Eli tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi omassa maakunnassani korjausvelka ja huonokuntoiset tiet kasvavat useilla sadoilla kilometreillä joka vuosi, ja tämä tilanne on ehdottomasti saatava tässä talousarvionkäsittelyssä muuttumaan.

19.51 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Hallitukselle täytyy osoittaa suuri kiitos siitä, että hallitus tarttui tähän raideliikenteen tarpeeseen Helsingin ja Tampereen välillä ja talousarvionesityksessään osoittaa sinne suunnitteluun lisämäärärahoja, mikä tarkoittaa sitä, että suunnittelu saadaan hyvin sellaiseen vauhtiin, että seuraava hallitus, kun on suunnitelma valmiina, pääsee sitten tekemään päätöksiä ja toivottavasti myöskin saamaan EU-rahaa tähän hankkeeseen. Eli siltä osin edustaja Taavitsaiselle, että kaiken määrärahan ei onneksi vielä tämän hankkeen osalta tarvitse olla tässä kirjassa, kunhan siellä on riittävät rahat suunnitteluun, koska raidehankkeet on suunniteltava ensin, ennen kuin varsinaiset rahoituspäätökset voidaan tehdä, mutta kohti niitä seuraavan hallituksen toimesta nyt on hyvät rahat suunnitteluun.

19.52 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan myös omaltani osaltani kiinnittää huomiota tähän raideliikenteen tilanteeseen. Meillä on Suomessa rautatieverkko, niin kuin yleensäkin väyläverkot, huonossa kunnossa, ja tällainen korjausvelka-asia on syytä nostaa myös rautateiden osalta liikkeelle. Monissa maakunnissa nykyinen raideverkosto on siinä kunnossa, että siihen pitää laittaa sitä kunnossapitorahaa niin, että teollisuuden tarve ja raskas liikenne siellä raiteilla saadaan hoidettua. Monet satamat tarvitsevat investointeja raideliikenteeseen.

Sitten ovat nämä isot raidehankkeet, joita itse haluan korostaa. On tämä tänä vuonna keskusteluun noussut Itärata-hanke, sitten on tämä Tampereen yhteys pohjoiseen ja sitten Turun rata. Itse näkisin niin, että Suomessa on kolme merkittävää suuntaa, mihin Helsin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

gistä raideliikenne tulee lähtemään — ne ovat itään, länteen ja pohjoiseen — ja näitä suuria hankkeita sitten tulevaisuudessa viedään. Mutta akuutein tilannehan on tällä hetkellä näissä nykyisissä, olemassa olevissa raiteissa ja niiden kunnossapidossa ja kapasiteetin nostamisessa ja laittamisessa siihen kuntoon, että raideliikenne tulevaisuudessakin tulee olemaan kilpailukykyinen vaihtoehto.

Kaiken kaikkiaan väyliin tulee investointeja kohdistaa, ja tässä hallituksen talousarviosityksessä niitä on toki ihan mukavasti kyllä huomioitu.

19.54 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa puhemies! Tuo edustaja Pakkasen puheenvuoro sai vielä aukaisemaan omankin sanaisen arkkuni. Tuo päärata on ensiarvoisen tärkeä saattaa kuntoon niin Ouluun kuin aina Rovaniemelle asti, niin että siitä tulee todellinen vaihtoehto lentoliikenteelle. Nyt sitä nopeutta saataisiin lisättyä tuonne pohjoiseen.

Sitten meillä on pohjoisessa muitakin liikennetarpeita. Kolarin radan sähköistys olisi matkailun kannalta ensiarvoisen tärkeä saada kuntoon kuin myös tämä Laurila—Torniorata. Se on ihan lyhyt, 17 kilometrin pätkä, ja vaatisi 20 miljoonaa euroa, mutta tuntuu, että taas tässäkin budjettiriihessä jäivät rahat uupumaan. Se yhdistäisi Suomen ja Ruotsin puoleiset radat, ja sillä tavalla sillä olisi myös rajat ylittävää kansainvälistä vaikuttavuutta. Uskon, että noita kaksoisraiteita lisäämällä saataisiin monta tulppaa poistettua tuolta pääväylältä.

19.55 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Pakkasen kanssa täysin samaa mieltä siitä, että Itä-Suomi tarvitsee itäradan. Se lyhentäisi matka-aikaa Mikkelistä Helsinkiin, Lappeenrannasta Helsinkiin, Imatralta, Kouvolasta Helsinkiin. Myös Pietari—Helsinki-väli parantuisi, ja se lisäisi kaupankäyntiä.

Samaan aikaan kun tätä itärataa suunnitellaan — siinähan olisi kyse Kouvolan ja Porvoon yhdistämisestä radalla — pitää kuitenkin Savon rataa koko ajan kunnostaa, jotta junat voivat ajaa siellä nopeampaa, jolloin myös saavutettavuus paranee. Meillä Itä-Suomessa asuu kuitenkin lähes miljoona ihmistä, ja kuten äsken edellisessä puheenvuorossani sain, meillä metsä kasvaa parhaiten, meillä on paljon metsään pohjautuvaa teollisuutta. Muun muassa omassa kaupungissani Mikkelistä on Euroopan suurin vaneritehdas. Meillä on paljon Saimaan matkailukohteita. Meillä on korkeakouluja, rajanylityspaikkoja. Elikkä Itä-Suomi tarvitsee hyvät ja nopeat liikenneyhteydet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Ilman muuta keskustelu vielä voi jatkua, budjetin lähetekeskustelu, mutta näiden yhdentoista juuri liikenteestä ja vain siitä käytetyn puheenvuoron vuoksi totean, että meillä on vielä erikseen liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkakohmainen keskustelu. Mutta tätä keskustelua tietysti jatketaan niin paljon kuin tätä halutaan jatkaa. — Edustaja Pakkanen.

19.57 Markku Pakkanen kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Ei ole tarkoitus pitkittää iltaa turhaan, ja lähden siitä, että tämä on viimeinen puheenvuoro, liikenteestä ainakin.

Tässä nostettiin näitä paikallisia hankkeita, ja on totta kai alueen edustajien tehtävä aina muistuttaa niistä, ja siksi haluaisin mainita myös Kotkan Kotolahden ratapihahankkeen, koska sillä Kotka—Hamina-seudun satamaliikenne saataisiin päivitettyä. Siinä sitten Kouvola—Kotka-välille tarvitaan pieni pätkä kaksoisraidetta ja sitten sieltä Kouvolasta Savoon, niin kuin tässä edustaja Taavitsainen sanoi. Meidän tulee kunnostaa näitä olemassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2018 vp

olevia raiteita siltä osin, ettei tapahtuisi näitä ikäviä onnettomuuksia, niin kuin siellä Vuohijärven suunnalla tapahtui, kun joudutaan vaunuja säilömään radanvarsilla. Olisi tarkoituksenmukaista satama-alueille säilyttää nämä vaunut. Siinä mielessä tämä Kotkan Kotolahden ratapiha on tärkeä asia, se, että se pystyttäisiin lähivuosina nyt sitten laittamaan siihen kuntoon, että kaiken kaikkiaan tämä Itä-Suomen tilanne saataisiin korjattua, koska aivan oleellinen kysymyshän on, kuinka satamat vetävät. Siellä on raskasta liikennettä, niin metsäteollisuuden kuin muitten, ja liikenne kulkee Suomesta satamien kautta maailmalle ja toisaalta maailmalta tulee tavaraa satamiin. Siinä mielessä haluan erityisesti nyt sitten kaakkoissuomalaisena nostaa tämän Kotka—Hamina-satamayhteyden ja sitä kautta raideväylät. Tieliikenteessä meillä on sitten oma asia, ja varmaan huomiossa keskustelussa sitten päästään siihen keskusteluun.

19.59 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti vain olisin ottanut vielä tuon Jäämeren radan. Siitä on ministeri Berneriä kiittäminen, että hän laittoi työryhmän selvitettäväksi tämän kysymyksen. Siinä oli viisi eri ratavaihtoehtoa, ja nyt on selvityksen alla Sodankylästä Kirkkoniemeeseen ulottuva rata. Meillä täytyy olla visioita, vaikka tarpeita on muutenkin, mutta semmoisia monen vuosikymmenen päähän ulottuvia visioita. Kyllä näen vahvasti, että Suomi tarvitsee sen yhteyden Jäämerelle. Se palvelisi niin kaivannaisteollisuuden, metsäteollisuuden kuin ihan elintarvikkeidenkin kuljetuksia. Meillä kuljetetaan tällä hetkellä paljon lohta valtatie 21:tä pitkin aina Helsinkiin ja täältä Aasiaan sushipöytiin. Jatkossa olisi hyvä saada nämä kuljetukset tuolta tien päältä rautateille. Tämä on ihan puhtaasti turvallisuuskysymyskin. Se tietenkin yhdistäisi myös Euroopan liikenteen sitten, kun Tallinnan tunneli syntyy. Aina Keski-Euroopasta pääsisi sitten raiteita pitkin Jäämerelle. Uskon, että sillä olisi kyllä vahva elinkeinopoliittinen merkitys Suomelle ja se toisi vähän piristystä myös tänne Pohjolaan.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.